

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

65. aastakäik

16. detsember 2022

Sisukord

EUROOPA PARLAMENT

ISTUNGJÄRK 2022–2023

18.–19. mai 2022. aasta istungid

VASTUVÕETUD TEKSTID

I Resolutsioonid, soovitused ja arvamused

RESOLUTSIOONID

Euroopa Parlament

Neljapäev, 19. mai 2022

2022/C 479/01	Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta resolutsioon ELi ja Moldova Vabariigi assotsieerimislepingu rakendamise aastaaruande kohta (2021/2237(INI))	2
2022/C 479/02	Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta resolutsioon õigusriigi olukorda käsitleva Euroopa Komisjoni 2021. aasta aruande kohta (2021/2180(INI))	18
2022/C 479/03	Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta resolutsioon komisjoni Põhja-Makedooniat käsitleva 2021. aasta aruande kohta (2021/2248(INI))	33
2022/C 479/04	Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta resolutsioon komisjoni Albaaniat käsitleva 2021. aasta aruande kohta (2021/2244(INI))	45
2022/C 479/05	Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta resolutsioon opositsiooni liikmetele süüdistuste esitamise ja ametiühingujuhtide kinnipidamise kohta Valgevenes (2022/2664(RSP))	57
2022/C 479/06	Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta resolutsioon Euroopa haridusruumi loomise kohta 2025. aastaks – mikrokvalifikatsioonitunnistused, isiklikud õppekontod ja õppimine kestliku keskkonna nimel (2022/2568(RSP))	65

2022/C 479/07	Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta resolutsioon võitluse kohta Ukraina sõjakuritegude toimepanijate vastutusele võtmise eest (2022/2655(RSP))	68
2022/C 479/08	Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta resolutsioon Venemaa Ukraina-vastase sõja sotsiaalsete ja majanduslike tagajärgede kohta ELi jaoks ning ELi reageerimissuutlikkuse suurendamise kohta (2022/2653(RSP))	75

III Ettevalmistavad aktid

Euroopa Parlament

Neljapäev, 19. mai 2022

2022/C 479/09	P9_TA(2022)0208 Kaubanduse ajutine liberaliseerimine, millega täiendatakse Ukraina toodete suhtes kohaldatavaid kaubanduskontsessioone ELi ja Ukraina vahelise assotsieerimislepingu alusel ***I Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta seadusandlik resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb kaubanduse ajutist liberaliseerimist, millega täiendatakse Ukraina toodete suhtes kohaldatavaid kaubanduskontsessioone ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ning teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepingu alusel (COM(2022)0195 – C9-0159/2022 – 2022/0138(COD)) P9_TC1-COD(2022)0138 Euroopa Parlamendi seisukoht, vastu võetud esimesel lugemisel 19. mail 2022. aastal eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2022/..., mis käsitleb kaubanduse ajutist liberaliseerimist, millega täiendatakse Ukraina toodete suhtes kohaldatavaid kaubanduskontsessioone ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ning teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepingu alusel	86
2022/C 479/10	P9_TA(2022)0209 Tõendite säilitamine, analüüsimine ja hoiustamine Eurojustis genotsiidi, inimsusvastaste kuritegude, sõjakuritegude ja nendega seotud kuritegude kohta ***I Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta seadusandlik resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2018/1727 seoses genotsiidi, inimsusvastaste kuritegude ja sõjakuritegudega seotud tõendite kogumise, säilitamise ja analüüsimisega Eurojustis (COM(2022)0187 – C9-0155/2022 – 2022/0130(COD)) P9_TC1-COD(2022)0130 Euroopa Parlamendi seisukoht, vastu võetud esimesel lugemisel 19. mail 2022. aastal eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2022/..., millega muudetakse määrust (EL) 2018/1727 seoses tõendite säilitamise, analüüsimise ja hoiustamisega Eurojustis genotsiidi, inimsusvastaste kuritegude, sõjakuritegude ja nendega seotud kuritegude kohta	87

2022/C 479/11

P9_TA(2022)0210

Määrus (EL) 2016/1628 – delegeeritud õigusaktide vastuvõtmise õiguse pikendamine ***I

Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta seadusandlik resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2016/1628, et pikendada komisjoni õigust võtta vastu delegeeritud õigusakte (COM(2022)0113 – C9-0119/2022 – 2022/0080(COD))

P9_TC1-COD(2022)0080

Euroopa Parlamendi seisukoht, vastu võetud esimesel lugemisel 19. mail 2022. aastal eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2022/..., millega muudetakse määrust (EL) 2016/1628, et pikendada komisjoni õigust võtta vastu delegeeritud õigusakte

88

2022/C 479/12

Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta seadusandlik resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu direktiiv hargmaiste kontsernide ülemaailmse madalaima maksustamistaseme tagamise kohta Euroopa Liidus (COM(2021)0823 – C9-0040/2022 – 2021/0433(CNS))

89

Menetluste selgitus

- * Nõuandemenetlus
- *** Nõusolekumenetlus
- ***I Seadusandlik tavamenetlus, esimene lugemine
- ***II Seadusandlik tavamenetlus, teine lugemine
- ***III Seadusandlik tavamenetlus, kolmas lugemine

(Märgitud menetlus põhineb õigusakti eelnõus esitatud õiguslikul alusel.)

Euroopa Parlamendi muudatused:

Uued tekstiosad on märgistatud **paksus kaldkirjas**. Välja jäetud tekstiosad on tähistatud sümboliga ■ või on läbi kriipsutatud. Teksti asendamise puhul märgistatakse uus tekst **paksus kaldkirjas** ja asendatav tekst jäetakse välja või kriipsutatakse läbi.

EUROOPA PARLAMENT

ISTUNGJÄRK 2022–2023

18.–19. mai 2022. aasta istungid

VASTUVÕETUD TEKSTID

Neljapäev, 19. mai 2022

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

RESOLUTSIOONID

EUROOPA PARLAMENT

P9_TA(2022)0211

ELi ja Moldova Vabariigi assotsieerimislepingu rakendamise aastaaruanne

Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta resolutsioon ELi ja Moldova Vabariigi assotsieerimislepingu rakendamise aastaaruande kohta (2021/2237(INI))

(2022/C 479/01)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artiklit 8 ning V jaotist, eriti selle artikleid 21, 22, 36 ja 37, samuti Euroopa Liidu toimimise lepingu V osa,
- võttes arvesse ühelt poolt Euroopa Liidu, Euroopa Aatomienergiaühenduse ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Moldova Vabariigi (edaspidi „Moldova“) vahelist assotsieerimislepingut, mis hõlmab põhjalikku ja laiaulatuslikku vabakaubanduspiirkonda ja jõustus täielikult 1. juulil 2016,
- võttes arvesse Moldova kodanike jaoks 2014. aasta märtsis kehtestatud viisavabadust, mis tulenes Euroopa Parlamendi ja nõukogu tehtud muudatusettepanekutest nõukogu määrusele (EÜ) nr 539/2001 ⁽¹⁾,
- võttes arvesse oma soovitusi nõukogule, komisjonile ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, mis käsitleb idapartnerlust 2020. aasta juuni tippkohtumise eel,
- võttes arvesse komisjoni ja Euroopa välisteenistuse talituste 13. oktoobri 2021. aasta ühist töödokumenti, mis käsitleb assotsieerimiskava rakendamise aruannet Moldova Vabariigi kohta (SWD(2021)0295),
- võttes arvesse 28. oktoobril 2021 toimunud ELi ja Moldova assotsiatsiooninõukogu kuuenda kohtumise tulemusi,
- võttes arvesse idapartnerluse tippkohtumiste ühisavaldusi, millest viimane võeti vastu 15. detsembril 2021. aastal Brüsselis,
- võttes arvesse komisjoni ja Euroopa välisteenistuse talituste 2. juuli 2021. aasta ühist töödokumenti „Recovery, resilience and reform: post 2020 Eastern Partnership priorities“ (Taastumine, vastupanuvõime ja reformid: idapartnerluse prioriteedid 2020. aastale järgneval perioodil) (SWD(2021)0186),

⁽¹⁾ Nõukogu 15. märtsi 2001. aasta määrus (EÜ) nr 539/2001, milles loetletakse kolmandad riigid, kelle kodanikel peab välispiiride ületamisel olema viisa, ja need kolmandad riigid, kelle kodanikud on sellest nõudest vabastatud (EÜT L 81, 21.3.2001, lk 1).

Neljapäev, 19. mai 2022

- võttes arvesse Gruusia välisministeeriumi, Moldova Vabariigi välis- ja Euroopa integratsiooni ministeeriumi ning Ukraina välisministeeriumi vahel 17. mail 2021 allkirjastatud vastastikuse mõistmise memorandumit tõhustatud koostöö loomise kohta Euroopa integratsiooni valdkonnas nn assotsieerunud kolmiku vahel,
- võttes arvesse nn assotsieerunud kolmiku – Gruusia, Moldova Vabariigi ja Ukraina riigipeade ja valitsusjuhtide ühisavaldust pärast 15. detsembril 2021 toimunud kuuendat idapartnerluse tippkohtumist,
- võttes arvesse Moldova 3. märtsil 2022 esitatud avaldust liituda Euroopa Liiduga,
- võttes arvesse Moldova peaministri 16. märtsil 2022. aastal Euroopa Parlamendi presidendile saadetud kirja, milles taotletakse Moldovale antava makromajandusliku finantsabi suurendamist,
- võttes arvesse välisasjade nõukogu 26. veebruari 2018. aasta järeldusi Moldova Vabariigi kohta,
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee 26. jaanuari 2021. aasta resolutsiooni kohtunike sõltumatuse kohta Poolas ja Moldova Vabariigis ⁽²⁾,
- võttes arvesse Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (OSCE/ODIHR) ja Euroopa Nõukogu Veneetsia komisjoni arvamusi ja soovitusi, eelkõige 15. märtsi 2018. aasta arvamust Moldova valimisreformi kohta, 24. juuni 2019. aasta arvamust põhiseadusliku olukorra ja eelkõige parlamendi laialisaatmise võimaluse kohta, 14. oktoobri 2019. aasta arvamust ülemkohtu ja prokuratuuri reformi käsitleva seaduseelnõu kohta ning 13. detsembri 2021. aasta arvamust prokuratuuriseaduse 24. augusti 2021. aasta muudatuste kohta,
- võttes arvesse Moldova Vabariigi audiovisuaalmeedia teenistuse seadustiku muutmise seaduse õiguslikku analüüsi, mille OSCE meediavabaduse esindaja esitas 14. jaanuaril 2022,
- võttes arvesse 13. septembril 2021. aastal videokonverentsi teel peetud ELi ja Moldova 12. inimõigustelase dialoogi tulemusi,
- võttes arvesse ELi-Moldova parlamentaarse assotsiatsioonikomitee, Euronesti parlamentaarse assamblee, idapartnerluse kodanikeühenduste foorumi, ELi ja Moldova kodanikuühiskonna platvormi ja muude Moldova kodanikuühiskonna esindajate soovitusi ja tegevusi,
- võttes arvesse Moldova valitsuse poolt vastu võetud riiklikku regionaalarengu strateegiat aastateks 2022–2028,
- võttes arvesse uut valitsuse tegevuskava aastateks 2020–2023,
- võttes arvesse järeldusi, mille tegi Moldova 11. juuli 2021. aasta ennetähtaegsete parlamendivalimiste kohta Euroopa Parlamendi valimisvaatlusmissioon, mis oli osa OSCE/ODIHRi juhitud rahvusvahelisest valimisvaatlusmissioonist,
- võttes arvesse komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja Josep Borrelli ja volinik Olivér Várhelyi 12. juuli 2021. aasta avaldust parlamendivalimiste kohta,

⁽²⁾ Resolutsioon 2359 (2021).

Neljapäev, 19. mai 2022

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Moldova kohta, eriti 20. oktoobri 2020. aasta resolutsiooni ELi ja Moldova vahelise assotsieerimislepingu rakendamise kohta ⁽³⁾, 5. juuli 2018. aasta resolutsiooni poliitilise kriisi kohta Moldovas pärast Chișinău linnapea valimiste kehtetuks tunnistamist ⁽⁴⁾, 4. juuli 2017. aasta resolutsiooni, mis käsitleb Moldova Vabariigile makromajandusliku finantsabi andmist ⁽⁵⁾ ning 21. jaanuari 2016. aasta resolutsiooni assotsieerimislepingute / põhjalike ja laiaulatuslike vabakaubanduspiirkondade kohta Gruusia, Moldova ja Ukrainaga ⁽⁶⁾,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 54 ning esimeeste konverentsi 12. detsembri 2002. aasta otsuse (mis käsitleb algatusraportite koostamise loa andmise korda) artikli 1 lõike 1 punkti e ja 3. lisa,
 - võttes arvesse rahvusvahelise kaubanduse komisjoni arvamust,
 - võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A9-0143/2022),
- A. arvestades, et Venemaa provotseerimata, põhjendamatu ja ebaseaduslik Ukrainale 24. veebruaril 2022 kuulutatud sõda on Moldovat naaberriigina ebaproportsionaalselt mõjutanud, olles kahe nädala jooksul võtnud vastu üle 360 000 pagulase, kellest enam kui 100 000 on jäänud riiki peatuma, pannes riigi ressurssidele tohutu koormuse;
- B. arvestades, et alates Venemaa Ukraina-vastase sõja algusest on tuntud muret võimalike libaoperatsioonide pärast Moldovas;
- C. arvestades, et 22. aprillil 2022 teatas Venemaa kesksõjaväeringkonna ülema kohusetäitja kindralmajor Rustam Minnekajev, et Venemaa Ukrainasse sissetungi üks eesmärk on luua Transnistriani viiv maismaakoridor; arvestades, et kindralmajor Minnekajev väitis ühtlasi vääralt, et Transnistrias on täheldatud vene keelt kõneleva elanikkonna rõhumist;
- D. arvestades, et idapartnerluse tippkohtumisel tunnustati asjaomaste partnerite Euroopa-suunalisi püüdlusi ja Euroopa valikut ning ergutati neid assotsieerimislepinguid ja nende põhjalikke ja laiaulatuslikke vabakaubanduslepinguid täielikult rakendama;
- E. arvestades, et poliitilise ebastabiilsuse ja demokraatliku tagasilanguse perioodi järel võitis Maia Sandu 15. novembril 2020 presidendivalimised 57,75 %-ga häältest ning Tegevus- ja Solidaarsuspartei kogus 11. juulil 2021 toimunud ennetähtaegsetel parlamendivalimistel 52,8 % häältest ja sai Moldova parlamendis 63 kohta 101-st, näidates seeläbi Moldova rahva kindlat pühendumust demokraatialle, õigusriigile ja oma riigi tuleviku seotusele Euroopaga, andes Tegevus- ja Solidaarsuspartele tugeva mandaadi kaugeleulatuva reformiprogrammi elluviimiseks;
- F. arvestades, et assotsieerimisleping / põhjalik ja laiaulatuslik vabakaubandusleping põhineb väärtustele, millele EL tugineb – nimelt demokraatia, inimõiguste ja põhivabaduste austamine ning õigusriik – ning need väärtused on ka poliitilise assotsieerimise ja majandusintegratsiooni keskmes, nagu on ette nähtud assotsieerimislepingus / põhjalikus ja laiaulatuslikus vabakaubanduslepingus;
- G. arvestades, et hiljutiste arvamusküsitluste põhjal toetab 71,6 % Moldova kodanikest riigi Euroopaga integreerumise eesmärki;
- H. arvestades, et 6. ja 7. aprillil 2022 toimunud ELi-Moldova parlamentaarse assotsieerimiskomitee 11. kohtumisel osalejad võtsid teadmiseks Moldova Vabariigi presidendi, valitsuse ja parlamendi enamuse otsuse rakendada põhjalikult ELi-Moldova assotsieerimiskava, muutes Moldova kodanike elu seeläbi tuntavalt paremaks;

⁽³⁾ ELT C 404, 6.10.2021, lk 136.

⁽⁴⁾ ELT C 118, 8.4.2020, lk 109.

⁽⁵⁾ ELT C 334, 19.9.2018, lk 199.

⁽⁶⁾ ELT C 11, 12.1.2018, lk 82.

Neljapäev, 19. mai 2022

- I. arvestades, et 28. oktoobril 2021 toimunud ELi ja Moldova assotsiatsiooninõukogu kuuenda kohtumise konkreetset tulemust annavad uut hoogu tihedamale ja tõhusamale koostööle peamistes valdkondades;
- J. arvestades, et Moldova majanduse elavdamise kava esitati osana idapartnerluse riikide majanduse taastamise, vastupanuvõime ja reformide uuendatud tegevuskavast, mida toetab COVID-19 järgse sotsiaal-majandusliku taastumise ja pikaajalise vastupanuvõime majandus- ja investeerimiskava, tuginedes parema taastamise põhimõttele; arvestades, et majandus- ja investeerimiskava juhtalgatused Moldova jaoks näevad ette investeringuid energiatõhususse, taristusse ning ühenduvusse, kuid mitte üleminekusse puhtale energiale;
- K. arvestades, et COVID-19-ga seotud ELi erakorralise makromajandusliku finantsabi programm Moldovale on lõpule viidud, selle esimene osamakse summas 50 miljonit eurot maksti välja 2020. aasta novembris ja teine 50 miljoni euro suurune osamakse 7. oktoobril 2021, kuna vastastikuse mõistmise memorandum poliitiliste tingimuste täitmisel on tehtud märkimisväärsed edusamme;
- L. arvestades, et Moldova on 2021. aasta korruptsiooni tajumise indeksis 180 riigi seas 105. kohal (kõrgemal võrdluses 2020. aasta 115. kohaga) ja sõltumata muutustest valitsuses tekitab suurt muret, et korruptsioonivastases võitluses ei ole olukord märkimisväärselt paranenud, sest korruptsioon on aastaid tõsiselt räsitud riigiparaati, pidurdanud majanduskasvu ja kaasajastamist ning õõnestanud demokraatiat;
- M. arvestades, et uus valitsus peab endiselt tegelema kohtusüsteemi ja õigusriigi kriitiliste puudujääkidega, mis jätkuvalt takistavad demokraatlikku valitsemist Moldovas;
- N. arvestades, et Moldova on maailma ajakirjandusvabaduse 2021. aasta indeksis 180 riigi seas 89. kohal (kaks kohta kõrgemal võrreldes eelmise aastaga) ja endiselt esineb probleeme seoses meediaomandi koondumise, reklaamituru monopoliseerimise, toimetustliku sõltumatuse puudumise ning majanduslike ja poliitiliste rühmituste kontrolliga meediaasutuste üle;
- O. arvestades, et kodanikuühiskonna organisatsioonid nõuavad jätkuvalt parlamendi ja teiste riigiasutuste otsustusprotsessi läbipaistvuse suurendamist, korrates oma aastatel 2016–2017 esitatud ettepanekuid teabele juurdepääsu õigusliku raamistiku kohta;
- P. arvestades, et ametiasutuste ja kodanikuühiskonna vaheline koostöö on jätkuvalt juhuslikku laadi ning suurel määral institutsionaliseerimata;
- Q. arvestades, et komisjon tuvastas oma viimases rakendamisaruanDES peamised probleemid seoses õigusega juurdepääsule tervishoiule, juurdepääsule avalikku huvi pakkuvale teabele, õigusega tööle ja inimväärsele elule, liikumisvabadusele ning sõnavabadusele;
- R. arvestades, et naised seisavad jätkuvalt silmitsi soolise ebavõrdsusega ja nende kaasamine otsuste tegemisse on sooliste stereotüüpide ja normide tõttu piiratud;
- S. arvestades, et kuigi õiguslik raamistik ei keela enam juurdepääsu teatud kutsealadele, on selle rakendamine endiselt aeglane ja naised seisavad jätkuvalt silmitsi faktiliste takistustega nagu puudulik juurdepääs taskukohastele hooldusteenustele;
- T. arvestades, et vaenukõne on endiselt probleemiks, olles suunatud peamiselt naiste ja LGBTI kogukonna liikmete vastu;
- U. arvestades, et komisjon osutab oma rakendamisaruanDES tõsistele probleemidele seoses laste suremuse, lapstööjõu kasutamise, sealhulgas inimkaubanduse ja seksuaalse ärakasutamise kontekstis, roma laste ja vanemate poolt mahajäetud laste erilise olukorra ning hoolekandeesutustes viibivate puuetega imikute ja laste arvu paigalpüsimise ning sotsiaalteenuste ebapiisava kvaliteediga kaitsetus olukorras olevate perede toetamiseks;
- V. arvestades, et Moldova impordib umbes 80 % energiast ning tuule-, päikese- ja väikehüdroenergia osakaal Moldova energiaallikate jaotuses on vaid umbes 1 %;

Neljapäev, 19. mai 2022

- W. arvestades, et biomass on Moldova ainus oluline omamaine energiaallikas, mille panus kogu energiavarustusele on 19 %;
- X. arvestades, et Moldova võttis Pariisi kokkuleppe raames kohustuse vähendada heitkoguseid 2030. aastaks 1990. aasta tasemega võrreldes 70 % võrra;

Ühised väärtused ja üldised põhimõtted

1. väljendab heameelt 2020. aasta presidendivalimiste ja 2021. aasta parlamendivalimiste ajalooliste tulemuste üle, mille kohaselt Moldova rahvas andis ülekaaluka enamuse toetuse reformi- ja Euroopa-meelsetele poliitilistele jõududele, kes kannavad nüüd täielikku vastutust riigi eest; julgustab ELi institutsioone ja Moldova poliitilist juhtkonda kasutama seda ainulaadset võimalust, et teha koostööd kauaoodatud reformide elluviimiseks ja Moldova Euroopa integratsiooni edendamiseks, mis põhineb jagatud väärtustel, milleks on demokraatia, inimõiguste ja põhivabaduste austamine ning õigusriik;
2. väljendab heameelt selle üle, et Moldova esitas 3. märtsil 2022 avalduse ELiga liitumiseks, kinnitades oma otsust liikuda Euroopa suunas; märgib, et see samm rõhutab veelgi vajadust tugevdatud kõrgetasemelise poliitilise dialoogi järele Moldova ametivõimudega, et saavutada käegakatsutavad ja kestlikud edusammud oluliste reformide rakendamisel; nõuab, et ELi institutsioonid annaksid Moldovale koos Ukraina ja Gruusiaga ELi kandidaatriigi staatuse kooskõlas ELi lepingu artikliga 49 ja riigi saavutustest lähtudes, ning jätkaksid samal ajal tööd riigi integreerimiseks ELi siseturгу; kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles suurendama veelgi koostööd Moldova partneritega ning maksimeerima sel otsustaval ajal Moldovale antavat poliitilist, tehnilist ja rahalist toetust, et anda täiendavat hoogu edusammudele ja tagada piisav suutlikkus ELi abi vastu võtta; rõhutab vajadust uurida võimalusi Moldova avalike asutuste vastava suutlikkuse tugevdamiseks ja töstmiseks, sealhulgas ELi ja Moldova Vabariigi ühisprojekti kõrgharidusasutuse loomise kohta, mis võimaldaks pakkuda koolitust Moldova avaliku halduse personalile, tagades valiku- ja edutamismenetluse maksimaalse läbipaistvuse ning pakkudes ELi abi palgalisa maksimise Moldova valitsuse riigiteenistujatele, kes töötavad Euroopaga integreerumise reformide peamistes valdkondades;
3. juhib tähelepanu asjaolule, et Euroopa Liit peaks oma toetuses strateegilisem olema, ning nõuab komisjoni tasandil Moldova Vabariigi toetusrühma moodustamist Ukraina jaoks juba moodustatud toetusrühma eeskujul vastavalt toetusrühma algses mandaadis ettenähtule; rõhutab, et sellisel rühmal võiks olla määrav roll ELi rahalise ja tehnilise toe paremal ühtlustamisel ning Moldova ametiasutustele vajaliku mitmekülgse abi pakkumisel oluliste õiguse, korruptsioonivastase võitluse ja avaliku halduse valdkonna reformide edendamisel, majandus- ja investeerimiskava idapartnerluse riikide jaoks ning Moldova majanduse taastamise kava rakendamisel, samuti Moldova abistamisel tulevasteks ühinemisläbirääkimisteks ettevalmistumisel;
4. kutsub komisjoni üles abistama Moldovat usaldusväärse ELi liikmeks saamise ühinemiseelse strateegia ettevalmistamisel; kordab üleskutset komisjonile võtta kasutusele korrapärased iga-aastased põhjalikud aruanded, milles hinnatakse reformide rakendamist selgete võrdlusaluste ja sama metoodika põhjal, mida kohaldatakse Lääne-Balkani riikide puhul;
5. rõhutab, et Ukraina, Moldova ja Gruusia ELiga liitumise avaldused on avanud uue peatüki nende Euroopaga lõimumise teekonnal, mida peaks iseloomustama tugevdatud jõupingutused, et rakendada asjaomaseid assotsieerimislepinguid / põhjalikke ja laiaulatuslikke vabakaubanduslepinguid ja strateegilisemat ELi lähenemist nende riikide toetamisel;
6. väljendab heameelt 15. detsembril 2021 toimunud kuuenda idapartnerluse tippkohtumise tulemuste üle, kus kinnitati veel kord selles vormis tehtava koostöö märkimisväärsed saavutusi ja visandati kaugeleulatuv suund tulevaseks koostööks, mis põhineb ühistel väärtustel ning keskendub taastumisele, vastupanuvõimele ja reformidele;
7. väljendab heameelt asjaolu üle, et tippkohtumisel tunnustati Moldova, Gruusia ja Ukraina algatust tihendada koostööd ELi kolme assotsieerunud partnerina (assotsieerunud kolmik) ning nende Euroopa-suunalisi püüdlusi ja Euroopa valikut; julgustab kolme riiki tegema koostööd oma eesmärgi nimel saada ELi liikmeks, edendades veelgi reformikava ning jagades häid tavaid hea valitsemistava ja assotsieerimislepingu / põhjalike ja laiaulatuslike vabakaubanduslepingute rakendamise

Neljapäev, 19. mai 2022

alal, mis on aluseks tulemuspõhisele tulevasele ELiga ühinemisele; kutsub komisjoni üles hindama Moldova ELiga liitumise taotlust ning samal ajal vastama assotsieerunud riikide huvile süvendada valdkondlikku koostööd ELiga vastastikust huvi pakkuvates valdkondades, järgides samas kaasamise põhimõtet;

8. väljendab heameelt Moldova konstruktiivse panuse üle idapartnerluse koostöösse, eriti assotsieerunud riikide raames, ja avaldab lootust, et avaldused, mis käsitlevad riigi kaugeleulatuvat tegevuskava ning valdkondlikku integratsiooni transpordi-, energeetika- ja muudes valdkondades, muutuvad konkreetseteks otsusteks ja meetmeteks nii Moldova ametivõimude kui ka liidu poolt;

9. nõuab, et ELi institutsioonid hindaksid võimalust kaasata Moldovat vaatlejatena ELi toimimise lepingu artikli 291 ja määruse (EL) nr 182/2011⁽⁷⁾ alusel moodustatud komiteede menetlustesse, samuti nõukogu töörühmade ja komiteede kohtumistele, et näidata ELi pühendumust edasisele integratsioonile ning tugevdada riikide suunatust reformidele ja haldusalast oskusteavet;

10. tunnistab, et sõda Ukrainas on Moldova majandust ebaproportsionaalselt mõjutanud seoses kaotatud impordi- ja ekspordivõimaluste, suuremate transpordikulude, kiiresti kasvavate energiahindade ja vajadusega tegeleda kriitilise humanitaarolukorraga, mis on tingitud Ukrainast saabuvate pagulaste suurest arvust; kiidab Moldova rahvast ja riigiasutusi oma erakordse kaasatuse eest riiki sisenevate arvukate Ukraina pagulastega tegelemisel, mis on teinud Moldovast kõige suurema Ukraina pagulaste arvuga riigi elaniku kohta; rõhutab, et see tähendab ka Moldova vajaduste märkimisväärset suurenemist seoses majandusliku toetuse, sealhulgas makromajandusliku finantsabiga; nõuab, et EL ja teised Moldova rahvusvahelised partnerid vaataksid kiiremas korras vastavalt üle oma poliitika ja suurendaksid oma toetust Moldovale, et stabiliseerida riigi sotsiaal-majanduslik olukord ja tagada selle jätkuv areng;

11. väljendab heameelt, et EL ja liikmesriigid ehk nn Euroopa tiim on tegutsenud otsustavalt, aidates leevendada COVID-19 pandeemia sotsiaal-majanduslikku mõju vaktsiinide annetamise ja rahalise toetusega; kutsub Euroopa välisteenistust idanaabruse strateegilise kommunikatsiooni töörühma ja Euroopa Liidu delegatsiooni kaudu Moldova Vabariigis üles aitama Moldova ametivõime võitlemisel COVID-19 vaktsiinide kohta leviva väärinfo vastu ja sotsiaalse dialoogi edendamisel eesmärgiga saavutada minimaalne siht, milleks on elanikkonnast 70 % vaktsineeritus;

12. rõhutab, et Moldova Vabariigi majanduse taastamise kava, mille väärtus on kuni 600 miljonit eurot, on Moldova majanduse taastamise põhielement, mis annab ainulaadse võimaluse kiirendada struktuurireforme, majandus ümber korraldada, võidelda vaesuse ja sotsiaalse ebavõrdsuse vastu, edendada rohe- ja digipööret ja riiki muudeks tulevasteks probleemideks ette valmistada; väljendab heameelt 36,4 miljoni euro suuruse toetuse esimese väljamakse üle Moldovale majanduse taastamise paketi raames, et jätkata politseireformi ja riigi COVID-19 vastu võitlemise toetamist;

13. väljendab heameelt Moldova uue majandusreformi programmi üle, mis sai Rahvusvahelise Valuutafondi heakskiidu 2021. aasta detsembris, avades tee komisjoni uuele ettepanekule anda kuni 150 miljoni euro suurune makromajanduslik finantsabi; väljendab heameelt parlamendi ja nõukogu uue makromajandusliku finantsabi kiire vastuvõtmise üle; rõhutab peamiselt demokraatlike reformidega, mitte majanduslike teguritega, seotud rangete tingimuste määramat tähtsust, mida EL partnerite rahastamisel alati kohaldab; kutsub komisjoni üles tagama Moldova ametivõimudele tehnilise abi makromajandusliku finantsabi raames kokkulepitud reformide kohaseks elluviimiseks;

Reformid ja institutsiooniline raamistik

14. väljendab heameelt Natalia Gavriļiṭa valitsuse enneolematu kaugeleulatuva reformikava ja selle rakendamisel juba saavutatud esialgsete edusammude üle, eelkõige korruptsioonivastases võitluses, avaliku valitsemise läbipaistvuse suurendamises, õigusriigi ja digipöörde valdkonna reformide jätkamises, vähimkaitstud elanikkonnarühmade elatustaseme parandamises ja ärikliima parandamises riigis; kordab, et piisavad edusammud kokkulepitud reformide rakendamisel on ELi rahalise toetuse jätkamise ja põhimõtte „rohkema eest rohkem“ kohaldamise põhitingimus;

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

Neljapäev, 19. mai 2022

15. julgustab tugevalt Moldova valitsust jätkama oma tööd riigi tagasipöördumatul Euroopa Liiduga vastavusse viimisel; kutsub nii ametivõime kui ka opositsiooni üles konstruktiivsele koostööle, et muuta riik toimivaks riigiks, mis suudab pakkuda oma kodanikele võimalusi ja saavutada edusamme kõigis selle vastutusalasse kuuluvates valdkondades, sest see avaldab positiivset mõju elatustasemele Moldovas ja välismaal elavate moldovlaste veenmisele kodumaale naasma;

16. rõhutab, et Moldova elanike suured ootused tuleb täita, saavutades nende elatustaseme käegakatsutava paranemise ja taastades nende usalduse riigiasutuste vastu ning võideldes korruptsiooni ja oligarhiliate struktuuride vastu;

17. märgib, et kuigi presidendivalimised ja ennetähtaegsed parlamendivalimised olid hästi korraldatud ja rajanesid konkurentsile, oli valimiskampaania erimeelsusi õhutatav ja teostati negatiivsel viisil, kasutades sallimatut retoorikat ja isiklikke rünnakuid; rõhutab, et allesjäänud puuduste kõrvaldamiseks tuleb rakendada Euroopa Nõukogu Veneetsia komisjoni ja OSCE/ODIHRi soovitusi, sealhulgas valimiste õigusraamistiku täiustamine kooskõlas OSCE kohustuste ja muude rahvusvaheliste standarditega, häälte ostmise ja valijate ebaseadusliku õhutamise usaldatavate süüdistuste kiire ja põhjalik uurimine, riigi ressursside kuritarvitamise vastu võitlemine, kampaania rahastamise läbipaistvuse ja aruandekohustuse suurendamine, kehtiva audiovisuaalmeedia teenuste seadustiku sätete erapooletu kajastamise kohta kampaaniate käigus rangem jõustamine ning paremad tagatised selle kindlustamiseks, et kohtud on vabad poliitilisest survest ja jäävad valimistega seotud juhtumite lahendamisel täiesti erapooletuks; nõuab tungivalt, et Moldova valitsus võtaks kõik vajalikud meetmed tagamaks, et väljaspool Moldovat elavad Moldova kodanikud saaksid osaleda valimistel kaasaval, läbipaistval ja õiglasel viisil, ilma välise sekkumiseta;

Energiajulgeolek ja energiaalane vastupanuvõime

18. väljendab heameelt komisjoni otsuse üle eraldada Moldovale uue eelarvetoetuse programmi kaudu 60 miljonit eurot, et tulla toime Gazpromi kunstlikult tekitatud gaasitarnekriisiga ja leevendada hinnatõusu mõju vähimkaitstud inimestele; väljendab heameelt muuhulgas Poola, Rumeenia ja Ukraina püüdluste üle alternatiivsete gaasitarnete kiireks võimaldamiseks; juhib tähelepanu asjaolule, et energia on Venemaa eelarve, sõjaliste ja sotsiaalprogrammide kõige olulisem ressurss ning Gazpromi kasutatakse vahendina Kremli majanduslike ja geopoliitiliste huvide edendamiseks välismaal; väljendab heameelt asjaolu üle, et lisaks ELi poolt energiakriisiga seoses juba antud abile mobiliseeris ELi delegatsioon Chişinăus 5 miljonit eurot vähekaitstud rühmade toetamiseks, keda energiahindade tõus kõige enam mõjutab; tunnistab sellest hoolimata, et pidades silmas pidevalt tõusvaid energiahindu on vaja suuremat toetust;

19. märgib, et Venemaa sõda Ukraina vastu ja energiavarude kasutamine relvana rõhutab veelgi energiasektoris reformide teostamise geostrateegilist olulisust, mis kõrvaldaks sõltuvuse Vene gaasist ja suurendaks energiavarustuse ja -marsruutide mitmekesistamist, luues pikaajalise vastupanuvõime ülemineku kaudu taastuvatele energiaallikatele ja investeerides olemasolevate taristute uuendamisse ja uute loomisesse ning energiatõhususse, sealhulgas energiatootmise, transpordi ja kodumajapidamiste sektorites, parandades ühendatust ning tagades samal ajal keskkonnasäästlikkuse; märgib, et see võib samuti aidata tõsta vastupanuvõimet kolmandate isikute võimalikele püüdlustele kasutada energiat geopoliitilise hoovana;

20. rõhutab, et gaasitarnete kasutamine relvana Venemaa poolt, et avaldada Moldova valitsusele poliitilist survet oma geopoliitilise suuna muutmiseks ja Moldova valijaskonna õigustatud soovide täitmisest hoidumiseks on vastuvõetamatu; nõuab tungivalt, et komisjon ja Euroopa välisteenistus kaasaksid Moldova ELi plaanidesse energiavarustuse sõltumatuse tagamiseks Venemaast ja suurendaksid ELi rahalist ja tehnilist tuge Moldovale, mis on vajalik, et tagada riigi vastupanuvõime sellise välise sekkumise vastu ja vähendada riigi suurt sõltuvust Vene energiast; palub ELil näidata tugevamat energiaalast solidaarsust Moldovaga kooskõlas assotsieerimislepinguga, suurendades energiataristute omavahelist seotust ELi ja piirkonnas asuvate riikide vahel; rõhutab kõigi vajalike investeeringute ja Euroopa energiataristu hooldustööde viivitamatu teostamise tähtsust selle nimel, et ELi liikmesriikide hoidlad ja võrkudevahelised ühendused võimaldaksid gaasi piisavas matus ülekannet ELi partnerriikidesse; kutsub Moldova ametivõime üles jääma pikas perspektiivis kindlaks energiaühenduse liikmena riigi võetud kohustusele rakendada ELi kolmandat energiapaketti, eelkõige seoses maagaasi ja elektrienergia ülekandmise ja jaotamise eraldamisega;

Neljapäev, 19. mai 2022

21. rõhutab vajadust suurendada Moldova energiatootmise võimekust, mis hetkel toetub 80 % ulatuses Transnistria piirkonnas toodetud energiale; väljendab heameelt Moldova ja Ukraina elektrivõrkude eduka sünkroonimise üle Euroopa mandriosa võrguga 16. märtsil 2022, mis aitab tagada nende riikide stabiilsuse ja varustuskindluse; kiidab Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikku oma töö eest selle vahe-eesmärgi saavutamisel erakorralistel asjaoludel; palub komisjonil jätkata Moldova ja Ukraina integratsiooni toetamist Euroopa mandriosa elektrivõrguga ja luua kiiremas korras sellel eesmärgil oma haldusalas vastav struktuur; väljendab heameelt Moldova elektrisüsteemi Rumeenia kaudu ELiga ühendamiseks tehtud sammude üle; kutsub kõiki ametivõime üles täitma eesmärki ühendada Moldova Rumeenia elektrivõrguga aastaks 2024; kutsub komisjoni üles kaasama Moldovat energia siseturu stressitestidesse; märgib, et ELi tõhustatud koostöö toetamine ja edendamine idapartnerluse assotsieerunud riikidega nendes sektorites hoogustab samuti majanduskasvu ning tugevdab piirkonna energiaalast vastupanuvõimet;

22. väljendab heameelt kõrgetasemelise energiadialoogi algatamise üle Euroopa Liidu ja Moldova vahel seoses Moldova gaasisektori eriolukorraga; julgustab komisjoni kaaluma sarnaste kõrgetasemeliste energiadialoogide alustamist ELiga, et tugevdada koostööd teistes valdkondades, näiteks kohtusüsteemis või kiima/roheline kokkuleppe valdkonnas, mis panustaks assotsieerimislepingu / põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu eesmärkide saavutamisse;

23. nõuab, et Moldova ja EL parandaks Moldova ühenduvust Musta mere piirkonnas ja Karpaatide piirkonnas ning edendaks tööd laiendatud üleeuroopalise transpordivõrgu (TEN-T) idapartnerluse riikide jaoks Moldova lõikudega, toetaks raudteesektori reforme ning uuriks koos liikmesriikide ja rahvusvaheliste finantsasutustega võimalusi ELi ja Moldova raudteeühenduste uuendamiseks, tagades samas keskkonnasäästlikkuse; julgustab Moldovat tegema edusamme asjakohase õigustiku rakendamisel ning nõuab tihedamat koostööd ja Moldova järkjärgulist integreerimist ELi transpordituru ja transpordiühendusega;

24. kutsub ELi üles pakkuma Moldovale investeringute kavandamise platvormi ulatusliku taristu ühenduvuse kava elluviimiseks, eelkõige töstes Moldova kasutussuutlikkust ja pakkudes vajalikku tehnilist abi, nagu seda on tehtud Lääne-Balkani riikide puhul Lääne-Balkani investeerimisraamistiku alusel, mis on komisjoni hallatav suutlikkusealase abi platvorm;

25. väljendab heameelt digiülemineku- ja telekommunikatsioonialase koostöö edendamise üle ELiga ja toetab Moldova huvi selle vastu; julgustab ELi ja Moldovat ühiselt tühistama rändlustariifid Moldova ja ELi vahel;

26. väljendab heameelt Moldova ametivõimude jõupingutuste ja jätkuvate edusammude üle oma ohutusjärelvalvesüsteemi edasisel täiustamisel ja rahvusvaheliste lennuohutusstandardite rakendamisel, tänu millele eemaldati ühenduse nimekirjast lennuettevõtjatest, kelle suhtes kohaldatakse ühenduse piires tegevuskeeldu, kõik Moldova sertifitseeritud lennuettevõtjad, ning kutsub Moldova ametiasutusi üles tagama ELi ja Moldova vahelise ühise lennunduspiirkonna lepingu rakendamise;

Koostöö ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) valdkonnas ning edu Transnistria konflikti lahendamisel

27. väljendab heameelt ELi ja Moldova vahelise kokkuleppe üle kõrgetasemelise poliitilise ja julgeolekudialoogi alustamise kohta ja uuendatud osaluse üle julgeoleku ning ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP) küsimustes kahepoolsete poliitiliste töötajatevaheliste konsultatsioonide kaudu; julgustab Euroopa välisteenistust ja Moldovat neid platvorme täiel määral ära kasutama, et edendada koostööd sellistes valdkondades nagu muu hulgas hübriidohtude vastu võitlemine, vastupanuvõime tõstmine, küberturvalisuse tugevdamine, kriitilise tähtsusega taristu kaitsmine ning strateegilise kommunikatsiooni tõhustamine; kutsub Moldovat üles jätkama oma seisukohtade ühtlustamist ÜVJP seisukohtadega ning jätkuvalt ja ulatuslikumalt panustama ühisesse julgeoleku- ja kaitsepoliitikasse (ÜJKP) ja selle missioonidesse; julgustab ELi ja Moldovat leidma viise selle koostöö edendamiseks, eelkõige arvestades ebastabiilset julgeolekuolukorda idanaabruses;

28. väljendab Transnistria territooriumil hiljuti toimunud sündmuste pärast suurt muret ja mõistab need hukka, sest need olid äärmiselt ebastabiilsel julgeolekuolukorras toime pandud ohtlikud provokatsiooniaktid; nõuab rahulikuks jäämist, et säilitada Dnestri jõe mõlemal kaldal ja naaberriikides elavate inimeste julgeolek ja heaolu; peab sellega seoses kiiduväärseks, et Chișinău ametivõimud jäid rahulikuks ja vaoshoituks;

Neljapäev, 19. mai 2022

29. lükkab tagasi Moldova okupeeritud Transnistria piirkonna ametivõimude 3. märtsi 2022. aasta avalduse, milles teatati konflikti lahendamise protsessi lõpetamisest ja esitati uus üleskutse Transnistria nn sõltumatuse tunnustamiseks, ning väljendab selle pärast muret; kordab, et toetab Transnistria konflikti terviklikku ja rahumeelset lahendust 5+2 läbirääkimisprotsessi kaudu, mis põhineb Moldova Vabariigi suveräänsel ja territoriaalsel terviklikkusel selle rahvusvaheliselt tunnustatud piirides ning Transnistria piirkonna eristaatusel elujõulises Moldova riigis; rõhutab, et Transnistria probleemi lahendamisel tuleb austada Moldova suveräänsust õigust valida ise oma kaitse- ja välispoliitika suund; toetab püüdlusi laiendada põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu ning viisavaba režiimi eeliseid Transnistria piirkonnale, mis lubaks oluliselt suurendada liikuvust ja kaubavahetust piirkonnaga;

30. märgib, et ELi piirihaldamise abimissioonil Moldovas ja Ukrainas on väga oluline roll piirihalduse ja tollirežiimide ühtlustamisel liidu omadega, samuti organiseeritud kuritegevuse ja smugeldamisega võitlemisel ning Transnistria probleemi rahumeelset lahendamisel usaldust suurendavate meetmete ja Moldova-Ukraina piiri Transnistria lõigu kohapealse järelevalve kaudu; julgustab Moldova valitsust jätkama konfliktilahendamiseks soodsas keskkonnas edendamist ja toetama tegevust, mis suurendab konfliktist lõhestatud kogukondade usaldust ja inimestevahelisi kontakte; usub, et konstruktiivne lahendus Transnistria probleemile toob stabiilsust ja jõukust mitte ainult Moldovasse, vaid kogu piirkonda laiemalt;

31. kutsub Moldovat, Venemaa Föderatsiooni, ELi liikmesriike ja teisi rahvusvahelisi partnereid üles tegema koostööd Cobasna laskemoonalaos hoitava umbes 20 000 tonni vana nõukogudeaegse laskemoona täielikuks teisaldamiseks ja hävitamiseks, mis ammuse aegumise tõttu kujutab endast tõsist ohtu elanikkonna turvalisusele Dnestri jõe mõlemal kaldal; väljendab muret arvukate sõjaliste õppuste pärast, mida Venemaa sõjaväelased on Transnistrias korraldanud, ning kutsub Venemaa Föderatsiooni üles viima oma relvajõud ja relvastuse Transnistria piirkonnast täielikult, tingimusteta ja nõuetekohaselt välja vastavalt Moldova ametivõimude korduvatele nõudmistele ning Moldova suveräänsust ja territoriaalset terviklikkust austades;

32. väljendab muret seoses halveneva inimõiguste olukorraga Transnistria piirkonnas, eelkõige *de facto* ametivõime kritiseerivate isikute tagakiusamise ja Vene armee siirmise, avalike koosolekute ning kohalike vabariiklaste tegevuse piirangutega; tuletab Venemaa Föderatsioonile meelde tema vastutust inimõiguste järgimise suhtes Transnistria piirkonnas, mida kinnitavad mitmed Euroopa Inimõiguste Kohtu otsused; kutsub Venemaa ametivõime üles täitma kõiki Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuseid inimõiguste ning õiguse vabadusele ja turvalisusele rikkumiste kohta Transnistria piirkonnas;

33. kiidab Moldova ametivõime Transnistria piirkonnale COVID-19 pandeemia kontekstis pakutud toetuse eest, sealhulgas 10 % oma vaktsiinivarudest annetamise, meditsiinitöötajate koolitamise ja COVID-19 testide menetlemise kaudu;

34. väljendab heameelt nõukogu otsuse üle anda Euroopa rahutagamisrahastu raames Moldova Vabariigi relvajõududele 7 miljonit eurot meditsiiniseadmete ja demineerimisseadmete soetamiseks; julgustab Euroopa välisteenistust ja nõukogu täiendavalt laiendama koostöövaldkondi Moldovaga ja toetama kaitsesektori suutlikkuse suurendamist abimeetmete kaudu selle vahendi raames;

35. ergutab Moldova ametiasutusi kasutama edasistes iga-aastastes programmides ära võimalikku Euroopa rahutagamisrahastu abi, et tugevdada oma suutlikkust küber- ja hübriidohtude vastu võitlemisel; nõuab, et ELi institutsioonid kaasaksid Moldovat küberturvalisust, hübriidohtusid ja küberkuritegude uurimist käsitlevatesse uutesse koostöövormidesse, sealhulgas kaasates küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa uue pädevuskeskuse nendesse jõupingutustesse;

Õigusriik ja hea valitsemistava

36. kordab, et kohtureform, eelkõige kohtusüsteemi sõltumatuse ja pädevuse tugevdamine, ja korruptsioonivastane võitlus on otsustava tähtsusega; tunnistab ametiasutuste ees seisvate probleemide ulatust ja julgustab neid keskenduma kindlaksmääratud prioriteetidele; märgib president Maia Sandu ja Natalia Gavrilița valitsuse võetud kohustust tugineda oma poliitikas Moldova konstitutsioonikohtu otsustele; nõuab käimasoleva kohtureformi kiirendamist, sealhulgas põhiseaduse õiguslaste muudatuste rakendamist, mille üle Moldova parlament hääletas 23. septembril 2021, nagu ka kohtusüsteemi sõltumatuse ja terviklikkuse tagamise strateegia (2022–2025);

Neljapäev, 19. mai 2022

37. rõhutab, et EL peab pakkuma rohkem tuge, sealhulgas suurendatud rahaeraldise, Moldova kohtusüsteemi keerukale reformile; tunnistab vajadust kohtusüsteemide põhjalike reformide järele, mille eesmärk on saavutada kohtusüsteemi tõhusus, täielik ja tegelik sõltumatus, taastada üldsuse usaldus kohtusüsteemi ja avaliku halduse süsteemi vastu ning katkestada sidemed postkommunistlike mitteametlike võrgustike ja oligarhidega, võidelda korruptsiooni ning rahapesu vastu ka kõrgeimatel poliitika- ja äritasanditel; toetab kindlalt eesmärki eemaldada riigi kohtusüsteemist isikud, kelle ausus jätab soovida, ja kutsuda esile ulatuslikud muudatused, mis loovad tugeva aluse õigusriigile;

38. rõhutab teenetepõhise ja läbipaistva valikumenetluse tagamise tähtsust kohtunike ametissenimetamisel; kutsub Moldova ametivõime üles jätkama koostööd Euroopa Nõukogu ja Euroopa Liiduga õigusreformi vallas, sealhulgas algatuste puhul, mis on seotud kohtunike ja prokuröride erakorralise hindamisega (kontrollimine) ning kõrgema kohtuniku nõukogu ja kõrgema prokuröride nõukogu liikmekandidaatide aususe hindamisega (eelkontrollimine); kordab Veneetsia komisjoniga konsulteerimise ja selle soovitude rakendamise tähtsust kohtureformi protsessi raames;

39. on veendunud, et ulatuslik korruptsioon on üks peamisi Moldova arengut takistavaid probleeme; kutsub Moldova valitsust üles tõstma õigusliku ja institutsioonilise korruptsioonivastase taristu tulemuslikkust; väljendab heameelt sõltumatu korruptsioonivastase nõuandekomitee loomise üle, mis hakkab uurima korruptsiooni riigi finants- ja pangandussektoris ning riigi institutsioonides;

40. kutsub Moldova valitsust üles suurendama läbipaistvust, demokraatlikku järelevalvet ja vastutust otsustusprotsesside lõikes ning tegema tihedat koostööd kodanikuühiskonnaga, et võimaldada piisavat avalikku kontrolli ja kaasavat sisendit nendesse protsessidesse; kinnitab kodanikuühiskonna kestliku rahastamise tagamise tähtsust, eelkõige arvestades pandeemia ajal tehtud märkimisväärsed eelarvekärpeid; rõhutab, kui tahtis on üldiselt valitsuse aktiivne avatud dialoog kodanikuühiskonna organisatsioonide, ametiühingute, ettevõtjate ühenduste ja parlamentaarse ning parlamendivälise opositsiooniga, et tagada kaasav ja osalema kutsuv otsustusprotsess;

41. võtab teadmiseks ametivõimude võetud sammud ja nõuab tungival, et nad jätkaksid oma püüdlusi alusetute varjupaigataotluste probleemi lahendamiseks ja Moldova viisapoliitika kooskõlla viimiseks ELi viisanõudega ELi mitte kuuluvate riikide loeteludega;

42. kutsub Moldova valitsust üles jätkama jõupingutusi õiguskaitseasutuste ja avalike korruptsioonivastaste institutsioonide depolitiseerimiseks ja investeerima kodanike ja õiguskaitseasutuste vahelise usalduse suurendamisse;

43. nõuab politseireformi otsustavat elluviimist; väljendab heameelt naiste arvu kasvu üle politseijõududes; nõuab tihedamat koostööd Moldova ja liikmesriikide õigusasutuste ning täitevasutuste vahel, et vähendada piiriülest kuritegevust, eriti inimkaubitsemist ja ebaseaduslike uimastitega kaubitsemist, sest Moldova on kahjuks endiselt seksuaalse ärakasutamise ja tööjõu eesmärgil toimuva inimkaubanduse allikas, mida juhivad nii Moldova kui ka rahvusvahelised kuritegelikud võrgustikud; väljendab heameelt ELi ja Moldova vahelise lepingu allkirjastamise üle Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti (Frontexi) operatiivülesannete täitmise kohta Moldovas ja Frontexi töötajate lähetamise kohta, et toetada Moldova ametiasutusi piirihaldustegevustes; nõuab tihedama koostöö tegemist Europoli, Interpoli ja tolliorganisatsioonidega, nagu Maailma Tolliorganisatsioon ja Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni korruptsioonivastased võrgustikud;

44. kutsub komisjoni ja Moldova ametiasutusi üles tegema koostööd, oma tegevusi koordineerima ja võtma erakorralisi meetmeid, et kaitsta Moldovas majutatavaid või Moldovat läbivaid Ukraina pagulasi, eelkõige naisi ja lapsi, keda ohustab inimkaubandus ja kes moodustavad valdava enamiku Ukraina põgenikest;

45. kutsub ametiasutusi üles tagama õiguse õiglasele kohtumenetlusele ja austama inimõigusi kinnipidamiskeskustes, vältides sealhulgas ebapiisavate tervishoiuteenuste osutamist ning vältima valikulist ja poliitilistelt kallutatud õigusmõistmist; rõhutab vajadust kaotada piinamine ja väärkohtlemine ning uurida süüdistusi politsei ja teiste õiguskaitseametnike toimepandud piinamiste ning muude inimõiguste rikkumiste kohta;

Neljapäev, 19. mai 2022

46. rõhutab finantspettuste, rahapesu ja organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise tähtsust kõikehõlmavate õigusaktide ning tulemusliku rakendamise kaudu; väljendab heameelt kavatsuse üle võtta Moldova parlamendis vastu õiguslikud muudatused, mille eesmärk on parandada õigusraamistikku, et võimaldada korruptsiooni kaudu kogunenud varade laiendatud konfiskeerimise mehhanismi rakendamist;

47. nõuab selget ja tulemuslikku poliitikat ebaseaduslikult omastatud rahaliste vahendite ning petturlikult omandatud varade tagasinõudmise valdkonnas rahvusvahelise koostöö sisseseadmise teel, mis keskendub paremale suhtlusele Europoli ja Eurojustiga; julgustab Moldova ametivõime looma raamistikku, mis on pühendatud strateegilisele koostööle Euroopa Prokuratuuriga, et paremini juhtida pettuste ja korruptsioonikuritegude juurdlust;

48. julgustab püsivat ja tihedat koostööd Chișinău peaprokuratuuri ja Eurojusti büroo vahel, sealhulgas Moldova esindajate regulaarset lähetamist Eurojusti büroosse ettevalmistava sammuna ebaseaduslikult omastatud rahaliste vahendite ning petturlikult omandatud varade tagasinõudmise rakkerühma moodustamiseks;

49. rõhutab tungivat vajadust 2014. aastal paljastatud pangapettuse uurimise kiirendamise järele, mis ei ole ikka veel andnud märkimisväärseid tulemusi süüdlaste vastutusele võtmisel ja kaotatud varade tagasinõudmisel; rõhutab, et edusammude puudumine kahjustab tõsiselt Moldova rahvusvahelist mainet ja eriti kohtusüsteemi usaldusväärsust mitte ainult Moldova enda rahva, vaid ka riigi rahvusvaheliste partnerite silmis; nõuab Venemaa rahapesu skeemi ja pangapettusega seotud isikute vastu algatatud kriminaalasjade lõpuleviimise protsessi hoogustamist; nõuab seoses sellega koostöö tugevdamist ELi liikmesriikide ja Moldova vahel pangapettuse uurimisel, et tagada varastatud varade õigeaegne tagasinõudmine;

50. kordab nõuet laiendada kogu maailmas rakendatavat inimõiguste rikkujate vastast ELi sanktsioonirežiimi ehk ELi Magnitski akti korruptsiooni hõlmamiseks karistatava kuriteona, mis võimaldaks karistada 2014. aasta pangapettuse eest vastutavaid isikuid ja hoida ära sarnased korruptsioonikuriteod;

Inimõigused ja põhivabadused

51. väljendab heameelt, et Moldova parlament ratifitseeris 14. oktoobril 2021 Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalga ja perevägivalga ennetamise ja tõkestamise konventsiooni (Istanbuli konventsioon); võtab teadmiseks, et Veneetsia komisjon andis 10. ja 11. detsembril 2021 Moldova konstitutsioonikohtu taotlusel välja juriidilise ülevaate Istanbuli konventsiooni ratifitseerimise põhiseadusliku mõju kohta; nõuab, et tagataks Istanbuli konventsiooni tulemuslik rakendamine kõigil tasanditel, et parandada naiste ja tütarlaste olukorda ja teha rohkem soolise võrdõiguslikkuse saavutamiseks, eelkõige selleks, et parandada naiste juurdepääsu tööturule, vähendada soolist palgalõhet, vanusepõhist diskrimineerimist ning tagada naiste esindatus ja võrdne kohtlemine kõigil poliitilise ja ühiskondliku elu tasanditel;

52. rõhutab võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise õigusraamistiku edasise tugevdamise tähtsust, eelkõige olemasolevate õiguslünkade kõrvaldamise kaudu, et tegeleda diskrimineerimisega tööturul, tulemuslikult võidelda vaenuritegude ja vaenukõne vastu ning kaitsta edasi vähemuste, sealhulgas romade, LGBTI kogukonna liikmete ja immigrantide õigusi; kutsub Moldovat üles tühistama 1994. aastal kehtestatud samasooliste abielude põhiseaduslik keeld ja kehtestama meetmed LGBTI kogukonna liikmete diskrimineerimise vastu;

53. palub komisjonil ja Euroopa välisteenistusel lõimida sooline võrdõiguslikkus kõigisse Moldovaga seotud poliitikavaldkondadesse, programmidesse ja meetmetesse; kutsub Moldova valitsust üles kiirendama inimõigusi ja diskrimineerimisvastast võitlust käsitlevate õigusaktide vastuvõtmist ja rakendamist kooskõlas ELi standarditega ning võimaldama vastavate õiguste täideviimist korralikult toimivate ja sõltumatute kohtute kaudu;

54. kutsub Moldova valitsust üles seadma COVID-19 pandeemia reageerides erilist rõhku võitlusele soolise ebavõrdsuse, soolise vägivalga ja tõrjutud rühmade diskrimineerimise vastu, mis on pandeemia tõttu veelgi ägenenud; nõuab tungivalt, et ametivõimud astuksid samme COVID-19 pandeemiast tingitud lastevastase vägivalga ja laste vaesuse suurenemise vastu ning võtaksid meetmeid selle ohjeldamiseks;

Neljapäev, 19. mai 2022

Kaubandus- ja majanduskoostöö

55. kordab, kui tähtis on viia tulemuslikult ellu reforme, et põhjalikust ja laiaulatuslikust vabakaubanduslepingust täiel määral kasu saada, teha edusamme edasises majanduslikus integratsioonis ELi siseturuga ning tõsta Moldova majanduse mitmekesistamist ja konkurentsivõimet, eelkõige lisandväärtusega kaupade puhul; kutsub Moldovat üles rakendama täielikult põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu kaubanduse ja kestliku arengu peatükki ja täitma oma rahvusvahelisi kohustusi, eelkõige Pariisi kokkulepet ja Maailma Kaubandusorganisatsiooni reegleid; nõuab riigisisese kaubandusõiguse parandamist osas, milles see on vastuolus põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu ja Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) normide raames Moldova poolt võetud kohustustega;

56. rõhutab ELi-Moldova põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna lepingu positiivset mõju kaubavahetusele kahe poole vahel, sest aastatel 2015–2020 suurenes kogu kaubavahetus enam kui 33 % võrra ning üle 61 % Moldova ekspordist läheb ELi turule ja üle 70 % Moldova ekspordivatest ettevõtetest ekspordivad ELi turule; märgib, et ELi turg muutub Moldova jaoks Venemaa sõja tõttu Ukraina vastu põhjustatud kaubavahetuse katkestuste tõttu kindlasti veelgi olulisemaks; väljendab heameelt asjaolu üle, et liit on suurim riiki investeerija; julgustab edasisi edusamme sellistes valdkondades nagu tolliseadustik, intellektuaalomandi õiguste kaitse, sanitaar- ja fütosanitaarstandardite parandamine, turutingimuste parandamine energia valdkonnas, riigihanked ja VKEdes juurdepääs rahastamisele;

57. rõhutab, et Moldova eksport võib suureneda tootmise laiendamise, ekspordiprioriteetide muutmise ja kvaliteedistandardite kohandamise kaudu; kordab, et peamiseks eksportkaupade kategooriateks jäävad loomsed ja taimsed tooted, mis on kõige vähem tulusad tooted, mida Moldova saab liikmesriikidele pakkuda; kutsub komisjoni üles toetama Moldovat selle ekspordi mitmekesistamisel ELi, sealhulgas suurt kasumit andvate toodete tariifikvootide parema täitmise kaudu;

58. kutsub komisjoni üles alustama idapartnerluse riikide lõimimist Euroopa ühtsesse turgu, astudes esimese sammu nende kooskõlla viimise õiguslikust, majanduslikust ja tehnilisest vaatenurgast analüüsimise ning normide ja standardite väljatöötamise kaudu partnerriikide ühisturuga liitumise ettevalmistamiseks;

59. võtab teadmiseks Hiina suurenenud huvi investeerida Moldova majandusse, muu hulgas energia-, telekommunikatsiooni- ja farmaatsiassektoris; tuletab meelde Hiina kavatsust ehitada Moldovasse oma algatuse „Üks vöönd, üks tee“ osana oluline transporditaristu; kordab, et algatus „Üks vöönd, üks tee“ on Hiina välispoliitika keskmes ja on olemuselt geopoliitiline projekt;

60. kiidab Moldova valitsuse poolt juba elluviidud demokraatlikke reforme; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles suurendama ja ergutama ELi investeeringuid Moldovasse põhimõtte „rohkema eest rohkem“ alusel ning julgustama Moldovat aktiivselt ELi ja Euroopa finantsasutuste poole pöörduma;

61. kutsub jätkama püüdlusi luua tõeline digitaalne turumajandus, sealhulgas edusamme avatud andmete arendamisel ja juurdepääsu laiendamisel digitaaltelevisiooni- ja virtuaalvõrguteenuste tingimustele juurdepääsusüsteemidele, suurendades elektrooniliste sideteenuste arvu kodanikele ja avalikele registritele; toetab majandusprotsesside digitaliseerimist ja erimehhanismide väljatöötamist IT-ettevõtete, eelkõige innovatiivsete ettevõtete ja idufirmade jaoks, millel on probleeme rahastusallikate leidmisega ja mis seetõttu ei suuda alal hoida oma ülemineku- ja kasvuprotsessi; rõhutab, et tuleb jätkata tööd selle nimel, et tagada interneti kasutavate Moldova kodanike õiguste ja vajaduste kaitse ning rakendada täielikult digitaalse ühtse turu nõudeid;

62. väljendab heameelt selle üle, et ELi-Moldova assotsieerimislepingu / põhjaliku ja laiaulatusliku kaubanduslepingu alusel on Moldova riigisiselised õigusaktid ühtlustatud 681-st ELi *acquis'* õigusaktist 499-ga (152 puhul osaliselt), ning rõhutab avaliku halduse, pangandussüsteemi ja kohtusüsteemi sõltumatuse tagamise jätkuvate reformide tähtsust; kutsub Moldovat üles jätkama õigusaktide ühtlustamist ELi õigustikuga; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles toetama Moldova institutsioone ja avalikku haldust vajaliku oskusteabe ja tehnilise ning rahalise abiga; kutsub Moldova ametivõime üles kiirendama ühtlustamist assotsieerimislepingu / põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepinguga;

Neljapäev, 19. mai 2022

63. julgustab ühtlustama riiklikke kvaliteedistandardeid ELi omadega; rõhutab Moldova ettevõtjate ja ettevõtete ebasoodsat olukorda, mis on tingitud paljudest erinevatest standarditest, mida nad peavad liikmesriikidesse eksportimisel täitma, ning rõhutab vajadust poliitika järele, mis välistaks standardid, mis ei ole Euroopa standarditega kooskõlas või on nendega otseses vastuolus;

64. on seisukohal, et Dnestri läänekaldal registreeritud ja Moldova ametnike tollikontrollile allutatud Transnistria ettevõtjatele tariifivaba juurdepääsu tagamisega ELi turgudele tõi põhjalik ja laiaulatuslik vabakaubandusleping kaasa kaubanduse suuremahulise liikumise Euraasia majandusliidust ELi poole; julgustab Moldova ametiasutusi liikuma edasi kaubanduse ja ELi turgudega suhtlemise poole, et parandada turule pääsemist, läbipaistvust, häid äritavasid ning vähendada oligarhide turuga manipuleerimise ja monopoliseerimise võimet;

65. väljendab heameelt ELi toetuse üle mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete (VKEde) majanduslikule taastumisele; kutsub ELi ja Moldova vastutavaid asutusi üles tagama, et see tehniline ja rahaline toetus oleks kohandatud Moldova VKEde vajadustele, oleks üleriigiline, sealhulgas Transnistria piirkonnas ning tugevdaks nii VKEde suutlikkust kui ka nende osalemist ELi siseturul;

66. väljendab heameelt uute normide üle riigihangete valdkonnas, kuid rõhutab hankemenetluste avaliku järelevalve vajadust ning selgemate ja alaliste aruannete tähtsust avalikkusele; julgustab lihtsustama mehhanisme, mille abil kodanikuühiskonna esindajad saavad hankeprotsessides osaleda, ja rõhutab vajadust asendada bürokraatlikud protsessid läbipaistvate protsessidega, mis eemaldavad tõkked ning taastavad usalduse riigieelarvete jaotamise ja kasutamise vastu;

67. avaldab tunnustust, et Moldova on võtnud kohustuse jätkata ühtlustamist ELi põllumajandusalaaste õigusaktidega, et suurendada eksporti ELi ning avada uusi äri võimalusi oma kohalikele kogukondadele; kutsub Moldova ametivõime üles loomatervishoiu ja toiduohutuse suhtes kiiremini saavutama ühtlustamist assotsieerimislepingu / põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepinguga;

68. rõhutab sanitaar- ja fütosanitaarnõuete eest vastutavate ja loomsete saaduste eksporti võimaldavate riiklike laborite kaasajastamise ning kvalifitseeritud laboritöötajate puuduse kõrvaldamise tähtsust;

69. rõhutab vajadust suurema läbipaistvuse järele seoses komisjoni tervise ja toiduohutuse peadirektoraadi auditite tulemustega ning toonitab vajadust laiendada ja tugevdada sanitaar- ja fütosanitaaranalüüsides laborite võrgustikku, tõhustades samal ajal nendes laborites töötavate inspektorite ja spetsialistide väljaõpet fütosanitaar- ja toiduohutuse valdkonna määruste paremaks rakendamiseks;

70. ergutab Moldovat täiel määral ära kasutama ELi eelisekspordi võimalusi põllumaade tõhusama ja säästvama harimise ning ka demokraatlikuma juurdepääsu ja maa kasutamise abil selliste põllumajandustoodete tootmiseks, mis võimendaksid Moldova Vabariigi suhtelisi põllumajanduseeliseid;

71. nõuab tungivalt, et Moldova suurendaks oma taristualast koostööd ELi ja piirkonnas asuvate riikidega ning viiks ellu põhjalikud struktuurireformid energiasektoris, sealhulgas mitmekesistades energiavarustust, tõstes energiatõhusust, meelitades ligi investeringuid taastuvenergiasse ja parandades ühenduvust, tagades samas keskkonnasäästlikkuse; kutsub Moldovat üles täielikult täitma energiaühenduse asutamislepinguga võetud kohustused;

72. kutsub ELi institutsioone üles andma Moldovale konkreetset toetust ühtse euromaksete piirkonnaga liitumise vajalike nõuete täitmisel;

73. kutsub Moldova valitsust üles keskenduma ka kaubanduse ja kestliku arengu sotsiaalsele mõõtmele, järgides ja jõustades tööstandardeid, ratifitseerides ja rakendades täielikult kõiki ILO konventsioone ning kõrvaldades järelejäänud puudused tööinspektsioonisüsteemis;

Neljapäev, 19. mai 2022

74. võtab teadmiseks biomassi ja hüdroenergia kasutamise Moldova mitmekesistamispuudlustes, kuid tuleb meelde vajadust tagada nende kestlikkus, tõhusus ja asjaomased keskkonnanõuded; rõhutab, et taastuvate energiaallikate arendamine on puhtale energiale ülemineku ja energiasõltumatuse saavutamiseks tehtavate jõupingutuste oluline element ning aitab ühtlasi kaasa kohalike töökohtade loomisele, õhukvaliteedile ning elanike tervisele;

75. rõhutab piirkondliku koostöö olulist rolli riigi kaasajastamisel ja suutlikkuse suurendamisel assotsieerimislepingu rakendamise puudlustes; nõuab tihedamat piirkondlikku koostööd nii Moldova erinevate piirkondade vahel kui ka Moldova piirkondade ja ELi piirkondade vahel; kutsub komisjoni ja vastavaid ELi asutusi üles sellele protsessile tihedas koostöös Moldova valitsusega kaasa aitama;

76. väljendab heameelt riikliku regionaalarengu strateegia aastateks 2022–2028 heakskiitmise üle ning nõuab haldusterritoriaalset reformi, mis keskenduks konkurentsivõime kasvule ja kestlikule arengule; rõhutab vajadust tasakaalustatud sotsiaalse ja majanduskasvu järele kõikides Moldova piirkondades ning riikliku regionaalarengu poliitika tõhusa rakendamise järele;

77. kutsub Moldova ametivõime üles järgima kohaliku demokraatia ja kohaliku autonoomia põhimõtteid kooskõlas Euroopa kohaliku omavalitsuse hartaga, tagades kohalikele omavalitsustele asjakohased volitused ja piisava rahastamise ning tagades nende tulemusliku toimimise, sealhulgas õigusriigi austamise edasise täiustamise ja hea valitsemistava põhimõtete kõigil tasanditel rakendamise kaudu;

78. kutsub Moldova ametiasutusi üles tegema edasisi pingutusi tagamaks, et assotsieerimislepingu / põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu võimalused ja ELi abi ning programmid jõuaksid kohalikule tasandile, sealhulgas ka riigi kaugematesse osadesse, eriti maapiirkondadesse, et elanikud saaksid anda tõuke positiivsete muutuste jaoks; nõuab suuremat ja paremini edastatud ELi toetust arendusprojektidele Gagauusia autonoomses territoriaallüksuses;

Valdkondlik koostöö

79. tunneb heameelt, et Moldova ühines ELi teadusuuringute ja innovatsiooni programmiga „Euroopa horisont“ aastateks 2021–2027, mis avab riigi teadus- ja innovatsioonikogukonnale uusi võimalusi partnerluste loomiseks oma partneritega ELis, samuti Moldova osaluseks kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmis;

80. nõuab paremat koostööd kõigi ELi institutsioonide, liikmesriikide ja Moldova ametiasutuste vahel Moldova kodanike teavitamisel assotsieerimislepingu / põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu ning ELi abi eelistest; rõhutab, kui tähtis on institutsiooniline raamistik ja järjepidev avalik poliitika desinformatsiooniga võitlemise suhtes, sealhulgas ELi-vastase desinformatsiooni, teabega manipuleerimise, valeuudiste ja propaganda, samuti igasuguste pahatahtlike välisrekordide vastu võitlemise suhtes, eelkõige strateegilise kommunikatsiooni kaudu ning vastupanuvõime desinformatsioonile ja teabega manipuleerimisele kodumaiste ja välismaiste osalejate poolt nii internetis kui ka mujal; kutsub Moldova ametivõime ja komisjoni meedia- ja infopädevust edendavate programmide ja reformide puhul koostööle praeguse digiajastu kontekstis ning valdkondliku koostöö parandamisele digimajanduse valdkonnas;

81. kordab, et meedia pluralismi ja sõltumatuse tugevdamine peaks olema prioriteetne nii liidu kui ka Moldova jaoks; kutsub komisjoni üles suurendama oma toetust sõltumatule meediale, sealhulgas väljaspool pealinna, ning jõupingutusi usaldusväärse teabe edastamiseks Moldova elanikele kõigis riigi osades; kutsub Euroopa demokraatia rahastat üles selliseid jõupingutusi täiendavalt toetama;

82. nõuab tungivalt, et Moldova toetaks täiendavalt vaba ja sõltumatut meediat, koostades riikliku meedia arendusprogrammi, et vaadata läbi õigusraamistik, et võidelda meediaomandi koondumise, reklaamituru monopoliseerimise, toimetustliku sõltumatuse puudumise ja majanduslike ning poliitiliste rühmituste kontrolli meediaasutuste üle, teabele juurdepääsu tõkete ja ajakirjanike ründamise ja hirmutamise vastu;

Neljapäev, 19. mai 2022

83. kutsub komisjoni üles hoolikalt jälgima Moldova meediasektorit; loodab, et taastatud tele- ja raadioringhäälingu nõukogu täidab tulemuslikult oma ülesandeid sõltumatu meediavaatlejana ja tegeleb meediamastiku pikaajaliste puuduste kõrvaldamisega, sealhulgas riikliku ringhäälinguettevõtte poliitilise sõltumatuse küsimusega; kordab audiovisuaalmeedia seadustiku täies ulatuses rakendamise tagamise olulisust;

Institutsioonilised sätted

84. väljendab heameelt selle üle, et 29. novembril 2021 allkirjastati Euroopa Parlamendi ja Moldova parlamendi vahel vastastikuse mõistmise memorandum parlamentaarse demokraatia toetamise ühise raamistiku kohta, mis avab võimalusi Moldova institutsioonilise suutlikkuse ja seega parlamentaarse demokraatia tugevdamiseks tihedamate kahepoolsete institutsiooniliste sidemete kaudu;

85. kutsub Moldova parlamenti üles rakendama vastastikku kokkulepitud tegevuskava alusel kõiki talle kättesaadavaid demokraatia toetamise meetmeid, sealhulgas Jean Monnet' dialoogi ja Simone Veili programmi;

86. juhib tähelepanu ELi ja Moldova Vabariigi parlamentaarse assotsieerimiskomitee ja Euronesti parlamentaarse assamblee olulisele rollile kahepoolse ja piirkondliku koostöö edendamisel ELiga ning kogemuste ning heade tavade vahetamise edendamisel Moldova parlamendiliikmetega; nõuab struktuurse koostöö süvendamist Euroopa Parlamendi liikmete ja Moldova parlamendi liikmete vahel, et teha koostööd reformide toetamiseks ja nende rakendamise seireks;

87. kinnitab oma toetust kodanikuühiskonna, sealhulgas ametiühingute kaasamisele otsustusprotsessidesse, et suurendada avalikkuse kontrolli reformide üle ja edendada nende läbipaistvust ja sotsiaalset vastuvõetavust; rõhutab lisaväärtust, mida erinevad organisatsioonid Moldovas olulistes avalikku huvi pakkuvates küsimustes loovad; väljendab muret avaliku sektori asutuste ja kodanikuühiskonna vahelise võrdlemisi tagasihoidliku koostöö pärast, hoolimata sellest, et kasutusele on võetud kodanikuühiskonna arengu strateegia ja tegevuskava; tunneb samuti muret kodanikuühiskonna organisatsioonidele eraldatavate toetuste 17 % vähenemise pärast;

88. nõuab, et EL ja Moldova parandaksid veelgi inimestevahelisi kontakte ja suhtlust, et luua elanikkonnas vastastikuseid positiivseid kuvandeid kodanikuühiskonna tasandil välja töötatud ühisprojektide kaudu, sealhulgas noorte üliõpilaste ja spetsialistide ELi haridus- ja koolitusprogrammides, nagu „Erasmus+“, osalemise toetamise kaudu; palub komisjonil uurida võimalust laiendada teatud ELi programme Moldova ja teiste idapartnerluse riikide kodanikele; rõhutab, et programmide nagu algatuse „DiscoverEU“ laiendamine Moldovasse võib veelgi tugevdada euroopameelset meeleolu riigis;

Sotsiaalsed õigused

89. märgib, et vaegtööhõive ja ebakindel töö on Moldovas endiselt levinud ning et tööeline elanikkond on majandusšokkide suhtes kaitsetu; nõuab elanikkonna vajadustele vastava taastestrategie vastuvõtmist ning rohepöörde ja kestliku arengu integreerimist;

90. tunneb muret Moldova kodanike ulatusliku väljarände pärast, mis rõhutab negatiivseid demograafilisi suundumusi ja kujutab tõsist ohtu Moldova tulevikule; julgustab Moldova valitsust rakendama edasisi meetmeid selle nähtuse ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks, eelkõige luues võimalusi ning parandades noorte töötajate tingimusi ja palku;

91. palub valitsusel pöörata võimalikult suurt tähelepanu Moldova ombudsmani esitatud nõuetele edendada tervishoiuteenuste kättesaadavust, õigust teha tööd, liikumis- ja väljendusvabadust;

92. kutsub Moldova valitsust üles tugevdama tervishoiusüsteemi, tegeledes seda nõrgestava töötajate nappusega ja parandama sanitaartingimusi, eriti haiglates; nõuab tungivalt, et komisjon, liikmesriigid ja Moldova suurendaksid koostööd rahvatervise vastupanuvõime alal, vahetaksid parimaid tavasid ja teeksid koostööd kodanikuühiskonnaga epideemiastraategiate väljatöötamisel, keskendudes ühiskonna vähimkaitstud rühmadele;

Neljapäev, 19. mai 2022

93. toetab Moldova ja ELi jätkuvat koostööd COVID-19 pandeemia ja selle tagajärgedega tegelemisel ning pikaajalise koostöö tõhustamist rahvatervise valdkonnas; kutsub Moldova ametivõime üles võimalusest kinni haarama ja rakendama COVID-19 taastevahendeid haiglate kaasajastamiseks ning meditsiiniteenuste kvaliteedi ja juurdepääsetavuse parandamiseks, eelkõige äärepoolsemates piirkondades;

94. väljendab heameelt selle üle, et komisjon võttis vastu otsuse Moldova väljastatud COVID-19 sertifikaatide ja ELi digitaalse COVID-sertifikaadi samaväärsuse kohta ning julgustab liikmesriike jätkama selle kohaldamise tagamist;

95. märgib, et puudused tööiguses toovad kaasa ebaausate tavade, eelkõige vahel ülemääraste igapäevaste töötundide, madalate palkade ja osaliselt dokumenteerimata töösuhete kasutuselevõtu; väljendab muret nende tavade vältimiseks kehtestatud normide osalise kohaldamise pärast;

96. märgib, et sotsiaaldialoog on viimastel aastatel halvenenud ja COVID-19 pandeemia ajal täielikult peatatud; kutsub valitsust üles tagama tõelise sotsiaaldialoogi loomise, mis viib kõigi sotsiaalpartnerite osalemiseni pandeemiajärgse taastumise protsessis;

97. väljendab heameelt Moldova edusammude üle lastehooldesüsteemi deinstitutsionaliseerimise protsessi raames ning uue lastekaitseprogrammi ja tegevuskava aastateks 2022–2026 väljatöötamiseks võetud meetmete üle;

98. väljendab heameelt Moldova võetud kohustuste üle keskkonna ja kliimamuutuste valdkonnas; kutsub Moldovat üles veelgi suurendama oma osalust kliimamuutuste vastases võitluses, ning kutsub komisjoni üles hõlbustama Moldova osalemist Euroopa rohelises kokkuleppes ja tagama, et põhjalik ja laiaulatuslik vabakaubandusleping ei läheks vastuollu selles sätestatud keskkonnanäesmärkide ja -algatustega;

99. toetab keskkonnapoliitika paremat lõimimist erinevatesse majandussektoritesse ja kodanike laiemat osalemist keskkonnakaitsepoliitika kujundamise protsessis; nõuab intensiivsemat lähenemisviisi partnerlustele kodanikuühiskonnaga, et jätmete kogumine ja ringlussevõtt toimiks paremini, ning suuremat tähelepanu maa metsastamisele, mulla degradeerumise vähendamisele ja vee kvaliteedi parandamisele;

o

o o

100. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ning Moldova Vabariigi presidendile, valitsusele ja parlamendile.

Neljapäev, 19. mai 2022

P9_TA(2022)0212

Õigusriigi olukorda käsitlev komisjoni 2021. aasta aruanne

Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta resolutsioon õigusriigi olukorda käsitleva Euroopa Komisjoni 2021. aasta aruande kohta (2021/2180(INI))

(2022/C 479/02)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut (ELi leping) ning eelkõige selle artiklit 2, artikli 3 lõiget 1, artikli 3 lõike 3 teist lõiku, artikli 4 lõiget 3 ning artikleid 5, 6, 7, 11, 19 ja 49,
- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut (ELi toimimise leping) ja eelkõige selle artikleid, mis käsitlevad liidus demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste austamist, kaitset ja edendamist, sealhulgas artikleid 70, 258, 259, 260, 263, 265 ja 267,
- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat (edaspidi „põhiõiguste harta“),
- võttes arvesse Euroopa Liidu Kohtu praktikat, eelkõige otsuseid kohtuasjades C-156/21: Ungari vs. Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu ⁽¹⁾ ning C-157/21: Poola vs. Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu ⁽²⁾ liidu eelarve kaitsmise meetmete kohta,
- võttes arvesse komisjoni 20. juuli 2021. aasta teatist „2021. aasta aruanne õigusriigi kohta. Õigusriigi olukord Euroopa Liidus“ (COM(2021)0700),
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrust (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) ⁽³⁾,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. novembri 2018. aasta direktiivi (EL) 2018/1808, millega muudetakse direktiivi 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv), et võtta arvesse muutuvat turuolukorda ⁽⁴⁾,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määrust (EL, Euratom) 2020/2092, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks ⁽⁵⁾ (edaspidi „õigusriigi tingimuslikkuse määrus“),
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrust (EL) 2021/692, millega luuakse kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1381/2013 ning nõukogu määrus (EL) nr 390/2014 ⁽⁶⁾,
- võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni,
- võttes arvesse ÜRO inimõiguste ja põhivabaduste kaitset käsitlevaid õigusakte ning ÜRO inimõiguste olukorra üldise korrapärase läbivaatamise protsessi soovitusi ja aruandeid, samuti ÜRO lepingute järelevalveorganite kohtupraktikat ja Inimõiguste Nõukogu erimenetlusi,

⁽¹⁾ Kohtuotsus, 16. veebruar 2022, Ungari vs. Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97.

⁽²⁾ Kohtuotsus, 16. veebruar 2022, Poola Vabariik vs. Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98.

⁽³⁾ ELT L 119, 4.5.2016, lk 1.

⁽⁴⁾ ELT L 303, 28.11.2018, lk 69.

⁽⁵⁾ ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 1.

⁽⁶⁾ ELT L 156, 5.5.2021, lk 1.

Neljapäev, 19. mai 2022

- võttes arvesse demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo, rahvusvähemuste ülemvoliniku, meediavabaduse esindaja ja muude Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) organite soovitusi ja aruandeid,
- võttes arvesse Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni ja Euroopa sotsiaalharta, Euroopa Inimõiguste Kohtu ja Euroopa sotsiaalõiguste komitee kohtupraktikat ning Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee, ministrite komitee, inimõiguste voliniku, rassismi ja sallimatuse vastu võitlemise Euroopa komisjoni, diskrimineerimisvastase, mitmekesisuse ja kaasatuse juhtkomitee, Veneetsia komisjoni ja teiste asutuste konventsioone, soovitusi, resolutsioone, arvamusi ja aruandeid,
- võttes arvesse 23. mai 2007. aasta Euroopa Nõukogu ja Euroopa Liidu vahelist vastastikuse mõistmise memorandumit ja nõukogu 8. juuli 2020. aasta järeldusi ELi prioriteetide kohta koostööks Euroopa Nõukoguga 2020.–2022. aastal,
- võttes arvesse komisjoni 20. detsembri 2017. aasta põhjendatud ettepanekut nõukogu otsuse kohta, millega järeldatakse ilmselt ohtu, et Poola Vabariik rikub oluliselt õigusriigi põhimõtet, ja mis esitati vastavalt ELi lepingu artikli 7 lõikele 1 (COM(2017)0835),
- võttes arvesse 18. septembril 2020. aastal käivitatud ELi rassismivastast tegevuskava 2020–2025 „Võrdõiguslik liit“ (COM(2020)0565),
- võttes arvesse Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti 9. novembri 2021. aasta aruannet „Antisemitism: ülevaade Euroopa Liidus registreeritud antisemiitlikest vahejuhtumitest aastatel 2010–2020“,
- võttes arvesse Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti 22. septembril 2021. aastal avaldatud aruannet „Protecting civic space in the EU“ (Kodanikuühiskonna tegutsemisruumi kaitsmine ELis) ning ameti muid aruandeid, andmeid ja vahendeid, eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste infosüsteemi (EFRIS),
- võttes arvesse oma 25. oktoobri 2016. aasta resolutsiooni soovitustega komisjonile ELi demokraatia, õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste mehhanismi loomise kohta ⁽⁷⁾,
- võttes arvesse oma 1. märtsi 2018. aasta resolutsiooni komisjoni otsuse kohta kohaldada ELi lepingu artikli 7 lõiget 1 seoses olukorraga Poolas ⁽⁸⁾,
- võttes arvesse oma 19. aprilli 2018. aasta resolutsiooni vajaduse kohta luua Euroopa väärtuste rahastamisvahend, millega toetatakse Euroopa Liidus kohalikul ja riigi tasandil põhiväärtusi edendavaid kodanikuühiskonna organisatsioone ⁽⁹⁾,
- võttes arvesse oma 12. septembri 2018. aasta resolutsiooni ettepaneku kohta, millega kutsutakse nõukogu üles järelutama ELi lepingu artikli 7 lõike 1 alusel ilmselt ohtu, et Ungari rikub oluliselt liidu aluseks olevaid väärtusi ⁽¹⁰⁾,
- võttes arvesse oma 14. novembri 2018. aasta resolutsiooni vajaduse kohta luua ELi terviklik demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste kaitse mehhanism ⁽¹¹⁾,

⁽⁷⁾ ELT C 215, 19.6.2018, lk 162.

⁽⁸⁾ ELT C 129, 5.4.2019, lk 13.

⁽⁹⁾ ELT C 390, 18.11.2019, lk 117.

⁽¹⁰⁾ ELT C 433, 23.12.2019, lk 66.

⁽¹¹⁾ ELT C 363, 28.10.2020, lk 45.

Neljapäev, 19. mai 2022

- võttes arvesse oma 16. jaanuari 2020. aasta resolutsiooni ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohaste Poolat ja Ungarit käsitlevate käimasolevate kuulamiste kohta ⁽¹²⁾,
- võttes arvesse oma 8. oktoobri 2020. aasta resolutsiooni õigusriigi ja põhiõiguste kohta Bulgaarias ⁽¹³⁾,
- võttes arvesse oma 7. oktoobri 2020. aasta resolutsiooni ELi demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste mehhanismi loomise kohta ⁽¹⁴⁾,
- võttes arvesse oma 13. novembri 2020. aasta resolutsiooni COVID-19 leviku tõkestamise meetmete mõju kohta demokraatiale, õigusriigile ja põhiõigustele ⁽¹⁵⁾,
- võttes arvesse oma 26. novembri 2020. aasta resolutsiooni aruande kohta, mis käsitleb põhiõiguste olukorda Euroopa Liidus aastatel 2018–2019 ⁽¹⁶⁾,
- võttes arvesse oma 24. juuni 2021. aasta resolutsiooni, mis käsitleb komisjoni 2020. aasta aruannet õigusriigi kohta ⁽¹⁷⁾,
- võttes arvesse oma 8. juuli 2021. aasta resolutsiooni liidu eelarve kaitsmiseks kehtestatud üldise tingimuslikkuse korra kohaldamise suuniste koostamise kohta ⁽¹⁸⁾,
- võttes arvesse oma 8. juuli 2021. aasta resolutsiooni Ungari Rahvuskogus vastu võetud õiguslikest muudatustest tingitud ELi õiguse ja LGBTIQ kodanike õiguste rikkumise kohta Ungaris ⁽¹⁹⁾,
- võttes arvesse oma 14. septembri 2021. aasta resolutsiooni LGBTIQ õiguste kohta ELis ⁽²⁰⁾,
- võttes arvesse oma 16. septembri 2021. aasta resolutsiooni meediavabaduse ja õigusriigi olukorra edasise halvenemise kohta Poolas ⁽²¹⁾,
- võttes arvesse oma 20. oktoobri 2021. aasta resolutsiooni Euroopa meedia kohta digikümnnendil: tegevuskava taastamise ja ümberkujundamise toetamiseks ⁽²²⁾,
- võttes arvesse oma 21. oktoobri 2021. aasta resolutsiooni Poola õigusriigi kriisi ja ELi õiguse ülimuslikkuse kohta ⁽²³⁾,
- võttes arvesse oma 11. novembri 2021. aasta resolutsiooni demokraatia ning massiteabevahendite vabaduse ja mitmekesisuse tugevdamise kohta ELis: tsiviil- ja kriminaalõiguse kohaste meetmete lubamatu kasutamine ajakirjanike, valitsusväliste organisatsioonide ja kodanikuühiskonna vaikima sundimiseks ⁽²⁴⁾,
- võttes arvesse oma 11. novembri 2021. aasta resolutsiooni Poola *de facto* abordikeelu esimese aastapäeva kohta ⁽²⁵⁾,

⁽¹²⁾ ELT C 270, 7.7.2021, lk 91.

⁽¹³⁾ ELT C 395, 29.9.2021, lk 63.

⁽¹⁴⁾ ELT C 395, 29.9.2021, lk 2.

⁽¹⁵⁾ ELT C 415, 13.10.2021, lk 36.

⁽¹⁶⁾ ELT C 425, 20.10.2021, lk 107.

⁽¹⁷⁾ ELT C 81, 18.2.2022, lk 27.

⁽¹⁸⁾ ELT C 99, 1.3.2022, lk 146.

⁽¹⁹⁾ ELT C 99, 1.3.2022, lk 218.

⁽²⁰⁾ ELT C 99, 1.3.2022, lk 218.

⁽²¹⁾ ELT C 117, 11.3.2022, lk 151.

⁽²²⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0428.

⁽²³⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0439.

⁽²⁴⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0451.

⁽²⁵⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0455.

Neljapäev, 19. mai 2022

- võttes arvesse oma 15. detsembri 2021. aasta resolutsiooni korruptsiooni, reeglitevastaselt tehtud kulutuste ning ELi ja riiklike rahaliste vahendite omastamise vastaste ennetusmeetmete hindamise kohta erakorraliste rahaliste vahendite ja kriisiga seotud kuluvaldkondade puhul ⁽²⁶⁾,
 - võttes arvesse oma 16. detsembri 2021. aasta resolutsiooni põhiõiguste ja õigusriigi kohta Sloveenias, eelkõige Euroopa Prokuratuuri prokuröri kandidaatide nimetamisega viivitamise kohta ⁽²⁷⁾,
 - võttes arvesse oma 9. märtsi 2022. aasta resolutsiooni välissekkmise kohta kõigisse Euroopa Liidu demokraatlikesse protsessidesse, sealhulgas desinformatsiooni kohta ⁽²⁸⁾,
 - võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 3. juuni 2021. aasta eriaruannet 09/2021 „ELi mõjutav väärinfo: probleemiga tegeletakse, kuid seda ei ole veel lahendatud“,
 - võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 10. jaanuari 2022. aasta eriaruannet 01/2022 „ELi toetus õigusriigi toimimisele Lääne-Balkani riikides: pingutustest hoolimata ei ole põhiprobleemid endiselt lahendatud“,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 54,
 - võttes arvesse eelarvekontrollikomisjoni, õiguskomisjoni, eelarvekomisjoni, põhiseaduskomisjoni ning petitsioonikomisjoni arvamusi,
 - võttes arvesse kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni raportit (A9-0139/2022),
- A. arvestades, et liit rajaneb ELi lepingu artiklis 2 sätestatud ühistel väärtustel, milleks on inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine – väärtustel, mida jagavad ELi liikmesriigid ja mille peavad liiduga ühinemisel omaks võtma kandidaatriigid, sest need moodustavad osa Kopenhaageni kriteeriumidest, ning neid väärtusi ei saa pärast ühinemist eirata ega ümber mõtestada; arvestades, et demokraatia, õigusriik ja põhiõigused on üksteist vastastikku tugevdavad väärtused, mille õõnestamine võib liidule ning selle kodanike õigustele ja vabadustele süsteemset ohtu kujutada; arvestades, et õigusriigi austamine on liidule tervikuna ja selle liikmesriikidele siduv kõigil valitsemistasanditel, kaasa arvatud omaavalitsusüksustele;
- B. arvestades, et ELi lepingu artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõte paneb liidule ja liikmesriikidele kohustuse abistada üksteist täielikus vastastikusel austuses aluslepingutest tulenevate ülesannete täitmisel, ning paneb liikmesriikidele kohustuse kasutada kõiki asjakohaseid üld- või erimeetmeid, et tagada aluslepingutest või liidu institutsioonide õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmine;
- C. arvestades, et iga-aastane õigusriigi järgimise läbivaatamise tsükkel väärrib heakskiitu ja täiendab olemasolevaid vahendeid, mis on loodud ELi lepingu artikli 2 väärtuste säilitamiseks, käsitledes olukorda kõigis ELi liikmesriikides aruandes, võttes aluseks neli sammast, mis mõjutavad otseselt õigusriigi järgimist;
- D. arvestades, et ilma konkreetsete soovitude ja tulemuslike järelmeetmeteta ei pruugi olla võimalik õigusriigi olukorda käsitleva aruande põhjal tulemuslikult ja õigeaegselt ennetada, tuvastada ega kõrvaldada õigusriigi alaseid süsteemseid probleeme ja tagasilanguseid, mida on viimastel aastatel täheldatud mitmes ELi liikmesriigis;
- E. arvestades, et liikmesriigid kehtestasid COVID-19 pandeemia reageerimiseks erakorralised meetmed; arvestades, et selleks, et olla seaduslikud, pidid need põhiõiguste või -vabaduste piiramisel olema kooskõlas vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtetega; arvestades, et mõned liikmesriigid on täheldanud negatiivseid suundumusi õigusriigi rakendamisel, kui valitsused on kasutanud erakorralisi meetmeid ettekäändena demokraatliku kontrolli ja tasakaalu nõrgendamiseks;

⁽²⁶⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0502.⁽²⁷⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0512.⁽²⁸⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2022)0064.

Neljapäev, 19. mai 2022

- F. arvestades, et olemasolevaid mehhanisme on vaja tugevdada ja ühtlustada ning tuleb töötada välja ühtne terviklik ELi mehhanism demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste tulemuslikuks kaitsmiseks ning tagada, et ELi lepingu artikli 2 väärtusi järgitaks nii kogu liidus kui ka kandidaatriikides, ehkki neile kohaldatakse erinevaid järelevalvekordi, nii et liikmesriikidel ei oleks võimalik välja töötada riigisiseseid õigusakte, mis on vastuolus ELi lepingu artikli 2 sätete kaitsega;
- G. arvestades, et õigus väljendusvabadusele ja teabele ning üldsuse osalemise õigus on demokraatia nurgakivid;
- H. arvestades, et vaenukõne vastu võitlemise eksperdikomitee Euroopa Nõukogus on koostanud Ministrite Komitee soovitusel vaenukõne vastase võitluse kohta, milles esitatakse mittesiduvad suunised selle nähtusega tegelemiseks ning mis ootab praegu vastuvõtmist 2022. aastal⁽²⁹⁾; arvestades, et hiljuti loodud vaenukuritegude vastu võitlemise eksperdikomiteele on tehtud ülesandeks koostada 2023. aasta lõpuks Ministrite Komitee soovitusel vaenukuritegude kohta;
- I. arvestades, et kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm võimaldab otsest ja paindlikku toetust kodanikuühiskonna osalejatele, kes edendavad ja kaitsevad ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtusi kohalikul, riiklikul ja Euroopa tasandil;

Õigusriigi olukorda käsitlev 2021. aasta aruanne: üldised märkused

1. tunneb heameelt komisjoni teise õigusriigi olukorda käsitleva aastaaruande üle; märgib, et parlament kasutab seda aastaaruannet korrapäraselt teabeallikana ja sisendina, kui arutatakse õigusriigi olukorda konkreetses liikmesriigis; tunneb kahetsust, et komisjon ei käsitlenud täiel määral soovitusi, mille Euroopa Parlament tegi oma 24. juuni 2021. aasta resolutsioonis, mis käsitleb komisjoni 2020. aasta aruannet õigusriigi kohta, eelkõige soovitusi laiendada aruandluse kohaldamisala, et hõlmata kõiki ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtusi, eristada süsteemseid ja üksikuid rikkumisi ning anda põhjalikumaid ja läbipaistvamaid hinnanguid ning võtta meetmeid rikkumistele reageerimiseks; peab neid soovitusi endiselt asjakohasteks ning toonitab neid taas;
2. tunneb heameelt selle üle, et komisjoni iga-aastases aruandes käsitletakse nii kohtusüsteemide toimimist, korruptsioonivastast raamistikku ja meedia mitmekesisust kui ka teatavaid kontrolli- ja tasakaalustussüsteemiga seotud institutsioonilisi küsimusi, sealhulgas teatud määral kodanikuühiskonna tegutsemisruumi; peab aga kahetsusväärseks, et 2021. aasta aruandes ei käsitletud piisavalt üksikasjalikult ega ulatuslikult kõiki õigusriigi küsimusi; soovib komisjonil analüüsida õigusriigi küsimusi igas sambas kõigi ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtuste ja põhiõiguste hartas esitatud põhiõiguste seisukohast; nõuab, et aruandesse lisataks ka teised Veneetsia komisjoni 2016. aasta õigusriigi kontrollnimekirja olulised elemendid, nagu võimu kuritarvitamise vältimine, võrdsus seaduse ees ja mittediskrimineerimine ning õiguskaitse kättesaadavus, sealhulgas aspektid seoses õigusega õiglasele kohtumenetlusele; kordab oma üleskutset komisjonile lisada tulevastesse aruannetesse vanglatingimuste hinnang;
3. märgib rahuloluga, et aruanne sisaldab riigipõhiseid peatükke; tunnustab komisjoni jõupingutusi teha koostööd riikide valitsuste ja parlamentidega, Euroopa Parlamendiga ning samuti kodanikuühiskonna ja teiste riiklike osalejatega; kutsub liikmesriike üles tegema komisjoniga ennetavat koostööd ja avalikustama oma kirjalikud esildised, et võimaldada sõltumatutel ekspertidel ja kodanikuühiskonna rühmadel fakte kontrollida ja neile reageerida ning tagada täielik läbipaistvus; julgustab komisjoni analüüsi jätkuvalt süvendama ja kutsub teda üles tagama, et selleks on piisavalt ressursse, sealhulgas inimressursse, jõudmaks suure hulga mitmesuguste sidusrühmadeni; usub, et rohkem aega ja tähtsust tuleks omistada komisjoni riigikülastustele, eelkõige kohapeal; kutsub komisjoni üles suurendama üldsuse teadlikkust nendest külastustest, et edendada õigusriigi kultuuri riiklikul tasandil; väljendab heameelt komisjoni külastuste üle riikide parlamentidesse, et tutvustada aruande tulemusi;

⁽²⁹⁾ Ministrite Komitee vaenukõne vastast võitlust käsitleva soovitusel eelnõu tekst, kättesaadav aadressil <https://rm.coe.int/draft-recommendation-on-combating-hate-speech-public-consultation-v-18/native/1680a2ef25>; vastav uudis on avaldatud aadressil <https://www.coe.int/en/web/committee-antidiscrimination-diversity-inclusion/-/the-cdadi-finalised-important-deliverables-at-its-fourth-plenary-meeting>.

Neljapäev, 19. mai 2022

Metoodika

4. rõhutab asjaolu, et kõiki liikmesriike kontrollitakse samade näitajate ja metoodika alusel ilma ühtki liikmesriiki diskrimineerimata; kutsub komisjoni üles täpsustama näitajaid, mida kasutatakse liikmesriikide õigusriigi olukorra hindamiseks; kutsub komisjoni üles korraldama igal aastal septembris ELi väärtuste nädala, mille jooksul esitletakse aruannet Euroopa Parlamendile ja liikmesriikide parlamentidele samaaegselt ja see lõimitakse paremini ELi õigusemõistmise tulemustabeliga, Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti põhiõiguste aruande ja meedia mitmekesisuse seirega; on arvamisel, et praegu on õigusriigi olukorda käsitlev aruanne liikmesriikides valitsevat olukorda kirjeldav dokument, kuid see peaks olema analüütiline ja normatiivne vahend, kui tahetakse täita selle ennetus- ja leevendamisalaseid eesmärgi; rõhutab, et liikmesriikide olukorra põhjalik analüüs nõuab õigusriigi olukorra üldist analüüsi liikmesriikides ja hinnangut sellele; rõhutab, et kui esitatakse erineva iseloomu või raskusastmega puudujääke või rikkumisi, tekib oht, et kõige rängemaid õigusriigi rikkumisi hakatakse pidama ebaolulisteks; nõuab tungivalt, et komisjon eristaks oma aruandlust, tehes selgemal ja arusaadavamal viisil vahet süsteemsetel ja sihilikel õigusriigi põhimõtete rikkumistel ning ühekordsetel rikkumistel;

5. peab kahetsusväärseks asjaolu, et aruandes ei tunnistata selgelt õigusriigi olukorra sihilikku tagasilangust riikides, mille suhtes on käimas ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohased menetlused, eelkõige Poolas ja Ungaris, ning ei tehta kindlaks õigusriigi puudujääke mitmes liikmesriigis; kutsub komisjoni üles selgitama, et kui ELi lepingu artiklis 2 osutatud väärtusi rikutakse teatava aja jooksul süstemaatiliselt, sihilikult, tõsiselt ja jäädavalt, võib juhtuda, et liikmesriik ei vasta enam demokraatia kriteeriumidele ja sellest saab autoritaarne režiim;

6. peab kahetsusväärseks, et mitut liikmesriiki, eelkõige Ungarit ja Poolat, pidi komisjon kokkuvõttas aruandes mitu korda mainima kui murekohti ja aruande avaldamiseks saadik ei ole käegakatsutavaid edusamme tehtud; tuletab meelde, et alates 2021. aasta juunist on Euroopa Parlament tegelenud Ungari, Poola ja Sloveenia õigusriigi olukorraga ka oma täiskogu resolutsioonides; tuletab lisaks meelde, et Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste järelevalverühm ning eelarvekontrollikomisjon on samuti tegelenud mitme ELi liikmesriigi probleemidega; rõhutab, et pärast mitut ajutise delegatsiooni lähetamist mõnda nendest liikmesriikidest on selgunud, et õigusriigi, demokraatia ja põhiõiguste olukord neis liikmesriikides on palju halvem kui komisjoni aruandes kirjeldatud; on veendunud, et nende riikide, kus õigusriigi olukorras toimub tagasilangus, paremaks kindlakstegemiseks peaks komisjon kõigis riike käsitlevates peatükkides läbi viima samade elementide põhjalikuma hindamise;

7. palub komisjonil anda üksikuid riike käsitlevate peatükkide lõpus hinnang liikmesriigi tegevuse kohta aruande eri sambaid arvesse võttes, et näidata, mil määral on täidetud õigusriigi tingimuslikkuse määruse tingimused; kutsub seetõttu komisjoni üles töötama lisaks kvalitatiivsele hindamisele välja õigusriigi indeksi eri sammaste jaoks, mis põhineb objektiivsel, kättesaadaval, läbipaistval, loetaval ja mittediskrimineerival esitamise süsteemil ja võrdlevanalüüsil, mille viivad läbi sõltumatud eksperdid ja mis võiks näidata õigusriigi austamise taset liikmesriikides;

8. on seisukohal, et aastaaruannetes tuleks kindlaks määrata valdkonnaülesed suundumused ELi tasandil, teiste hulgas võimalikud süsteemsed nõrkused; palub komisjonil teha kindlaks juhtumid, kus õigusriiki kahjustavad meetmed või tavad ühes liikmesriigis saavad või võivad saada eeskujuks teistele; rõhutab, et mõnes liikmesriigis on vähemusrühmade õiguste sihipärane sihtmärgistamine andnud hoogu ka mujal, mida tõendab naiste, LGBTIQ kogukonna liikmete ja muude vähemusrühmade õiguste tagasipööramine; kutsub lisaks komisjoni üles toonitama negatiivset mõju, mida õigusriigi põhimõtete rikkumised võivad avaldada kogu liidule;

9. on seisukohal, et aruanne peaks minema kaugemale iga-aastastest ülevaadetest ning andma kujuneva ja dünaamilise ülevaate õigusriigi austamisest või sellest taganemisest kõigi liikmesriikide kohtusüsteemides; kiidab püüet võrrelda 2021. aasta aruandes olukorda 2020. aasta aruandega; usub, et õigusriigi olukorraga seoses on vaja määratleda kindlalt positiivsed ja negatiivsed suundumused ning analüüsida nende põhjuseid;

10. on seisukohal, et soovitav oleks koostada uus eraldi peatükk liidu institutsioonide kohta, milles hinnataks olukorda seoses võimude lahususe, vastutuse ning kontrolli- ja tasakaalustussüsteemiga;

Neljapäev, 19. mai 2022

Hinnang ja soovitused

11. on seisukohal, et 2021. aasta aruanne oleks võinud sisaldada selgemaid hinnanguid selle kohta, kas esines puudusi, kas esines ELi lepingu artiklis 2 osutatud väärtuste raske rikkumise oht või toimus tegelik rikkumine, ja nii iga samba puhul, mida analüüsitakse riike käsitlevates peatükkides; kutsub komisjoni üles lisama kõigi eelmisel aastal rakendatud õigusriigi meetmete hindamise koos nende tulemuslikkuse ja võimalike parandusvõimaluste analüüsiga; nõuab integreeritumat analüüsi nelja samba vaheliste seoste ning selle kohta, kuidas kombineeritud puudujäägid võivad viia ELi lepingu artiklis 2 osutatud väärtuste rikkumiste või rikkumise riskideni; kordab, et oluline on kasutada otsest ja ühemõttelist sõnastust ning rõhutada selgelt käsitletavat küsimust kooskõlas komisjoni seisukohaga;

12. tunneb heameelt komisjoni otsuse kohta lisada 2022. aasta aruandesse riigipõhised soovitused; kutsub komisjoni üles lisama sellistele soovitudele kohaldamise tähtsajad, eesmärgid ning konkreetsed tegevused, mida ette võtta; kutsub komisjoni üles lisama järgnevasse aruannetesse teavet tema soovitude rakendamisel tehtud edusammude kohta ning samuti lisama selle kogu aasta jooksul Euroopa Parlamendiga peetavasse struktureeritud dialoogi; kutsub komisjoni üles tagama, et tema iga-aastastes aruannetes keskendutaks ka Euroopa poolaastaga seotud asjakohastele riigipõhiste soovitudele, eelkõige neile, mis on seotud kohtusüsteemi ja peaprokuröri sõltumatusega, korruptsioonivastase võitluse ning läbipaistvuse ja aususe tagamisega;

13. soovitab komisjonil viidata iga oma soovitude kõrval mitteammendavale vahendite loetelule, mida ELi institutsioonid võiksid kasutada juhul, kui puudujääke ei kõrvaldata; kutsub komisjoni üles vältima nende vahendite kasutamisel kõhklusid ning mitte ootama kuni järgmise aastaaruande tsüklini, eelkõige siis, kui ei olda veendunud, et soovitus võetakse kiiresti arvesse, või kui on oht, et olukord halveneb veelgi;

Kohaldamisala

14. kahetseb asjaolu, et 2020. ja 2021. aasta aruandes ei käsitleta täies ulatuses ELi lepingu artiklis 2 osutatud demokraatia ja põhiõiguste väärtusi, mida riikide õigusriigist taganemine otsekohe mõjutab; kordab olemuslikku seost õigusriigi, demokraatia ja põhiõiguste vahel;

Kohtusüsteemid

15. rõhutab, et kohtusüsteemi vastutavus, prokuratuuri ja kohtusüsteemi sõltumatus ning kohtuotsuste täitmine on õigusriigi kriitilise tähtsusega komponendid; taunib tõsiseid ja struktuurilisi probleeme seoses kohtusüsteemi sõltumatusega teatavates liikmesriikides; rõhutab õigustöötajate olulist rolli põhiõiguste kaitsmisel ja õigusriigi tugevdamisel; kutsub liikmesriike üles kaitsma kohtunikke ja prokuröre poliitiliste rünnakute ja surve eest, millega püütakse kahjustada nende tööd, ning nõuab, et liikmesriigid järgiksid kohtusüsteemi sõltumatuse osas täielikult liidu ja rahvusvahelist õigust; kutsub komisjoni üles lisama oma 2022. aasta aruandesse konkreetseid soovitusi, et tagada kohtusüsteemi sõltumatus kõigis liikmesriikides, ning käsitlema aastaaruandes ka advokaatide ja advokatuuride sõltumatust, kuna need on sõltumatute kohtusüsteemide jaoks hädavajalikud;

16. tuletab meelde, et liidu õigus on liikmesriigi õiguse suhtes ülimuslik, olenemata sellest, kuidas liikmesriikide kohtusüsteemid on korraldatud; kutsub komisjoni üles tähelepanelikult jälgima liikmesriikide kohtute otsuseid ELi õiguse ülimuslikkuse kohta riiklike õigusaktide suhtes ning eelkõige aluslepingute teatavate artiklite vastuolu liikmesriikide põhiseaduste suhtes; nõuab tungivalt, et komisjon tagaks, et Euroopa Liidu Kohtu otsuste täitmisest ja järgimisest keeldumise korral reageeritakse konkreetselt, viivitamata ja asjakohaselt, ning annaks Euroopa Parlamendile aru sellega seoses võetud meetmetest;

17. rõhutab kohtute haldamise nõukodade olulist rolli kohtusüsteemi sõltumatuse kaitsmisel; juhib tähelepanu sellele, et mitmel liikmesriigil on pikaajalised probleemid kohtukolleegiumide koosseisu ja kohtunike ametisse nimetamisega, sest need on vahel mõjutatavad lubamatust poliitilisest sekkumisest; julgustab liikmesriike süstemaatiliselt küsima Veneetsia komisjoni arvamust juhul, kui komisjon püüab kohandada nende organite koosseisu ja toimimist, ning võtma nende soovitude põhjal järelemeetmeid; peab vajalikuks, et komisjon hindaks selliseid järelemeetmeid aastaaruandes;

Neljapäev, 19. mai 2022

18. juhib tähelepanu sellele, et prokuratuur on kuritegevuse, korruptsiooni ja võimu kuritarvitamise vastu võitlemisel keskse tähtsusega; rõhutab vajadust kaitsemeetmete kehtestamise järele, et säilitada prokuratuuri ja prokuröride sõltumatust, hoides neid vabana eelkõige valitsuse poolt avaldatavast põhjendamatust poliitilisest survest, ning samas peavad nad vastama aruandekohustuse tingimustele, mis on vajalikud kuritarvitamise või hooletuse ärahoidmiseks; väljendab äärmist solidaarsust kõigi kuriteoohvritega ja täielikku toetust neile;

19. juhib tähelepanu sellele, et üldsuse osalemise vastased strateegilised hagid mitte ainult ei kahjusta tõsiselt selliste hagide ohvrite õigust mõjusale õiguskaitsele ja seega ka õigusriiki, vaid nende näol on tegemist ka liikmesriikide õigussüsteemide ja -raamistike väärkasutusega, mille tõttu väheneb eelkõige liikmesriikide suutlikkus lahendada tulemuslikult olemasolevaid probleeme, mille seas on näiteks kohtumenetluse kestus ja õigussüsteemide kvaliteet ning kohtuasjade haldamine ja kohtuasjade kuhjumine;

Korruptsioonivastase võitluse raamistik

20. kordab oma seisukohta, et korruptsioon kujutab endast tõsist ohtu demokraatialle, Euroopa rahalistele vahenditele ja õigusriigile; väljendab sügavat muret korruptsiooni suurenemise ja olukorra halvenemise pärast teatavates liikmesriikides, kõrgete ametnike ja poliitikute korruptsioonijuhtumite jätkuva esinemise pärast ning organiseeritud kuritegevuse imbumise pärast majandusse ja avalikku sektorisse; väljendab sellega seoses heameelt 2021. aasta õigusriigi olukorda käsitlevas aruandes sisalduva sellealase teabe üle ning nõuab, et tulevastest aruannetes selgitataks rohkem, kas see on mõjutanud ELi vahendeid;

21. nõuab tungivalt, et komisjon ajakohastaks ja tõhustaks liidu korruptsioonivastaseid poliitikameetmeid ja vahendeid, sealhulgas kehtestades korruptsioonikuriteo ühtse määratluse ning luues ühised standardid ja võrdlusalused ning tagades nende nõuetekohase rakendamise ja jõustamise; tuletab meelde, et oluline on liikmesriikide koostöö Euroopa Prokuratuuriga ja selle ülesannete aktiivne toetamine; kutsub liikmesriike, kes ei ole seda veel teinud, Euroopa Prokuratuuriga ühinema; väljendab heameelt selle üle, et komisjon saatis peaaegu kõigile liikmesriikidele märgukirjad rikkumisest teatajate kaitse direktiivi⁽³⁰⁾ puuduliku ülevõtmise tõttu;

Väljendus- ja teabevabadus, meediavabadus ja meedia mitmekesisus

22. tuletab meelde, et meediavabadus ja mitmekesisus, sealhulgas nii traditsiooniline kui ka digitaalne kvaliteetne, jätkusuutlikult ja läbipaistvalt rahastatud ning sõltumatu uudismeedia, sõltumatud ajakirjanikud, faktikontrollijad ja teadlased ning tugev avalik-õiguslik meedia on hädavajalikud demokraatia jaoks, tagatis võimu kuritarvitamise vastu ja parim vastumürk desinformatsioonile; väljendab muret meedia poliitilise sõltumatuse pärast mõnes liikmesriigis, kus toimetuse juhtkirjad annavad tunnistust poliitikamaastiku tugevast polariseerumisest;

23. tunneb muret üha vaenulikuma keskkonna pärast, kus ajakirjanikud ja meediaosalised paljudes liikmesriikides tegutsevad, eriti kui nad keskenduvad võimu kuritarvitamise, korruptsiooni, põhiõiguste rikkumise ja kuritegevuse kajastamisele; tuletab meelde, et mõnes liikmesriigis ohustavad ajakirjanikke ja meediakanaleid üha enam hirmutamise, ähvardamine (sealhulgas sotsiaalmeedias), kriminaalsüüdistused, füüsilised rünnakud, vägivaldsed vahejuhtumid ja mõrvad; mõistab hukka mõne liikmesriigi valitsuste kasutatavad rõhumisstrateegiad, nagu üldsuse osalemise vastaste strateegiliste hagide ja laimukampaaniate kasutamine, samuti riigi kontrolli suurendamine avalik-õigusliku meedia, kodanikuühiskonna ja akadeemiliste institutsioonide üle, mis toob kaasa enesetsensuuri ning meedia- ja akadeemilise vabaduse üha halveneva olukorra; tuletab meelde, et uuriva ajakirjaniku Daphne Caruana Galizia vastu oli tema mõrvamise ajal algatatud 47 laimamist käsitlevat tsiviil- ja kriminaalasja, millest mitmega peab jätkuvalt tegelema tema perekond; hoiatab, et sellised lubamatud arengud võivad pärssida sõnavabadust ja ajakirjandusvabadust ning et neil ei tohiks lasta luua pretsedenti ei liidus ega ka liidu kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikide jaoks;

24. peab kahetsusväärseks, et 2021. aasta aruanne ei kajasta nende suundumuste tõsidust, eelkõige seoses riigi kontrolli, strateegiliste hagide ja teatavate liikmesriikide laimukampaaniatega; nõuab tungivalt, et komisjon parandaks meediat käsitlevaid peatükke, esitades riiklike meediavabaduse, meedia mitmekesisuse ja meediaomandi läbipaistvuse kaitse raamistike tõhususe ja mõjususe hinnangu, võtaks vastu liidu õigusaktid üldsuse osalemise vastaste strateegiliste hagide

⁽³⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1937 liidu õiguse rikkumisest teavitavate isikute kaitse kohta (ELT L 305, 26.11.2019, lk 17).

Neljapäev, 19. mai 2022

kasutamise tõkestamiseks ning esitaks tulevases meediavabaduse õigusaktis kaugeleulatuvate eesmärkidega õigusraamistiku, et võidelda meedia kasvava politiseerimise vastu teatavates liikmesriikides; rõhutab, et aruanne peaks sisaldama põhjalikku hinnangut liikmesriikide audiovisuaalmeedia teenuseid reguleerivate asutuste sõltumatuse kohta, kuna need asutused peavad liidu õiguse kohaselt olema valitsusest sõltumatud; kutsub komisjoni üles tagama sõltumatu ja uuriva ajakirjanduse täiendava ja paindlikuma rahastamise liidus;

25. rõhutab toimetustlikult sõltumatu avalik-õigusliku meedia tähtsust avalike asjade kvaliteetsel, erapooletul ja vabal kajastamisel, eriti valimiste ajal; kutsub liikmesriike üles tagama avalik-õiguslikule meediale stabiilse, avatud, läbipaistva, jätkusuutliku ja piisava mitmeaastase rahastamise, et tagada meedia kvaliteet ja sõltumatus valitsuse, poliitilisest, majanduslikust ja muust survest; peab kahetsusväärseks, et avalik-õiguslik meedia on aastaaruandest välja jäetud; kutsub komisjoni üles avalik-õiguslikku meediat oma tulevastes aruannetes põhjalikult käsitlema;

26. teadvustab, et vaeuudised ja nende kaudu leviv ELi kodanikele suunatud väärinfo kujutavad endast ohtu demokraatiale ja õigusriigile liidus, sest desinformatsiooni levik polariseerib ja nõrgestab meie demokraatiat; väljendab heameelt selle üle, et komisjon on aastaaruandes kirjeldanud poliitilist survet ja mõju meediale, ning kutsub komisjoni üles selgemalt kirjeldama süsteemseid desinformatsiooni ja välissekkumise kampaaniaid, mille eesmärk on vähendada üldsuse usaldust riigiasutuste ja sõltumatu meedia vastu; tunnistab, et ülemaailmsel veebiplatvormidel võib olla ülisuur häiriv mõju meediasektorile; rõhutab sellega seoses, et kehtivad õigusaktid ei taga täielikult õiglast keskkonda interneti-öko-süsteemis, näiteks desinformatsiooni tõkestamise ja algoritmide vastutuspõhimõtete puhul; on seisukohal, et asjakohaste õigusaktide, eelkõige digiteenuste õigusakti ja digiturgude õigusakti vastuvõtmine oli samm õiges suunas, kuid Euroopa meediat käsitlevas õigusaktis tuleb rohkem teha, et luua õiglasel tingimused, pidades silmas meediasektori digiüleminekut ja veebiplatvormide levikut;

27. rõhutab, et meediavabadus on tihedalt seotud loomingu- ja akadeemilise vabadusega; taunib asjaolu, et mõnes liikmesriigis on oluliselt vähendatud ja piiratud väljendusvabadust, kunsti vabadust ja kogunemisvabadust; rõhutab, et haridussüsteemide sõltumatus on ohus, kui ei ole tagatud selle süsteemi institutsioonide autonoomne organisatsiooniline struktuur; kutsub komisjoni üles lisama oma õigusriigi olukorda käsitlevasse aruandesse kõik väljendusvabaduse aspektid;

Demokraatia ning kontrolli- ja tasakaalustussüsteem

28. kaitseb seisukohta, et võimude lahususe põhimõte on oluline riigi tõhusaks toimimiseks, kohtusüsteemide tulemuslikuks, sõltumatuks, erapooletuks ja tulemuslikuks toimimiseks kogu liidus ning selleks on vaja, et institutsioonid hoiduksid kohtunikele ja prokuröridele surve avaldamisest, eelkõige poliitiliselt ja majanduslikult tasandil;

29. rõhutab, et õiglasel ja vabad valimised kuuluvad toimiva demokraatia absoluutsete miinimumstandardite hulka ning üheski liidu valimisprotsessis ei tohiks esineda valijate lubamatut mõjutamist ega reeglite rikkumisi; rõhutab, et kui OSCE täheldab, et valimised ei ole toimunud õiglasel ja vabal viisil, tuleb sellele konkreetselt reageerida, sh ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohase menetlusega; nõuab tungival, et komisjon ja liikmesriigid võtaksid kõik vajalikud meetmed, kui on kindlaks tehtud valimistega manipuleerimise oht liidu liikmesriigis sõltumata sellest, kas seda ohtu tekitab riiklik, välisriigi või erasektori osaleja;

30. tuletab meelde, et põhivabaduste kasutamine, sealhulgas õigus olla avalikult kriitiline, on vaba ja demokraatliku ühiskonna keskne osa; väljendab muret kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ahenemise pärast eri liikmesriikides, mis väljendub vaigistuskärbuste kasutamises meedia ja ajakirjanike, inimõiguste kaitsjate ja poliitiliste vastaste vastu, ning nende jälgimises; väljendab heameelt komisjoni võetud kohustuse üle esitada ettepanek võtta vastu direktiiv ajakirjanike ja õiguste kaitsjate vastu suunatud kohtuvaidluste kuritarvitamise tõkestamiseks, ning rõhutab, et selle kohaldamisala peab olema piisavalt laiaulatuslik, et selle alla kuuluksid kõik õiguste kaitsjad, sealhulgas üksikud aktivistid;

Neljapäev, 19. mai 2022

31. rõhutab, et Pegasuse ja samaväärse nuhkvara ebaseaduslik kasutamine liikmesriikide poolt ajakirjanike, juristide, opositsioonipoliitikute ja teiste isikute vastu kujutab endast otsest ohtu demokraatiale, õigusriigile ja inimõigustele; nõuab, et komisjon annaks hinnangu järelevaldevahendite väärkasutuse ja selle mõju kohta demokraatlikele protsessidele liidus, ning sellega seotud ELi lepingu artikli 2 väärtuste ja põhiõiguste harta võimalike rikkumiste kohta;

32. on veendunud, et kodanikuühiskonna tegutsemisruumi olukorra kohta liikmesriikides tuleks aruandes koostada eraldi peatükk ning luua Euroopa kodanikuühiskonna tegutsemisruumi indeks, pidades silmas, et täiesti demokraatliku ja kaasava ühiskonna alalhoidmises on keskne roll kodanikuühiskonnal, mis põhineb inimõiguste austamisel, ning võttes arvesse eri liikmesriikides kodanikuühiskonna ees seisvaid probleeme, sh seadusandlikud ja haldusmeetmed, rahastamisele juurdepääsu piiramine ja laimukampaaniad;

33. soovib, et komisjon arendaks aastaaruande neljanda samba „Muud kontrolli- ja tasakaalustussüsteemiga seotud institutsioonilised küsimused“ põhjal välja demokraatia ning kontrolli- ja tasakaalustussüsteemi samba, andes hinnangu sellistele elementidele nagu võimalikud ohud liidu ja liikmesriikide demokraatlikele protsessidele, sealhulgas valimistega manipuleerimine;

COVID-19 leviku tõkestamise meetmete mõju demokraatiale, õigusriigile ja põhiõigustele

34. tuletab meelde COVID-19 pandeemiaga seotud meetmete, sealhulgas eriolukorra ja dekreet-seaduste tugevat mõju demokraatiale, õigusriigile ja põhiõigustele liidus, eelkõige õiguse, meediavabaduse ja korruptsioonivastase võitluse valdkonnas;

35. peab kahetsusväärseks erakorraliste meetmete olemust ja nende ülemäärast kasutamist COVID-19 pandeemia ajal koos asjaoluga, et mõne liikmesriigi parlamendid ei ole viinud läbi selliste meetmete järelkontrolli, ning samuti selle pärast, et paljude liikmesriikide parlamendid on olnud suletud, mis on suurendanud valitsuste mõjuvõimu ning toonud kaasa täitevvõimu vastutuse ja läbipaistvuse puudumise;

36. tuletab meelde, et COVID-19 pandeemia on avaldanud negatiivset mõju nii õiguskaitse kättesaadavusele kui ka liikmesriikide kohtute tõhususele ning toonud kaasa liikmesriikide kohtute osalise sulgemise; rõhutab, et pandeemia põhjustatud erakorraline olukord näitas, et kohtuprotsesse on vaja kiiresti ajakohastada ja võtta kasutusele digielemendid, et suurendada kohtusüsteemide tõhusust ning hõlbustada juurdepääsu õigusabile ja teabele;

37. väljendab heameelt asjaolu üle, et aruanne sisaldab jaotist COVID-19 pandeemia mõju kohta õigusriigile; rõhutab, et nende meetmete kasutamise ja proportsionaalsuse järelevalvet tuleks jätkata seni, kuni kõik meetmed on ilma igasuguste eranditeta tühistatud; märgib sellega seoses, et on olemas oht, et ELi taaste- ja vastupidavusraha eraldatud vahendeid väärkasutatakse; kordab, et neid vahendeid võib hakata jaotama alles siis, kui need probleemid on täielikult lahendatud; nõuab tungivalt, et komisjon hindaks õigeaegselt, kas liikmesriikide võetud meetmed olid tõepoolest ajaliselt piiratud, vajalikud ja proportsionaalsed, järgides samas kontrolli- ja tasakaalustussüsteemi; kutsub komisjoni üles esitama soovitusi, et aidata liikmesriikidel leevendada pandeemia negatiivset mõju õigusemõistmise, korruptsioonivastase võitluse ja meediavabaduse valdkonnas;

Põhiõigused ja võrdõiguslikkus

38. rõhutab murega tõsiasja, et naiste ja kaitsetus olukorras inimeste, sealhulgas puuetega inimeste, laste, usuvähemuste, eriti Euroopas kasvava antisemitismi, romavastasuse ja moslemivastase vaenu tingimustes, samuti romade, Aafrika ja Aasia päritoluga ja muude etnilistesse ja keelevähemustesse kuuluvate isikute, rändajate, varjupaigataotlejate, põgenike, LGBTIQ kogukonna liikmete ega eakate, eelkõige marginaliseerunud asundustes elavate inimeste õigusi ei austata liidus ikka veel täiel määral ning nende suhtes kasutatakse diskrimineerivaid tavasid; rõhutab ilmset seost õigusriigi standardite halvenemise ning põhiõiguste ja vähemuste õiguste rikkumise vahel, näiteks ülemäärase jõu kasutamine meelevahendite ajal ja liidu piiridel õiguskaitseasutuste poolt; tuletab meelde, et mõnel juhul kasutavad liikmesriigid teadlikult meetmeid, mis on õigusriigi seisukohast küsitavad, näiteks õigusakte, mis võetakse vastu kiirmenetlusega ja ilma üldsusega konsulteerimata, või erandjuhul isegi põhiseaduse muudatusi, et seadustada diskrimineerivat poliitikat, mida muidu ei saaks õigusaktidega reguleerida, näiteks konkreetselt LGBTIQ kogukonna liikmeid puudutavad sätted või peaaegu täielik abordikeeld; tuletab meelde, et liikmesriikidel on vastutus kaitsetus olukorras olevate isikute ees ning nad peaksid neile tagama turvalisuse ja kaitsma neid diskrimineerimise eest; kordab tungivalt oma üleskutset komisjonile lisada tulevaste aruannete

Neljapäev, 19. mai 2022

kohaldamisalasse põhjalik hinnang põhiõiguste, sealhulgas võrdõiguslikkuse ja vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste jätkuva rikkumise kohta kogu liidus; kutsub liidu institutsioone üles vahepeal tutvuma aastaaruannetega õigusriigi kohta, pidades silmas ELi Põhiõiguste Ameti avaldatud põhiõigusi käsitlevaid aruandeid;

39. peab kahetsusväärseks, et mõned liikmesriigid ei ole täielikult ja nõuetekohaselt liikmesriigi õigusesse üle võtnud nõukogu raamotsust rassismi ja ksenofoobia kohta ⁽³¹⁾ ning et kõikides liikmesriikides ei rakendata ikka veel täielikult rassilise võrdõiguslikkuse direktiivi ⁽³²⁾ sätteid; soovib pöörata rohkem tähelepanu poliitilistele ja meediaaruteludele, mis õhutavad vihkamist vähemuste vastu, ning nende otsesele mõjule selliste diskrimineerivate seaduste või tavade vastuvõtmisele, mis õhustavad õigusriiki kõigi jaoks, sealhulgas terrorismivastase võitluse ja julgeolekupoliitika valdkonnas, võttes arvesse Euroopa Parlamendi poolt 2020. aastal vastu võetud George Floyd'i resolutsiooni ⁽³³⁾;

40. väljendab eriti suurt muret naiste seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste olukorra halvenemise pärast mõnes liikmesriigis, sealhulgas erakordselt piiravate abordiseaduste kehtestamise pärast, ning jätkuvate ja süstemaatiliste rünnakute pärast LGBTIQ kogukonna liikmete põhiõiguste vastu, mida veelgi raskendab õigusriigi olukorra halvenemine mitmes liikmesriigis; peab kahetsusväärseks, et õigusriigi olukorda käsitlevas komisjoni aruandes ei ole selliseid arenguid järjepidevalt kajastatud; kutsub komisjoni üles kõigis asjaomastes riigiaruannetes ja koondaruandes neid küsimusi süstemaatiliselt käsitlema;

41. väljendab heameelt asjaolu üle, et komisjon algatas Ungari ja Poola vastu rikkumismenetlused, mis moodustasid osa 2021. aasta juulis kehtestatud LGBTIQ kogukonna liikmete inimõiguste austamist ja liidu õiguse rikkumisi käsitlevast rikkumispaketist; märgib, et see on esimene kord, kui komisjon algatas LGBTIQ kogukonna liikmete õiguste kaitseks konkreetseid rikkumismenetlusi;

42. võtab murega teadmiseks arvukad teated rändajate ja varjupaigataotlejate põhiõiguste märkimisväärse ja süstemaatilise rikkumise kohta kogu liidus ja eelkõige selle välispiiridel; taunib asjaolu, et mitu liikmesriiki on vastu võtnud riigisiseseid õigusaktid, mis tõsiselt piiravad varjupaigataotlejate õigusi ja mõnel juhul seavad isegi ohtu välja- ja tagasisaatmise lubamatuse põhimõtte ja mõjusa õiguskaitsevahendi kasutamise õiguse järgimise; peab kahetsusväärseks, et vaatamata parlamendi nõudmistele ei ole komisjon andnud lõplikku hinnangut selle kohta, kas liikmesriikide teatud seadusandlikud meetmed varjupaiga- ja rändevaldkonnas sobivad kokku liidu õigusega; kordab, et selliste põhiõiguste austamine, nagu varjupaigaõigus ja õigus mõjusale õiguskaitsevahendile on õigusriigi nõuetekohase toimimise lahutamatu osa;

Allikad

43. kutsub komisjoni üles jätkuvalt tugevdama regulaarset, kaasavat ja struktureeritud dialoogi valitsuste ja riikide parlamentide, vabaihenduste, riiklike inimõigusinstitutsioonide, ombudsmanide ja võrdõiguslikkusega tegelevate asutuste, kutseliitude ja muude sidusrühmadega, ning muutma läbipaistvamaks valikukriteeriumid, mida kasutatakse nende sidusrühmade antud teabe lisamisel aastaaruannetesse; on seisukohal, et kodanikuühiskonna organisatsioonid peaksid olema tihedalt kaasatud läbivaatamise tsükli kõigisse etappidesse selgetel kriteeriumidel põhineva läbipaistva protsessiga; rõhutab, et temaatiliselt struktureeritud konsultatsioonid suurendaksid protsesside tõhusust ja väärtusliku tagasiside hulka; väljendab heameelt asjaolu üle, et konsultatsiooniküsimustik võimaldab nüüd sidusrühmadel teatada aspektidest, mis jäävad komisjoni kavandatud ulatusest välja, ning palub komisjonil vajaduse korral kohandada riiklike aruannete struktuuri; kutsub komisjoni üles vaatama läbi veebipõhised vahendid sidusrühmade kaasamiseks ja neid täiustama, ning olema olemasolevate ruumipiirangute osas paindlikud;

⁽³¹⁾ Nõukogu 28. novembri 2008. aasta raamotsus 2008/913/JSK teatud rassismi ja ksenofoobia vormide ja ilmingute vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse vahenditega (ELT L 328, 6.12.2008, lk 55).

⁽³²⁾ Nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/43/EÜ, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtte sõltumata isikute rassilisest või etnilisest päritolust (EÜT L 180, 19.7.2000, lk 22).

⁽³³⁾ Euroopa Parlamendi 19. juuni 2020. aasta resolutsioon George Floyd'i surmale järgnenud rassismivastaste meeleavalduste kohta (ELT C 362, 8.9.2021, lk 63).

Neljapäev, 19. mai 2022

44. leiab, et kodanikuühiskonnaga konsulteerimise aeg on varem olnud tihti liiga lühike ning seda tuleks sobivalt kohandada ja paindlikuks muuta, et võimaldada täielikku ja terviklikku konsulteerimist; toonitab, et osaluse ja teadlikkust suurendavate tegevuste ettevalmistamine ja planeerimine on muutunud sidusrühmade jaoks keerulisemaks, võttes arvesse nende suutlikkuse ja rahaliste vahendite piiratust, eelkõige juhul, kui konsulteerimine langeb kokku iga-aastaste puhkusepäevadega; kutsub komisjoni üles pakkuma kodanikuühiskonnale aastaringse konsulteerimise võimalust, selle asemel et peamiselt keskenduda ajaliselt piiratud üleskutsetele anda oma panus; väljendab heameelt asjaolu üle, et komisjon lubab mitmekeelsete dokumentide esitamist kõigis liidu ametlikes keeltes; kutsub komisjoni määrama eelnevalt kindlaks ja avaldama tulevaste aruannete ajakava, milles nähakse ette protsessi eri etappide ajalise kestuse, sealhulgas riikide külastamise ajakavad ja aruande avaldamise kuupäev; märgib, et konsulteerimist saaks veelgi paremaks muuta, ning ergutab komisjoni võtma koos kodanikuühiskonna osalejatega nende panuse suhtes järelmeetmeid;

45. ergutab komisjoni tagama iga-aastase aruande raames nõuetekohased järelmeetmed seoses petitsioonide ja kodanike muude mureavalduste ning ütlustega õigusriigi olukorras esinevate puuduste kohta; on veendunud, et õigusriigi kultuuri tugevdamiseks ja ELi institutsioonide kodanike kaasamiseks tuleks luua osalusfoorumid ja -struktuurid, et teha kindlaks suundumused ning muuta ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtusi ähvardavad ohud, puudused ja rikkumised kogu liidus nähtavamaks;

46. tuletab meelde, et komisjon peaks ka edaspidi võtma süstemaatiliselt arvesse asjakohastest allikatest ja tunnustatud institutsioonidelt saadud teavet; tuletab meelde, et asjaomaste rahvusvaheliste organite, näiteks ÜRO, OSCE ja Euroopa Nõukogu egiidi all toimivate organite järeldusi tuleks arvesse võtta; kutsub komisjoni üles võtma paremini arvesse andmeid ja järeldusi, mis on saadud asjakohastest indeksitest, nagu ülemaailmsete valitsemistavade näitajate projekt (Worldwide Governance Indicators, WGI), maailma õiguse projekti õigusriigi indeks (World Justice Project Law Index) ja demokraatia alaliikide projekt (V-DEM);

47. väljendab heameelt nõukogu kokkuleppe üle muuta Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) volitusi, mis kujutab endast edasiminekut; kutsub komisjoni üles kasutama ära seda impulssi ja paluma – lisaks panustele, mida FRA juba annab, näiteks Euroopa Liidu põhiõiguste infosüsteemi (EFRIS) ja tema kodanikuühiskonna tegutsemisruumi käsitlevate aruannete kaudu – et FRA annaks metodoloogilist nõu ja korraldaks võrdleva uurimise, et muuta aastaaruande põhipunktid täpsemaks, pidades meeles, et õigus õiglasele kohtumenetlusele, väljendusvabadus ja muud põhiõigused on tihedalt seotud õigusriigiga;

48. on seisukohal, et koostöö Euroopa Nõukogu ja teiste rahvusvaheliste organisatsioonidega on demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste edendamiseks ELis eriti oluline; kutsub komisjoni üles süstemaatiliselt analüüsima andmeid Euroopa Inimõiguste Kohtu (ECtHR) otsuste mittejärgimise kohta ja ÜRO lepingu järelevalveorganite seisukohti seoses üksikute teatistega;

Demokraatia, õigusriik ja põhiõiguste mehhanism

49. peab kahetsusväärseks komisjoni ja nõukogu vastumeelsust vastata positiivselt parlamendi 7. oktoobri 2020. aasta resolutsioonis esitatud üleskutsele luua ühtne ELi demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste mehhanism, mis peaks hõlmama ELi lepingu artikli 2 väärtuste kogu ulatust; kordab oma üleskutset komisjonile ja nõukogule alustada parlamendiga viivitamata läbirääkimisi institutsioonidevahelise kokkuleppe üle;

50. tuletab meelde oma seisukohta sõltumatute ekspertide rühma kaasamise kohta, kes tihedas koostöös FRAGA nõustaks kolme institutsiooni; palub oma juhatusel, võttes arvesse komisjoni ja nõukogu vastumeelsust, korraldada riigihankemenetlus, et kooskõlas kohustusega, mille Euroopa Parlament võttis oma 24. juuni 2021. aasta resolutsioonis komisjoni 2020. aasta õigusriigi olukorda käsitleva aruande kohta luua Euroopa Parlamendi egiidi all rühm, mis annaks Euroopa Parlamendile nõu ELi lepingu artikli 2 väärtuste järgimise kohta erinevates liikmesriikides, ning eeskju varal näidata, kuidas selline rühm praktikas toimib;

Neljapäev, 19. mai 2022

51. kordab oma üleskutset komisjonile kaaluda FRA-määruse põhjalikumat ja ambitsioonikamat läbivaatamist⁽³⁴⁾; kutsub seetõttu komisjoni üles pikema aja jooksul kooskõlas inimõiguste kaitse ja edendamisega tegelevate riiklike institutsioonide staatuse ja tegevuspõhimõtetega (Pariisi põhimõtetega) uurima kõiki võimalusi FRA väljaarendamiseks, et sellest saaks täiesti iseseisev organ, kes erapooletult ja avalikkusele kättesaadaval kujul väljendab oma seisukohti demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste olukorra kohta konkreetsetes riikides; rõhutab, et koos sellise väljaarendamisega tuleks suurendada kättesaadavate ressursside hulka;

Vastastikune täiendavus muude õigusriigi vahenditega

52. kordab, et aastaaruanne peab olema oluliseks allikaks ja viitedokumendiks otsuse langetamisel selle kohta, kas tuleks kohaldada ühte või mitut asjakohast vahendit, nagu ELi lepingu artikkel 7, õigusriigi tingimuslikkuse määrus, ning muud vahendid, mis on ELi finantsalaste õigusaktide ning kohaldatavate valdkondlike ja finantsreeglite alusel ELi eelarve kaitseks saadaval, samuti õigusriigi raamistik ja rikkumismenetlused, sealhulgas kiirmenetlused, ajutiste meetmete taotlused Euroopa Kohtus ja Euroopa Kohtu otsuste mittetäitmise asjus võetavad meetmed; kutsub komisjoni üles siduma need vahendid selgesõnaliselt aruandes tuvastatud või võimalike õigusriigi küsimustega; kutsub institutsioone üles selliseid vahendeid, sealhulgas õigusriigi tingimuslikkuse mehhanismi, viivitamata aktiveerima, et pakkuda ennetavat toetust õigusriigile ja võidelda demokraatiast taganemisega liidus, kuna komisjoni 2021. aasta aruanne õigusriigi kohta sisaldab mitmeid üksikasjalikke näiteid õigusriigi põhimõtete rikkumiste kohta, mis kuuluvad tingimuslikkuse määrase kohaldamisalasse; kordab oma üleskutset komisjonile luua otsene seos iga-aastaste õigusriigi aruannete – koos teiste õigusriiki käsitlevate allikatega – ja õigusriigi tingimuslikkuse mehhanismi vahel;

53. tuletab meelde, et rikkumismenetlused on üks peamistest vahenditest, et kaitsta ELi õigust ja ELi lepingu artiklis 2 osutatud ühiseid väärtuseid; märgib murelikult, et komisjoni algatatud rikkumismenetluste arv on alates 2004. aastast oluliselt vähenenud; on üllatunud tõsiasi üle, et rikkumismenetlusi ei algatata süstemaatiliselt vähemalt kohe pärast seda, kui kõnealune rikkumine on aastaaruandes dokumenteeritud; mõistab hukka asjaolu, et komisjoni ilmutab vastumeelsust aktiivselt ja süstemaatiliselt jälgida liikmesriikide ELi õiguse rakendamist ja kasutada võimalust algatada liikmesriikide vastu rikkumismenetlusi, mis on kõige probleemide tõhusaks ja kiireks lahendamiseks sobivam vahend; märgib, et selline vastumeelsus tõi kaasa üleskutsed liikmesriikidele algatada kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 259 riikidevahelisi juhtumeid; tunneb muret, et ilma süstemaatilise ja õigeaegse kohaldamiseta kahaneb rikkumismenetluste ennetamisvõime; nõuab, et aruandesse lisataks iga liikmesriigi kohta ülevaade kõigist komisjoni võetud täitemeetmetest, sealhulgas pooleliolevatest rikkumismenetlustest, ning Euroopa Liidu Kohtu ja Euroopa Inimõiguste Kohtu ajutiste meetmete ja otsuste täitmise olukorra kirjeldus, mis aitaks ELi õigusemõistmise tulemustabelit täies ulatuses kohaldada;

54. tuletab meelde, kui olulised on õigusriiki käsitlevad eelotsused; on seisukohal, et Euroopa Liidu Kohtu asjakohane kohtupraktika on aidanud õigusriiki täpsemalt määratleda ja võib aidata komisjonil veelgi täpsustada oma võrdlusaluseid, mille alusel hinnata õigusriigi olukorda liikmesriikides;

55. on mures selle pärast, et mõned liikmesriigid ei täida ikka veel Euroopa Liidu Kohtu otsuseid, mis annab panuse õigusriigi õonestamise; rõhutab, et kohtuotsuste rakendamata jätmine võib viia selleni, et inimõiguste rikkumisi ei heastata; rõhutab, et see võib tekitada üldsuses arusaama, et kohtuotsuseid võib eirata, mis kahjustab kohtusüsteemi sõltumatust ja üldist usaldust õiglase kohtumõistmise vastu; kutsub komisjoni üles andma vastavates riike käsitlevates peatükkides jätkuvalt aru kohtuotsuste osalise rakendamise või rakendamata jätmise kohta liikmesriikides; ergutab komisjoni tegema koostööd ametiasutustega, et leida täieliku rakendamise jaoks sobivad lahendused ja ajakohastada teavet igal aastal; tuletab meelde, et kuna ei täidetud kohtuotsust Coman & Hamilton⁽³⁵⁾, pidid hagejad õiguskaitse saamiseks pöörduma Euroopa Inimõiguste Kohtusse;

⁽³⁴⁾ 25. märtsi 2021. aasta vaheraport ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 168/2007, millega asutatakse Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet (COM(2020)0225).

⁽³⁵⁾ Euroopa Kohtu 5. juuni 2018 otsus kohtuasjas Relu Adrian Coman jt vs. Inspectoratul General pentru Imigrări ja Ministerul Afacerilor Interne, C-673/16, ECLI:EU:C:2018:385.

Neljapäev, 19. mai 2022

56. tuletab meelde õigusriigi tingimuslikkuse määrase olulisust juhul, kui õigusriigi põhimõtete rikkumine mõjutab liidu eelarve usaldusväärset finantsjuhtimist või liidu finantshuvide kaitset või seab need suure riski alla; väljendab heameelt Euroopa Kohtu 16. veebruari 2022. aasta otsuste ja järelduste üle, et liidul on tõepoolest pädevus seoses õigusriigiga liikmesriikides, et õigusriigiga seotud tingimuslikkuse kord on kooskõlas ELi õigusega ning et Ungari ja Poola poolt õigusriigiga seotud tingimuslikkuse korda käsitleva määrase vastu esitatud hagid tuleb tagasi lükata; kordab oma üleskutset komisjonile võtta viivitamata meetmeid selle määrase alusel, mis on olnud jõus alates 2021. aasta jaanuarist;

57. peab aastaaruannet kõige õigemaks kohaks, kuhu lisada peatükk vastava analüüsi läbiviimise kohta õigusriigi tingimuslikkuse määrase alusel; võtab teadmiseks, et 27. aprillil 2022 algatas komisjon viimaks Ungari suhtes õigusriigi tingimuslikkuse määrase alusel ametliku menetluse, saates välja sellekohase kirjaliku teate; nõuab tungivalt, et komisjon algataks selle määrase artikli 6 lõike 1 alusel menetluse ka Poola puhul; tuletab meelde, et määrase kohaldatavus, eesmärk ja kohaldamisala on selgelt määratletud ning neid ei pea toetama täiendavate selgitustega; mõistab hukka komisjoni otsuse jätkata suuniste koostamist isegi pärast Euroopa Liidu Kohtu otsust, millega kinnitatakse määrase seaduslikkust ja kehtivust; kutsub komisjoni üles tagama, võimaluse korral seadusandliku ettepanekuga, et õigusriigi tingimuslikkuse määrase artikli 6 kohaldamine ei mõjutaks otseselt ega kaudselt kodanikke, kuna õigusriigi põhimõtete rikkumise eest vastutavad valitsuse esindajad või riigipead, ning tagama, et kohalikel avalik-õiguslikel asutustel ja eraõiguslikel ettevõtetel oleks otsene juurdepääs liidu konsolideeritud eelarvesse allesjäänud vahenditele; kutsub komisjoni üles kohaldama ühissätete määrust ja finantsmäärust rangemalt, et võidelda ELi vahendite diskrimineeriva kasutamise, eelkõige poliitiliselt motiveeritud kasutamise vastu, ning uurima nende vahendite ja õigusriigi tingimuslikkuse määrase täit potentsiaali demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste kaitsmisel, ning sellega tagama, et liidu rahalisi vahendeid ei kasutata algatusteks, mis ei ole kooskõlas ELi lepingu artiklis 2 sätestatud liidu väärtustega, austades samas lõplike abisaajate huve, kes ei ole valitsusasutused;

58. on mures komisjoni õigusriigi olukorda käsitleva 2021. aasta aruande järelduste pärast, et mõnes riigis mõjutab LGBTIQ organisatsioonide riigi poolt toetatud ahistamine ja hirmutamise nende juurdepääsu rahastamisele; kutsub komisjoni üles seda küsimust põhjalikumalt hindama ja tagama vajalike vahendite abil, et liidu rahalistele vahenditele juurdepääsu reguleerivat mittediskrimineerimise põhimõtet järgitakse täielikult kõikjal liidus; on arvamisel, et need järeldused tugevdavad parlamendi pikaajalist seisukohta, et õigusriigi olukorda käsitleva raporti kohaldamisala tuleks laiendada nii, et see hõlmaks kõiki ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtusi;

59. peab äärmiselt kahetsusväärseks, et nõukogu ei ole suutnud teha käimasolevate ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohaste menetluste osas sisulisi edusamme; nõuab tungivalt, et nõukogu tagaks, et kuulamised toimuks vähemalt üks kord eesistujariigi kohta käimasolevate artikli 7 kohaste menetluste ajal, ning et need käsitleks ka õigusriiki, demokraatiat ja põhiõigusi mõjutavaid uuemaid arenguid; rõhutab, et nõukogus ei ole vaja ühehäälsust, et teha kindlaks selge oht, et tõsiselt rikutakse ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohaseid liidu väärtusi, ning samuti ei ole vaja anda kõnealustele liikmesriikidele konkreetseid soovitusi ega määrata kindlaks nende soovitude rakendamise tähtaegu; kordab oma üleskutset nõukogule seda teha ja rõhutab, et edasised viivitused selliste meetmete võtmisel tähendaks, et nõukogu ise rikub õigusriigi põhimõtteid; rõhutab, et parlamendi rolli ja pädevust tuleb austada;

60. võtab teadmiseks riigipõhised arutelud, mida on peetud üldasjade nõukogus komisjoni iga-aastaste õigusriigi aruannete alusel ja nõukogu iga-aastase õigusriiki käsitleva dialoogi raames; soovib nendes aruteludes keskenduda esiteks liikmesriikidele, kus esinevad kõige pakilisemad probleemid seoses õigusriigiga, kuid kasutada ka tähestikulist järjekorda; rõhutab, et suurem läbipaistvus edendaks õigusriigi alast dialoogi liidus, ning kutsub seetõttu nõukogu üles need riigipõhised arutelud, sealhulgas üksikasjalikud järeldused avalikustama;

61. mõistab teravalt hukka liikmesriikide ametiasutused, kes keelduvad osa võtmast komisjoni iga-aastasest õigusriigi dialoogist; on seisukohal, et selline keeldumine on piisav alus selleks, et komisjon saaks nendes asjaomastes riikides veelgi kiirendada ja täiustada õigusriigi olukorra uurimist; on kindlalt arvamisel, et õigusriigi tsükel saab olla tulemuslik ainult siis, kui Euroopa Liidu institutsioonid ja liikmesriigid austavad ja kohaldavad võrdselt ELi lepingu artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõtet;

Neljapäev, 19. mai 2022

62. nõuab tungivalt, et komisjon osaleks aktiivselt avalikes aruteludes kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil ning investeeriks rohkem teadlikkuse suurendamisse liidu väärtuste kohta, mis on sätestatud ELi lepingu artiklis 2, ja kohaldatavatest vahenditest, sealhulgas aastaaruandest, eriti nendes riikides, kus esineb tõsiseid probleeme; rõhutab, kui oluline on demokraatiavastaste narratiivide vastu võitlemisel strateegiline kommunikatsioon ja sellistele narratiividele reageerimine, selgitades paremini liidu tegevust; kutsub komisjoni seetõttu üles korraldama õigusriigi austamise tähtsuse kohta teavituskampaaniaid; kutsub komisjoni üles käivitama sihtotstarbelise programmi, mis toetaks innovaatilisi algatusi ja mille eesmärk oleks edendada formaalse hariduse andmist, eelkõige õigustöötajatele, samuti informaalset haridust pakkumist õigusriigi ja demokraatlike institutsioonide valdkonnas igas vanuses ELi kodanikele;

63. kohustub pidama liikmesriikide valitsuste ja parlamentidega aastaaruande tulemuste üle korrapäraseid konsultatsioone; kutsub liikmesriike üles tagama, et nende võimalikult kõrgetasemelised esindajad osaleksid aruteludes, mida peetakse Euroopa Parlamendiga õigusriigi teemal; peab äärmiselt kahetsusväärseks, et Poola Seim keeldus 2022. aasta veebruaris kohtumast Euroopa Parlamendi komisjonidevahelise missiooniga ega reageeritud ametlikule kutsele, mis on otseses vastuolus ELi aluslepingute protokoll nr 1 (riikide parlamentide rolli kohta Euroopa Liidus) artikliga 9;

64. rõhutab, et õigusriigi puudused liikmesriikides võivad kahjustada liidu välispoliitika usaldusväärsust, eelkõige liidu lähinaabruses, liidu kandidaatriikides ja potentsiaalsetes kandidaatriikides;

65. rõhutab, et sõltumatult tuleks hinnata ka kontrolli ja tasakaalu meetmeid ELi tasandil; kohustub seetõttu taotlema Veneetsia komisjoni uurimust liidu halduse peamiste demokraatlike põhimõtete kohta, eelkõige võimude lahususe, vastutuse ning kontrolli ja tasakaalusüsteemi osas;

o

o o

66. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametile, Euroopa Nõukogule ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.

Neljapäev, 19. mai 2022

P9_TA(2022)0213

Põhja-Makedooniat käsitlev 2021. aasta aruanne**Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta resolutsioon komisjoni Põhja-Makedooniat käsitleva 2021. aasta aruande kohta (2021/2248(INI))**

(2022/C 479/03)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingut, mille sõlmisid ühelt poolt Euroopa ühendused ja nende liikmesriigid ning teiselt poolt Põhja-Makedoonia ⁽¹⁾,
- võttes arvesse Põhja-Makedoonia 22. märtsi 2004. aasta avaldust Euroopa Liidu liikmeks saamise kohta,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. septembri 2021. aasta määrust (EL) 2021/1529, millega luuakse ühinemiseelse abi instrument (IPA III) ⁽²⁾,
- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 19.–20. juuni 2003. aasta järeldusi ja Thessaloniki Lääne-Balkani tegevuskava,
- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 16. detsembri 2005. aasta otsust anda Põhja-Makedooniale Euroopa Liidu kandidaatriigi staatus,
- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 28. juuni 2018. aasta järeldusi,
- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 17.–18. oktoobri 2019. aasta järeldusi,
- võttes arvesse Bulgaaria ja Põhja-Makedoonia vahelist 1. augustil 2017. aastal allkirjastatud ja 2018. aasta jaanuaris ratifitseeritud sõpruse, heanaaberlikkuse ja koostöö lepingut,
- võttes arvesse nn Prespa kokkulepet ehk lõplikku kokkulepet erimeelsuste lahendamiseks, nagu seda on kirjeldatud ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonides 817 (1993) ja 845 (1993), 1995. aasta ajutise kokkuleppe lõpetamist ning strateegilise partnerluse loomist Kreeka ja Põhja-Makedoonia vahel 17. juunil 2018. aastal,
- võttes arvesse nõukogu 5. juuni 2020. aasta järeldusi rände ja julgeoleku valdkonnas tehtava koostöö tõhustamise kohta Lääne-Balkani partneritega,
- võttes arvesse nõukogu 18. juuni 2019. aasta, 25. märtsi 2020. aasta ja 14. detsembri 2021. aasta järeldusi laienemise ning stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi kohta,
- võttes arvesse komisjoni 5. veebruari 2020. aasta teatist „Ühinemisprotsessi tõhustamine – Lääne-Balkani riikide usutavad väljavaated saada ELi liikmeks“ (COM(2020)0057),
- võttes arvesse komisjoni 29. aprilli 2020. aasta teatist „Lääne-Balkani riikide toetamine COVID-19 puhanguga võitlemisel ja pandeemiajärgsel taastumisel“ (COM(2020)0315),
- võttes arvesse komisjoni 24. juuli 2020. aasta teatist „Ebaseadusliku tulirelvakaubanduse vastane ELi tegevuskava 2020–2025“ (COM(2020)0608),
- võttes arvesse komisjoni 6. oktoobri 2020. aasta teatist „Majandus- ja investeerimiskava Lääne-Balkani jaoks“ (COM(2020)0641),

⁽¹⁾ ELT L 84, 20.3.2004, lk 13.

⁽²⁾ ELT L 330, 20.9.2021, lk 1.

Neljapäev, 19. mai 2022

- võttes arvesse komisjoni 14. aprilli 2021. aasta teatist ELi organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise strateegia (2021–2025) kohta (COM(2021)0170),
- võttes arvesse komisjoni 19. oktoobri 2021. aasta teatist „2021. aasta teatis ELi laienemispoliitika kohta“ (COM(2021)0644), millele on lisatud komisjoni talituste töödokument „Põhja-Makedoonia 2021. aasta aruanne“ (SWD(2021)0294),
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu konventsiooni rahapesu ning kriminaaltulu avastamise, arestimise ja konfiskeerimise ning terrorismi rahastamise kohta,
- võttes arvesse Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (ODIHR) valimisvaatlusmissiooni 2. oktoobri 2020. aasta lõppraportit Põhja-Makedoonia 15. juuli 2020. aasta ennetähtaegsete parlamendivalimiste kohta ja selle juurde kuuluvat 25. märtsi 2022. aasta lõppraportit 17. ja 31. oktoobri 2021. aasta kohalike valimiste kohta,
- võttes arvesse Veneetsia komisjoni 18. oktoobri 2021. aasta arvamust erakorralise olukorra seaduse eelnõu kohta ja seda puudutavaid varasemaid arvamusi,
- võttes arvesse 2018., 2020. ja 2021. aastal Sofias, Zagrebis ja Brdo pri Kranjus toimunud ELi ja Lääne-Balkani riikide tippkohtumisi ja nende vastavaid deklaratsioone,
- võttes arvesse 10. novembril 2020. aastal Sofias toimunud tippkohtumist, sealhulgas deklaratsiooni piirkondliku ühise turu kohta ja deklaratsiooni Lääne-Balkani rohelise tegevuskava kohta,
- võttes arvesse ELi ja Lääne-Balkani riikide 17. mai 2018. aasta tippkohtumisel vastu võetud Sofia deklaratsiooni ja sellele lisatud Sofia prioriteetide kava,
- võttes arvesse 5. juulil 2021. aastal toimunud kaheksandat Berliini protsessi tippkohtumist,
- võttes arvesse kaheksanda Lääne-Balkani kodanikuühiskonna foorumi 1. oktoobri 2021. aasta lõppdeklaratsiooni,
- võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 10. jaanuari 2022. aasta eriaruannet 01/2022 pealkirjaga „ELi toetus õigusriigi toimimisele Lääne-Balkani riikides: pingutustest hoolimata ei ole põhiprobleemid endiselt lahendatud“,
- võttes arvesse oma 24. oktoobri 2019. aasta resolutsiooni Põhja-Makedoonia ja Albaaniaga ühinemisläbirääkimiste alustamise kohta ⁽³⁾,
- võttes arvesse oma 19. juuni 2020. aasta soovitusi nõukogule, komisjonile ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, mis käsitleb Lääne-Balkanit pärast 2020. aasta tippkohtumist ⁽⁴⁾,
- võttes arvesse oma 25. novembri 2020. aasta resolutsiooni „Meediavabaduse tugevdamine: ajakirjanike kaitse Euroopas, vihakõne, desinformatsioon ja platvormide roll“ ⁽⁵⁾,
- võttes arvesse oma 15. detsembri 2021. aasta resolutsiooni koostöö kohta võitluses organiseeritud kuritegevuse vastu Lääne-Balkanil ⁽⁶⁾,
- võttes arvesse oma 9. märtsi 2022. aasta resolutsiooni välissekkmise kohta kõigisse Euroopa Liidu demokraatlikesse protsessidesse, sealhulgas desinformatsiooni kohta ⁽⁷⁾,

⁽³⁾ ELT C 202, 28.5.2021, lk 86.

⁽⁴⁾ ELT C 362, 8.9.2021, lk 129.

⁽⁵⁾ ELT C 425, 20.10.2021, lk 28.

⁽⁶⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0506.

⁽⁷⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2022)0064.

Neljapäev, 19. mai 2022

- võttes arvesse oma eelnevaid resolutsioone Põhja-Makedoonia kohta,
 - võttes arvesse oma kodukorra artiklit 54,
 - võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A9-0133/2022),
- A. arvestades, et integratsioon Euroopa Liiduga kajastab Põhja-Makedoonia kodanike püüdlusi demokraatia ja jõukuse poole ning on võimas katalüsaator reformidele, mis parandavad elukvaliteeti ja riigi institutsioonide toimimist ning toetavad majanduskasvu ja piirkondlikku koostööd; arvestades, et Põhja-Makedoonia saavutustel põhinev väljavaade saada ELi liikmeks on liidu enda poliitilistes, julgeolekualastes ja majanduslikes huvides;
- B. arvestades, et Põhja-Makedoonia on usaldusväärne partner, olles teinud järjekindlalt edusamme teel ELi liikmelisuse poole ning olles täitnud ühinemisläbirääkimiste alustamiseks vajalikud tingimused ja neist kinni pidanud, joondudes samas täiel määral ELi välis- ja julgeolekupoliitika järgi, kaasa arvatud Venemaale kehtestatavate sanktsioonide küsimuses;
- C. arvestades, et EL peab andma ELiga ühineda soovivatele riikidele selge suuna;
- D. arvestades, et Põhja-Makedoonia on olnud kandidaatriik alates 2005. aastast; arvestades, et komisjon on alates 2009. aastast järjepidevalt soovitanud alustada ühinemisläbirääkimisi ning Põhja-Makedoonia on näidanud oma pühendumust ELi liikmeks saamisele, mille tulemusel võttis nõukogu 26. märtsil 2020. aastal vastu otsuse ühinemisläbirääkimiste alustamise kohta;
- E. arvestades, et Prespa kokkulepe ja sõpruse, heanaaberlikkuse ja koostöö leping on teedrajavad lepingud, mis on kogu Lääne-Balkani piirkonna stabiilsuse ja lepitamise eeskujuks ning on parandanud heanaaberlike suhete vaimu ja piirkondlikku koostööd;
- F. arvestades, et Põhja-Makedoonia on hoidnud stabiilset ja kindlameelset tempot ELi reformide edendamisel, keskendudes põhialustele, ning peaks säilitama hoo reformide elluviimisel ja jätkuvalt näitama demokraatiale üleminekul parimaid tulemusi kogu Lääne-Balkani piirkonnas;
- G. arvestades, et ühinemisprotsessi väärkasutamine kultuuri- ja ajaloolaste vaidluste lahendamiseks loob ohtliku pretsedendi tulevasteks ühinemisprotsessideks ning seab ohtu liidu usaldusväärsuse, mõju ja ümberkujundava jõu;
- H. arvestades, et NATO liikmesus tähistab selget sammu suurema stabiilsuse, koostegutsemisvõime ja Euroopa-Atlandi kogukonna kaitsevaldkonnaga integreerumise suunas;
- I. arvestades, et EL toetab jätkuvalt täiel määral Põhja-Makedoonia ELiga integreerumise strateegilist eesmärki, tuginedes õigusriigile ja heanaaberlikele suhetele, ning on jätkuvalt Põhja-Makedoonia konkurentsituult suurim kaubandus- ja investeerimispartner, kes pakub kõige rohkem finantsabi, eelkõige ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA III), Lääne-Balkani majandus- ja investeerimiskava ning makromajandusliku finantsabi kaudu; sealhulgas märkimisväärset toetust COVID-19 pandeemiaga võitlemiseks;
- J. arvestades, et Euroopa integratsioon on tulemuslik välispoliitika vahend, mis aitab edendada rahu ja levitada ELi põhiväärtusi, milleks on demokraatia, inimõiguste, õigusriigi ja väljendusvabaduse austamine;
- K. arvestades, et pahatahtliku välismaise otsese ja kaudse sekkumise ning desinformatsiooni eesmärk on külvata lahkavamusi, provotseerida vägivalda ja etniliste rühmade vahelisi pingeid ning destabiliseerida kogu piirkonda;
1. kinnitab oma tugevat toetust Põhja-Makedoonia pühendumusele demokraatiale ja õigusriigile, mille aluseks on tema strateegiline Euroopa suund, vankumatu pühendumus Euroopa väärtustele, ELiga seotud reformidele ja ELi integratsioonile ning heanaaberlikud suhted ja kaasav piirkondlik koostöö;

Neljapäev, 19. mai 2022

2. peab kahetsusväärseks, et nõukogu ei ole ikka veel ametlikult alustanud kauaoodatud ühinemisläbirääkimisi Põhja-Makedoonia ja Albaaniaga; rõhutab oma täielikku solidaarsust nende riikide kodanikega ja tunneb neile kaasa ning on seisukohal, et see tegematajätmine, mis kahjustab üldsuse suhtumist ELi ja ohustab tõsiselt laienemispoliitikat tervikuna, rikub ELi mainet usaldusväärse partneri ja tõsise geopoliitilise osalejana; ergutab Bulgaariat ja Põhja-Makedooniat mitte siduma oma kultuurilis-ajalooliste vaidluste lahendamist Põhja-Makedoonia ühinemisprotsessiga ning võimaldama viivitamata esimese valitsustevahelise konverentsi korraldamist, kuna Põhja-Makedoonia on täitnud kõik ametlikud kriteeriumid;
3. kinnitab veel kord Põhja-Makedoonia ja kogu Lääne-Balkani piirkonna geostrateegilist tähtsust ja seda, et nende tulevik on ELis; tuletab liikmesriikidele meelde, et laienemispoliitika peab juhinduma objektiivsetest kriteeriumidest; kordab, et ELi laienemispoliitika on olnud liidu tulemuslikem välispoliitika vahend ning Lääne-Balkani riikide täielik integreerimine on geostrateegilise investeeringuna stabiilsesse ja edukasse liitu ELi poliitilistes, julgeoleku- ja majandushuvides; rõhutab, et ühinemisläbirääkimiste ametlik alustamine on investeering nii ELi usaldusväärsusse kui ka stabiilsusse, jõukusse ja jätkuvatesse leppimisprotsessidesse piirkonnas;
4. kutsub ELi üles astuma konkreetseid samme Lääne-Balkani riikide integreerimiseks laiemas strateegilises ja julgeolekukontekstis, mis hõlmab Venemaa Ukraina-vastase agressiooni mõju julgeolekule, Venemaa võimalikku mõju piirkonnas ja pahatahtlikku tegevust, mille eesmärk on kahjustada Lääne-Balkani riikide poliitilist stabiilsust ja ELiga integreerumist; tuletab meelde läbivaadatud laienemismetoodika alusel peetavate ühinemisläbirääkimiste ümberkorraldavat olemust;
5. tuletab meelde, et EL asutati selleks, et ületada piirkondlikud vaidlused ja keeruline minevikupärand, et tegutseda parema, rahumeelse ja jõuka tuleviku nimel; kutsub Bulgaariat ja Põhja-Makedooniat üles jõudma kiiresti kokkuleppele, millega lahendatakse kahepoolsete küsimused, et vältida edasisi viivitusi ja takistusi ühinemisel;
6. nõuab tungivalt, et nõukogu näitaks üles täielikku poliitilist pühendumust laienemisele ning kiirendaks Euroopa integratsiooni tempot ja tugevdaks selle usaldusväärsust, alustades ametlikke ühinemisläbirääkimisi Albaania ja Põhja-Makedooniaga, pidades eelkõige silmas geostrateegilist tausta, milleks on suhted Venemaaga ja selle agressioon Ukraina vastu, ning arvestades, et mõlemad riigid on täitnud vajalikud tingimused ja saavutanud püsivaid tulemusi, sealhulgas põhivaldkondades;
7. tunnustab Põhja-Makedooniat püsiva edu eest teel ELi liikmestaatuse poole, pühendumise eest Ohridi raamlepingu rakendamisele eesmärgiga tagada multikultuursus ja rahvustevaheline harmoonia ning jätkuvate positiivsete ja sidusate pingutuste eest jõuda kokkuleppele kahepoolsetes lahendamata küsimustes; väljendab heameelt ELiga seotud reformide, nende hulgas tegevuskava „Euroopa kodu“ ja *acquis* vastuvõtmise riikliku kava strateegilise käsituse üle;
8. rõhutab, et ELiga ühinemise tempo peaks sõltuma demokraatlike institutsioonide nõuetekohasest toimimisest, mis põhinevad õigusriigil, heal valitsemistaval ja põhiõigustel; kiidab Põhja-Makedooniat tema jätkuvate pingutuste eest õigusriigi, kohtusüsteemi sõltumatuse ja vähemuste õiguste tugevdamisel, võitluses korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastu, avaliku halduse reformimisel ja meediaavabaduse konsolideerimisel; ergutab riiki neid pingutusi jätkama ja intensiivistama;

Demokraatlike institutsioonide toimimine

9. tunneb heameelt asjaolu üle, et Põhja-Makedoonia näitab jätkuvalt parimaid demokraatliku ülemineku tulemusi kogu Lääne-Balkani piirkonnas, märgatava paranemisega läbipaistvuses, poliitilises dialoogis ja valimiskonkurentsi tiheduses;
10. kiidab heaks kõik polariseerumise vähendamiseks ja konstruktiivse poliitilise dialoogi edendamiseks tehtud jõupingutused ja innustab erakondi selles suhtes konstruktiivsemat rolli etendama, et aidata tugevdada demokraatlikke institutsioone, parandades veelgi nende juhtimist, terviklikkust ja vastutust;

Neljapäev, 19. mai 2022

11. kinnitab veel kord valitsuse ja opositsiooni konstruktiivse koostöö ja laiaulatusliku erakondadevahelise konsensuse vajadust ELiga seotud reformides, tugevdades veelgi Põhja-Makedoonia parlamendi (Sobranie) seadusandlikku, järelevalve- ja eelarvealast suutlikkust; väljendab heameelt Põhja-Makedoonia jätkuva erakondadevahelise poliitilise pühendumuse üle Jean Monnet' dialoogi protsessile, millega suurendatakse poliitiliste juhtide suutlikkust arendada tõelist erakondadevahelist dialoogi ning saavutada usalduse ja demokraatliku parlamentaarse kultuuri loomiseks vajalikku konsensust; nõuab tungivalt, et seadusandjad täidaksid kiiresti Jean Monnet' dialoogi raames võetud kohustuse vaadata läbi parlamendi kodukord ning hoogustaksid dialoogi Euroopa Parlamendi ja liikmesriikide parlamentidega;

12. tunneb heameelt Sobranie kasvava läbipaistvuse ja vastutuse üle ning nõuab sellelt tungivalt seadusandliku kvaliteedi parandamist, sealhulgas olulisi õigusakte käsitlevate nõuetekohaste konsultatsioonide ja mõjuhinangute korraldamist, kiirmenetluste kasutuse piiramist miinimumini ja polariseerumise vähendamist parlamendis; väljendab heameelt erakondadeülese toetuse üle diskrimineerimise, naistevastase vägivalga ja perevägivalga ennetamise ja selle eest kaitsmise seaduste ning lapse õiguste seaduse muudatuste vastuvõtmisele;

13. rõhutab vajadust viia valimisreformid lõpule õigeaegselt, läbipaistvalt ja kaasavalt, kooskõlas OSCE demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (ODIHR) ja Veneetsia komisjoni seni täitmata soovitusetega; väljendab heameelt 17. ja 31. oktoobril 2021 toimunud kohalike valimiste sujuva korraldamise üle, mis toimusid tihedas konkurents, vabal ja õiglasel viisil;

14. kutsub Põhja-Makedoonia erakondi üles parandama erakondade finantseerimise läbipaistvust ja tõhustama konkurentsivõimelist erakonnasisest demokraatiat ja terviklikkust;

15. nõuab avaliku halduse jätkuvat reformi eesmärgiga muuta see tulemuspõhiseks ja vastutustundlikuks, parandada ametialast sõltumatust ja vastutusliine, ühtlustada institutsionaalset raamistikku ja koordineerida teenistuste siseselt ELi integratsiooni ja kaasnevate reformidega seotud tegevust ning parandada kohalikku valitsemist; tunnustab meetmeid, mida on võetud teenuste tõhususe ja kvaliteedi suurendamiseks ning korruptsiooni kaotamiseks digitaliseerimise kaudu;

16. väljendab heameelt 2021. aasta rahvaloenduse korraldamise üle kooskõlas asjakohaste ÜRO standardite ja ELi statistikaalaste õigusaktidega, mis peaks parandama tõenduspõhist otsuste tegemist; väljendab heameelt selle tulemuste avaldamise üle ja ootab nende rakendamist poliitikakujundamises;

17. nõuab edasisi samme avaliku sektori asutuste süsteemse vastutuse tagamisel, konsulteerides sisuliselt avaliku sektori sidusrühmadega, ning tunneb heameelt selles valdkonnas seni saavutatud edu üle;

18. nõuab tungivalt, et Põhja-Makedoonia valitsus tagaks sõltumatute organite ja asutuste, näiteks ombudsmani, piisava rahastamise ning nende otsuste ja soovitude järjepideva rakendamise;

19. peab kiiduväärseks diskrimineerimise ennetamise ja selle eest kaitsmise komisjoni loomist ja selle töö jätkumist; nõuab tungivalt, et valitsus eraldaks ressursid, mis on vajalikud komisjoni täielikult toimima hakkamiseks;

Meedia ja kodanikuühiskond

20. tuletab meelde vajadust viia veebi- ja muu meedia õigusraamistik kaasaval ja läbipaistval viisil veel rohkem kooskõlla ELi õigustiku ja standarditega, tehes seda koostöös kutseliitude, kodanikuühiskonna ja ekspertidega, et tugevdada nende sõltumatust poliitilisest, eraviisilisest ja muust välisest sekkumisest, tagades omandi läbipaistvuse, rahalise jätkusuutlikkuse ja iseregulatsiooni; kutsub Põhja-Makedoonia valitsust üles eraldama piisavad ressursid, et tagada avalik-õigusliku ringhäälinguorganisatsiooni suurem professionaalsus ja sõltumatus;

21. kordab oma üleskutseid uuendada riigipoolset rahastamist ja erakondade meediareklaami reguleerivaid õigusnorme, et tagada avaliku sektori rahastamise konkurentsivõimeline ja õiglane jaotamine ning kaitsta ausat konkurentsi ja toimetuste sõltumatust;

Neljapäev, 19. mai 2022

22. ergutab võtma kiireid meetmeid, et edendada avalik-õiguslike ringhäälinguorganisatsioonide ja meediat reguleerivate asutuste toimetuskorraldust ja rahalist sõltumatust, erapooletust ja professionaalsust, ning tervitab nende kahe asutuse käimasolevat nüüdisajastamist;

23. nõuab meediatöötajate turvalisust suurendavate ja nende ähvardamiskatseid takistavate meetmete rakendamist; rõhutab, kui oluline on täisleppimatus kohaldamine ajakirjanike hirmutamise, ähvardamise ja nendevastaste vägivaldaaktide suhtes; rõhutab vajadust kõiki selliseid juhtumeid uurida ja nende eest vastutusele võtta ning parandada ajakirjanike töötingimusi, et tagada kvaliteetne ajakirjandus;

24. tuletab meelde vajadust tugevdada sõltumatut uurivat ajakirjandust, erapooletut faktikontrolli ja meediapädevust kui vahendeid, millega võidelda vaenukõne, desinformatsiooni ja välismaiste sekkumiskampaaniatega, mis on COVID-19 hädaolukorras ja Venemaa Ukraina vastu peetava sõja tingimustes süvenenud; rõhutab, kui oluline on institutsionaalne koostöö, et võtta kasutusele tulemuslik raamistik manipuleeriva desinformatsiooni vastu võitlemiseks; nõuab suuremaid pingutusi, et tagada meedia mitmekesisus ja sõltumatus ning edendada välismõjudest vaba ja professionaalset meediakäitumist soodustavat meediakeskkonda Põhja-Makedoonias; väljendab toetust meedia ja kultuurilise pluralismi edendamisele, et soodustada kultuuriteadlikkust ja -vahetust ning parandada vastastikust mõistmist;

25. tunnustab valitsuse jõupingutusi kodanikuühiskonna kaasamise parandamiseks ja kutsub üles looma raamistikku, mis tagaks kodanikuühiskonna organisatsioonide, sealhulgas etniliste kogukondade õigusi esindavate ja kaitsvate organisatsioonide rahalise jätkusuutlikkuse; tuletab meelde, et vaja on edasisi pingutusi, et tagada õigeaegsem, sisutihedam ja läbipaistvam kodanikuühiskonnaga konsulteerimise protsess selles küsimuses; väljendab heameelt positiivsete näidete üle kodanikuühiskonna ja institutsioonide vahelisest sünergiast, nagu fraktsioonidevahelise LGBTI+ õiguste tööühma loomine;

Põhiõigused

26. tunnustab edusamme naiste õiguste ja sooteadliku poliitika tagamisel; tunneb heameelt naistevastase vägivalga ja perevägivalga ennetamisele suunatud seaduse vastuvõtmise üle ning julgustab Põhja-Makedooniat edendama Istanbuli konventsiooni sätete rakendamiseks loodud riikliku tegevuskava rakendamist; kutsub riiki jätkama kõiki soolise võrdsuse ja naiste õiguste vallas tehtavaid jõupingutusi, sealhulgas prioriseerides soolõimet ja suuremat koostööd kodanikuühiskonnaga, eelkõige naisorganisatsioonidega;

27. kutsub Põhja-Makedooniat üles võtma meetmeid, et tagada naiste piisav esindatus kõigil otsuste vastuvõtmisega seotud ametikohtadel, ning jätkama vajakajäämist kõrvaldamist naistöötajate õiguste rakendamisel ja lahendamata sooliste stereotüüpide, soolise tasakaalustamatuse ja tööjõu soolise palgalõhega seotud probleemide; juhib tähelepanu olulistele sooliste erinevustele tööturul osalemise ja töö kvaliteedi osas, ebapiisavatele meetmetele seoses seksuaalse ahistamisega töökohal, õigusnormides seoses emapuhkusega esinevale diskrimineerimisele ning liiga vähestele lapsehoiu- ja eelkoolikohtadele; tunnustab lapse õigusi käsitleva seaduse muudatust ja deinstitutionaliseerimisprotsessi lõpuleviimist;

28. julgustab võtma jätkuvalt meetmeid, et suurendada usaldust kogukondade vahel ning tõhustada paljurahvuselise ühiskonna toimimist ja demokraatiat, tuletaes samal ajal meelde, kui oluline on kaitsta kõigi kogukondade õigusi ja tulemuslikult võidelda kõigi diskrimineerimisjuhtumite vastu; ergutab valitsust tagama kõigi etniliste kogukondade õiguste võrdse põhiseadusliku kaitse, tehes vajaduse korral seadusandlikke muudatusi, ning kaitsma ja edendama nende kultuuripärandit, keeli ja traditsioone võrdse, kaasava ja mittediskrimineeriva juurdepääsu kaudu haridusele ja meediale;

29. kutsub ametivõime üles töötama välja uue strateegia roma kogukonna probleemide lahendamiseks, mis asendaks eelmise, 2020. aastal kehtivuse kaotanud strateegia, ning vaatama läbi otsuse vähendada romade kaasamise eelarvet, mida tuleks tegelikult suurendada;

30. väljendab heameelt, et 2021. aastal toimunud teine Skopje geiparaad osutus edukaks; kutsub Põhja-Makedoonia parlamenti üles võtma kiiremas korras vastu riikliku LGBTI+ tegevuskava ning eraldama nõuetekohased vahendid selle rakendamiseks; nõuab tungivalt, et kõik poliitilised jõud seisaksid hea rahvastikuregistri käsitleva seaduse muutmise eest, et tagada kiiremas korras soo takistusteta õiguslik tunnustamine enesemääratluse alusel;

Neljapäev, 19. mai 2022

31. nõuab edasisi parandusi vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste jõustamisel, sh enesemääratlemine ja kaasav kultuuridevaheline haridus; rõhutab, kui oluline on ajakohastada haridusalaseid õigusakte ja võtta vastu asjakohased haridusalased õigusaktid, eesmärgiga eemaldada diskrimineeriv ja häbimärgistav sisu ning ühtlustada need diskrimineerimise ennetamise ja diskrimineerimise eest kaitsmise seadusega;

32. rõhutab, et puuetega inimeste õiguste tagamisel on vaja täiendavaid edusamme; peab kiiduväärseks puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamise seire mehhanismi loomist ombudsmani büroo alluvuses; rõhutab, kui oluline on võidelda puuetega inimeste kogetava nii otsese kui ka kaudse diskrimineerimisega, mis tulenevad taristuga seotud takistustest, teabe ja teenuste puudumisest, diskrimineerivast suhtumisest ja sotsiaalsest tõrjutusest; nõuab tungivalt, et ametiasutused viiksid kiiremas korras lõpule deinstitutionaliseerimisprotsessi; rõhutab vajadust piisavate ressursside ning taristu järele, mis toetaks vajalikku sotsiaalset kaitset ja tagaks puuetega inimestele Põhja-Makedoonias inimväärsed elamistingimused;

33. nõuab tungivalt, et asjaomased asutused ennetaksid kõiki vaenukõne, vaenukuritegude ja ähvardamise juhtumeid ning võtaksid nende eest süsteemselt vastutusele, uuriksid põhjalikult nendega seotud rünnakuid ning tagaksid nende sihtmärkide, näiteks ajakirjanike, vähemuste hulka kuuluvate inimeste ja muude vähekaitsitud rühmade turvalisuse ja julgeoleku; kordab oma üleskutset asjaomastele ametiasutustele parandada institutsioonilist suutlikkust, et ennetada mis tahes põhjusel toime pandavat vaenukõnet, vaenukuritegusid ja diskrimineerimist ning nende vastu võidelda kooskõlas rahvusvaheliste standarditega;

34. nõuab tungivalt, et kõik poliitilised jõud lõpetaksid sõltumatute kodanikuühiskonna organisatsioonidele suunatud vaenukõne, laimukampaaniad ning nende ahistamise ja mõistaksid need tegevused hukka, ning kutsub pädevaid ametiasutusi üles rakendama täisleppimatust ajakirjanike ja inimõiguste kaitsjate hirmutamise, ähvardamise ja nendevastaste vägivallaaktide suhtes ning tagama, et süüdlased tuuakse kohtu ette;

35. tunneb muret, et meedias ja poliitilises arutelus on järsult suurenenud LGBTI+ kogukonna liikmete ja inimõiguste kaitsjate vastase väärinfo levitamine ja nende aadressil diskrimineerivate avalduste tegemine; mõistab hukka LGBTI+ kogukonna liikmete ja inimõiguste kaitsjate ahistamise, nende vastu suunatud vaenukõne, vaenukuriteod ja surmaähvardused ning nõuab tungivalt, et viidaks läbi selliste juhtumite täielik uurimine ja selliste tegude eest karistataks täies ulatuses;

36. tuletab meelde vajadust tõhustada sõltumatut järelevalvet politsei üle, ennetada politsei karistamatut tegevust tõrjutud kogukondade, näiteks romade vastu ja tagada selle eest vastutusele võtmine ning parandada kinnipeatavate kohtlemist ja vanglas valitsevaid tingimusi, rakendades täielikult asjakohaseid soovitusi;

37. väljendab heameelt Bulgaaria ja Põhja-Makedoonia ametivõimude jätkuvate püüdluste üle luua omavahel lugupidavad suhted, mis põhinevad vastastikusel usaldusel, lähenemisel ja tihedamatel inimestevahelistel kontaktidel; mõistab teravalt hukka vaenu õhutava retoorika ning nõuab tungivalt, et tugevdataks vastastikuseid pingutusi ennetada kõiki rahvuslikul või etnilisel päritolul põhinevaid vaenukõne ja vaenukuritegude juhtumeid ning võtta nende eest vastutusele;

38. kiidab heaks Põhja-Makedoonia ühinemise Holokausti Mälestamise Rahvusvahelise Ühendusega;

39. tuletab meelde vajadust avada Jugoslaavia salateenistuse (UDBA) ja Jugoslaavia armee salateenistuse (KOS) arhiivid kogu regioonis, et kommunismiajastu kuritegusid ja kuritegelikke organisatsioone põhjalikult uurida ja nendega tegeleda; on seisukohal, et totalitaristlike kuritegude läbipaistev käsitlemine, sh nende arhiivide avamine, on samm suurema demokraatia, vastutuse ja institutsionaalse tugevuse suunas;

40. nõuab, et EL suurendaks oma toetust piirkonna humanitaarabile ja piirihaldusele, ning et toetuse andmisel austataks täielikult põhiõigusi; tunnustab Põhja-Makedoonia pingutusi pagulaste vastuvõtmisel ja riigi jätkuvat konstruktiivset rolli ebaseadusliku rände haldamisel; kordab oma nõudmist, et riik parandaks võimalust taotleda varjupaika ja vastu-võtutingimusi ning võtaks kasutusele nõuetekohase rändehaldus- ja registreerimissüsteemi; tuletab meelde vajadust kasutada süstemaatilist lähenemisviisi võitlusele inimeste ebaseadusliku üle piiri toimetamise vastu ja ebaseadusliku rände probleemi lahendamisele, tunneb sellega seoses heameelt rahvusvahelise koostöö üle ning märgib, et staatust käsitlevat kokkulepet Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ametiga (Frontex) ei ole kahepoolsete lahendamata küsimuste tõttu veel alla kirjutatud;

Neljapäev, 19. mai 2022

Õigusriik

41. tunnustab küll tehtud edusamme, ent rõhutab vajadust edendada demokraatliku ümberkujundamise alustalana õigusriigi reformi, mis tagab õiguskindluse, läbipaistvuse, õiguskaitse kättesaadavuse ja mittediskrimineerimise;

42. nõuab tungivalt, et komisjon rakendaks Euroopa Kontrollikoja eriaruandes 01/2022 esitatud soovitusi, et tagada Lääne-Balkani riikidele, sealhulgas Põhja-Makedooniale antava finantsabi mõju õigusriigile;

43. kiidab heaks edasised sammud, et kindlustada positiivsed tulemused ka kõrgetasemelise korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse juhtumite uurimisel, nende eest vastutusele võtmisel ja kohtu alla andmisel;

44. tuletab meelde, et karistusseadustiku uuendused peaksid muu hulgas hõlmama naistevastast vägivalda, majanduskuritegusid, rahapesu, korruptsiooni, vara konfiskeerimist ja desinformatsiooni levitamist käsitlevaid sätteid ning tugevdama organiseeritud kuritegevuse, sealhulgas ebaseadusliku metsaraie vastast võitlust;

45. rõhutab vajadust veelgi edendada kohtureformi, et sel viisil tugevdada kohtusüsteemi institutsioonilist sõltumatust, suurendada rahastamist, parandada kvaliteeti, koordineerimist ja läbipaistvust ning selle autonoomsete organite toimimist; nõuab tungivalt, et poliitilised jõud lepiksid kiiremas korras kokku konstitutsioonikohtu kohtunike nimetamises, et tagada kohtu nõuetekohane toimimine;

46. tunneb heameelt saavutatud märkimisväärse edu üle ja toetab korruptsiooni ning organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemisel jõustatud meetmeid, nagu korruptsioonivastase tegevuskava „Action 21“ raames võetud meetmed, mille hulka kuuluvad ka korruptsiooni ennetamise riikliku komisjoni ning organiseeritud kuritegevuse ja korruptsiooni prokuröri läbi viidavad ennetavad uurimised, mille puhul prioriseeritakse kõrgetasemelistes kohtuasjades süüdimõistmist ja kuritegeliku vara konfiskeerimist; kutsub liikmesriike üles tõhustama Lääne-Balkani riikidega tehtavat piiriülest õigusalaalast koostööd kriminaalasjades, austades seejuures täielikult ELi andmekaitseõigustikku;

47. nõuab, et viidaks lõpule julgeoleku- ja luuresektori reformimeetmed, mis tagavad sektori sõltumatuse ja sisulise parlamentaarse järelevalve; nõuab, et rikkumisest teatajate kaitsemehhanismi ajakohastataks, parandades selle vastavust ELi direktiiviga rikkumisest teavitavate isikute kaitse kohta⁽⁸⁾ ja Euroopa Nõukogu soovitusega CM/Rec(2014)7 rikkumisest teatajate kaitse kohta ning nende õigusaktide rakendamist, ning tagades äsja muudetud lobitöö seaduse tulemusliku rakendamise;

48. rõhutab, kui oluline on, et jätkuvalt oleks tagatud õiguslik vastutus, sealhulgas kõigis olulistest kohtuasjades, mis on seotud ametiseisundi kuritarvitamise, politsei karistamatuse, korruptsiooni, 2017. aastal Põhja-Makedoonia parlamendis toimunud rünnakute, ebaseadusliku pealtkuulamise ja väljapressimisega;

49. rõhutab järjepidevate ja ennetavate uurimiste, süüdistuse esitamise ja lõpliku süüdimõistmise olulisust kõrgetasemeliste korruptsioonijuhtumite puhul;

50. nõuab, et rahapesu ja finantskuritegevuse vastaseid otsustavaid meetmeid võetaks tõhusama kooskõlastamise kaudu, muu hulgas Europoliga, olles samal ajal täielikult vastavuses ELi andmeõigustikuga ja järgides seda; nõuab tungivalt õiguskaitseorganite suutlikkuse tugevdamist organiseeritud kuritegevuse, terrorismi ja radikaliseerumise vastu võitlemisel; kutsub ametivõime üles võtma vastu ja rakendama vajalikke õigusakte, millega reguleeritakse kriminaaltulu jälitamise talituse tegevust ja suurendatakse riikliku kriminaaltulu jälitamise süsteemi tulemuslikkust;

51. tunneb heameelt seni saavutatud edu üle, mis peaks viima süsteemsete arenguteni inimkaubanduse, ebaseadusliku uimastikaubanduse, tulirelvade ja kaupade salakaubaveo, küberkuritegevuse ja -jälgimise, vägivallakuritegude, ekstremismi ja terrorismiohu vastu võitlemisel; tunnustab rahvusvaheliste kuritegelike võrgustike uurimist ja nende likvideerimisel praegu tehtavat kahepoolset ja rahvusvahelist koostööd, sealhulgas rahvusvaheliste ja ELi justiits- ja siseküsimuste

⁽⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1937 liidu õiguse rikkumisest teavitavate isikute kaitse kohta (ELT L 305, 26.11.2019, lk 17).

Neljapäev, 19. mai 2022

asutustega, nagu Eurojust, Europol ja Frontex, mis on intensiivistanud inimkaubanduse, ebaseadusliku uimastikaubanduse ja ebaseadusliku relvakaubanduse vastast tegevust; võtab teadmiseks Põhja-Makedoonia poliitilise, operatiiv- ja logistilise toe Frontexile ning liikmesriikide piiri- ja rannikuvalve teenistustele; nõuab tungivalt, et Põhja-Makedoonia tugevdaks oma vastupanuvõimet hübriidohtude, desinformatsiooni ja valeuudiste suhtes; mõistab hukka riigi institutsioonide vastu suunatud küberrünnakud;

Sotsiaal-majanduslikud reformid

52. võtab teadmiseks COVID-19 kriisi tõsise majandusliku ja sotsiaalse mõju ning väljendab toetust mitmesugustele meetmetele, mida ametiasutused on võtnud, et kaitsta rahvatervist ja leevendada kriisi sotsiaal-majanduslikku mõju, sealhulgas kasutada tulemuslikult ära ELi poolt finantsabi, meditsiiniseadmete ja vaktsiinide valdkonnas antud märkimisväärset toetust; väljendab heameelt Põhja-Makedoonia oodatust kiirema taastumise ja suurema majanduskasvu üle 2021. aastal;

53. soovib Põhja-Makedoonial jätkata sammudega, mill eesmärk on parandada majanduskasvu kiirendamise rahastamiskava raames ettevõtluskliimat ja -taristut, võidelda maksudest kõrvalehoidumise vastu, moderniseerida haridust, laiendada sotsiaalkindlustuskaitset ja edendada digiüleminekut, reformida energia- ja transporditurge lisaks lühiajalistele meetmetele, millega leevendatakse pandeemia tagajärgi ning energia- ja toiduhindade tõusu;

54. tunneb heameelt võetud meetmete üle, et kehtestada astmeliste määradega üksikisikute otsene maksustamissüsteem; võtab teadmiseks ühtse maksumääraga mudeli tagasituleku; julgustab valitsust maksuseadustikku nüüdisajastama, et asetada keskmesse astmeline tulumaks ning varade ja keskkonnategurite maksustamine, eesmärgiga luua piisavalt väärtust sotsiaalsete reformide rakendamiseks ja ebavõrdsusega võitlemiseks;

55. julgustab ametiasutusi vähendama vaesust ja sotsiaalset tõrjutust, parandades eelkõige ebasoodsas olukorras olevate elanikkonnarühmade ja vähekaitsitud rühmade üldist juurdepääsu sotsiaal-, haridus- ja tervishoiuteenustele;

56. ergutab Põhja-Makedooniat jätkama edusamme noorte ja haridusega seotud reformide rakendamisel; nõuab keskharidusseaduse läbivaatamist eksperte, praktikuid ja kodanikuühiskonda kaasavas protsessis, pöörates erilist tähelepanu puuetega õpilaste õigustele;

57. julgustab Põhja-Makedooniat kasutama jätkuvalt ära digitaliseerimise potentsiaali haldus-, valimis-, kohtu-, sotsiaal-, tervishoiu-, fiskaal- ja majandusprotsesside ajakohastamiseks, läbipaistvuse ja vastutuse suurendamiseks ning korruptsiooni ja mitteametliku majanduse vastu võitlemiseks; rõhutab vajadust tugevdada ELi toetust õigusriigile, kestlikule keskkonnahoidlikule majanduskasvule, bioloogilisele mitmekesisusele, innovatsioonile, konkurentsivõimele, omandiõigustele ning ajude äravoolu ja rahvastiku vähenemise peatamisele; rõhutab vajadust suurendada investeringuid noorte mõjuvõimu suurendamisse ja kaasatusse ning võtta meetmeid noorte töötuse kõrge taseme vähendamiseks;

58. väljendab heameelt noortegarantii kui noorte töötuse vähendamise programmi rakendamise üle Põhja-Makedoonias, võttes eelkõige arvesse majanduslikku ebakindlust ja noorte töövõimaluste vähenemist COVID-19 pandeemia tõttu; kordab, kui olulised on Lääne-Balkani majandus- ja investeerimiskava kaudu kättesaadavaks tehtud rahalised vahendid selliste juhtprojektide jaoks nagu noortegarantii Põhja-Makedoonias;

59. tuletab meelde, et ELi rahastamine IPA III ja Lääne-Balkani majandus- ja investeerimiskava raames – rahastamisvahendid, mille parlament heaks kiidab – põhineb rangetel tingimustel; rõhutab, et IPA III-ga nähakse ette, et rahastamist tuleb kohandada või see isegi peatada märkimisväärse tagasimineku või pideva edusammude puudumise korral põhialuste, eelkõige õigusriigi ja põhiõiguste vallas, mis hõlmab ka korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastast võitlust ja meediavabadust; rõhutab, et ELi enda julgeolekuhuvid nõuavad ja liidul on kohustus tagada, et ELi vahendid ei toetaks korruptsiooni; nõuab sellega seoses, et EL ja Lääne-Balkani riigid tõhustaksid piiriülest õiguslast koostööd ja

Neljapäev, 19. mai 2022

looksid raamistiku tulemuslikuks koostöök Euroopa Prokuratuuriga, eelkõige IPA III vahendite valdkonnas; rõhutab vajadust parandada ELi rahastamise nähtavust ja tagada, et kõik investeeringud oleksid kooskõlas Pariisi kokkuleppe eesmärkidega ja ELi CO₂ heite vähendamise eesmärkidega;

60. väljendab heameelt Lääne-Balkani majandus- ja investeerimiskava ning Lääne-Balkani rohelise tegevuskava vastuvõtmise üle, mille eesmärk on hoogustada piirkonna majanduse pikaajalist taastumist, toetada rohe- ja digipööret ning edendada piirkondlikku ühendatust ja integratsiooni ja lähenemist Euroopa Liidule; tuletab meelde Euroopa koostöö potentsiaali sellistes valdkondades nagu veemajandus, reovee- ja jäätmekäitlustehnoloogiad, taastuvenergia, põllumajandus- ja toiduainete töötlemise tehnoloogiad, info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad, ravimid ja meditsiiniseadmed; rõhutab, et kliimamuutustega tegelemisel ja kestliku arengu eesmärkide saavutamisel on oluline tõhustada koordineerimist rahvusvaheliste organisatsioonidega, nagu ÜRO Keskkonnaprogramm;

Keskkond, energeetika ja transport

61. nõuab tungivalt, et valitsus suurendaks märkimisväärselt oma ambitsioone ja poliitilist tahet rakendada eelmise aasta soovitusi rohepöörde kohta, eelkõige Lääne-Balkani rohelise tegevuskava kontekstis, kasutades sellega seoses ära Lääne-Balkani majandus- ja investeerimiskava potentsiaali;

62. kiidab heaks Põhja-Makedoonia võetud ajakohastatud kliimakohustuse vähendada 2030. aastaks kasvuhoonegaaside netoheidet 82 %, nõudes samas Pariisi kokkuleppe rakendamist, sealhulgas sellise tervikliku kliimastrateegia ja seaduse vastuvõtmist, mis on kooskõlas ELi 2030. aasta kliima- ja energiarahastamisega; tuletab meelde, et energiatõhususe, taastuvenergia, varustuskindluse ja heitkoguste vähendamise eesmärkide saavutamiseks on vaja teha täiendavaid jõupingutusi; nõuab tungivalt, et EL suurendaks oma toetust, et võidelda ülemaailmse energiakriisi tingimustes sõlt kestliku ülemineku tagasipööramise vastu, ning lõpetaks järk-järgult fossiilsete energiaallikate kasutamist; nõuab, et ametivõimud viiksid keskkonna- ja kliimamuutusi käsitlevad õigusaktid vastavusse liidu õigustikuga ja tagaksid nende täitmise;

63. rõhutab tungivat vajadust parandada õhukvaliteeti, eelkõige linnapiirkondades; nõuab tungivalt, et ametivõimud tõhustaksid meetmeid bioloogilise mitmekesisuse, vee, õhu ja kliima kaitseks ning ringlussevõtuks ja piirkondlikuks jäätmekäitluseks, sealhulgas põhjalike mõjuhindangute, nõuetekohaste avalike konsultatsioonide, parema sektoritevahelise kooskõlastamise, suuremate rahaliste vahendite ja keskkonnakuritegude range menetlemise kaudu;

64. nõuab tungivalt, et ametiasutused parandaksid märkimisväärselt oma keskkonnamõju strateegilise hindamise kvaliteeti ning rakendaksid keskkonnamõju strateegilise hindamise direktiivi⁽⁹⁾ ja tagaksid selle täitmise, et tulemuslikult vältida negatiivset keskkonnamõju ning kõrvaldada korruptsioon selles sektoris; kutsub ametiasutusi üles võtma täielikult arvesse keskkonnaorganisatsioonide ja sõltumatute ekspertide soovitusi linnastumise seaduse esitatud muudatuste kohta;

65. julgustab komisjoni pakkuma Põhja-Makedooniale täielikku toetust tegevuskava koostamisel ja rakendamisel, mille eesmärk on vähendada sõltuvust Venemaalt imporditavatest energiaallikatest, et suurendada vastupanuvõimet ja energiapuoleolekut ning tulla toime ELi püüdlustega saavutada kliimaneutraalsus; tunnustab riigi suuremat vastavusseviimist ELi kolmanda energiapaketiga ning nõuab tungivalt gaasiülekande eraldamise lõpetamist ja energiatõhusust käsitlevate õigusaktide rakendamist;

66. nõuab tungivalt, et riik teeks pingutusi transpordi- ja energiataristu ning samuti piirkondliku ühendatuse ajakohastamiseks; kordab, kui oluline on viia kiiresti lõpule suured piirkondlikud taristuprojektid, järgides samas täielikult nõuetekohast korda nõutava põhjaliku mõjuhindangu tegemiseks, sealhulgas raudtee- ja maanteekoridorid VIII ja X, gaasivõrkude vahelised ühendused Bulgaaria, Kreeka, Kosovo ja Serbiaga ning elektrivõrkude vaheline ühendus Albaaniaga;

⁽⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. juuni 2001. aasta direktiiv 2001/42/EÜ teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT L 197, 21.7.2001, lk 30).

Neljapäev, 19. mai 2022

67. väljendab heameelt lennuühenduse avamise üle Skopje ja Sofia vahel ning ergutab parandama muid transpordiühendusi ja avama uusi piiripunkte naaberriikidega;

68. väljendab heameelt selle üle, et alates 1. juulist 2021 kaotati Põhja-Makedoonia ja viie muu Lääne-Balkani riigi vahel rändlustasud; nõuab sellega seoses tungivalt, et koostataks kiire tegevuskava rändlustasude vähendamiseks ja kaotamiseks kõigi liikmesriikide vahel;

Piirkondlik koostöö ja välispoliitika

69. nõuab, et EL hindaks kriitiliselt ajalooliselt olulisi julgeolekumõjusid kogu Euroopa ja Lääne-Balkani riikide stabiilsusele ja ühtsusele seoses Venemaa Ukraina-vastase agressiooniga; nõuab tungivalt, et liikmesriigid demonstreeriksid Euroopa ühtsust ja – võttes arvesse nii geopoliitilist mõju kui ka ametlike kriteeriumide täitmist – alustaksid ametlikult ühinemisläbirääkimisi Põhja-Makedoonia ja Albaaniaga, investeerides sel moel usaldusse, stabiilsusse, jõukusse ja käimasolevasse lepitusprotsessi selles piirkonnas;

70. kiidab heaks Põhja-Makedoonia pühendumuse solidaarsusele, mitmepoolsusele ja heanaaberlikele suhetele; väljendab toetust ELi integratsioonile ja jätkuvatele sammudele, et edendada nii inimestevahelisi kontakte kogu Kagu-Euroopas kui ka kaasavat piirkondlikku integratsiooni, tuues kogu piirkonna ELile lähemale ühise piirkondliku turu arendamise kaudu; väljendab toetust kaasavatele piirkondlikele majanduskoostöö kavadele, millega luuakse võrdsetel alustel koostöö kõigi kuue riigi vahel, tugevdatakse vastavust ELi standarditele ja ELi õigustikule ning aidatakse kaasa ELi integratsiooniprotsessidele;

71. ootab Põhja-Makedoonia OSCE eesistumist 2023. aastal, mis näitab tema rahvusvahelist vastutust ja usaldusväärsust NATO liikmena ja tulevase ELi liikmesriigina ning aitab kaasa OSCE aluspõhimõtete edendamisele julgeoleku, inimõiguste ja demokraatia valdkonnas; tunnustab Põhja-Makedoonia eeskujulikult kiiret integreerumist NATO struktuuridesse, mis rõhutab riigi strateegilisi julgeolekualaseid valikuid, aidates seeläbi kaasa stabiilsusele Lääne-Balkani riikides ja tagades seda;

72. tunneb heameelt Põhja-Makedoonia jätkuva pühendumuse üle Euro-Atlandi piirkonna julgeolekuraamistikele; kiidab heaks riigi täieliku joondumise ELi ühise välis-, julgeoleku- ja kaitsepoliitika järgi; väljendab rahulolu riigi jätkuva panuse üle ELi kriisiohjemissioonidesse ja NATO juhitud operatsioonidesse; tunnustab riigi kiiret ühinemist sanktsioonidega, mis kehtestati Venemaale, kelle agressiooni eesmärk on kahjustada Ukraina territoriaalset terviklikkust ja suveräänsust, misläbi Põhja-Makedoonia on oma välispoliitika 100 %-liselt ELi omaga kooskõlastanud;

73. märgib Hiinast ja Venemaast majandusliku ja energiasõltuvuse kasvu ohtu kogu piirkonnas; on mures Hiina rahastatavatest investeerimislaenudest tuleneva kaitsetuse ja sõltuvuse pärast; väljendab heameelt Põhja-Makedoonia võetud kohustuse üle tagada piiride turvalisus ning andmekaitse ja -turve algatuse „Clean Network“ (Puhas võrk) raames;

74. kiidab heaks käimasoleva heanaaberlike suhete parandamise naaberriikidega ja tõhustatud piirkondliku koostöö, mida iseloomustavad Prespa kokkulepe Kreekaga ning sõpruse, heanaaberlikkuse ja koostöö leping Bulgaariaga; kutsub kõiki osapooli üles jätkama konstruktiivset dialoogi, et tagada nende lepingute täielik ja järjepidev rakendamine heas usus, hoidudes samal ajal tegevusest, mis võiks kahjustada ELi integratsiooni ja laiemaid huve välissekkumise tingimustes; kutsub komisjoni üles suurendama pingutusi dialoogi hõlbustamiseks ning sillutama seeläbi teed elujõulisele ja kestlikule kokkuleppele;

75. ergutab Bulgaariat ja Põhja-Makedooniat leidma mõlemale poolele vastuvõetavat lahendust kahepoolsetele lahendamata küsimustele; väljendab tugevat rahulolu poliitilise impulsi andmise üle mõlema osalise laiaulatuslikule ja konstruktiivsele koostööle, milles püütakse leida uusi ühiseid seisukohti mitmes vastastikust huvi pakkivas valdkonnas, selle asemel et tekitada uusi lõhesid; ergutab partnereid seda tegevust heas usus ning kooskõlas sõpruse, heanaaberlikkuse ja koostöö lepinguga kiirendama ning alustama ühinemisläbirääkimisi, lahendades samal ajal nn 4+1 meetmes sisalduvad

Neljapäev, 19. mai 2022

kahepoolsed lahendamata küsimused, mida tuleb ELi integratsiooniprotsessi käigus piisavalt rakendada ja käsitleda; nõuab tungivalt, et partnerid püüaksid siiralt leida võimalikult kiiresti mõlemale poolele vastuvõetavad, tasakaalustatud ja jätkusuutlikud lahendused kahepoolsetele lahendamata küsimustele; tunneb heameelt Bulgaaria ja Põhja-Makedoonia ühise valdkondadevahelise ajaloo- ja haridusküsimuste eksperdikomisjoni töö taasalgustamise üle, mis toob ühiskondi üksteisele lähemale, võimaldades neile ühist tulevikku ELis, kuid ei mõjuta Põhja-Makedoonia ühinemisprotsessi;

76. kordab oma nõudmist ajaloolise leppimise järele, mis põhineb kirjeldatud ühisel ajalool, nagu on sätestatud sõpruse, heanaaberlikkuse ja koostöö lepingus;

77. kordab oma täielikku toetust Kreekaga sõlmitud Prespa kokkuleppe kui kahepoolsete suhete olulise elemendi järjepidevale ja kiirendatud vastastikusele rakendamisele, sealhulgas kahe riigi poolt allkirjastatud ja memorandumite oodatavale ratifitseerimisele;

78. õnnitleb Põhja-Makedooniat Prespa foorumi dialoogi käivitamise puhul piirkondliku platvormina, mille abil innustada ja edendada dialoogi, leppimist, heanaaberlikke suhteid ja piirkondlikku koostööd ELi integratsiooni vaimus;

79. kutsub veel kord kõiki piirkondlikke poliitilisi liidreid üles moodustama endise Jugoslaavia territooriumil toime pandud sõjakuritegude ja muude raskete inimõiguste rikkumiste asjaolude uurimise piirkondliku komisjoni (RECOM), tuginedes piirkondliku komisjoni loomise koalitsiooni tehtud märkimisväärsele tööle;

80. nõuab tungivalt, et Bulgaarias ja Põhja-Makedoonias jätkataks tööd kooli ajalooõpikute kallal; rõhutab, et tekstid peaksid kajastama mõlema rahva ühisest ajaloost pärit ajalooliste faktide ja arvude tõlgendamist, võttes aluseks autentsed ajaloolised dokumendid/allikad; usub, et see on vundament, millele need kaks riiki peaksid oma suhted ehitama, ning et Põhja-Makedoonia ja Bulgaaria tulevaste põlvkondade suhted hakkavad peegeldama mõlema riigi haridusprotsesse;

81. mõistab hukka kõik katsed ajaloomälestiste ja/või kunstiteoste asendamiseks, sealhulgas autentse kultuuripärandi hävitamise ning ajaloo ümberkirjutamise katsed; rõhutab, et sellised vahejuhtumid tekitavad tõsist muret, sealhulgas seoses 2017. aasta sõpruse, heanaaberlikkuse ja koostöö lepingu puuduliku rakendamisega;

o

o o

82. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa Ülemkogu eesistujale, nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning Põhja-Makedoonia Vabariigi presidendile, valitsusele ja parlamendile.

Neljapäev, 19. mai 2022

P9_TA(2022)0214

Albaaniat käsitlev 2021. aasta aruanne**Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta resolutsioon komisjoni Albaaniat käsitleva 2021. aasta aruande kohta (2021/2244(INI))**

(2022/C 479/04)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Albaania Vabariigi vahelist stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingut ⁽¹⁾,
- võttes arvesse Albaania poolt 24. aprillil 2009. aastal esitatud Euroopa Liidu liikmeks astumise avaldust,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. septembri 2021. aasta määrust (EL) 2021/1529, millega luuakse ühinemiseelse abi instrument (IPA III) ⁽²⁾,
- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 19.–20. juuni 2003. aasta järeldusi ja Thessaloniki tegevuskava Lääne-Balkani riikidele,
- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 26.–27. juuni 2014. aasta järeldusi, mis sisaldasid otsust anda Albaaniale ELi kandidaatriigi staatus,
- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 28. juuni 2018. aasta järeldusi,
- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 17.–18. oktoobri 2019. aasta järeldusi,
- võttes arvesse nõukogu 18. juuni 2019. aasta, 25. märtsi 2020. aasta ja 14. detsembri 2021. aasta järeldusi laienemise ning stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi kohta,
- võttes arvesse komisjoni 5. veebruari 2020. aasta teatist „Ühinemisprotsessi tõhustamine – Lääne-Balkani riikide usutavad väljavaated saada ELi liikmeks“ (COM(2020)0057),
- võttes arvesse komisjoni 29. aprilli 2020. aasta teatist „Lääne-Balkani riikide toetamine COVID-19 puhanguga võitlemisel ja pandeemiajärgsel taastumisel“ (COM(2020)0315),
- võttes arvesse komisjoni 24. juuli 2020. aasta teatist „Ebaseadusliku tulirelvakaubanduse vastane ELi tegevuskava 2020–2025“ (COM(2020)0608),
- võttes arvesse komisjoni 6. oktoobri 2020. aasta teatist „Majandus- ja investeerimiskava Lääne-Balkani jaoks“ (COM(2020)0641),
- võttes arvesse komisjoni 14. aprilli 2021. aasta teatist ELi organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise strateegia (2021–2025) kohta (COM(2021)0170),
- võttes arvesse komisjoni 19. oktoobri 2021. aasta teatist „2021. aasta teatis ELi laienemispoliitika kohta“ (COM(2021)0644) ja sellele lisatud komisjoni talituste tödokumenti, mis käsitleb 2021. aasta aruannet Albaania kohta (SWD(2021)0289),
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu konventsiooni rahapesu ning kriminaaltulu avastamise, arestimise ja konfiskeerimise ning terrorismi rahastamise kohta,

⁽¹⁾ ELT L 107, 28.4.2009, lk 166.

⁽²⁾ ELT L 330, 20.9.2021, lk 1.

Neljapäev, 19. mai 2022

- võttes arvesse Euroopa Nõukogu 2021. aasta novembri aruannet „Sõnadest kaugemale – üleskutse vaenukõne vastasele võitlusele Albaanias – põhjalik uuring“,
- võttes arvesse Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (ODIHR) 26. juuli 2021. aasta lõplikku aruannet valimisvaatlusmissiooni kohta Albaania Vabariigi parlamendivalimistel 25. aprillil 2021,
- võttes arvesse Veneetsia komisjoni 14. detsembri 2021. aasta arvamust kohtunike ja prokuröride sobivuse ümberhindamise eest vastutavate üleminekuorganite ametiaja pikendamise kohta,
- võttes arvesse Veneetsia komisjoni ja OSCE/ODIHRi 11. detsembri 2020. aasta ühisarvamust Albaania põhiseaduse 30. juuli 2020. aasta muudatuste ja valimisseadustiku 5. oktoobri 2020. aasta muudatuste kohta,
- võttes arvesse kõiki teisi Veneetsia komisjoni arvamusi Albaania kohta,
- võttes arvesse 10. novembril 2020. aastal Sofias toimunud tippkohtumist, sealhulgas deklaratsiooni piirkondliku ühise turu kohta ja deklaratsiooni Lääne-Balkani rohelise tegevuskava kohta,
- võttes arvesse ELi ja Lääne-Balkani riikide 17. mai 2018. aasta tippkohtumise Sofia deklaratsiooni ja Sofia prioriteetide kava,
- võttes arvesse 6. mail 2020. aastal Zagrebis toimunud ELi ja Lääne-Balkani tippkohtumist ja selle deklaratsiooni,
- võttes arvesse 6. oktoobril 2021. aastal Brdo pri Kranjus toimunud ELi ja Lääne-Balkani tippkohtumist ning selle deklaratsiooni,
- võttes arvesse 5. juulil 2021. aastal toimunud Berliini protsessi kaheksandat tippkohtumist,
- võttes arvesse 1.–3. detsembril 2021. aastal Brdo pri Kranjus toimunud ELi ja Lääne-Balkani ministrite justiits- ja siseküsimuste foorumit ning selle ühist pressiteadet,
- võttes arvesse Lääne-Balkani kaheksanda kodanikuühiskonna foorumi 1. oktoobri 2021. aasta lõppdeklaratsiooni,
- võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 10. jaanuari 2022. aasta eriaruannet nr 01/2022 „ELi toetus õigusriigi toimimisele Lääne-Balkani riikides: pingutustest hoolimata ei ole põhiprobleemid endiselt lahendatud“,
- võttes arvesse oma 24. oktoobri 2019. aasta resolutsiooni Põhja-Makedoonia ja Albaaniaga ühinemisläbirääkimiste alustamise kohta ⁽³⁾,
- võttes arvesse oma 19. juuni 2020. aasta soovitusi nõukogule, komisjonile ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, mis käsitleb Lääne-Balkanit pärast 2020. aasta tippkohtumist ⁽⁴⁾,
- võttes arvesse oma 25. novembri 2020. aasta resolutsiooni meediavabaduse tugevdamise kohta: ajakirjanike kaitse Euroopas, vaenukõne, desinformatsioon ja platvormide roll ⁽⁵⁾,
- võttes arvesse oma 15. detsembri 2021. aasta resolutsiooni koostöö kohta võitluses organiseeritud kuritegevuse vastu Lääne-Balkanil ⁽⁶⁾,
- võttes arvesse oma 9. märtsi 2022. aasta resolutsiooni välissekkmise kohta kõigisse Euroopa Liidu demokraatlikesse protsessidesse, sealhulgas desinformatsiooni kohta ⁽⁷⁾,

⁽³⁾ ELT C 202, 28.5.2021, lk 86.

⁽⁴⁾ ELT C 362, 8.9.2021, lk 129.

⁽⁵⁾ ELT C 425, 20.10.2021, lk 28.

⁽⁶⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0506.

⁽⁷⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2022)0064.

Neljapäev, 19. mai 2022

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Albaania kohta,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 54,
 - võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A9-0131/2022),
- A. arvestades, et laienemine on üks ELi tulemuslikemaid välispoliitika vahendeid, sest see aitab laiendada selliste liidu põhiväärtuste ulatust nagu vabadus, demokraatia, õigusriik, rahuloomine ning inimväärikuse austamine;
- B. arvestades, et Euroopa integratsioon kujutab endast Albaania kodanike püüdlusi demokraatia ja jõukuse suunas ning annab võimsa toetuse reformideks, mis parandaks riigiasutuste toimimist ja elukvaliteeti;
- C. arvestades, et Albaania saavutustel põhinev väljavaade saada ELi liikmeks on liidu enda poliitilistes, julgeolekualastes ja majanduslikes huvides;
- D. arvestades, et Albaania on olnud kandidaatriik alates 2014. aastast ja komisjon on soovitanud alustada ühinemisläbirääkimisi alates 2018. aastast ning esitas lõpuks Albaania läbirääkimisraamistiku eelnõu 1. juulil 2020. aastal;
- E. arvestades, et EL peab andma ELiga ühineda soovivatele riikidele selge ja kindla suuna; arvestades, et ühinemise ajakava peaks kindlaks määrama riigis vajalike reformide kvaliteet; arvestades, et Albaania on suurendanud oma jõupingutusi ning saavutanud käegakatsutavaid ja kestlikke tulemusi põhivaldkondades, mida nõukogu peab vajalikuks läbirääkimisraamistiku vastuvõtmiseks enne esimest valitsustevahelist konverentsi;
- F. arvestades, et Albaania peab jätkama demokraatia, õigusriigi ja inimõiguste, sealhulgas vähemuste hulka kuuluvate isikute kaitse tugevdamist ning korrupsioonivastast võitlust, kuna need on peamised näitajad ELiga ühinemise suunas tehtud edusammude hindamiseks;
- G. arvestades, et EL on endiselt täielikult pühendunud Albaania ELiga integreerumise strateegilise valiku toetamisele, mis põhineb heanaaberlikel suhetel, ning on jätkuvalt tema ülekaalukalt suurim kaubandus- ja investeerimispartner ning sellele riigile suurima rahalise abi andja, ning arvestades, et riik on alates 2007. aastast saanud 1,24 miljardit eurot ELi ühinemiseelset rahastust ühinemiseelise abi rahastamisvahendi (IPA I ja IPA II) raames;
- H. arvestades, et EL on näidanud oma pühendumust Lääne-Balkani riikide Euroopa-suunalistele tulevikuväljavaadetele ning kaasanud 3,3 miljardi euro ulatuses investeringuid, et tegeleda tervishoiukriisiga ning leevendada COVID-19 pandeemia majanduslikke ja sotsiaalseid tagajärgi;
- I. arvestades, et pahatahtliku välismaise otsese ja kaudse sekkumise ning desinformatsiooni eesmärk on külvata lahkavamusi, vägivald ja etniliste rühmade vahelisi pingeid ning destabiliseerida kogu piirkonda;
- J. arvestades, et Albaania on jätkuvalt oluline geopoliitiline liitlane ja usaldusväärne välispoliitika partner täielikus kooskõlas ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga ning tänu tema pingutustele edendada piirkondlikku koostööd ja heanaaberlikke suhteid;
- K. arvestades, et Albaania ühines ELi pingutustega Ukraina toetamisel, kehtestades Venemaa vastu sanktsioone, liitudes ELi liikmesriikide hääletusega ÜRO Peaassambleel ja töötades ÜRO Julgeolekunõukogu liikmena;
- L. arvestades, et Albaania on teinud pidevaid jõupingutusi kõigi esimese valitsustevahelise konverentsi kavandamise tingimuste täitmisel, nagu on juba kinnitatud Euroopa Parlamendi raportis Albaaniat käsitleva komisjoni 2019.–2020. aasta aruande kohta, ja teeb ühinemisprotsessis edusamme;
- M. arvestades, et Albaania kodanikel on alates 2010. aasta detsembrist olnud võimalik reisida Schengeni alale viisavabalt ja nad on saanud alates 2015. aastast osaleda programmi „Erasmus+“ raames üliõpilas-, akadeemilistes ja noortevahetustes;

Neljapäev, 19. mai 2022

1. kordab oma selget toetust Albaania demokraatlikule ümberkorraldamisele, mida toetavad riigi strateegiline suunitus ja vankumatu pühendumine Euroopa integratsioonile ning heanaaberlikud suhted ja kaasav piirkondlik koostöö; kinnitab veel kord Albaania ja kogu Lääne-Balkani piirkonna Euroopaga seotud tulevikku;
2. peab kahetsusväärseks, et ikka veel ei ole alustatud kauaoodatud ühinemisläbirääkimisi Albaania ja Põhja-Makedooniaga; rõhutab oma täielikku solidaarsust nende riikide kodanikega ja elab neile kaasa ning on seisukohal, et see tegematajätmine, mis kahjustab üldsuse suhtumist ELi ja ohustab oluliselt ELi laienemispoliitikat tervikuna, rikub ELi mainet usaldusväärse partneri ja tõsiseltvõetava geopoliitilise osalejana;
3. nõuab tungivalt, et nõukogu toetaks Euroopa integratsiooni usaldusväärset, alustades viivitamata ühinemisläbirääkimisi Albaania ja Põhja-Makedooniaga, nagu komisjon on pidevalt soovitanud, kuna mõlemad riigid on täitnud Euroopa Ülemkogu seatud tingimused ja saavutavad jätkuvalt põhivaldkondades püsivaid tulemusi; kutsub liikmesriike üles näitama laienemisele täielikku poliitilist pühendumust ja andma usutava tõuke reformipingutusteks teistes laienemisprotsessis osalevates riikides, alustades Albaania ja Põhja-Makedooniaga ühinemisläbirääkimisi;
4. tunnistab läbivaadatud laienemismetoodika alusel peetavate ühinemisläbirääkimiste ümberkorraldavat olemust laiemas geostrateegilises kontekstis, sealhulgas pahatahtlik tegevus, mille eesmärk on kahjustada Lääne-Balkani sügavamat ELiga integreerumist ja Lääne-Balkani riikide stabiilsust;
5. tuletab meelde, et Albaania lõplik ühinemine ELiga sõltub püsivatest, põhjalikest ja pöördumatutest reformidest põhivaldkondades, alustades õigusriigist ja demokraatlike institutsioonide toimimisest; rõhutab, et riigi tulemuspõhise ELiga ühinemise tempo peaks sõltuma kõigi institutsioonide nõuetekohaseks toimimiseks tehtud edusammudest ning põhineb õigusriigil, heal valitsemistaval ja põhiõigustel; nõuab tungivalt, et Albaania jätkaks ja suurendaks jõupingutusi kohtusüsteemi toimimise, demokraatia, õigusriigi ja majanduse tugevdamiseks, kodanikuühiskonna mõjuvõimu suurendamiseks, korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemiseks, meediavabaduse tagamiseks ning vähemuste, sealhulgas LGBTI+ kogukonna õiguste kaitse tagamiseks; tuletab meelde, et kandidaatriigid teevad ühinemisläbirääkimiste ajal liikmesuskriteeriumide täitmiseks läbi põhjaliku ümberkujunduse, mis kestab nii kaua kui vajalike reformide elluviimiseks vaja;

Demokraatlikud institutsioonid, meedia ja kodanikuühiskond

6. kinnitab veel kord Albaania poliitiliste jõudude ühist vastutust konstruktiivse poliitilise dialoogi ja koostöö tugevdamise eest, mis võimaldab riigi demokraatlikel institutsioonidel tulemuslikult toimida valitsemistava, läbipaistvuse ja pluralismi parandamise jätkamise ning kodanikuühiskonna aktiivse osalemise võimaldamise kaudu; väljendab tõsist muret polariseerunud poliitilise õhkukonna ja selle pärast, et puudub kestlik erakondadevahelise koostöö, mis jätkuvalt takistab demokraatlikku protsessi; tuletab meelde, kui oluline on saavutada vajalik konsensus kõigi poliitiliste osalejate vahel, et tugevdada Albaania demokraatlikku parlamentaarset kultuuri, konstruktiivset parlamentaarset traditsiooni, usaldust ja tõelist erakondadevahelist dialoogi; ergutab sellega seoses kasutama Jean Monnet' dialoogi;
7. väljendab heameelt kõigi jõupingutuste üle, mis tehti enne 2021. aasta üldvalimisi polariseerumise vähendamiseks ja mis tõid opositsioonierakonnad tagasi parlamendi poliitilisse protsessi; peab kahetsusväärseks, et valitsev enamus tegi enne üldvalimisi põhiseaduses ja valimisseaduses mittekonsensuslikke muudatusi; palub, et Albaania erakonnad näitaksid üles poliitilist küpsust avalikku huvi pakkuvate küsimuste käsitlemisel ning edendaksid konkureerivat erakonnasest demokraatiat ja ausust, mis on pluralismi ja demokraatlike ümberkorralduste nurgakivi;
8. tuletab meelde vajadust tegeleda valimistega seotud allesjäänud puudustega kooskõlas OSCE/ODIHRi ja Veneetsia komisjoni soovitustega õigeaegselt enne järgmisi üldvalimisi, parandades veelgi valimiste juurdepääsetavust ja ausust ning vältides hääle ostmist ja haldusressursside väärkasutamist, sealhulgas digiülemineku, läbipaistvuse, andmekaitse, meediale võrdse juurdepääsu ning erakondade rahastamist ja toimimist käsitlevate läbivaadatud õigusaktide ja reeglite kaudu; märgib, et nendest puudustest ja probleemidest hoolimata olid 2021. aasta parlamendivalimised üldiselt hästi korraldatud ja neil

Neljapäev, 19. mai 2022

valitses konkurents; peab kahetsusväärseks lõplike süüdimõistvate kohtuotsuste puudumist kõrgetasemeliste häälte ostmise juhtumite puhul; teeb ettepaneku saata enne järgmisi parlamendivalimisi Albaaniasse ELi valimisvaatlusmissioon;

9. väljendab muret püsiva vaenu õhutava retoorika pärast, sealhulgas kõrgetasemeliste poliitikute, ametiisikute ja muude avaliku elu tegelaste poolt, mis soodustab hirmutamise, laimamise, vägivalda ja rahutuste õhkkonda; nõuab tungivalt, et poliitilised osalejad näitaksid eeskju ühiskondliku dialoogi edendamisel, ja nõuab ajakirjanike ründajate lõplike süüdimõistvate kohtuotsuste tagamist;

10. rõhutab vajadust suurendada Albaania parlamendi (Kuvendi) osalemist ELiga integreerumise protsessis, et edendada veelgi selle seadusandlikku, järelevalve- ja eelarvealast suutlikkust; nõuab tungivalt, et Kuvendi jätkaks valimis- ja territoriaalsete reformide elluviimist, ning väljendab heameelt asjaomaste parlamendikomisjonide loomise üle;

11. julgustab valitsust kiirendama eelseisvate ühinemisläbirääkimiste ettevalmistusi haldusvaldkonnas ning kasutama võimalikult hästi ära ELi liikmesriikide antavat abi ja oskusteavet; rõhutab, kui oluline on luua sidusad ja tõhusad valitsusstruktuurid ELiga integreerumise küsimuste tulemuslikuks koordineerimiseks, kaasates kodanikuühiskonna ja asjaomased sidusrühmad ning tagades seejuures üldsuse jaoks läbipaistvuse;

12. rõhutab vajadust parandada ELiga seotud reformide talitustesest koordineerimist, hindamist ja järelevalvet, edendada detsentraliseerimist, kogu riiki hõlmavat avaliku teenistuse ajakohastamist ja depolitiseerimist ning luua tingimused eelseisva rahvaloenduse läbiviimiseks kooskõlas rahvusvaheliste läbipaistvus- ja konfidentsiaalsusstandarditega, et kõiki rahvusvähemusi oleks võimalik täpselt loendada, ilma et nad peaksid kartma hirmutamist; kordab vajadust jätkata territoriaalse haldusreformi tugevdamist osana laiema detsentraliseerimiskavast, et tagada kohalik maksuautonoomia ja anda omavalitsustele võimalus osutada kvaliteetseid avalikke teenuseid;

13. tuletab meelde riigi ja kohalike ametiasutuste kohustust parandada läbipaistvust, vastutust ja kaasatust, korraldades sidusrühmadega ennetavaid, sisukaid ja korrapäraseid avalikke konsultatsioone ning tugevdades kodanikuühiskonna nõukogu suutlikkust väljendada kodanikuühiskonna organisatsioonide prioriteete; nõuab, et seataks sisse nõuetekohased avalikud konsultatsioonid ja dialoog üldsusega, sealhulgas noorte ja vähemustega, mis hõlmaks muu hulgas keskkonnaküsimusi ning ülesehitus- ja linnastumisprojekte; rõhutab vajadust tugevdada osalusdemokraatiat, sealhulgas võtta vastu tasakaalustatud rahvahääletuse seadus; nõuab tungivalt, et ametiasutused tagaksid sõltumatute organite ja ametite piisava rahastamise, tulemusliku ja erapooletu toimimise ning nende otsuste ja soovitude järjepideva rakendamise;

14. kordab vajadust edendada aruandekohustuse kultuuri, erapooletut juurdepääsu avalikule teabele ja avaliku sektori asutuste kontrolli, eelkõige soodsa maksu- ja julgeolekukeskkonna ning meedia ja kodanikuühiskonnaga tehtava koostöö kaudu; nõuab täiendavaid käegakatsutavaid edusamme valitsusvälise ja meediasektori, sealhulgas veebimeedia õigusliku ja rahalise kestlikkuse ning isereguleerimise parandamisel;

15. märgib, et väljendusvabadust, meedia sõltumatust ja pluralismi on vaja kiiresti parandada, ning tunneb muret edusammude puudumise pärast selles valdkonnas, kuna Albaania on alates 2018. aastast langenud Piirideta Reporterite ajakirjandusvabaduse indeksis kaheksa kohta;

16. nõuab, et ametivõimud rakendaksid täisleppimatuse poliitikat ning võtaksid otsustavaid meetmeid sõltumatute meediakanalite ja reporterite tõrjumise ja hirmutamise ning nendevastase vägivalda vastu, võttes meetmeid üldsuse osalemise vastaste strateegiliste hagide vastu, laimukampaaniate ning kaudse poliitilise ja rahalise surve vastu, mis lämmatavad jõuliselt meediavabadust, põhjustavad enesetsensuuri ja õõnestavad suuresti jõupingutusi kuritegevuse ja

Neljapäev, 19. mai 2022

korruptsiooni paljastamiseks ning neist sõltumatult teatamiseks; nõuab tungivalt, et poliitikud lõpetaksid ajakirjanike vastu suunatud verbaalsed rünnakud, laimukampaaniad ja hirmutamise, sealhulgas laimu käsitlevad kohtuasjad, mille eesmärk on õõnestada või diskrediteerida ajakirjanduse ja meedia sõltumatuse tähtsust;

17. kordab üleskutset parandada ajakirjanike töötingimusi, tugevdades Albaania ajakirjanike töö- ja sotsiaalsete õiguste kaitset, ning võtta vastu õigusnormid meedia omandilise kuuluvuse, rahastamisallikate ja avaliku reklaami läbipaistvuse ja avalikustamise suurendamiseks;

18. tuletab meelde, et meediaseaduste läbivaatamine Kuvendis peaks olema kooskõlas Veneetsia komisjoni soovitustega ning toimuma läbipaistval ja kaasaval viisil, konsulteerides meediaorganisatsioonidega, et parandada meediavabadust ja isereguleerimist ning vähendada meedia kontsentratsiooni, väärkasutust, välist sekkumist ja enesetsensuuri; kordab oma sügavat muret varem kavandatud laimuvastase paketi pärast ja väljendab heameelt selle üle, et Kuvendi on algatanud menetluse kehtivate laimuvastast raamistikku käsitlevate seaduste läbivaatamiseks;

19. tuletab meelde vajadust tugevdada uurivat ajakirjandust, faktikontrolli ja meediapädevust, et võidelda vaenukõne, desinformatsiooni ja valeuudiste vastu; ergutab toetama meedia isereguleerimise mehhanismi ja rõhutab vajadust tagada audiovisuaalmeedia asutuse erapooletu regulatiivne toimimine; nõuab avalik-õigusliku ringhäälingu reformimist, et suurendada selle toimetusslikku ja rahalist sõltumatust, erapooletust ja professionaalsust;

20. rõhutab, et hiljuti loodud meedia- ja teabeamet peaks suurendama läbipaistvust ja detsentraliseerimist ega tohi mingil juhul takistada ajakirjanike võrdset juurdepääsu valitsuse allikatest pärit teabele; kutsub valitsust üles parandama juurdepääsu aruandlusele ja tema töö kontrollimisele ametlike ja formaalsete kanalite kaudu, nagu pressikonverentsid ja intervjuud;

21. kutsub Euroopa välisteenistust ja komisjoni üles parandama koordineerimist ning tegelema desinformatsiooni ja hübriidohtudega, millega püütakse õõnestada ELi perspektiivi, pisendades strateegiliselt ELi tähtsust Lääne-Balkani riikide elanike jaoks;

Põhiõigused

22. nõuab tungivalt, et asjaomased organid ennetaksid süstemaatiliselt kõiki veebis ja mujal toimuvaid vaenukõne, vaenuritegude, verbaalsete ja füüsiliste rünnakute ning hirmutamise juhtumeid, uuriks neid kiiresti ja põhjalikult ning võtaks nende eest vastutusele, sealhulgas tegude puhul, mis on suunatud ajakirjanike, inimõiguste kaitsjate ja vähekaitsitud rühmadesse või vähemusrühmadesse kuuluvate inimeste, näiteks LGBTI+ või romade vastu, tagades nende ohutuse ja julgeoleku; ergutab diskrimineerimisvastase kaitse voliniku bürood ennetavamalt võitlema diskrimineeriva vaenukõne, eelkõige LGBTI+ kogukonna liikmete vastu suunatud vaenukõne vastu, ning töötama selles küsimuses välja eristatud andmete kogumise; ergutab valitsust kaaluma vihakõne määratlemist oma kriminaalkodeksis;

23. väljendab heameelt edusammude üle võrdsete võimaluste tagamisel ning nõuab soolise võrdõiguslikkuse, omandiõiguste, andmekaitse, puuetega inimeste õiguste ja vähemuste õiguste jõustamise edasist parandamist hariduse, keelte, enesemääramise ja kultuuripärandi kaitse valdkonnas; kutsub ametiasutusi üles tagama LGBTI+ ja roma vähemuste võrdne kohtlemine ning võitlema nende rühmade läbipõimunud diskrimineerimise vastu süsteemse ja tulemusliku institutsioonilise lähenemisviisi abil; väljendab heameelt vähemuste haridust käsitleva määruse vastuvõtmise üle ja kutsub valitsust üles võtma kiiresti vastu 2017. aasta rahvusvähemuste kaitset käsitleva raamseadusega seotud ülejäänud rakendusaktid, sealhulgas need, mis on seotud enesemääramise ja vähemuskeelte kasutamisega; nõuab tungivalt, et ametivõimud tagaksid mittediskrimineeriva juurdepääsu haridusele, ning kutsub Albaaniat üles tagama kõigi etniliste ja rahvusvähemuste omandiõiguste ja kultuuripärandi tulemusliku kaitse ning vähemusrühmadele võrdsed võimalused ja piisav esindatus poliitilises ja kultuurielus, avalikus meedias, halduses ja kohtusüsteemis;

Neljäpäev, 19. mai 2022

24. nõuab rohkem pingutusi, et tagada kõigi inimõiguste ja põhivabaduste kasutamine kõigi puuetega inimeste poolt (keda COVID-19 pandeemia mõjutas kõige rohkem) ja seda kaitsta; taunib asjaolu, et 2021. aasta aprilli valimiste ajal puutunud puuetega inimesed kokku hääletamistakistustega; nõuab rohkem pingutusi, et võidelda puuetega inimeste vastu suunatud vägivalga vastu, parandada üldist ligipääsetavust (sealhulgas teenustele ja teabele) ning edendada tööhõivet; juhib tähelepanu sellele, et puuetega laste, eriti kurtide laste hariduse kvaliteet on jätkuvalt murettekitav; märgib, et Albaania ei ole ratifitseerinud puuetega inimeste õiguste konventsiooni fakultatiivprotokoll;

25. peab teatatud HIVi nakkuste kahekordistumist alates eelmisest aastast väga murettekitavaks; tuletab meelde, et HIViga elavate inimeste riiklik strateegia aegus 2020. aastal; kutsub valitsust üles võtma koostöös kodanikuühiskonnaga asjakohaseid meetmeid, et tegeleda HIVi nakatumiste arvu suurenemisega ja tagada vähimkaitstud inimeste juurdepääs tervishoiuteenustele;

26. tunnustab uue LGBTI+ riikliku tegevuskava (2021–2027) vastuvõtmist ning ergutab seda täielikult rakendama ja nõuetekohaselt eelarvesse lisama koordineerimis- ja järelevalveorgani kaudu, kes teeks selle üle järelevalvet; tuletab meelde vajadust kaotada valitsev diskrimineerimine, agressioon ja vaenukõne ning tagada LGBTI+ kogukonna liikmetele võrdsed õigused, eriti seoses juurdepääsuga tervishoiuteenustele, haridusele, õigusemõistmisele, tööhõivele ja eluasemele;

27. kutsub Albaaniat üles täielikult rakendama Veneetsia komisjoni soovitusi, edendades terviklikku maasektori reformi kinnisvara registreerimise ja hüvitamise läbipaistva konsolideerimise kaudu;

28. väljendab suurt muret isikuandmete massilise lekke pärast; kutsub Albaania ametiasutusi üles tõhustama ennetamist, tagama vastutuse andmete väärkasutamise eest ja kiirendama õigusnormide vastavusse viimist ELi isikuandmete kaitset käsitlevate normidega;

29. tunnustab Istanbuli konventsiooni rakendamisel tehtud edusamme; kutsub ametiasutusi üles tõhustama soolise vägivalga ja naiste tapmise ennetamist ja sellele reageerimist, et tõhustada ellujäänutele mõeldud rahalist, taasintegreerimis- ja õigusabi ning suurendada asjaomaste naisteteemadega tegelevate valitsusväliste organisatsioonide rahastamist; rõhutab vajadust edendada ahistamis-, koduvägivalga ja lastevastase vägivalga juhtumite eest kohtu alla andmist, sealhulgas korraliku väljaõppe saanud ja sootundlike õiguskaitseametnike ja kohtunike arvu suurendamise kaudu; nõuab tungivalt, et ametiasutused võtaksid meetmeid kõigi seksuaalsete kuritarvituste vastu, eriti laste ning eelkõige äärmiselt kaitsetute lastespagulate ja lapsrändajate ning puuetega laste kallal toime pandud kuritarvituste vastu, kuna enamik kõigist seksuaalse kuritarvitamise juhtumitest Albaanias pannakse toime tütarlaste kallal; nõuab ka tungivalt, et ametiasutused tugevdaksid lastetööjõu kasutamise ja muude ekspluateerimise vormide järelevalve ja nende vastu võitlemise süsteemi; märgib, et naiste esindatust riigiametites tuleb veelgi parandada;

30. tuletab meelde vajadust tagada tulemuslikult õigus rahumeelse kogunemise vabadusele ilma meelevaldsete või diskrimineerivate meetmeteta ning märgib, kui oluline on tegeleda politsei väidetava väärkäitumisega ning uurida ebaproportsionaalse jõu kasutamise juhtumeid ja nende eest vastutusele võtta; väljendab toetust kõrgete politseiametnike sõltumatule kontrollimisele ja soovib Albaanial kaaluda politseiametnike korrapärase usaldusvärsuse kontrolli sisseseadmist; nõuab kinnipidamisasutuste reformi edenemist, et veelgi parandada kinnipidamistingimusi ja vangide kohtlemist kooskõlas piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise tõkestamise Euroopa Komitee soovitustega; tuletab meelde vajadust tegeleda kommunismiajastu kuritegudega, uurida kadunuks jääma sundimisi, anda süüdlased kohtu alla ning maksta ohvritele ja nende perekondadele hüvitist;

31. väljendab heameelt Albaania pikaajalise tõendatud pühendumise üle pagulaste vastuvõtmisele; tuletab meelde ametiasutuste kohustust tagada nõuetekohane varjupaigamenetlus ning tegeleda pagulaste, varjupaigataotlejate ja rändajate vajadustega; nõuab, et EL suurendaks oma toetust humanitaarabile ja rände haldamisele piirkonnas; väljendab heameelt Albaania otsuse üle võtta ajutiselt vastu Afganistani ja Ukraina kodanikke, kes otsivad pärast oma riigist lahkumist varjupaika;

Neljapäev, 19. mai 2022

Õigusriik

32. rõhutab, et õigusriik ja kohtureformid on demokraatliku ümberkujundamise alustala ning tagavad õiguskindluse, läbipaistvuse, õiguskaitse kättesaadavuse ja mittediskrimineerimise; nõuab tungivalt, et komisjon rakendaks Euroopa Kontrollikoja eriaruande nr 01/2022 soovitusi, tagades, et ELi rahastus soodustab õigusriiki Lääne-Balkanil, sealhulgas Albaanias;

33. rõhutab Albaania ametiasutuste kohustust jätkata korruptsiooni ja kuritegevuse kaotamist kõigis avaliku elu valdkondades, sealhulgas riigihankemenetlustes ja erakondade rahastamises; märgib, et Albaania on Transparency Internationali 2021. aasta korruptsioonitaju indeksis langenud 2016. aastaga võrreldes 27 kohta; väljendab muret riigihangete ja välisabi kulude järelevalve ja vastutuse nõrgenemise pärast pandeemia ajal ning nõuab tungivalt puuduste kiiret kõrvaldamist;

34. tunnustab pidevaid edusamme ulatusliku kohtureformi rakendamisel, mida toetab tugevdatud õigusraamistik ja enneolematu kontrolliprotsess, mis on jätkuvalt andnud käegakatsutavaid tulemusi; väljendab heameelt erakondadeülese toetuse üle, tänu millele sai võimalikuks Kuvendi otsus pikendada kontrolliasutuste volitusi kuni 31. detsembrini 2024, ning nõuab tungivalt, et kõik pooled kiirendaksid kontrolliprotsessi lõpuleviimist; rõhutab vajadust võtta vajalikke meetmeid, et kõrvaldada kontrolli kõrvalmõjud, nagu liigpikad menetlused, madal algatatud ja lõpuleviidud kohtumenetluste määr ning kohtuasjade suur kuhjumine; väljendab heameelt selle üle, et konstitutsioonikohus ja kõrge kohus toimivad taas, mis peaks parandama kodanike juurdepääsu õigusemõistmisele ja kiirendama kohtumenetlusi;

35. tuletab meelde, et ülioluline on veelgi edendada ja tugevdada kohtusüsteemi suutlikkust, et võimaldada pöördumatut üleminekut aruandekohustuslikele, sõltumatutele ja toimivatele õigus- ja valitsusasutustele; rõhutab vajadust tagada piisavad rahalised, tehnilised ja inimressursid ning kohtu- ja õiguskaitseasutuste rahaline ja tegevuslik sõltumatus; väljendab heameelt edusammude üle kohtusüsteemi professionaalsuse, erapooletuse ja vastutuse parandamisel, mille eesmärk on tagada kohtu sõltumatus lubamatust mõjutamisest ja lahendada kohtuasjade kuhjumise probleem; tuletab meelde kohustust tagada autonoomsete kohtuorganite tulemuslik toimimine;

36. väljendab heameelt korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse eristruktuuri ja selle kohtute töö üle korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses; märgib, et on vaja teha täiendavaid jõupingutusi, et veelgi suurendada korruptsiooniga seotud kuritegudest tuleneva kuritegeliku vara arestimist ja konfiskeerimist ning saavutada tulemusi kõrgetasemeliste juhtumite puhul; taunib asjaolu, et kõrgetasemeliste ametnikega seotud kohtuasjad lõpevad ikka veel harva süüdimõistmisega, mis soodustab karistamatuse kultuuri;

37. väljendab heameelt kümne seaduse vastuvõtmise üle, mille eesmärk on veelgi tugevdada kohtusüsteemi tõhusust, ning rõhutab selliste lisameetmete tähtsust nagu kohtusüsteemi plaani rakendamine, uus integreeritud kohtuasjade haldamise süsteem ja tugevdatud õigusalase hariduse süsteem; rõhutab, et kohtusüsteemi uue plaani kohases kohtusüsteemi reformis tuleks arvesse võtta sidusrühmade arvamusi ja vähekaitsitud rühmade sotsiaal-majanduslikke tingimusi ning parandada juurdepääsu õiguskaitsele ja nõuetekohasele kohtumenetlusele;

38. rõhutab, kui oluline on võtta otsustavaid meetmeid rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu, tagades järjepidevad tulemused kõrgemal tasandil esineva korruptsiooni ennetava uurimise, süüdistuste esitamise ja lõpliku süüdimõistmise ning kuritegeliku vara konfiskeerimise valdkonnas; ergutab puudusi kiiresti kõrvaldama, käsitledes rahapesuvastase töökonna tegevuskava ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmeid hindava eksperdikomitee (MONEYVAL) soovitusi ning rakendades täielikult hiljuti muudetud õigusakte, mis on kooskõlas asjaomaste ELi normidega;

39. tuletab meelde digiteerimise tohutut potentsiaali õigusemõistmise teenistuses ning kuritegevuse ja huvide konfliktide kaotamisel varade ja huvide avalikustamise ja kontrollimise kaudu; kutsub valitsust üles rakendama kõikjal, kus võimalik meetmeid sellise mitteametlikkuse vähendamiseks;

Neljapäev, 19. mai 2022

40. ergutab Albaaniat mitte võtma kasutusele investeeringute eest kodakondsuse andmise skeemi, mis võib kujutada endast suurt julgeoleku-, rahapesu-, korruptsiooni- ja maksudest kõrvalehoidumise ohtu;

41. tunnustab USA uut konstruktiivset rolli Lääne-Balkanil, sealhulgas keskendumist korruptsioonivastasele võitlusele; rõhutab sellega seoses USA korraldust, millega kehtestatakse sanktsioonid Lääne-Balkani olukorra destabiliseerimist soodustavatele isikutele, ning USA tegevust, mis on suunatud üksikisikute ja üksuste vastu, kes on toime pannud suuri korruptsiooniakte; nõuab, et EL hindaks põhjalikult võimalikku ühinemist nende meetmetega;

42. väljendab heameelt jätkuvate jõupingutuste üle, mis peaksid süstemaatiliselt parandama võitlust organiseeritud kuritegevuse, sealhulgas inimkaubanduse, ebaseadusliku narkootikumide, tulirelvade ning kultuuri- ja muude kaupadega kauplemise ning küberkuritegevuse, vägivaldakuritegude, äärmusluse ja terrorismiohu vastu; tunnustab käimasolevat kahepoolset, piirkondlikku ja rahvusvahelist koostööd, sealhulgas ELi justiits- ja siseküsimuste asutustega, nagu Europol, Eurojust ja Frontex, piiriülese kuritegevuse võrgustike kõrvaldamisel, mis hõlmab tõhustatud meetmeid uimastite tootmise ja nendega kauplemise, ebaseadusliku relvakaubanduse ja inimkaubanduse vastu;

43. rõhutab, et Albaania on piirkonnas ainus riik, kes on sõlminud koostöölepingud kõigi ELi justiits- ja siseküsimustega tegelevate asutustega, ning et 2019. aasta mais lähetati Kreeka-Albaania piirile esimene täiemahuline ühisoperatsioon Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ametiga (Frontex) väljaspool ELi; tunnustab asjaolu, et Albaania on lubanud ELi liikmesriikide õiguskaitseametistest teha õhuseiret, et tuvastada narkootiliste ainete tootmist; soovib Albaanial ajakohastada narkootikumide lähteaineid käsitlevaid õigusakte;

44. väljendab muret tulirelvade üldise leviku pärast Albaanias; rõhutab vajadust parandada standardmenetlusi ja -mehhanisme, et võidelda väike- ja kergrelvade ebaseadusliku kaubanduse vastu, ning vajadust tõhustada nendega ebaseadusliku kauplemise uurimist ja selle eest vastutusele võtmist;

45. rõhutab Albaania üliolulist panust liidu välispiiri haldusse ja piiriülese kuritegevuse tõkestamisse, mis peab jätkuvalt olema esmatähtis ning seejuures tuleb täielikult austada kohaldatavates rahvusvahelistes ja piirkondlikes õigusaktides ja põhimõtetes sätestatud põhiõigusi;

46. märgib, et Lääne-Balkani riigid on jätkuvalt rändajate transiiditee ning suur pagulaste, varjupaigataotlejate ja rändajate liikumine on piirkonnale ja ELi liikmesriikidele väljakutse; märgib, et Albaaniasse saabub üha rohkem inimesi, kellest enamik on riiki läbivad ebaseaduslikud rändajad; nõuab suuremaid jõupingutusi kaitsetute rändajate kaitsmiseks, sealhulgas tegelemist inimeste, eriti saatjata alaealiste ebaseadusliku üle piiri toimetamise probleemiga; võtab teadmiseks Albaania kodanike põhjendamatute varjupaigataotluste jätkuva vähenemise, milleks on veel vaja Albaania ametiasutuste täiendavaid jõupingutusi, ja viisanõude kaotamise kriteeriumide täitmise;

Sotsiaal-majanduslikud reformid

47. rõhutab, et EL rahastab maavärina- ja pandeemiajärgset kestlikku taastumist ning toetab jätkuvaid jõupingutusi Albaania demokraatliku ümberkorraldamise ning rohe- ja digipöörde saavutamiseks; peab tervitatavaks ELi toetust ülesehitustööle, sealhulgas koolide ja lasteaedade ning kultuuripärandi paikade taastamisele Together4Albania rahastajate konverentsi tegevuse tulemusel pärast 2019. aasta novembris toimunud laastavat maavärinat; rõhutab vajadust suurendada ELi abi ja rahastamist õigusriigi parandamiseks ning ergutada kestlikku keskkonnasäästlikku majanduskasvu, elurikkust, innovatsiooni, konkurentsivõimet, omandiõigusi ja rahvastiku vähenemise ümberpööramist;

48. rõhutab, et maksusüsteemi lihtsustamine ja ajakohastamine ning maksude kogumise parandamine hõlbustaksid avaliku sektori kulutuste ja puudujäägi haldamist energia- ja toiduhindade tõusu tingimustes;

49. rõhutab, et parem valitsemine, läbipaistvus, õiguskindlus, kaasatus ja sotsiaalne dialoog on määravalt olulised välismaiste otseinvesteeringute stimuleerimiseks ja kvalifitseeritud töötajate säilitamiseks; nõuab kodanikuühiskonna ja teiste asjaomaste sidusrühmade sisulist kaasamist poliitiliste meetmete üle peetavasse arutellu;

Neljapäev, 19. mai 2022

50. rõhutab noorte mõjuvõimu suurendamise tähtsust ja väljendab heameelt Tirana nimetamise üle 2022. aasta Euroopa noortepealinnaks; rõhutab selle programmi tähtsust Lääne-Balkani jaoks, kuna see on võimalus soodustada Euroopa integratsiooni väärtusi ja heanaaberlikke suhteid kogu Euroopa noorte vahel, edendades samal ajal kultuurilist ja keelelist mitmekesisust;

51. julgustab Albaania ametiasutusi vähendama vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ohtu, parandades eelkõige ebasoodsas olukorras olevate elanikkonnarühmade, nagu romade ja egiptlaste kogukondade, vähemusrühmade, puuetega inimeste ja vaeste juurdepääsu sotsiaal-, haridus- ja tervishoiuteenustele; nõuab tungivalt miinimumelatusaseme kehtestamist vaesuse ohu vähendamise vahendina; peab kahetsusväärseks, et 2021. aasta eelarves eraldati haridusele ainult 2,7 % Albaania SKPst; nõuab, et suurendataks investeeringuid haridussüsteemi ajakohastamisse, et tagada selle kvaliteet ja kaasavus;

52. nõuab tungivalt, et Albaania suurendaks jõupingutusi soolise võrdsuslikkuse ja naiste õiguste vallas, sealhulgas seades prioriteediks soolise aspekti arvesse võtmise ja suurema koostöö kodanikuühiskonnaga, eelkõige naisorganisatsioonidega; kutsub Albaania seadusandjaid üles võtma meetmeid, et tagada naiste piisav esindatus kõigil otsuste vastuvõtmisega seotud ametikohtadel, ning jätkama vajakajäämist kõrvaldamist naistöötajate õiguste rakendamisel ja jätkuvalt käsitlema sooliste stereotüüpide, soolise tasakaalustamatuse ja tööjõu soolise palgalõhega seotud probleeme; väljendab sellega seoses heameelt praeguse valitsuse esimese naiste enamusega koosseisu üle; juhib tähelepanu olulistele soolistele erinevustele tööturul osalemise ja töö kvaliteedi osas, ebapiisavatele meetmetele seoses seksuaalse ahistamisega töökohal, õigusnormides seoses emapuhkusega esinevale diskrimineerimisele ning liiga vähestele lapsehoiu- ja koolieelsetele kohtadele;

53. tõdeb IPA III ning Lääne-Balkani majandus- ja investeerimiskava tähtsust reformiprotsessi, kestliku ühenduvuse, inimkapitali, konkurentsivõime ja kaasava kasvu toetamisel ning piirkondliku ja piiriülese koostöö tugevdamisel; rõhutab, et kõik investeeringud peavad olema kooskõlas Pariisi kokkuleppe eesmärkidega ja ELi süsinikdioksiidiheite vähendamise eesmärkidega;

54. tuletab meelde, et IPA III-ga nähakse ette ranged tingimused, mille kohaselt tuleb rahastamist kohandada või see peatada märkimisväärse tagasimineku või pideva edusammude puudumise korral põhialuste, eelkõige õigusriigi ja põhiõiguste vallas, mis hõlmab ka korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastast võitlust ja meediavabadust; rõhutab, et ELi enda julgeolekuhuvid nõuavad ja liidul on kohustus tagada, et ELi vahendid ei toetaks korruptsiooni; nõuab sellega seoses, et EL ja Lääne-Balkani riigid tõhustaksid piiriülest õiguslast koostööd ja looksid raamistiku tulemuslikuks koostööks Euroopa Prokuratuuriga, eelkõige IPA III vahendite valdkonnas;

55. rõhutab vajadust parandada Albaanias ELi rahastuse nähtavust ja sellega seotud kommunikatsiooni; tuletab sellega seoses meelde märkimisväärset toetust, mida EL on andnud Lääne-Balkani riikidele COVID-19 pandeemia vastu võitlemiseks ja sellest tulenevate majanduslike tagajärgede piiramiseks;

Keskkond, energia ja transport

56. nõuab tungivalt, et ametiasutused tõhustaksid elurikkuse, vee, õhu, kliimakaitse ja piirkondliku jäätmeäritluse meetmeid, sealhulgas põhjalike keskkonnamõju ja strateegilise mõju hindamiste, nõuetekohaste avalike konsultatsioonide, läbipaistvate menetluste kaudu keskkonnamõju sektoris ja keskkonnakuritegude range menetlemise kaudu;

57. väljendab heameelt Vjosa jõe liigitamise üle looduspargiks⁽⁸⁾, kutsudes samal ajal Albaania ametivõime tungivalt üles looma võimalikult kiiresti Vjosa rahvusparki⁽⁹⁾, mis hõlmaks kogu jõge, sealhulgas selle vabalt voolavaid lisajõgesid;

⁽⁸⁾ Liigitatud IV kategooriasse: Rahvusvahelise Looduskaitseliidu (IUCN) elupaikade/liikide kaitseala.

⁽⁹⁾ IUCNi II kategooria: rahvuspark.

Neljapäev, 19. mai 2022

58. väljendab muret kaitsealade võrgustiku kaardi läbivaatamise pärast, mis ei tohiks kaasa aidata keskkonnaseisundi halvenemisele Albaania ohustatud suure elurikkusega ranniku- ja märgaladel;

59. kutsub ametiasutusi üles seadma prioriteediks õhusaaste, mürasaaste ja pinnavee kvaliteedi seire ning iga-aastase aruandluse selle kohta; märgib, et elanikkonda tuleb ümbritseva keskkonna saastatuse olukorrast korrapäraselt teavitada;

60. nõuab aastateks 2018–2035 kehtestatud riikliku jäätmekäitluse strateegia läbivaatamist ja keskendumist ELi nõuetele vastavatele kõige keerukamatele ringlussevõtu meetoditele; rõhutab vajadust kasutada põletusrajatistes kaasaegset filtertehnoloogiat kuni täieliku ringlussevõtu strateegia kehtestamiseni, et vähendada tervise- ja keskkonnanõuet;

61. nõuab täiendavaid jõupingutusi põllumajanduse ja maaelu arengu valdkonnas, sealhulgas kindla süsteemi loomist maapiirkondades erinevate huvirühmadega konsulteerimiseks; rõhutab vajadust töötada välja ajakohane, ökoloogiline, kliimasõbralik väikese ja keskmise suurusega põllumajandus, mis tagab põllumajandustootjatele elatusvahendid ning Albaania loodusvarade ja elurikkuse kaitse;

62. nõuab tungivalt, et Albaania ametivõimud edendaksid Lääne-Balkani rohelise tegevuskava rakendamist, mis kajastab Euroopa rohelise kokkuleppe prioriteete ja Brdo deklaratsiooni, mis võeti vastu ELi ja Lääne-Balkani riikide tippkohtumisel Brdo pri Kranjus 6. oktoobril 2021;

63. tuletab meelde, et energiavarustuse ja transpordi tõhususe, turvalisuse, mitmekesistamise ja keskkonnasäästlikumaks muutmiseks seotud eesmärkide saavutamiseks on vaja teha märkimisväärsed jõupingutusi Euroopa kliimamääruse⁽¹⁰⁾ rakendamise, CO₂ heite maksustamise vahendite väljatöötamise ja energiaostuvõimetusega tegelemise kaudu; tuletab meelde vajadust suurendada hüdroenergia keskkonnasäästlikkust, minimeerida selle negatiivset mõju ja peatada selle arendamine kaitsealadel;

64. väljendab heameelt 3,2 miljardi euro suuruse investeerimispaketi käivitamise üle ELi Lääne-Balkani majandus- ja investeerimiskava raames ning rõhutab nende investeeringute ümberkujundavat rolli; märgib rahuloluga, et üks rahastatud projektidest on esimene ujuv päikeseelektrijaam Albaanias Vau i Dejəsi reservuaaris; kinnitab veel kord tulevase Tirana-Podgorica raudteeühenduse, Elbasan-Bitola elektriühenduse ja Fier-Vlora gaasijuhtme rolli piirkondliku ja üleeuroopalise ühenduvuse edendamisel; väljendab heameelt Põhja-Makedoonia ja Albaania elektri ülekandesüsteemide võrkudevahelise ühendusega seotud tööde alustamise üle; tuletab meelde, et taristuprojektid, sealhulgas Durrësi sadamas, peavad vastama stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingus sisalduvatele ELi riigihangete standarditele;

65. väljendab heameelt rändlustasude kaotamise üle kuue Lääne-Balkani riigi vahel; nõuab tungivalt, et kõik asjaomased pooled peaksid läbirääkimisi kava üle, mis tooks kaasa Albaania ja ELi liikmesriikide vahel rändlustasude kaotamise;

Välispoliitika ja julgeolek

66. tunnustab asjaolu, et Albaania on jätkuvalt usaldusväärne ja pühendunud välispoliitika partner, kes järgib täielikult ELi välis-, julgeoleku- ja kaitsepoliitikat ning aitab aktiivselt kaasa ELi kriisiohjemeetmetele ja -operatsioonidele;

67. tunnustab Albaania jõulist reaktsiooni ja kiiret ühinemist ELi sanktsioonidega Venemaa Föderatsiooniga ja selle poliitilise juhtkonna vastu Ukraina-vastase agressiooni eest, sealhulgas Albaania õhuruumi sisenemise keeluga; väljendab heameelt selle üle, et riik järgib jätkuvalt täielikult ELi piiravaid meetmeid;

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1).

Neljapäev, 19. mai 2022

68. rõhutab, et Albaania panus NATO liikmena ELi välispiiri kaitsmisse on määravalt tähtis, ja nõuab, et EL intensiivistaks oma toetust piirijulgeolekule piirkonnas;

69. peab kiiduväärseks riigi püüdlusi saavutada solidaarsus ja mitmepoolsus, sealhulgas oma liikmesuse kaudu ÜRO Julgeolekunõukogus aastatel 2022–2023;

70. palub, et EL hindaks kriitiliselt ajalooliselt olulisi julgeolekumõjusid Euroopa mandri ja Lääne-Balkani riikide stabiilsusele ja ühtsusele seoses Venemaa Ukraina-vastase agressiooniga; nõuab tungivalt, et liikmesriigid demonstreeriksid Euroopa ühtsust ja – võttes arvesse nii geopoliitilist mõju kui ka ametlike kriteeriumide täitmist – alustaksid ametlikult ühinemisläbirääkimisi Põhja-Makedoonia ja Albaaniaga;

71. tuletab meelde, et pahatahtlikud välisosalejad kipuvad ära kasutama etnilisi pingeid Lääne-Balkanil, sealhulgas Albaanias, muu hulgas katsetades teabega manipuleerimise ja hübriidsõja meetodeid, mille eesmärk on õõnestada ELi; soovib ELil ja Albaanial vahetada edasi parimaid tavasid ja koordineerida meetmeid seoses välissekkumise ja desinformatsiooniga; rõhutab, et EL ja Ameerika Ühendriigid peavad tugevdama oma partnerlust ja koordineerimist Lääne-Balkanil;

72. kutsub Albaania valitsust üles jätkama heanaaberlike suhete edendamist ja kaasava piirkondliku integratsiooni edendamist, millega seatakse sisse võrdne koostöö kõigi kuue riigi vahel, tugevdades seejuures veelgi õigusaktide vastavusse viimist ELi standardite ja *acquis*'ga, rakendades ja arendades ühist piirkondlikku turgu, tuginedes seega piirkondliku majanduspiirkonna saavutustele piirkondliku ühenduvuse ja integratsiooni edendamisel; väljendab heameelt selle üle, et Albaania võttis vastu Kesk-Euroopa vabakaubanduslepingu lisaprotokollid;

o

o o

73. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa Ülemkogu eesistujale, nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning Albaania Vabariigi presidendile, valitsusele ja parlamendile.

Neljapäev, 19. mai 2022

P9_TA(2022)0215

Opositsiooni liikmetele süüdistuste esitamine ja ametiühingujuhtide kinnipidamine Valgevenes**Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta resolutsioon opositsiooni liikmetele süüdistuste esitamise ja ametiühingujuhtide kinnipidamise kohta Valgevenes (2022/2664(RSP))**

(2022/C 479/05)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Valgevene kohta,
 - võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 21.–22. oktoobri 2021. aasta järeldusi,
 - võttes arvesse komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja hiljutisi avaldusi, eriti 10. novembri 2021. aasta avaldust olukorra kohta Euroopa Liidu piiril ja 28. veebruari 2022. aasta avaldust põhiseadusreferendumi kohta,
 - võttes arvesse ÜRO Inimõiguste Nõukogu 4. märtsi 2022. aasta aruannet inimõiguste olukorra kohta Valgevenes enne ja pärast 2020. aasta presidendivalimisi,
 - võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni ja kõiki inimõiguste konventsioone, millega Valgevene on ühinenud,
 - võttes arvesse Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) põhikirja preambulit ühinemisvabaduse põhimõtte tunnustamise vajaduse kohta, ILO ühinemisvabaduse ja organiseerumisõiguse kaitse konventsiooni ning ILO organiseerumisõiguse ja kollektiivse läbirääkimisõiguse kaitse konventsiooni,
 - võttes arvesse Valgevene Vabariigi põhiseaduse artikleid 36 ja 41 ühinemisvabaduse ja ametiühingute moodustamise õiguse kohta,
 - võttes arvesse Euroopa välisteenistuse pressiesindaja 29. aprilli 2022. aasta avaldust Valgevenes võetavate uute repressiivmeetmete kohta, millega laiendatakse surmanuhtluse kohaldamisala,
 - võttes arvesse ÜRO Valgevene inimõiguste olukorra eriraportööri Anaïs Marini 4. mai 2021. aasta aruannet ÜRO Inimõiguste Nõukogule,
 - võttes arvesse G7 14. mai 2022. aasta avaldust Venemaa Ukraina-vastase sõja kohta,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 132 lõikeid 2 ja 4,
- A. arvestades, et Aljaksandr Lukašenka režiim Valgevenes võimaldab otseselt Venemaa sõjalist agressiooni Ukraina vastu, muu hulgas laseb Venemaal Ukrainat rünnata, sh ballistiliste raketide tulistamisega Valgevene territooriumilt, ning võimaldab Venemaa sõjaväelaste peatumist ja transporti ning sõjalise varustuse ja relvade, sealhulgas raskerelvade ladustamist ja transporti, lubades Venemaa sõjaväelennukitel lennata Valgevene õhuruumi kaudu Ukrainasse ja pakkudes tankimisvõimalusi;
- B. arvestades, et 27. veebruaril 2022. aastal korraldas Valgevene repressioonide õhkkonnas fiktiivse referendumi, millega kiideti heaks uus põhiseadus, mis kahjustab riigi neutraalsust ning millega loobuti tuumarelvavaba riigi staatusest ja tagati presidendile ametist lahkumisel eluaegne kohtulik puutumatuse;

Neljapäev, 19. mai 2022

- C. arvestades, et 2. detsembril 2021. aastal võttis EL vastu viienda sanktsioonide paketi seoses jätkuvate inimõiguste rikkumiste ja rändajate ärakasutamisega Valgevenes;
- D. arvestades, et EL on 2022. aastal võtnud mitmesuguseid meetmeid, et reageerida Valgevene osalusele Venemaa Ukraina-vastases provotseerimata, põhjendamatus ja ebaseaduslikus agressioonisõjas, ning kehtestanud muu hulgas sanktsioone üksikisikutele ja ka majandussanktsioone;
- E. arvestades, et naabruses asuvate liikmesriikide Poola, Läti ja Leedu suhtes rakendatakse hübriidsõja vormi, mis on tingitud ELi välispiiri ebaseaduslikest piiriületustest, mida toetab Valgevene riiklikult ning mille eesmärk on hirmutada ja destabiliseerida ELi veelgi;
- F. arvestades, et 4. mail 2022. aastal kiitis Valgevene parlamendi ülemkoda (vabariigi nõukogu) heaks karistusseadustiku artikli 289 muudatuse, millega kehtestatakse surmanuhtlus terroriakti toimepanemise katse eest (samm, mis on vastuolus surmanuhtlusest loobumise üldise suunaga), kusjuures rohkem kui 30 poliitvangile on karistusseadustiku sama sätte alusel esitatud süüdistus või on nad selle alusel mõistetud pikaks ajaks vangi ning teisi demokraatliku opositsiooni esindajaid või poliitilisi aktiviste otsitakse terrorismisüüdistuste alusel taga; arvestades, et Valgevene on ainuke Euroopa riik, kus ikka veel viiakse täide surmanuhtlust;
- G. arvestades, et Valgevene ametivõimud on sulgenud vähemalt 275 kodanikuühiskonna ja inimõiguste organisatsiooni ning blokeerinud mitmed sõltumatud meediakanalid sõja kohta teabe edastamise pärast, põhjendades seda nn äärmuslike materjalide ja valeteabe levitamisega; arvestades, et 5. aprillil 2022. aastal teatas Valgevene peaprokurör, et organisatsiooni Human Rights Watch veebisait on blokeeritud; arvestades, et Aljaksandr Lukašenka laiendas inimõiguste aktivistide ja ajakirjanike vastu suunatud kampaaniat, vangistades tuntud ajakirjaniku ja Poola vähemuste aktivisti Andrzej Poczobuti, kes langes valel ajaloonarratiivil põhineva propagandakampaania ohvriks; arvestades, et süüdistus on esitatud rohkem kui 60 meediaesindajale; arvestades, et 26 meediaesindajat viibib vanglas;
- H. arvestades, et 6. juulil 2021. aastal mõisteti presidendikandidaat Viktor Babarõka 14 aastaks vangi ning tema presidendivalimiste kampaania juht ja Euroopa Parlamendi Sahharovi mõttevabaduse auhinna 2020. aasta laureaat Marõja Kalesnikava mõisteti vangi 11 aastaks ja tema advokaat Maksim Znak 10 aastaks;
- I. arvestades, et 14. detsembril 2021. aastal mõisteti Valgevene juhtivad opositsioonitegelased Sjargei Tsihhanovski ja Mikola Statkevitš, kes on Euroopa Parlamendi Sahharovi mõttevabaduse auhinna 2020. aasta laureaadid, ning Igar Lossik, Artsjom Sakav, Uladzimir Tsõganovitš ja Dzmitrõ Papov pikaks ajaks vangi valesüüdistuste alusel, mille kohaselt olla nad üritanud haarata võimu ning ohutanud vaenu ja ühiskondlikke rahutusi ning äärmuslust; arvestades, et Sjargei Tsihhanovski, kes vahistati 2020. aasta mais pärast seda, kui ta teatas oma kavatsusest kandideerida presidendivalimistel Valgevene pikaajalise diktaatori Aljaksandr Lukašenka vastu, ja kes viibib sellest ajast saadik endiselt vahi all, mõisteti 18 aastaks vangi; arvestades, et Mikola Statkevitš, kes on kogenud poliitik, juhib registreerimata erakonda Narodnaja Hramada ja kandideeris 2010. aasta presidendivalimistel, mõisteti 14 aastaks vangi ning Igar Lossik, Artsjom Sakav, Uladzimir Tsõganovitš ja Dzmitrõ Papov said sarnaste fabritseeritud süüdistuste alusel 15-, 16-, 15- ja 16-aastased vanglakaristused;
- J. arvestades, et ametiühingutel on oluline roll demokraatia nõuetekohase toimimise, kodanike ja töötajate esindatuse ning nende õiguste kaitsmise tagamisel;
- K. arvestades, et 19. aprillil 2022. aastal vahistati vähemalt 18 ametiühingujuhti ja Valgevene sõltumatu ametiühinguliikumise esindajat ning neid süüdistati karistusseadustiku artikli 342 alusel sellise tegevuse korraldamises ja ettevalmistamises, millega rikutakse oluliselt avalikku korda, või sellises tegevuses aktiivselt osalemises, mis võib kaasa tuua vahistamise, kahe- kuni viieaastase vabadusekaotuse või kuni nelja-aastase vangistuse; arvestades, et vahistatute hulka kuuluvad Aljaksandr Jarašuk, kes on Valgevene Demokraatlike Ametiühingute Kongressi (BKDP) esimees, Rahvusvahelise Ametiühingute Konföderatsiooni aseesimees ja Rahvusvahelise Tööstööbüroo haldusnõukogu liige, Sjargei Antussevitš, kes on BKDP aseesimees, Aleg Padalinski, kes on BKDP rahvusvaheliste suhete sekretär, Alena Jaskova, kes on BKDP jurist, ning Mikola Šarahn, kes on Valgevene Vaba Ametiühingu esimees;

Neljapäev, 19. mai 2022

- L. arvestades, et viimase kahe kuu jooksul on saagenud rünnakud ametiühinguaktivistide ja -juhtide vastu, eelkõige seepärast, et paljud neist on vastustanud Valgevene toetust Venemaa agressioonisõjale Ukraina vastu, samuti nende pikaajalise toetuse tõttu demokraatiale ja vastuseisule Aljaksandr Lukašenka režiimile; arvestades, et viimati rünnati sõltumatut ametiühinguliikumist 19. aprillil 2022. aastal; arvestades, et läbiotsimisi on tehtud BKDP kontoris ja selle sidusorganisatsioonide (Valgevene Vaba Ametiühing, Metallitöölise Vaba Ametiühing ning Valgevene Raadio- ja Elektrotehnika Töötajate Liit (REP)) kontorites Minskis ja ümberkaudsetes piirkondades, samuti ametiühingujuhtide ja -aktivistide kodudes;
- M. arvestades, et 17. mail 2022 vahistasid Valgevene riigivõimad Maksim Paznjakovi; arvestades, et enne seda sündmust valisid BKDP nõukogu esindajad Maksim Paznjakovi (Valgevene Sõltumatu Kaevurite ja Keemiatöölise Ametiühingu esimees) 13. mail 2022 BKDP aseesimeheks, mille tulemusel sai temast põhikirja alusel BKDP esimehe kohusetäitja; arvestades, et BKDP nõukogu koostas 13. mail 2022 avaliku teadeande mõistmaks veel kord hukka oma seltsimeeste vahistamise ning andis 16. mail 2022 avaldatud ja Maksim Paznjakovi allkirjastatud avalduses teada, et BKDP töö jätkub nendest vahistamistest olenemata;
- N. arvestades, et sõltumatute ametiühingute ja ametiühingujuhtide tagakiusamine on viimasel ajal olnud süstemaatiline ning näide Valgevene praegusest ametiühinguvastasest kampaaniast, nagu rõhutas ka Euroopa Parlament oma 7. oktoobri 2021. aasta resolutsioonis;
- O. arvestades, et mitu ametiühingutegevlast on endiselt vahi all, nende hulgas juhtiva sõltumatu ametiühingute konföderatsiooni BKDP esimees ja aseesimees, ning et nad on saanud vaid piiratud õiguskaitset ja neile ei ole võimaldatud suhelda pereliikmete ega ametiühingukolleegidega; arvestades, et kinni peetud isikutel ei ole võimalik näha oma perekondi ega ametiühingukolleege ning nende turvalisus ning tervislik ja psühholoogiline olukord on endiselt väga murettekitavad;
- P. arvestades, et Valgevene sõltumatut ametiühinguliikumist on aastaid tõsiselt rünnatud; arvestades, et ametiühingu ruumid on järelevalve all, töötajate õiguste aktiviste ahistatakse, vallandatakse ebaseaduslikult ja vahistatakse ning ametiühingu liikmeid sunnitakse ähvardustega ametist taganema; arvestades, et läbi on otsitud juhtide ja liikmete kodusid ning Valgevene riiklik julgeolekukomitee (Komitet Gosudarstvennoy Bezopasnosti – KGB) liigitas mõned ametiühingud hiljuti äärmusrühmitusteks, sealhulgas 7. aprillil 2022. aastal ka REP;
- Q. arvestades, et Valgevene ametivõimud on tühistanud Valgevene Sõltumatu Ametiühingu (mis on BKDP liige) organisatsioonide õigusliku staatuse Grodno Azoti, Naftani ja Mozõri naftatöötlemistehastes, nõrgendades veelgi töötajate esindatust ja nende õiguste kaitset; arvestades, et naftarafineerimistehase OJSC Naftan Sõltumatu Ametiühingu esimees Volga Brõtsikava on viiendat korda järjest süüdi mõistetud;
- R. arvestades, et Valgevene sõltumatu ametiühinguliikumine on pikka aega olnud Valgevene demokraatia ja dialoogi eest võitlejate esirinnas; arvestades, et ametiühingujuhtide kinnipidamine mõjutab ametiühingute õiguste kasutamist Valgevenes ja sellel on heidutav mõju töötajatele;
- S. arvestades, et Minski režiim esitab kodanikele pidevalt süüdistusi poliitilistel põhjustel, sealhulgas sõjavastaste protestide eest, ning arvestades, et rahumeelseid meeleavaldajaid vahistatakse jätkuvalt ning valge-puna-valgete sümbolite näitamisega, sealhulgas eramajades ja -territooriumitel, kaasnevad meelevaldsed kinnipidamised; arvestades, et inimõiguste keskuse Viasna andmetel on 2022. aasta mai seisuga Valgevenes 1 200 poliitvangi; arvestades, et alates 2020. aasta augustist on kinni peetud rohkem kui 40 000 inimest ja Valgevene kodanike vastu on esitatud rohkem kui 5 500 kriminaalsüüdistust, kuid süstemaatiliste inimõiguste rikkumiste eest vastutavate või nendest osa võtnud isikute vastu ei ole esitatud ühtegi süüdistust;

Neljapäev, 19. mai 2022

- T. arvestades, et kriminaalsüüdistuse esitamine on karm repressioon ning on Valgevenes valimatu ja laialt levinud; arvestades, et kohtusüsteemist on saanud mõjus vahend õiguste ja vabaduste mahasurumisel Valgevenes, võttes arvesse kohtunike aktiivset osalemist repressioonides; arvestades, et väljamõeldud tõendeid ei hinnata objektiivselt ega kriitiliselt, ebademokraatlikke õigusakte kohaldatakse pimesi ja kostjatele määratakse valikuliselt kõige karmimaid karistusi, mis on võimalikud; arvestades, et laialt levinud karistamatus inimõiguste rikkumiste eest põlistab Valgevene rahva lootusetut olukorda;
- U. arvestades, et ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo korraldatud uurimisel leiti, et inimeste suhtes on sihipäraselt ja pidevalt rakendatud meetmeid, mis seisnevad tarbetus ja ebaproportsionaalses jõu, vahistamise, kinnipidamise (sh igasuguse suhtlemisvõimaluseta kinnipidamise), piinamise või väärkohtlemise, vägistamise ning seksuaalse ja soolise vägivalla kasutamises, ning et inimestel ei võimaldata süstemaatiliselt kasutada õigust nõuetekohasele menetlusele ja õiglasele kohtumenetlusele; arvestades, et tuhanded valgevenelased on olnud sunnitud või on neid muul viisil survestatud kodumaalt lahkuma ja otsima kaitset välismaal;
- V. arvestades, et 6. mail 2022. aastal mõistis Valgevene kohus kuueaastase vanglakaristuse ühiskondliku vaenu õhutamise eest Venemaa kodanikust Euroopa Humanitaarülikooli üliõpilasele Sofia Sapegale, kes peeti kinni pärast seda, kui tema kasutatud kahe ELi pealinna vaheline kommertslend sunniti eelmisel aastal Valgevenes maanduma;
- W. arvestades, et Valgevene võttis Valgevenes Astravetsis asuva tuumaelektrijaama kommertskasutusse, kuigi ta ei olnud kõiki ELi 2018. aasta vastupidavustesti aruandes esitatud ohutuse tagamise soovitusi täitnud; arvestades, et Valgevene pool ei ole läbipaistev ega anna usaldusväärset teavet tuumaelektrijaama asukohas toimuvate sündmuste kohta, mis kinnitab veel kord, et Valgevene tuumaelektrijaam on ohtlik ning kujutab endast tõsist tuumaohutusalast ohtu Valgevene, naaberriikide ja kogu Euroopa elanikele;
1. kinnitab veel kord oma solidaarsust Valgevene inimestega, kes jätkuvalt seisavad suveräänse, vaba ja demokraatliku Valgevene eest, riskides oma vabaduse ja üha sagedamini ka eluga, ning nõuab, et viivitamata ja tingimusteta vabastataks kõik poliitvangid ja kõik poliitiliselt motiveeritud alustel meelevaldselt kinni peetud, vahistatud või süüdi mõistetud isikud ning et loobutaks kõigist nende vastu esitatud süüdistustest, ning nõuab ka nende täielikku rehabiliteerimist ja neile õigusvastase kinnipidamise tõttu tekitatud kahju rahalist hüvitamist; nõuab riikliku vägivalla lõpetamist;
2. mõistab hukka Aljaksandr Lukašenka režiimi süstemaatilised repressioonid tsiviilisikute vastu, mis on pärast 9. augusti 2020. aasta võltsvalimisi sundinud tuhandeid valgevenelasi riigist põgenema; kordab, et see jätkuv süstemaatiline repressioonide kampaania ja tsiviilisikute sundümberasustamine on rasked inimõiguste rikkumised;
3. nõuab, et Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo poolse rahvusvahelise vaatluse all korraldataks uued vabad ja õiglasel valimised; tuleb meelde, et Euroopa Liit ja selle liikmesriigid ei tunnustanud 2020. aasta presidendivalimiste tulemusi ulatusliku võltsimise ja pettuse tõttu ning ei tunnusta ka Aljaksandr Lukašenkat Valgevene presidendina;
4. tuleb meelde Valgevenele tema rahvusvahelisest inimõigustealasest õigusest tulenevaid kohustusi ning nõuab kindlalt, et Valgevenes tagataks põhivabadused ja inimõigused, õigusriik ja toimiv sõltumatu kohtusüsteem; nõuab tungivalt, et Valgevene ametivõimud teeksid täielikku koostööd asjaomaste rahvusvaheliste organitega, näiteks ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo, OSCE ja ILOga, muu hulgas takistamatu juurdepääsu tagamise ja soovitude rakendamise abil, ning täidaksid riigisisest ja rahvusvahelist õigusest tulenevaid kohustused; nõuab kindlalt, et lõpetataks igasugune represseerimine, tagakiusamine, väärkohtlemine, seksuaalne ja sooline vägivald, kadunuks jääma sundimine ja piinamine; nõuab, et lõpetataks naiste ja vähekaitsitud rühmade, sealhulgas puuetega inimeste ja LGBTIQ kogukonna liikmete diskrimineerimine;

Neljapäev, 19. mai 2022

5. mõistab hukka asjaolu, et poliitiliselt motiveeritud kohtumenetlused toimuvad riigi rahvusvahelisi kohustusi ja lubadusi rikkudes suletud uste taga ja nõuetekohase menetluseta, mille tagajärjel on opositsioonijuhtidele määratud karne ja alusetuid karistusi, eelkõige on seda tehtud Sjargei Tsihhanovski, Mikola Statkevitsi, Viktor Babarõka, Marõja Kalesnikava, Maksim Znaki, Igar Lossiku, Artsjom Sakavi, Uladzimir Tsõganovitši ja Dzmitrõ Papovi puhul; märgib, et Valgevene kinnipidamisasutustes valitsevad ebainimlikud tingimused, sealhulgas füüsiline ja psühholoogiline väärkohtlemine, ning sealsed kambrid on ülerahvastatud ja ebahügieenilised;

6. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles toetama ja kaitsma Valgevene inimõiguslasi ja kodanikuühiskonda, kelle vastu kasutatakse karne repressioone, ning muu hulgas andma vajaduse korral välja erakorralisi viisasid, et need inimesed saaksid Valgevenest lahkuda;

7. kutsub Valgevene ametivõime üles viivitamata ja tingimusteta vabastama kõik kinni peetud ametiühingujuhid ja -esindajad ning loobuma kõigist nende vastu esitatud süüdistustest; nõuab, et Valgevenes lõpetataks sõltumatute ametiühingute juhtide ja aktivistide hirmutamise ning sõltumatute ametiühingute tegevuse takistamine; nõuab kindlalt, et Valgevene ametivõimud kõrvaldaksid kõik õiguslikud ja praktilised takistused, mis häirivad sõltumatute ametiühingute organiseerimist ja nendes osalemist; kutsub Valgevene ametivõime üles viima riigi õigusaktid kooskõlla tööõiguse valdkonnas võetud rahvusvaheliste kohustustega ja ILO konventsioonide kohaldamise eksperdikomitee ja ILO ühinemisvabaduse komitee asjakohaste järeldustega ning tegema koostööd ILOga uurimiskomisjoni soovitude täielikuks ja viivitamata rakendamiseks;

8. mõistab hukka ametiühingujuhtide ja -esindajate hiljutise vahistamise ja kinnipidamise Valgevene ametivõimude poolt, mis on ühtlasi rünnak inimõiguste ja rahvusvahelistes konventsioonides, sealhulgas ILO konventsioonides sätestatud põhiõiguste vastu seoses töötajate õigusega organiseeruda ja osaleda avalikus tegevuses;

9. kutsub Valgevene ametivõime üles andma selget teavet poliitilistel põhjustel vahistatud kinnipeetavate asukoha ja tervisliku seisundi kohta, vabastama nad viivitamata ja tagama neile sõltumatu õigusemõistmise võimaluse;

10. kordab, et õigus meelt avaldada ja streikida on üks põhiõigusi, ning kutsub Valgevenet üles kaotama kõik neid vabadusi takistavad õiguslikud ja praktilised piirangud ning taastama viivitamata sõltumatute ametiühingute õigusliku seisundi, kuna hiljuti kaotasid ametiühingud mitmes ettevõttes, sealhulgas naftatöötlemistehastes Grodno Azot, Naftan ja Mozõr selle staatuse, ning kutsub üles tühistama REP-i äärmusorganisatsiooniks liigitamise;

11. kutsub liikmesriikide ametiühinguid üles veelgi tihendama kontakte Valgevene ametiühingutega, vahetama teavet ametiühinguaktivistide olukorra muutuste kohta Valgevenes ja Valgevene režiimi repressioonide kohta, hõlbustama koostööd ning andma sealsetele ametiühingutele materiaalselt ja psühholoogiliselt toetust;

12. kutsub komisjoni üles tõhustama suutlikkuse suurendamise toetust Valgevene sõltumatute ametiühingutele, vabale meediale, kodanikuühiskonnale ja demokraatiaaktivistidele nii Valgevenes kui ka paguluses;

13. rõhutab, et Valgevene ametivõimude tegevus sõltumatute ametiühingute vastu kujutab endast riigi enda õigusaktide ja rahvusvaheliste kohustuste rikkumist; palub ILO-l peatada Valgevene valitsusmeelsete ametiühingute liikmesus, kuna need ametiühingud ei esinda töötajaid sõltumatult ega kaitse nende õigusi;

14. rõhutab BKDP olulist koordineerivat rolli Valgevene sõltumatute ametiühingute liikmete esindamisel Valgevene ja rahvusvahelistes institutsioonides ning kutsub Valgevene ametivõime üles lõpetama repressioonid ning looma demokraatlike ja sõltumatute ametiühingutega sotsiaaldialoogil põhinevad tõised suhted, et arendada ametivõimude, riigiasutuste, tööandjate ja töötajate ning üldiselt kodanikuühiskonna dialoogi;

Neljapäev, 19. mai 2022

15. väljendab sügavat muret ohu pärast, mida tekitab Valgevene loobumine neutraalsusest, Venemaa relvajõude lubamine oma territooriumile ja ühiste sõjaliste õppuste korraldamine; märgib, et Venemaal on Valgevenes üha suurem mõju, sealhulgas finantsmõju, mis tekitab tõsisemaid kahtlusi Valgevene suutlikkuses teha suveräänseid otsuseid;

16. on šokeeritud tõsiasi, et Aljaksandr Lukašenka režiim toetab Venemaa provotseerimata sõda Ukrainas, sealhulgas nn referendumid kaudu, millega taastatakse Valgevene tuumariigistaatus, aga ka sellest, et režiim võimaldab Vene sõjaväe ja relvade liikumist, riigi õhuruumi kasutamist, tankimist ning sõjalise laskemoona ladustamist;

17. mõistab resoluutselt hukka Valgevene territooriumi kasutamise Venemaa sõjaväe poolt; mõistab hukka Valgevene ning selle relvajõudude ja salateenistuste toetuse Venemaa õigusvastasele, põhjendamatule ja provotseerimata sõjalisel agressioonil Ukraina vastu; on seisukohal, et Valgevene on kallale tungi eest kaasvastutav ja kannab kõiki rahvusvahelisest õigusest tulenevaid õiguslikke tagajärgi;

18. rõhutab, et 27. veebruaril 2022. aastal toimunud põhiseadusreferendumit, mille korraldasid Valgevene ebaseaduslikud ametivõimud ulatuslike inimõiguste rikkumiste, jõhkrate repressioonide ja desinformatsiooni tahtliku kasutamise olukorras, ei saa lugeda Valgevene rahva tahte õiguspäraseks demokraatlikuks väljenduseks ega Aljaksandr Lukašenka jätkuva ebaseadusliku presidendiameti oleku seadustamiseks; kutsub Valgevene ametivõime üles täitma Moskva mehhanismi raames toimunud sõltumatu ekspertide missiooni soovitusi;

19. mõistab hukka desinformatsioonikampaaniad ja Venemaa sõjapropaganda levitamise Valgevenes;

20. kutsub liikmesriike ja komisjoni üles tagama vajalike meetmete võtmise, et tugevdada vastupanuvõimet igasugusele sekkumisele teistes riikides, mida Aljaksandr Lukašenka režiim võib toime panna, sealhulgas küberrünakutele ja desinformatsioonile seoses Venemaa jätkuva agressiooniga Ukrainas;

21. võtab murega teadmiseks Venemaa ja Valgevene jätkuva integreerumise mitmes valdkonnas, eelkõige Valgevene ja laiema piirkonna järkjärgulise militariseerimise, mis kujutab endast ohtu kogu Euroopa julgeolekule ja stabiilsusele, eriti ELi idanaabruse riikidele, kellega Venemaa juba on konfliktis;

22. väljendab tunnustust ja toetust Valgevene kodanikele, kes on oma turvalisust ohtu seades tänavatel meelt avaldanud, et mõista hukka Venemaa Föderatsiooni alustatud ja Valgevene ebaseadusliku diktaatori toetatud sõda, samuti kõigile neile, kes on osalenud sabotaažitegevuses eesmärgiga takistada ja häirida Venemaa sõjaväe logistilist tegevust Valgevene territooriumil;

23. taunib asjaolu, et Valgevene on praegu ainus riik Euroopas, kus ikka veel kohaldatakse surmanuhtlust ning kus on koguni laiendanud selle kasutamise ulatust; taunib Valgevene karistusseadustiku muudatuse vastuvõtmist, millega kehtestatakse surmanuhtlus „terroriakti toimepanemise katse“ eest; on seisukohal, et režiimil on lihtne muudatust kuritarvitada oma poliitiliste vastaste kõrvaldamiseks; tuleb meelde, et paljudele poliitvangidele on Valgevene karistusseadustiku terrorismivastaste sätete alusel esitatud süüdistus või neile on juba määratud pikk vanglakaristus; kutsub Valgevene ametivõime üles viivitamatult ja alaliseks kaotama surmanuhtluse;

24. rõhutab, kui oluline on tegeleda Astravetsis asuva Valgevene tuumaelektrijaamast lähtuva tuumaohuga; nõuab kindlalt, et Valgevene tegeleks oma tuumaelektrijaama ohutuse küsimusega täiesti läbipaistvalt ja kohustuks täielikult rakendada tuumaohutust reguleerivate asutuste Euroopa töörühma vastastikusel eksperdihinnangus jaama kohta esitatud soovitusi; toetab kuni selle nõudmise täitmiseni Valgevene tuumaelektrijaamast pärit energia ELi turule impordi keelamist ja selle seisukoha kajastamist ELi piiiril kohaldatavas süsinikdioksiidi kohandusmehhanismis; nõuab tulemuslike kaitsemeetmete kehtestamist Astravetsi tuumaelektrijaamas toodetud Valgevene elektrienergia ELi turgudele otsese või kaudse müümise vastu ning ELi liikmesriikide poolt Valgevene energiataristu projektidesse tehtavate investeeringute peatamist;

25. tunnustab komisjoni ettepanekut võtta vastu Venemaa ja Valgevene vastu suunatud sanktsioonide kuues pakett ning kutsub nõukogu üles tagama selle tervikliku ja kiire rakendamise; nõuab, et kõik Venemaa suhtes kehtestatud sanktsioonid mõjutaksid samavõrra ka Valgevenet ning neid ja kõiki edasisi sanktsioone kohaldataks sama rangelt;

Neljapäev, 19. mai 2022

26. rõhutab vajadust põhjalikult uurida Aljaksandr Lukašenka režiimi poolt Valgevene rahva vastu toime pandud kuritegusid; palub kõigil liikmesriikidel kohaldada aktiivselt üldise kohtualluvuse põhimõtet ja valmistada ette kohtuasjad nende Valgevene ametiisikute vastu, kes vastutavad vägivalla ja repressioonide eest või on neis kaasosalised, kaasa arvatud Aljaksandr Lukašenka;

27. kutsub komisjoni, liikmesriike ja Euroopa välisteenistust üles tegema koostööd rahvusvaheliste partneritega, nagu OSCE Moskva mehhanism ja ÜRO Inimõiguste Nõukogu, samuti inimõiguste kaitsjate ja kohaliku kodanikuühiskonnaga, et tagada inimõiguste rikkumiste seire, dokumenteerimine ja nendest teatamine ning sellele järgnev süüdlaste vastutusele võtmine ja ohvrite õiguste tagamine;

28. nõuab, et ELi institutsioonid teeksid rahvusvahelistes institutsioonides ja menetlustes ning Rahvusvahelises Kriminaalkohtus ja muudes asjakohastes rahvusvahelistes kohtutes või tribunaalides kõik endast oleneva, et toetada Valgevene poliitiliselt vastutavate isikute, eelkõige Aljaksandr Lukašenka sõjakuritegude ja inimsusevastaste kuritegude uurimist ja nende isikute vastutusele võtmist seoses Venemaa sõjalise agressiooniga Ukraina vastu;

29. tunnustab Valgevene demokraatlike jõudude, eelkõige demokraatliku opositsiooni juhi Svjatlana Tsihhanovskaja, koordineerimisnõukogu ja rahva kriisivastase juhtimiskogu süstemaatilist ja järjepidevat tegevust Valgevenes ja paguluses; kordab, et nende jõududega tuleb tingimata kontakte ja koostööd hoida ja laiendada; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid toetaksid Valgevene demokraatlikku poliitilist opositsiooni ja annaksid sellele suutlikkuse suurendamiseks vajalikku abi;

30. peab kahetsusväärseks, et liikmesriigid ei tegutsenud Valgevenest diplomaatilisi esindajaid tagasi kutsudes ühtselt ja kooskõlastatult;

31. nõuab, et komisjon, Euroopa välisteenistus ja ELi liikmesriigid suurendaksid oma vahetut toetust Valgevene opositsioonile, kodanikuühiskonnale, inimõiguslastele, ametiühingute esindajatele ja sõltumatutele meediaorganisatsioonidele nii Valgevenes kui ka välismaal; rõhutab, et oluline hoida sidemeid nende isikutega, jälgida kohapeal poliitvangide olukorda ja kohtuprotsesse, leevendada viisanõudeid, parandada varjupaigamenetlusi, ning anda ELi liikmesriikides ajutist peavarju Valgevene varjupaigataotlejatele; kohustub tõhustuma omaenda tegevust demokraatia toetamisel; kordab oma nõudmist luua ELi sihtotstarbeline abiprogramm, et aidata kodanikuühiskonda, sõltumatut meediat, akadeemilisi ringkondi (sealhulgas jätkuvalt toetada Euroopa Humanitaarülikooli kui Valgevene üliõpilaste hariduskeskust) ja Valgevene opositsiooni paguluses, samuti poliitiliste repressioonide ja politiseivägivalla ohvreid ning rõhuva režiimi eest põgenejaid;

32. avaldab toetust ELi juhitava rahvusvahelise rahastajate konverentsi ettevalmistamisele Valgevene demokraatlike jõudude abistamiseks; nõuab, et EL teeks Valgevene demokraatlike jõudude esindajatega koostööd operatiivtasandil, et jõuda tegevuskava vastuvõtmiseni, mille eesmärk on rakendada kolme miljardi euro suurust majandus- ja investeerimispaketti, mille komisjon on juba kavandanud Valgevene rahva demokraatlike püüdluste toetamiseks; nõuab poliitilist dialoogi ELi ja Valgevene demokraatlike jõudude vahel, et jõuda selle toetuskava suhtes ühisele arusaamisele; rõhutab vajadust sisulise avaliku arutelu järele, et suurendada üldsuse toetust ELi tugevale osalusele;

33. kordab, et oluline on luua kogu maailmas Valgevene rahva esindused, ning nõuab, et komisjon ja liikmesriigid annaksid veelgi rohkem tuge, et kaitsta välismaal Valgevene kodanike õigusi ja huve ning demokraatliku Valgevene huve, näiteks selgitada võimalusi Valgevene rahva esinduste rahastamiseks;

34. kutsub liikmesriike üles parandama koostööd piirihalduse, inimkaubanduse vastase võitluse ja muude Valgevene režiimi poolt tekitatud või süvendatud julgeolekuprobleemide lahendamise vallas;

35. kutsub komisjoni, nõukogu, komisjoni asepresidenti ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrget esindajat ning liikmesriike üles jätkama Valgevene olukorra küsimuste tõstatamist kõikides asjaomastes Euroopa ja rahvusvahelistes organisatsioonides, eelkõige OSCEs, ÜROs ja selle eriorganites ning ILOs, eesmärgiga tõhustada rahvusvahelist kontrolli inimõiguste rikkumiste üle ja rahvusvahelisi meetmeid Valgevenes valitseva olukorra parandamiseks ning ületada Venemaa ja teiste riikide tehtavad takistused nendele meetmetele;

Neljapäev, 19. mai 2022

36. nõuab, et ELi institutsioonid ja liikmesriigid korraldaksid regulaarselt tippkohtumisi Valgevene demokraatlike jõudude kõrgete esindajatega; on seisukohal, et see soodustaks ühiste poliitiliste suuniste vastuvõtmist ELi ja demokraatliku Valgevene tulevaste suhete kohta;

37. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Euroopa Nõukogule, Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioonile, Valgevene Vabariigi ametivõimudele ning Valgevene demokraatliku opositsiooni esindajatele.

Neljapäev, 19. mai 2022

P9_TA(2022)0217

Aastaks 2025 Euroopa haridusruumi loomine ning mikrovalifikatsioonitunnistused, isiklikud õppekontod ja õppimine kestliku keskkonna tagamiseks**Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta resolutsioon Euroopa haridusruumi loomise kohta 2025. aastaks – mikrovalifikatsioonitunnistused, isiklikud õppekontod ja õppimine kestliku keskkonna nimel (2022/2568(RSP))**

(2022/C 479/06)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikleid 165 ja 166,
 - võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artikli 5 lõiget 3 ning aluslepingute protokolli nr 2 subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamise kohta,
 - võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 14,
 - võttes arvesse institutsioonide ühist teadaannet Euroopa sotsiaalõiguste samba kohta ⁽¹⁾,
 - võttes arvesse komisjoni 1. juuli 2020. aasta teatist jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja vastupanuvõimet toetava Euroopa oskuste tegevuskava kohta (COM(2020)0274),
 - võttes arvesse komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatist „Euroopa roheline kokkulepe“ (COM(2019)0640),
 - võttes arvesse komisjoni 17. jaanuari 2018. aasta teatist digiõppe tegevuskava kohta (COM(2018)0022),
 - võttes arvesse komisjoni 2020. aasta detsembri lõpparuannet „Euroopa lähenemisviis mikrovalifikatsioonitunnistustele. Mikrovalifikatsiooni kõrghariduse nõuanderühma väljund“,
 - võttes arvesse oma 11. novembri 2021. aasta resolutsiooni Euroopa haridusruumi kohta: ühine terviklik käsitus ⁽²⁾,
 - võttes arvesse komisjonile ja nõukogule esitatud küsimusi Euroopa haridusruumi loomise kohta 2025. aastaks – mikrovalifikatsioonitunnistused, individuaalsed õppekontod ja õppimine kestliku keskkonna nimel (O-000011/2022 – B9-0013/2022 ja O-000012/2022 – B9-0014/2022),
 - võttes arvesse kodukorra artikli 136 lõiget 5 ja artikli 132 lõiget 2,
 - võttes arvesse kultuuri- ja hariduskomisjoni resolutsiooni ettepanekut,
- A. arvestades, et koosõlas Euroopa sotsiaalõiguste sambaga on juurdepääs kvaliteetsetele ja kaasavale haridusele ning elukestvatele õppele põhiline inimõigus kõigi jaoks ning hädavajalik selleks, et omandada ja säilitada oskusi, osaleda täiel määral ja aktiivselt ühiskonnas ning omada tõhusat juurdepääsu arenevale tööturule;
- B. arvestades, et komisjoni eesmärk on luua 2025. aastaks Euroopa haridusruum;
- C. arvestades, et muutused tööturul muudavad oskused kiiresti vananevaks ja toovad kaasa kasvava nõudluse paindlike õppimisvõimaluste järele; arvestades, et oskuste täiendamise ja ümberõppe peamised tegurid on motivatsioon, aeg ja rahastamine;

⁽¹⁾ ELT C 428, 13.12.2017, lk 10.⁽²⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0452.

Neljapäev, 19. mai 2022

1. väljendab heameelt komisjoni ettepanekute üle töötada 2025. aastaks Euroopa haridusruumi osana välja Euroopa lähenemisviisi mikrokvalifikatsioonitunnistustele, isiklikele õppekontodele ja keskkonnasäästlikkust toetavale õppele, mis aitaks muuta õpiteed paindlikumaks, laiendada õppimisvõimalusi, süvendada vastastikust tunnustamist, luua seoseid digi- ja rohepöördega ning tugevdada nii kõrg- kui ka kutsehariduse ja koolitusasutuste rolli elukestvas õppes;
2. rõhutab, et mikrokvalifikatsioonitunnistused ja isiklikud õppekontod võivad olla olulised inimeste jaoks, kes soovivad oskusi täiendada, ümber õppida ja ametlikult tunnustatud kvalifikatsioone omandada, et pidada sammu ühiskonnas toimuvate kiirete muutustega ja üha digitaliseerituma tööturuga, samuti vahetada teerada isikliku arengu või ülespoole suunatud sotsiaalse liikuvuse seisukohalt;
3. kutsub nõukogu üles võtma Euroopa haridusruumi jaoks vastu mikrokvalifikatsioonitunnistuste ja ühiste standardite ühise määratluse, mis moodustaks aluse kvaliteedi tagamisele, tunnustamisele, läbipaistvusele ja ülekantavusele;
4. kutsub komisjoni üles looma töökindla vahendi, mis motiveeriks liikmesriike rakendama mikrokvalifikatsioonitunnistusi, mis aga peaks jääma vabatahtlikuks; märgib, et see puudub praegu nõukogu soovitusel ettepanekust, ja rõhutab otsese eeskujuna Euroopa ülikoolide algatuse edukat katsetamist;
5. rõhutab, kui oluline on pakkuda kasutajasõbralikke ja korrapäraselt ajakohastatavaid riiklikke registreid, mis peaksid olema nähtavad ja kergesti juurdepääsetavad ELi portaali kaudu, et tagada mikrokvalifikatsioonitunnistuste kvaliteet ja teha mikrokvalifikatsioonitunnistused digitaalsel kujul kättesaadavaks, toetamaks oskuste täiendamist, ümberõpet ja uute pädevuste omandamist, suurendamaks läbipaistvust ning parandamaks piiriülest ja rahvusvahelist liikuvust, vahetusi ja koostööd;
6. rõhutab, et Euroopa mikrokvalifikatsioonitunnistused on eriti vajalikud lühemate õppeperioodide sektoriüleseks ja piiriüleseks tunnustamiseks, mis on oluline suurema liikuvuse soodustamisel kogu Euroopas; palub komisjonil hinnata mikrokvalifikatsioonitunnistuste kasutamist Euroopa õpiliikuvuse ja kodanikuaktiivsuse kaudu ning programmi „Erasmus+“ ja Euroopa solidaarsuskorpuse raames omandatud oskuste ja pädevuste tunnustamisel ja selle kohta aru anda;
7. rõhutab mikrokvalifikatsioonitunnistuste toetavat rolli informaalsete ja mitteformaalsete õppe sidumisel formaalharidusega; nõuab tungivalt ühise raamistiku väljatöötamist ja rakendamist, et tunnustada informaalset ja mitteformaalset õpet käigus omandatud oskusi, pädevusi ja metoodikaid;
8. nõuab tungivalt, et komisjon esitaks ühise lähenemisviisi psühhosotsiaalsetele ja pehmetele oskustele kooskõlas Maailma Terviseorganisatsiooni ja UNESCO poolt vastu võetud määratlustega; rõhutab, et see lähenemisviis peaks lähtuma praegustest algatustest ja projektidest, mida rahastatakse ELi programmide ning komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse poliitikaaruandest elukestva pädevuse kohta ⁽³⁾, ning see tuleks välja töötada koostöös liikmesriikide, haridusasutuste, õpetajate ja tööturu osapooltega, et muu hulgas käsitleda ka rakendamise praktilisi aspekte;
9. juhib tähelepanu sellele, et mikrokvalifikatsioonitunnistuste automaatne vastastikune tunnustamine Euroopa haridusruumis võiks olla samm kvalifikatsioonide automaatse tunnustamise lihtsustamise suunas laiemalt; on seisukohal, et asjaomaseid sidusrühmi kaasava sidusa Euroopa mikrokvalifikatsioonitunnistuste süsteemi loomine oleks samm edasi Euroopa haridusvõimsuse ja ülemaailmse konkurentsivõime tugevdamisel;
10. tuletab avalikele asutustele meelde nende olulist rolli tasakaalu tagamisel täiskasvanutele pakutavas oskuste koolituses ning juhib eelkõige tähelepanu sellele, et põhi-, valdkonnaülesed, psühhosotsiaalsed ja pehmed oskused on rohe- ja digipöörde jaoks sama olulised kui tehnilised oskused;

⁽³⁾ Teadusuuringute Ühiskeskuse teadus- ja poliitikaaruanne *LifeComp: The European Framework for Personal, Social and Learning to Learn Key Competence* (LifeComp: isikliku, sotsiaalse ja õpipädevuse Euroopa raamistik), Luxembourg, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2020.

Neljapäev, 19. mai 2022

11. kutsub kolmanda taseme haridusasutusi üles töötama välja mikrokvalifikatsioonitunnistusi, et pakkuda õppijatele õpingute ajal sotsiaalselt tunnustatud, kvaliteetseid ja kaasavaid kogemusi, sealhulgas vabatahtlikku tegevust, mentorlust ja noorsootööd;
 12. rõhutab, kui oluline on pakkuda vahendeid juhendamise- ja nõustamisteenusteks, et aidata täiskasvanutel ja noortel kindlaks teha ja sertifitseerida oskused ja pädevused, mille nad on juba omandanud informaalse õppimise käigus, ning suunata nad võimaluste juurde arendada edasi oma oskusi, nii et mikrokvalifikatsioonitunnistused muutuksid kaasamisvahendiks, mitte olemasoleva ebavõrdsuse säilitajaks või kinnistajaks täiendus- ja ümberõppele juurdepääsul; nõuab mikrokvalifikatsioonitunnistuste kasutamist kraadiõppe tasemel, tagamaks, et esmased kasusaajad ei oleks õppijad rühmadest, kellel juba on eeliseid hariduse ja ametialase staatuse osas;
 13. väljendab heameelt asjaolu üle, et isiklike õppekontode eesmärk on koos mikrokvalifikatsioonitunnistustega muuta elukestev õpe kaasavamaks, kättesaadavamaks ja taskukohasemaks; tuletab meelde, et need algatused on mõeldud kõigile, sõltumata vanusest, soost, tööalasest staatusest, sissetulekust või haridustasemest; rõhutab vajadust edendada elukestva õppe mõtteviisi noorte seas;
 14. rõhutab, et isiklike õppekontode kaudu pakutavad valikud ei tohiks olla liiga kitsalt piiratud tööturu vajadustega, vaid peaksid aitama suurendada kodanike mõjuvõimu, võimaldades neil teha individuaalseid valikuid ning avades võimalusi füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemiseks ja ettevõtluseks;
 15. ergutab liikmesriike seadma koolitusõigused prioriteediks madalama kvalifikatsiooniga täiskasvanute, puuetega inimeste, ebasoodsas olukorras olevate õppijate, vähekaitsitud või tõrjutud rühmadesse kuuluvate inimeste, pagulaste ning kõrvalistes või maapiirkondades elavate inimeste isiklikul õppekontol ning kehtestama selged kriteeriumid nende õiguste allokeerimiseks;
 16. hoiatab, et mikrokvalifikatsioonitunnistuste ja isiklike õppekontode rakendamine ei tohiks tekitada soovimatuid takistusi täiskasvanud õppijatele, kellel tuleb katta pikemaajaliste ja/või formaalsete haridusprogrammide kulud;
 17. on veendunud, et keskkonnasäästlikkuse alane õpe tuleks integreerida elukestva õppe perspektiiviga õppekavadesse kogu ELis, sealhulgas Euroopa ja ülemaailmse kodanikuhariduse kaudu, et võimaldada õppijatel saada kaasavama ja kestlikuma ühiskonna aktiivseks toetajaks;
 18. rõhutab kõigi kolme algatuse võimalikku mitmekordset kasu, kuna suurem osalemine täiskasvanuhariduse programmides on seotud keskkonnateadlikkuse parandamise, suurema kodanikuosaluse ning parema keskkonnatunnetuse, heaolutunde ja eluga rahuloluga;
 19. rõhutab kultuuri- ja loomesektori kaasamise olulisust, edendamaks mõtteviisi, mis on suunatud majandusliku tegelikkuse taastamisel kestlikule arengule, nagu näitavad teatavad Euroopa kultuuripealinnad ja uue Euroopa Bauhausi pakutavad uued võimalused;
 20. nõuab, et need algatused, sealhulgas nende Euroopa mõõde ja lisaväärtus, omaksid riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil suurepärase nähtavust, et eurooplastel oleks võimalik selgelt tuvastada Euroopa haridusruumi võimalikku kasu ja saada teadlikuks selle eelistest;
 21. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjonile ja nõukogule ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.
-

Neljapäev, 19. mai 2022

P9_TA(2022)0218

Võitlus Ukraina sõjakuritegude toimepanijate vastutusele võtmise eest

Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta resolutsioon võitluse kohta Ukraina sõjakuritegude toimepanijate vastutusele võtmise eest (2022/2655(RSP))

(2022/C 479/07)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Ukraina ja Venemaa kohta,
- võttes arvesse Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja,
- võttes arvesse 1949. aasta Genfi konventsioone ja nende lisaprotokolle,
- võttes arvesse 1899. ja 1907. aasta Haagi konventsioone,
- võttes arvesse ÜRO 9. detsembri 1948. aasta genotsiidi vältimise ja selle eest karistamise konventsiooni ja selle lisaprotokolle,
- võttes arvesse Rahvusvahelise Kriminaalkohtu 17. juuli 1998. aasta Rooma statuuti ning agressioonikuritegusid käsitlevaid 2010. aasta Kampala muudatusi sellele,
- võttes arvesse rahvusvahelise õiguse põhimõtteid, mida on tunnustatud Nürnbergi sõjatribunali hartas ja selle tribunali otsuses (Nürnbergi põhimõtted), mille on välja töötanud ÜRO rahvusvahelise õiguse komisjon ja milles määratakse kindlaks, mis on sõjakuritegu,
- võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1820 (2008) seksuaalvägivalla kasutamise kohta sõjapidamise vahendina ja resolutsiooni 1888 (2009) konfliktidega kaasneva seksuaalse vägivalla küsimustega tegeleva ÜRO eriesindaja ametikoha loomise kohta,
- võttes arvesse sõja ajal vägistamise mõistet, mille määratlesid 1998. aastal Rwanda asjade rahvusvaheline kriminaalkohus ja endise Jugoslaavia asjade rahvusvaheline kriminaalkohus,
- võttes arvesse ÜRO Peaassamblee 2. märtsi 2022. aasta resolutsiooni Ukraina-vastase agressiooni kohta ja 24. märtsi 2022. aasta resolutsiooni Ukraina-vastase agressiooni humanitaartagajärgede kohta,
- võttes arvesse ÜRO Inimõiguste Nõukogu 4. märtsi 2022. aasta resolutsiooni Venemaa agressioonist tuleneva inimõiguste olukorra kohta Ukrainas, millega nõukogu otsustas moodustada sõltumatu rahvusvahelise uurimis-komisjoni,
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee 28. aprilli 2022. aasta resolutsiooni „Venemaa Föderatsiooni agressioon Ukraina vastu: vastutuselevõtmise tagamine rahvusvahelise humanitaarõiguse oluliste rikkumiste ja muude rahvusvaheliste kuritegude eest“,
- võttes arvesse 11. märtsi 2022. aasta Versailles' deklaratsiooni,
- võttes arvesse president Roberta Metsola visiiti Ukrainasse 1. aprillil 2022. aastal ja tema avaldust Ukrainas toime pandud rahvusvaheliste sõjakuritegude kohta,
- võttes arvesse liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 4. aprillil 2022. aastal ELi nimel tehtud avaldust Venemaa hirmutegude kohta Butšas ja teistes Ukraina linnades,

Neljapäev, 19. mai 2022

- võttes arvesse Rahvusvahelise Kriminaalkohtu prokuröri Karim A.A. Khani, QC 2. märtsi 2022. aasta avaldust „The situation in Ukraine: Receipt of Referrals from 39 States Parties and the Opening of an Investigation“ (Olukord Ukrainas: esildiste kättesaamine 39 osalisriigilt ja uurimise algatamine),
 - võttes arvesse Euroopa Julgeoleku- ja Kootööorganisatsiooni (OSCE) 13. aprilli 2022. aasta aruannet Ukrainas alates 24. veebruarist 2022 toime pandud rahvusvahelise humanitaar- ja inimõigustealase õiguse rikkumiste, sõjakuritegude ja inimsusevastaste kuritegude kohta,
 - võttes arvesse 2006. aastal sõlmitud Rahvusvahelise Kriminaalkohtu ja Euroopa Liidu vahelise koostöö ja abistamise lepingut,
 - võttes arvesse nõukogu 13. aprilli 2022. aasta otsust (ÜVJP) 2022/638, millega muudetakse otsust 2014/486/ÜVJP, mis käsitleb Euroopa Liidu nõuandemissiooni Ukraina tsiviiljulgeoleku sektori reformiks (EUAM Ukraine) ⁽¹⁾, millega muudeti EUAM Ukraina mandaati, et toetada Ukraina ametiasutusi ning hõlbustada Venemaa Ukraina-vastase sõjalise agressiooni käigus toime pandud rahvusvaheliste kuritegude uurimist ja nende eest vastutusele võtmist,
 - võttes arvesse komisjoni ettepanekut muuta Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2018/1727 seoses genotsiidi, inimsusvastaste kuritegude ja sõjakuritegudega seotud tõendite kogumise, säilitamise ja analüüsimisega Eurojustis (COM(2022)0187),
 - võttes arvesse organisatsiooni Human Rights Watch 3. aprilli ja 21. aprilli 2022. aasta aruandeid Ukraina kohta ning organisatsiooni Amnesty International 6. mai 2022. aasta aruannet,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 132 lõikeid 2 ja 4,
- A. arvestades, et alates 24. veebruarist 2022, kui Venemaa alustas Ukraina vastu suunatud ebaseadusliku, provotseerimata ja põhjendamatu sõjalise agressiooni uut etappi, on tema relvajõud ja teda esindavad kolmandad osapooled korraldanud nii äsja hõivatud kui ka varem okupeeritud aladel valimatuid rünnakuid tsiviilisikute vastu, sealhulgas röövimised, kohtuvälised hukkamised ja piinamine;
- B. arvestades, et tuhanded inimesed on kaotanud elu või saanud vigastada, ligikaudu 7,7 miljonit Ukraina kodanikku on pidanud riigisiselt ümber asuma ja peaaegu 6 miljonit on põgenenud naaberriikidesse; arvestades, et Ukraina parlamendi inimõiguste voliniku andmetel on alates 24. veebruarist 2022 Ukrainast sunniviisiliselt Venemaa Föderatsiooni deporteeritud 400 000 Ukraina tsiviilisikut, sealhulgas üle 200 000 lapse; arvestades, et Venemaa väed ja neid esindavad kolmandad osapooled on mitmel korral takistanud humanitaarkoridoride loomist ning seega blokeerinud või takistanud tsiviilisikute evakueerimist ümberpiiratud territooriumidelt;
- C. arvestades, et Vene vägede ja neid esindavate kolmandate osapoolte toime pandud julmuse eriline võikus ilmnes pühapäeval, 3. aprillil 2022, kui Butša linna tänavatelt, kuhu Ukraina väed ei olnud ligi kuu aega pääsenud, leiti hulgaliselt tsiviilisikute laipu; arvestades, et mitmetest varem okupeeritud Ukraina linnadest, sealhulgas Butšast, Irpenist, Hostomelist, Ivankivist ja muudest kohtadest, mille Ukraina relvajõud on nüüdseks vabastanud, on teatatud sadu inimesi sisaldavatest massihaudadest ja tänavatelt leitud tsiviilisikute, sealhulgas naiste, laste ja vanurite surnukehadest, kellest mõnel olid käed selja taha seotud; arvestades, et eespool nimetatud juhtumitega sarnaseid julmusi esineb suure tõenäosusega paljudes Ukraina linnades ja külates, mida Venemaa ja teda esindavad kolmandad osapooled endiselt okupeerivad, ning sõjakuritegude tegelik ulatus on tõenäoliselt seni dokumenteeritust palju suurem;
- D. arvestades, et arvukad aruanded, mida täiendavad fotod ja videod, dokumenteerivad tsiviilisikute meelevaldseid hukkamisi külade ja linnade okupeerimise ajal Venemaa poolt, tsiviilisikute vahistamisi ilma nõuetekohase menetluseta ja väärkohtlemisega, mis võrdub piinamisega, tsiviilisikute, sealhulgas laste vägistamise juhtumeid Venemaa relvajõudude ja nende esindajate poolt ning juhitamatu suurtükiväe, kassettlahingumooni ja jalaväemiinide kasutamist asustatud piirkondades Venemaa rünnakute ajal; arvestades, et Venemaa kasutab seksuaalvägivallaga sõjarelvana ukrainlaste moraali murdmiseks ja ühe piinamise vormina, et saada ülestunnistusi vägistamise, sunniviisilise eksponeerimise ning laste, naiste ja meeste või nende sugulaste seksuaalvägivallaga ähvardamise kaudu; arvestades,

⁽¹⁾ ELT L 117, 19.4.2022, lk 38.

Neljapäev, 19. mai 2022

et vägistamist sõjakuriteona on äärmiselt raske dokumenteerida selliselt, et juhtumiga saaks kohtusse minna ning et tõendid oleksid vettpidavad; arvestades, et seksuaalsete sõjakuritegude ohvrid võivad lisaks füüsilistele kannatustele seista silmitsi mitmesuguse diskrimineerimise ja häbimärgistamisega; arvestades, et tõendite ja tunnistuste kogumisel ning seksuaalse vägivalla ohvritele meditsiinilise ja psühholoogilise abi andmisel on äärmiselt oluliseks teguriks aeg;

- E. arvestades, et Vene relvajõud ja neid esindavad kolmandad osapooled on kinni pidanud, röövinud, rünnanud ja tapnud ajakirjanikke, linnapäid ja inimõiguste kaitsjaid; arvestades, et ajakirjanikud ja meediatöötajad on rahvusvahelise humanitaarõiguse kaitse all vastavalt Genfi konventsioonide I lisaprotokoll artiklile 79; arvestades, et Euroopa Nõukogu ajakirjanduse ja ajakirjanike turvalisuse kaitse platvormi andmetel on tapetud vähemalt kümme Ukraina ja rahvusvahelise meedia töötajat ning lisaks on paljud saanud haavata;
- F. arvestades, et Vene relvajõud ja neid esindavad kolmandad osapooled on osalenud tsiviiliskute vara, sealhulgas toidu, riiete, kodumasinade, küttepude ja suurte viljakoguste röövimises, ning tsiviiltaristu, sealhulgas vähekaitsitud ühiskonnarühmade vajadusi täitvate hoonete, elamute, koolide ja haiglate hävitamises; arvestades, et Venemaa Föderatsiooni relvajõud ja neid esindavad kolmandad osapooled on süstemaatiliselt minema viinud kunstiteoseid ja -esemeid ning muid kõrge kultuurilise väärtusega esemeid; arvestades, et Ukraina on süüdistanud Venemaad mitmesaja tuhande tonni teravilja varguses ja ÜRO kinnitusel on üha rohkem tõendeid selle kohta, et Venemaa väed on rüüstanud Ukraina teraviljavarusid ja hävitanud teraviljahoidlaid, mis on süvendanud ülemaailmset toidukriisi ja aidanud kaasa võimalikule näljahädale Ukrainas; arvestades, et logistilise taristu hävitamise ja Venemaa mereblokaadi tõttu ei pääse Ukrainast välja ligi 25 miljonit tonni teravilja; arvestades, et sõjakahju keskkonnale ja tervisele on samuti laastava ja pikaajalise mõjuga;
- G. arvestades, et neljas Genfi konventsioonis ja I lisaprotokollis, mille osalisriigid on Ukraina ja Venemaa Föderatsioon, on sätestatud, et rahvusvahelise humanitaarõiguse rasked rikkumised koos tõsiste kuritarvitustega kujutavad endast sõjakuritegusid; arvestades, et igüht, kes selliseid tegusid käsib toime panna, toime paneb või neile kaasa aitab, loetakse vastutavaks sõjakuritegude eest;
- H. arvestades, et 2016. aasta novembris võttis Venemaa tagasi oma allkirja Rooma statuudilt; arvestades, et Ukraina ei ole Rooma statuudi osalisriik, kuid on vastavalt statuudi artikli 12 lõikele 3 kahel korral kasutanud oma õigust aktsepteerida Rahvusvahelise Kriminaalkohtu jurisdiktsiooni Rooma statuudis määratletud kuritegude üle, mis on väidetavalt tema territooriumil toime pandud;
- I. arvestades, et 2. märtsil 2022 teatas Rahvusvahelise Kriminaalkohtu prokurör, et ta on osalisriikidelt saadud esildiste alusel algatanud uurimise seoses olukorraga Ukrainas⁽²⁾;
- J. arvestades, et 3. märtsil 2022. aastal aktiveeris Ukraina 45 osaleva riigi toetusel OSCE Moskva mehhanismi, et käsitleda inimõiguste rikkumisi ja humanitaarmõju seoses Venemaa sissetungiga Ukrainasse;
- K. arvestades, et sõja esimese kolme kuu jooksul algatas Ukraina peaprokurör vähemalt 9 300 uurimist ja tuvastas sadu Venemaalt pärit kahtlusluseid seoses sõjakuritegudega, mis hõlmavad rüüstamist, tapmist, piinamist ja vägistamist;

(²) 1. märtsil 2022 sai tema büroo osalisriigi esildise Leedu Vabariigilt. 2. märtsil 2022 esitas ühise esildise järgmine koordineeritud osalisriikide rühm: Albaania Vabariik, Austraalia Liit, Austria Vabariik, Belgia Kuningriik, Bulgaaria Vabariik, Kanada, Colombia Vabariik, Costa Rica Vabariik, Horvaatia Vabariik, Küprose Vabariik, Tšehhi Vabariik, Taani Kuningriik, Eesti Vabariik, Soome Vabariik, Prantsuse Vabariik, Gruusia, Saksamaa Liitvabariik, Kreeka Vabariik, Ungari, Island, Iirimaa, Itaalia Vabariik, Läti Vabariik, Liechtensteini Vürstiriik, Luksemburgi Suurhertsogiriik, Malta Vabariik, Uus-Meremaa, Norra Kuningriik, Madalmaade Kuningriik, Poola Vabariik, Portugali Vabariik, Rumeenia, Slovaki Vabariik, Sloveenia Vabariik, Hispaania Kuningriik, Rootsi Kuningriik, Šveitsi Konföderatsioon ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik.

Neljapäev, 19. mai 2022

- L. arvestades, et valitsusasutused ja rahvusvahelised kohtuorganid on võtnud mitmeid vastutusele võtmist käsitlevaid meetmeid, sealhulgas on algatatud ametlik juurdlus Rahvusvahelise Kriminaalkohtu poolt ning kriminaaljuurdlused üldise kohtualluvuse põhimõtte alusel Prantsusmaa, Saksamaa, Leedu ja Rootsi poolt;
- M. arvestades, et 4. märtsil 2022. aastal hääletas ÜRO Inimõiguste Nõukogu selle poolt, et moodustada Ukraina küsimuste rahvusvaheline uurimiskomisjon, kellel on volitused uurida inimõiguste ja rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumisi seoses Venemaa sissetungiga Ukrainasse 2022. aastal; arvestades, et ÜRO Julgeolekunõukogu tegevus on Ukraina olukorra suhtes halvatud, sest Venemaa saab mis tahes sisulise tegevuse vetostada;
- N. arvestades, et 25. märtsil 2022. aastal teatasid Poola, Leedu ja Ukraina ühise uurimisrühma loomisest, et koguda tõendeid ning uurida sõjakuritegusid ja inimsusevastaseid kuritegusid, mis toimub Euroopa Liidu Kriminaalõigusalase Koostöö Ameti (Eurojust) toetusel ja Rahvusvahelise Kriminaalkohtu prokuratuuri osalusel, nagu teatati 25. aprillil 2022. aastal; arvestades, et Rahvusvahelise Kriminaalkohtu ja valitsusasutuste uurimiste ning muude mehhanismide omavaheline koordineerimine on kiireks õigusemõistmiseks hädavajalik;
- O. arvestades, et Rahvusvahelisel Kriminaalkohtul puudub selles olukorras pädevus agressioonikuritegude üle, kuna ei Ukraina ega Venemaa Föderatsioon ei ole ratifitseerinud Rooma statuuti ega selle muudatusi, mis on seotud agressioonikuritegudega; arvestades, et selle lünga kõrvaldamiseks tuleks luua spetsiaalne rahvusvaheline kohus, kellele antaks volitused uurida Venemaa ja selle liitlaste poliitiliste ja sõjaväeliste juhtide poolt Ukraina vastu toime pandud väidetavaid agressioonikuritegusid ja ning võtta nende eest vastutusele;
1. kordab, et mõistab kõige karmimalt hukka Venemaa ebaseadusliku, provotseerimata ja põhjendamatu sõjalise agressiooni Ukraina vastu ja sissetungi Ukrainasse, ning nõuab, et Venemaa lõpetaks viivitamata igasuguse sõjalise tegevuse Ukrainas ning viiks tingimusteta välja kõik väed ja sõjalise varustuse kogu Ukraina rahvusvaheliselt tunnustatud territooriumilt vastavalt Rahvusvahelise Kohtu 16. märtsi 2022. aasta korraldusele;
2. väljendab äärmist pahameelt ja nõrdimust teatavaks saanud hirmutegude üle, mis hõlmavad linnade valimatut pommitamist, sunniviisilist deporteerimist, keelustatud laskemoona kasutamist, rünnakuid tsiviilelanike vastu, kes püüavad konfliktipiirkondadest põgeneda eelnevalt kokkulepitud humanitaarkoridoride kaudu, tsiviilisikute hukkamisi, seksuaalvägivalda, sunnitud ümberasustamist ning elamupiirkondade ja tsiviiltaristu; näiteks haiglate, meditsiinasutuste, koolide, varjupaikade ja kiirabi tahtlikku rüüstamist ja sihtmärgiks võtmist, mis kõik võrduvad rahvusvahelise humanitaarõiguse raske rikkumisega ning võivad endast kujutada Venemaa Föderatsiooni ja teda esindavate kolmandate osapoolte sõjakuritegusid Ukrainas, mis on kuni viimase ajani toimunud karistamatult ja mille eest pole kedagi vastutusele võetud;
3. mõistab resoluutselt hukka õudustäratava süstemaatilise seksuaalse ja soolise vägivalda kasutamise Vene relvajõudude ja neid esindavate kolmandate osapoolte poolt sõjapidamise vahendina ning, tuletades meelde ÜRO resolutsiooni 1820 (2008) seksuaalvägivalda kasutamise kohta sõjapidamise vahendina, kinnitab, et vägistamine ja muud seksuaalse vägivalda vormid võivad kujutada sõjakuritegusid, inimsusevastaseid kuritegusid või genotsiidi tunnustele vastavat tegevust ning seetõttu tuleks nende eest vastutusele võtta vastavalt rahvusvahelise õiguse sätetele ja Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuudile, eelkõige selle artiklitele 7 ja 8; väljendab kahetsust, et Rahvusvahelises Kriminaalkohtus on seksuaalsete ja soopõhiste kuritegude tulemusliku menetlemise osas tehtud vähe edusamme; on seisukohal, et ebaseadusliku Ukrainasse sissetungiga seotud ohvrite juhtumid võivad selles osas luua pretsedendi; palub ELil ja liikmesriikidel toetada kõigis käimasolevates ja uutes juurdlustes soolõimet;
4. väljendab täielikku toetust Rahvusvahelise Kriminaalkohtu prokuröri algatatud uurimisele seoses Ukrainas toime pandud väidetavate sõjakuritegude, inimsusvastaste kuritegude ja genotsiidikuritegudega, ÜRO inimõiguste ülemvolniku büroo uurimiskomisjoni tööle ning sõltumatute kodanikuühiskonna organisatsioonide jõupingutustele koguda ja säilitada tõendeid sõjakuritegude kohta; rõhutab, kui oluline on tegutseda kiirelt ja saavutada tulemusi, et tagada vajalikud tõendid kõigi nende isikute uurimiseks ja kohtu alla andmiseks, kes vastutavad sõjakuritegude ning muude inimõiguste ja rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumiste lubamise, toimepanemise ja varjamise eest; rõhutab suurt ohtu, et tulenevalt konflikti jätkumisest hävitatakse sõjakuritegudega seotud tõendeid ning et neid pole võimalik Ukrainas toime pandud

Neljapäev, 19. mai 2022

sõjakuritegude uurimiseks koguda ja turvaliselt säilitada; on seisukohal, et kiire tegutsemine on äärmiselt oluline, et võtta kõik vajalikud meetmed selle kindlustamiseks, et Ukrainas inimõigusi rikkunud ja seal sõjakuritegusid toime pannud isikud võetakse vastutusele;

5. nõuab Rahvusvahelise Kriminaalkohtu prokuröri toetamist sõjakuritegude, inimsusvastaste kuritegude ja võimalik, et ka genotsiidis kahtlustatavate isikute uurimisel ja vastutusele võtmisel ning talle poliitilise toetuse pakkumist, andes tema käsutusse kõik saadaolevad tõendid, sealhulgas avalikest allikatest pärinevad luureandmed, teabe ja andmed, satelliidifotod ja side pealtkuulamise teel saadud teabe, ning eraldades Rahvusvahelise Kriminaalkohtu üldeelarvesse piisavalt inimressursse ja rahalisi vahendeid, et täielikult kaitsta selle sõltumatust ja erapooletust;

6. peab tervitavaks ja toetab täielikult Ukraina prokuröride ja uurijate jõupingutusi sõjakuritegude ja inimsusevastaste kuritegude eest vastutavate isikute kohtu alla andmisel ning kutsub ELi liikmesriike, rahvusvahelist üldsust ja asjaomaseid institutsioone üles Ukraina ametivõime selles protsessis täielikult abistama;

7. palub liikmesriikidel ja komisjonil anda kogu vajalik abi, et tugevdada Ukraina õigussuutlikkust ja vahendeid sõjakuritegude tulemuslikuks uurimiseks ja nende menetlemiseks kohtus; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles toetama Ukraina ametivõime peamiste kriteeriumite täitmisel, et võidelda tõsiste rahvusvaheliste kuritegude, sealhulgas sõjakuritegude ja inimsusvastaste kuritegude karistamatuse vastu riigisisel tasandil;

8. nõuab, et ELi institutsioonid ja liikmesriigid teeksid rahvusvahelistes institutsioonides ja menetlustes ning Rahvusvahelises Kriminaalkohtus või muudes asjakohastes rahvusvahelistes kohtutes või tribunalides kõik vajaliku, et toetada Venemaa ja Valgevene režiimide vastutusele võtmist sõjakuritegude, inimsusevastaste kuritegude, genotsiidi ja agressioonikuritegude eest; nõuab lisaks, et uurimine ja vastutusele võtmine algatataks ka kõigi Venemaa relvajõudude liikmete ja valitsusametnike suhtes, kes on sõjakuritegudega seotud; väljendab seetõttu heameelt juurdluste ja uurimiste üle, mille mitu liikmesriiki on algatanud üldise kohtualluvuse põhimõtte alusel ja Rahvusvahelise Kriminaalkohtu töö toetamiseks; tunneb samuti heameelt Euroopa Liidu Ukraina tsiviiljulgeoleku sektori reformiks loodud nõuandemissiooni (EUAM Ukraine) muudetud volituste üle, mis võimaldavad tal toetada Ukraina ametivõime selliste rahvusvaheliste kuritegude uurimisel ja nende eest vastutusele võtmisel, mis on toime pandud Venemaa sissetungi käigus Ukrainasse;

9. kutsub Venemaa ametivõime üles viivitamata lõpetama Ukraina kodanike sunniviisilise deporteerimise ja võimaldama Venemaa Föderatsiooni territooriumile sunniviisiliselt deporteeritud Ukraina kodanikel ohutult Ukrainasse tagasi pöörduda;

10. kutsub liikmesriike üles koguma tõendeid ja toetama Rahvusvahelise Kriminaalkohtu prokuröri uurimist, et teha kindlaks, kas Venemaa vägede ja neid esindavate kolmandate osapoolte poolt Ukrainas toime pandud sõjakuriteod ja inimsusevastased kuriteod kujutavad endast genotsiidi;

11. rõhutab vajadust suurendada Ukrainas sõjakuritegude karistamatuse vastu võitlemiseks loodud erinevate mehhanismide vahelist koordineerimist, sealhulgas rahvusvahelise kohtumise kaudu, mille eesmärk on koordineerida tõendite kogumist ja seeläbi parandada vastutusele võtmise menetluste tõhusust; kutsub ELi institutsioone üles neid koordineerimispuüdlusi toetama;

12. kutsub ELi institutsioone ja eelkõige komisjoni üles toetama viivitamata asjakohase õigusliku aluse loomist, mida toetavad ÜRO ja Euroopa Nõukogu taolised kindlaksujunenud mitmepoolsed foorumid ja mis võimaldaks luua rahvusvahelise erikohtu Venemaa ja selle liitlaste poliitiliste ja sõjaväeliste juhtide poolt Ukraina vastu toime pandud agressioonikuritegude karistamiseks; kutsub ELi institutsioone ja eelkõige komisjoni üles tagama võimalikult kiiresti kõik vajalikud inim- ja eelarveressursid ning haldus-, uurimis- ja logistilise toe selle erikohtu loomiseks;

Neljapäev, 19. mai 2022

13. kutsub ELi institutsioone ja eelkõige komisjoni üles taotleva selle erikohtu loomiseks poliitilist toetust sarnaselt meelestatud rahvusvahelistelt partneritelt ja organisatsioonidelt, eelkõige ÜRO Peaassambleelt;

14. väljendab heameelt selle üle, et Leedu, Poola ja Ukraina on loonud Eurojusti poolt koordineeritud ühise uurimisrühma, milles osaleb esmakordselt Rahvusvahelise Kriminaalkohtu prokuratuur ning mille eesmärk on hõlbustada uurimisi ja süüdistuste esitamist osalevates riikides, ning samuti asjades, mida saaks edasi saata Rahvusvahelisesse Kriminaalkohtusse; julgustab liikmesriike ühinema ühise uurimisrühmaga;

15. väljendab heameelt komisjoni 25. aprilli 2022. aasta ettepaneku üle laiendada Eurojusti volitusi ja operatiivfunktsioone seoses tõendite analüüsimise, säilitamise ja jagamisega, et toetada peamiste rahvusvaheliste kuritegude, eelkõige genotsiidi, inimsusevastaste kuritegude, sõjakuritegude ja nendega seotud kuritegude uurimist ja nende eest vastutusele võtmist⁽³⁾; kutsub Eurojusti üles kasutama neid uusi volitusi, et toetada liikmesriikide pädevaid asutusi tõendite analüüsimisel, et aidata tagada selliste tõendite hilisem lubatavus riiklikes või rahvusvahelistes kohtutes või samaväärsetes mehhanismides; rõhutab, et volituste pikendamisega peaks kaasnema Eurojusti rahastamise piisav suurendamine;

16. rõhutab, et EL ja selle liikmesriigid peavad täielikult ära kasutama oma võimekust ja olemasolevaid seaduslikke võimalusi sõjakuritegude toimepanijate vastutusele võtmiseks; väljendab sellega seoses heameelt Europoli valmisoleku üle toetada ühist uurimisrühma ja kutsub ametit üles tegema vastava taotluse korral Eurojustiga tihedat koostööd;

17. tuletab meelde, et üldise kohtualluvuse põhimõtte eesmärk on vältida sõjakurjategijate karistamatust, võimaldades kõigil riikidel täita oma kohustust esitada kuritegude toimepanijatele süüdistus ja neid karistada; peab oluliseks anda liikmesriikide õiguskaitse- ja õigusasutustele asjakohased vahendid, mis võimaldaksid neil tulemuslikult koguda sõjakurjategijate süüdimõistmiseks vajalikke tõendeid; ergutab liikmesriike kasutama Ukrainas toime pandud sõjakuritegude uurimisel ja nende eest vastutusele võtmisel tulemuslikult ära üldise kohtualluvuse põhimõtet ning tõhustama omavahelist koostööd, kusjuures komisjoni osaks jääks seda koordineerida ja edendada;

18. kordab oma üleskutset komisjonile esitada karistamatuse küsimuses ELi tegevuskava ja nõuab, et see sisaldaks eraldi peatükki Ukraina kohta;

19. palub komisjonil oma läbivaadatud volituste alusel teha tihedat koostööd Rahvusvahelise Kriminaalkohtu ja Eurojustiga, et dokumenteerida Ukrainas sõja ajal toime pandud vägistamise, väärkohtlemise ja muu seksuaalse vägivalda juhtumeid, sealhulgas kogudes asjaomastelt ekspertidelt statistilisi või tegevusmuustritega seotud tõendeid ning ravidokumente ja ravimiteavet, ning otsides välja ja dokumenteerides Ukrainas sõja ajal aset leidnud vägistamisjuhtumite kirjeldusi, mida internetis jagatakse ajakirjanduse ja sotsiaalmeedia kaudu ning mis võivad uurijad juhatada vägistamise ja seksuaalse vägivalda ohvriteni; nõuab, et lisaks sellele tööle võetaks sarnaseid meetmeid pagulaslaagrites ja võimaluse korral kohapeal Ukrainas; kutsub ELi ning vastuvõtvaid ja transiidiriike üles tagama juurdepääsu seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õigustega seotud teenustele, eelkõige hädaabikontratseptiividele, kokkupuutejärgsele profülaktikale ja abordile, muu hulgas vägistamisohvrite jaoks;

20. kutsub rahvusvahelist kogukonda samuti üles tõsiselt uurima keskkonnakuritegusid, eelkõige massilise keskkonnareostuse, sealhulgas piiriülese keskkonnakahju tekitamist ja selle eest karistama, kuna Venemaa ründab jätkuvalt tööstus- ja kütuserajatisi, elektrijaamu, veevärki, kanalisatsioonisüsteeme ja muid rajatisi, mis põhjustab ulatuslikku saastumist ja hävitab märgalasid, metsi, rahvusparke ja kaitsealasid, sealhulgas 30 kilomeetrist kaitsetsooni Tšornobõli ümber, samuti inimeste kodusid ning ohualuseid ja eriti ohustatud liike, millel on tõsine pikaajaline mõju;

21. nõuab tungivalt, et uuritaks toiduaineladude väidetavat rüüstamist ja hävitamist Venemaa vägede ja neid esindavate kolmandate osapoolte poolt, ning antaks sisuline hinnang selle mõju kohta ülemaailmses ulatuses, eelkõige arenguriikidele, kes toiduaineid importivad;

⁽³⁾ Komisjoni ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2018/1727 seoses genotsiidi, inimsusevastaste kuritegude ja sõjakuritegudega seotud tõendite kogumise, säilitamise ja analüüsimisega Eurojustis (COM(2022)0187).

Neljapäev, 19. mai 2022

22. rõhutab, kui olulised on ELi suuremahulised IT-süsteemid selle tagamiseks, et sõjakurjategijad ei saaks märkamatuks põgeneda ega siseneda ELi territooriumile; on veendunud, et õiguskaitseasutuste teabevahetust käsitleva ELi õigusraamistiku käimasolev reform kiirendab sõjakurjategijate kohta asjakohase teabe kogumist eri liikmesriikide politseiandmebaasides;
23. peab kahetsusväärseks, et Interpoli põhikiri ei näe ette liikmesuse peatamise võimalust, ning kutsub Interpoli üles vähemalt peatama Venemaa riikliku keskbüroo juurdepääsu Interpoli andmebaasidele;
24. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles toetama meetmeid, mis hõlbustavad inimõiguste kaitsjate ning kohtunike ja prokuröride koolitamist ja teadlikkuse suurendamist inimõiguste rikkumiste digitaalsete tõendite ja digitaalse registreerimise kohta, et muuta selgemaks nende vastuvõetavuse kriteeriumite kohaldamine riigisisestes ja rahvusvahelistes kohtutes;
25. väljendab heameelt selle üle, et Ülemraada võttis vastu seaduseelnõu nr 7304, millega lubatakse Rahvusvahelisel Kriminaalkohtul Ukrainas tegutseda, ning palub Ukraina ametivõimudel toetada jõupingutusi raskete rahvusvaheliste kuritegude eest vastutusele võtmiseks, ratifitseerides viivitamata Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuudi ja saades ametlikult Rahvusvahelise Kriminaalkohtu liikmeks; kutsub Ukraina ametivõime üles viima Ukraina õigusaktid ja menetlused kooskõlla rahvusvahelise õigusega, tugevdades seeläbi riigisiseseid õiguslikke mehhanisme, et võidelda kuritegude eest karistatuse vastu, ühtlustada riigisiseseid õigusaktid, eelkõige kriminaalseadustiku rahvusvahelise kriminaalõiguse ja rahvusvahelise humanitaarõigusega, ning võtma vastu selge ja praktilise raamistiku koostööks Rahvusvahelise Kriminaalkohtu ja teiste Ukrainas toime pandud kuritegusid uurivate organitega; tuletab meelde, et kõik konflikti osapooled peavad rangelt järgima rahvusvahelist humanitaarõigust;
26. kutsub komisjoni, liikmesriike ja rahvusvahelist kogukonda üles eraldama rohkem rahalisi vahendeid ja tehnilist abi, et koguda ja säilitada tohutut hulka tõendeid rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumiste, sõjakuritegude ja inimsusevastaste kuritegude kohta Ukrainas; kutsub sellega seoses ELi üles seda protsessi toetama, eraldades naabrusspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendist „Globaalne Euroopa“ rohkem rahalisi vahendeid;
27. väljendab heameelt Venemaa-vastaste sanktsioonipakettide üle ning rõhutab, et nüüd peab prioriteediks saama nende täielik ja tulemuslik rakendamine kogu ELis ja ELi rahvusvaheliste liitlaste poolt; nõuab kuuenda sanktsioonide paketi kiiret vastuvõtmist; kutsub komisjoni üles viivitamata kehtestama õigusakti, mis võimaldaks konfiskeerida külmutatud Venemaa varasid ja rahalisi vahendeid, et neid saaks kasutada reparatsioonideks ja Ukraina ülesehitamiseks;
28. väljendab sügavat tunnustust ja austust Ukraina kodanikuühiskonna tööle ja pühendumusele, sealhulgas tööle Ukrainas jätkuvate rikkumiste dokumenteerimisel ning karistatuse vastase võitluse toetamisel; märgib, et Ukraina territooriumil on palju valitsusväliseid organisatsioone, kes püüavad dokumenteerida sõjakuritegusid, sealhulgas massilisi vägistamisi sõja ajal, ning et nende jõupingutusi tuleb toetada ja tugevdada; kutsub kõiki rahvusvahelisi ja riiklikke vastutavuse valdkonna osalejaid üles tegema tihedat koostööd kodanikuühiskonnaga, et vastuseks Venemaa Föderatsiooni toime pandud hirmutegudele anda abi kohtuprotsessides, sealhulgas parandades ohvrite ja mõjutatud kogukondade juurdepääsu teabele ja teavitustegevusele, ning tagades menetluse avalikkuse, läbipaistvuse ja kodanikuühiskonna kaasamise;
29. nõuab tungivalt, et liikmesriigid – muu hulgas ÜRO Peaassamblee viiendas komitees osalemise kaudu – ning ÜRO tagaksid, et ÜRO Inimõiguste Nõukogu uurimiskomisjonil oleks tema volituste kõigi aspektide sõltumatuks täitmiseks kasutada piisavalt rahalisi vahendeid;
30. peab äärmiselt kahetsusväärseks otsust lõpetada Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) erivaatlusmissioon Ukrainas, kuna OSCE alalises nõukogus 31. märtsil 2022 ei leitud missiooni volituste pikendamiseks konsensust, ning nõuab tungivalt, et liikmesriigid uuriksid kõiki võimalusi missiooni volituste taastamiseks;
31. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Ühinenud Rahvaste Organisatsioonile, Euroopa Nõukogule, Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioonile, Ukraina presidendile, valitsusele ja parlamendile, Venemaa Föderatsiooni presidendile, valitsusele ja parlamendile ning Rahvusvahelise Kriminaalkohtu peaprokurörile.

Neljapäev, 19. mai 2022

P9_TA(2022)0219

Venemaa Ukraina-vastase sõja sotsiaalsed ja majanduslikud tagajärjed ELi jaoks ning ELi reageerimissuutlikkuse suurendamine**Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta resolutsioon Venemaa Ukraina-vastase sõja sotsiaalsete ja majanduslike tagajärgede kohta ELi jaoks ning ELi reageerimissuutlikkuse suurendamise kohta (2022/2653(RSP))**

(2022/C 479/08)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma 7. aprilli 2022. aasta resolutsiooni Euroopa Ülemkogu 24.-25. märtsi 2022. aasta kohtumise järelduste, muu hulgas Ukraina vastu peetava sõja viimaste arengute ning ELi poolt Venemaale kehtestatud sanktsioonide ja nende rakendamise kohta ⁽¹⁾,
- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 25. märtsi 2022. aasta järeldusi,
- võttes arvesse komisjoni 8. märtsi 2022. aasta teatist „REPowerEU: Euroopa ühismeede taskukohasema, kindlama ja kestlikuma energiavarustuse tagamiseks“ (COM(2022)0108),
- võttes arvesse komisjoni talituste 27. mai 2020 töödokumenti Euroopa taastumisvajaduste määratlemise kohta (SWD(2020)0098),
- võttes arvesse Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) 22. aprilli 2022. aasta piirkondlike majandusväljavaadete aruannet „Europe: War Sets Back the European Recovery“ (Euroopa: sõda pidurdab Euroopa taastumist),
- võttes arvesse oma 24. märtsi 2022. aasta resolutsiooni kiireloomulise vajaduse kohta võtta seoses Venemaa sissetungiga Ukrainasse vastu ELi tegevuskava toiduga kindlustatuse tagamiseks ELis ja väljaspool seda ⁽²⁾,
- võttes arvesse oma 5. mai 2022. aasta resolutsiooni Ukraina vastase sõja mõju kohta naistele ⁽³⁾,
- võttes arvesse 16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevahelist kokkulepet Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel, mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise suunas liikumise tegevuskava ⁽⁴⁾,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi 8. juuli 2021. aasta resolutsiooni makromajandusliku õigusraamistiku läbivaatamise kohta, et parandada selle mõju Euroopa reaalmajandusele ning otsuste tegemise läbipaistvust ja demokraatlikku vastutust ⁽⁵⁾,
- võttes arvesse kodukorra artikli 132 lõikeid 2 ja 4,

A. arvestades, et Venemaa on alates 24. veebruarist 2022 pidanud Ukraina vastu ebaseaduslikku, provotseerimata ja põhjendamatu agressioonisõda;

⁽¹⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2022)0121.

⁽²⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2022)0099.

⁽³⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2022)0206.

⁽⁴⁾ ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 28.

⁽⁵⁾ ELT C 99, 1.3.2022, lk 191

Neljapäev, 19. mai 2022

- B. arvestades, et Venemaa sissetung Ukrainasse on suur humanitaarkriis, mis mõjutab miljoneid inimesi ning põhjustab paratamatult ka ELis teadmata pikkusega ja ulatusega tõsise majandusšoki;
- C. arvestades, et Ukraina sõja kõige olulisemad tagajärjed on kaotatud elud ja humanitaarkriis, mis on seotud suure hulga ümberpiiratud ja ümberasustatud inimestega; arvestades, et 5. maiks 2022 oli ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti andmetel Ukrainast põgenenud üle 5,7 miljoni inimese, kellest üle 85 % asub praegu mõnes ELi riigis; arvestades, et humanitaarkriisiga seotud koormust kannavad suurel määral Ukrainaga piirnevad liikmesriigid;
- D. arvestades, et konfliktist põhjustatud keskkonnamõju, mis tuleneb pommirünnakutest, nafta- ja gaasileketest ning keemiatehastes ja tuumajaamades toimunud vahejuhtumitest, on nii Ukraina kui ka ELi elanikkonna jaoks väga murettekitav; arvestades, et EL peab aitama kaitsta inimesi sõja tekitatud keskkonnakahju eest ja keskkonna olukorda taastada ning karistada keskkonnakuritegude eest, kuna neil on vältimatult pikaajalised tagajärjed;
- E. arvestades, et Venemaa on ühepoolset otsustanud katkestada gaasitarned Bulgaariale ja Poolale; arvestades, et üha rohkem ELi liikmesriike on juba väljendanud oma toetust täieliku energiaembargo rakendamisele Venemaa suhtes, et pääseda sellisest väljapressimisest;
- F. arvestades, et sanktsioonidel on Venemaa majandusele ränk mõju (IMFi andmetel langes Venemaa SKP 2022. aastal 8,5 % ja inflatsioon on 21,3 %); arvestades, et kui EL ostab Venemaalt fossiilkütuseid ja maksab selle eest Venemaale kuni 800 miljonit eurot päevas, annab see ikkagi režiimile vahendeid, mis aitavad sõda rahastada; arvestades, et komisjon on esitanud ambitsioonika kava Venemaa nafta ja rafineeritud toodete impordi keelustamiseks kuue kuu jooksul ehk aasta lõpuks;
- G. arvestades, et majanduslik kontekst koos vajalike sanktsioonidega toob sotsiaalsele ja majanduslikule olukorrale, muu hulgas ELi tööturgudele ja selle elanike elutingimustele kaasa tõsiseid tagajärgi; arvestades ohuga, et sõjast tingitud kriis avaldab negatiivset mõju majanduskasvule ja tööhõivele, sealhulgas finantsturgudele avalduva mõju, energiapuuduse ja energia edasise hinnasurve, tarneahela püsivate kitsaskohtade ja usaldusele avalduva mõju kaudu;
- H. arvestades, et paljudes ELi riikides on tarbijahindade inflatsioon enamasti fossiilenergia hinnatõusu tõttu tõusnud tasemele, mida ei ole täheldatud alates 1970. aastatest, jõudes 2022. aasta aprillis 7,5 %-ni, st kõrgeimale tasemele pärast ühisraha kasutuselevõttu; arvestades, et selle tulemusena on tõusnud hinnad ka põllumajanduses; arvestades, et EKP viimase euroala prognoosi kohaselt peaks inflatsiooni tase (ühtlustatud tarbijahinnaindeks) langema 2022. aasta keskmiselt 5,1 protsendilt 2023. aastal 2,1 protsendile ja 2024. aastal 1,9 protsendile;
- I. arvestades, et kasvav inflatsioon ja eelkõige toiduainete ja energiahindade kiire tõus kogu ELis mõjutavad kõige vähem kaitstud elanikerühmi, suurendades veelgi ebavõrdsust ning süvendades vaesust ja energiaostuvõimetust; arvestades, et palgad ei tõuse prognooside kohaselt nii kiiresti kui inflatsioon ja seepärast kaotavad töötajad järgmiste kuude jooksul ostujõudu ja nende elutingimused võivad halveneda; arvestades, et see tekitab ka suuremat survet sotsiaalpoliitika suutlikkusele ja automaatsetele stabilisaatoritele, nagu riiklikud töötusskeemid; arvestades, et komisjoni poolt vastu võetud eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu (TERA) on olnud edukas;
- J. arvestades, et Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) 2022. aasta aprilli maailmamajanduse väljavaadete kohaselt aeglustub ülemaailmne majanduskasv 2021. aasta hinnanguliselt 6,1 %-lt 2022. ja 2023. aastal 3,6 %-le, mis on 2022. ja 2023. aasta kohta jaanuaris prognoositust 0,8 ja 0,2 protsendi võrra madalam; arvestades, et prognooside kohaselt väheneb majanduskasv euroalal 2021. aasta hinnanguliselt 5,3 %-lt 2022. aastal 2,8 %-le ja 2023. aastal 2,3 %-le;

Neljapäev, 19. mai 2022

- K. arvestades, et vastavalt komisjoni ettepanekule 2022. aasta ühise tööhõivearuande kohta aitas töökohtade säilitamise kavade laialdane kasutamine pandeemia ajal kaasa töötuse suhteliselt piiratud kasvule 2021. aastal – kui 2020. aastal kasvas töötus 6 %, siis 2021. aastal vaid 0,4 ⁽⁶⁾;
- L. arvestades, et väikestel ja keskmise suurusega ettevõtjatel (VKEdel) on raskem saada rahalisi vahendeid kui suurettevõtjatel; arvestades, et haldusmenetlused muudavad VKEde juurdepääsu avaliku sektori vahenditele eriti keeruliseks; arvestades, et seetõttu tuleks VKEde rahalisele toetusele juurdepääsu tingimuste puhul arvesse võtta vajadust menetlusi lihtsustada;
- M. arvestades, et Euroopa peab tulema toime esilekerkivate probleemidega, nagu suurenev ebavõrdsus põlvkondade vahel, vähenevad sotsiaalsed, tervishoiu-, majanduslikud ja keskkonnavalused võimalused ja ressursid, piirkondlikud erinevused ja ebavõrdne ligipääs peamistele sotsiaal- ja tervishoiuteenustele, töökohtadele ja äri võimalustele ning sotsiaalsele taristule; arvestades, et 2020. aastal oli ELis vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus 96,5 miljonit inimest, mis moodustas 21,9 % ELi elanikkonnast; arvestades, et vaesus ja sotsiaalne tõrjutus on viimasel kümnendil vähenenud; arvestades, et seda on vaja veelgi rohkem vähendada; arvestades, et ebavõrdsuse vähendamine on ELi ja liikmesriikide ühine kohustus; arvestades, et peaksime tegelema pikaajalise majandusliku ja sotsiaalse tasakaalustamatuse algpõhjustega;
- N. arvestades, et 2018. aastal teatas ligikaudu 34 miljonit eurooplast, et neil ei ole võimalik lubada endale piisavalt sooja kodu, ning 2019. aastal korraldatud kogu ELi hõlmavas uuringus väitis 6,9 % liidu elanikkonnast, et ei saa oma kodu piisavalt kütta;
- O. arvestades, et tugevad sotsiaalkaitse süsteemid on kriisi ajal sotsiaalse vastupanuvõime alalhoidmiseks hädavajalikud; arvestades, et peamine sotsiaalne tagajärg Euroopas on elukalliduse tõus ning kaupade ja teenuste taskukohasuse vähenemine, mis seab ohtu inimõigused, nagu juurdepääs toidule, eluasemele, riietusele ja haridusele, soodsa töötingimused ja kaitse töötuse vastu ning arstiabi kättesaadavus;
- P. arvestades, et Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskavas seati ELile eesmärk vähendada vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste arvu vähemalt 15 miljoni võrra ning võeti vastu rida ettepanekuid selle eesmärgi saavutamiseks 2030. aastaks; arvestades, et praeguses olukorras muutub eesmärgi saavutamine keerukamaks, võttes arvesse vaesuse ja töötuse prognoositud kasvu lähikuudel; arvestades, et sotsiaalkaitse süsteemidel on tõsine surve leevendada kriisi sotsiaalseid tagajärgi, toetada pagulasi ning tagada kõigile inimväärsed elamistingimused ja juurdepääs sellistele kvaliteetsetele olulistele teenustele nagu tervishoid, haridus ja eluase;
- Q. arvestades, et Rahvusvahelise Energiaagentuuri hinnangul ulatub ülemäärane kasum 2022. aastal 200 miljardi euroni ⁽⁷⁾; arvestades, et Rahvusvahelise Energiaagentuuri hinnangul võivad juhusliku kasumiga seotud ajutised fiskaalmeetmed teha 2022. aastal kättesaadavaks avaliku sektori tulude jaoks kuni 200 miljardit eurot, et osaliselt hüvitada suuremaid energiaarveid; arvestades, et komisjon esitas 2022. aasta märtsis suunised ajutiste maksumeetmete kehtestamise kohta juhusliku kasumi suhtes ⁽⁸⁾;
- R. arvestades, et Venemaa sõda Ukrainas on näidanud ELi otsustavust, ühtsust ja jõudu demokraatlike väärtuste kaitsmisel; arvestades, et see on näidanud ka majanduslike, sotsiaalsete ja institutsiooniliste reformide vajalikkust ELis, et toime tulla Venemaa sõjalise agressiooni ülemaailmsete tagajärgedega; arvestades, et on hädavajalik säilitada liidu seni muljetavaldav ühtsus ja solidaarsus, kasutades selleks kõiki olemasolevaid mittesõjalisi vahendeid, et lõpetada Venemaa agressioon Ukraina vastu ja tegeleda kollektiivsete vahendite abil selle vahetute tagajärgedega ELis, samuti säilitades käimasoleva seadusandliku tegevuskava, mille eesmärk on parandada liidu sotsiaalset, majanduslikku ja keskkonnavalast vastupanuvõimet, hoolimata Putini soovist meid lõhestada ja neid jõupingutusi nurjata;

⁽⁶⁾ Komisjoni 24. novembri 2021. aasta ettepanek 2022. aasta ühise tööhõivearuande kohta (COM(2021)0743).

⁽⁷⁾ <https://www.iea.org/reports/a-10-point-plan-to-reduce-the-european-unions-reliance-on-russian-natural-gas>

⁽⁸⁾ Komisjoni 8. märtsi 2022. aasta teatis „REPowerEU: Euroopa ühismeede taskukohasema, kindlama ja kestlikuma energiavarustuse tagamiseks“ (COM(2022)0108).

Neljapäev, 19. mai 2022

- S. arvestades vajadust tagada sotsiaalse turumajanduse ja ühtse turu toimimine ka kriisi ajal ja kasutada ära selle täielik potentsiaal Euroopa tarbijate hüvanguks ning aidata suurendada Euroopa ettevõtete tootlikkust, konkurentsivõimet ja töökohtade loomist;
- T. arvestades, et komisjon on esitanud konkreetseid meetmed, et kava „REPowerEU“ ellu viia;
- U. arvestades, et EL peab saama maailmaareenil tõeliseks jõuks, kes on võimeline ise tegutsema ja otsustama, eelkõige kaitse, energeetika, põllumajanduse, vesiviljeluse ja tööstuse valdkonnas;
- V. arvestades, et juurdepääs seksuaal- ja reproduktiivtervisele ning seonduvatele õigustele muutub ka ELi saabuvate pagulaste jaoks üha raskemaks; arvestades ELi kindlat tahet edendada, kaitsta ja järgida iga inimese, naise ja tütarlapse õigust omada täielikku kontrolli ning otsustada vabalt ja vastutustundlikult oma seksuaalsuse ning seksuaal- ja reproduktiivõigustega seotud küsimuste üle ilma diskrimineerimise, sundimise ja soolise vägivallata;

Üldised märkused

1. on solidaarne Ukraina rahvaga ja tõdeb, et aktiivne sõda ELi piiri lähedal avaldab Euroopale ränka sotsiaalset ja majanduslikku mõju; on täiesti teadlik sellest, et demokraatia ja vabadus ei ole väljendatav rahas ega sotsiaalses heaolus; mõistab veel kord kõige karmimalt hukka Venemaa Föderatsiooni ebaseadusliku, provotseerimata ja õigustamatu sõjalise agressiooni Ukraina vastu ja sissetungi Ukrainasse ning Valgevene osalemise selles;
2. rõhutab, et Venemaa sõjaline agressioon Ukraina vastu ning ELi põhjendatud sanktsioonid Venemaa ja Valgevene vastu mõjutavad ELi majanduse pandeemiajärgset taastumist ning kujutavad endast tõsist ohtu ELi taaste- ja vastupidavusstrateegiale ning ühtse turu terviklikkusele;
3. rõhutab, et praegune sõda Ukrainas on süvendanud niigi tugevat energiahinnakriisi kogu Euroopas, millel on otsene negatiivne mõju kõigi ELi kodanike ostujõule ja VKEdele; tuletab meelde, et praegused kõrged gaasi- ja elektri hinnad mõjutavad enamikku liikmesriike, kuigi eri määral ja eri aegadel, ning et praegune hinnatõus nõuab kiiret sekkumist, et teha koordineeritud majandus- ja sotsiaalpoliitilise reageerimise kaudu kindlaks sotsiaal-majanduslikud tagajärjed, neid vältida ja ennetada;
4. rõhutab, kui oluline on tagada energiaalane suveräänsus ja sõltumatus Venemaa tarnetest ning strateegilisem autonoomia ja energiapuudusele, ajakohastades ja tagades suured investeeringud ELi energiataristusse, sealhulgas võrkudevahelistesse ühendustesse ja piiriülesele taristusse taastuvenergia tootmiseks ja energiatõhususse;
5. on veendunud vajaduses veelgi tugevdada liidu solidaarsusvõimet kriisi ajal; kutsub komisjoni ja nõukogu üles olema valmis juhaks, kui kriisi kahjulikku mõju ei ole võimalik olemasolevate programmidega piisavalt käsitleda, ning reageerima otsustavalt, ühtselt ja kiiresti ning solidaarselt nendega, keda see uus tõsine kriis mõjutab, et aidata kodumajapidamisi ja ettevõtteid, eelkõige VKEsid; rõhutab, et kriisi leviku piiramiseks on hädavajalik sihikindel, koordineeritud ja solidaarsusel põhinev Euroopa reageerimine, mille raames tehakse kindlaks majanduslikud ja sotsiaalsed tagajärjed, ennetatakse ja leevendatakse neid ning seeläbi säilitatakse Euroopa kodanike toetus Venemaa vastu võetud meetmetele ja muudele meetmetele, mis on vajalikud ukrainlaste toetamiseks nende kaitsetegevuses; nõuab, et ELi institutsioonid annaksid Ukrainale ELi kandidaatriigi staatuse kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikliga 49 ja teenete alusel;
6. rõhutab oma täielikku toetust Ukrainale ja Ukraina rahvale; rõhutab, kui oluline on, et Euroopa Ülemkogu kiidaks heaks viis Venemaad käsitlevat sanktsioonide paketti, ning nõuab nende kiiret ja tõhusat rakendamist; kutsub liikmesriike üles võtma kiiresti vastu kuuendat sanktsioonipaketti, sealhulgas Venemaa nafta impordi keeldu, nagu komisjon on soovitanud; kordab oma üleskutset kehtestada viivitamatult täielik embargo Venemaa nafta-, söe-, tuumkütuse- ja gaasiimpordile ning loobuda täielikult Nord Stream 1-st ja 2-st; nõuab sanktsioonidega seotud kahju kontrollimeetmete kiiret vastuvõtmist tagamaks, et töötajad ja kodumajapidamised ei peaks kandma selliste poliitiliste otsuste tekitatud koormust;

Neljäpäev, 19. mai 2022

7. toetab ülemaailmseid jõupingutusi, mida tehakse Ukraina aitamiseks, eelkõige G7 kaudu, ning nõuab Ukrainale võlakergenduse võimaldamist; palub, et komisjon ja liikmesriigid juhiks Ukraina solidaarsusfondiga seotud tööd ja Ukraina sõjajärgse taastamise strateegiat; tuletab meelde oma pikaajalist seisukohta, et Euroopa Parlament peab olema täielikult kaasatud ELi usaldusfondide loomisse ja järelevalvesse ning sellega seotud operatiivsesse otsustusprotsessi;

8. kutsub nõukogu üles laiendama nende isikute nimekirja, kelle suhtes kohaldatakse otseselt ELi sanktsioone, sealhulgas Venemaa oligarhid, võttes arvesse loetelu 6 000 isikust, mille esitas Navalnõi sihtasutus; nõuab ELis tegutsevate Venemaa meediatüksuste nimekirja laiendamist, kellele rakendatakse ELi sanktsioone, pidades eelkõige silmas Venemaa luureteenistusega (GRU) seotud uudisteagentuuri InfoRos;

9. märgib, et endised poliitikud, nagu Esko Aho, Francois Fillon ja Wolfgang Schäussel on hiljuti astunud tagasi oma ametikohtadelt Venemaa ettevõtetes, ja nõuab tungivalt, et ka teised, näiteks Karin Kneissl ja Gerhard Schröder, talitaksid samamoodi; kutsub lisaks nõukogu üles laiendama nende isikute nimekirja, kelle suhtes kohaldatakse ELi sanktsioone, Venemaa suurte ettevõtete juhatuste Euroopa liikmetele ning poliitikutele, kes endiselt saavad Venemaa raha;

Majandus- ja sotsiaalkriisi kooskõlastatud lahendamine

10. on veendunud, et tõhus reageerimine lühikeses perspektiivis aitab leevendada kõrgeid energiahindu kodumajapidamiste ja ettevõtete jaoks ning säilitada ostujõudu, kvaliteetset tööhõivet ja avalikke teenuseid, jätkates samal ajal Euroopa rohelise kokkuleppe rakendamist ning õiglast, digi- ja rohepöörat ning tugevdades Euroopa sotsiaaloiguste samba tegevuskava; nõuab energia siseturu tugevdamist, et EL väljaks sõltuvusest, loomata seejuures uusi sõltuvusi;

11. rõhutab veel kord, kui oluline on mitmekesistada energiaressursse, tehnoloogiaid ja tarnemarsruute, samas vältides siduvat mõju, lisaks ulatusliku kava koostamisele avaliku ja erasektori investeringuteks energiatõhususse ja taastuvenergiasse, ning kestlikke ja pikaajalisi avaliku sektori investeringuid, et lahendada kliimamuutuse ja energiavarustuse probleemi; kutsub seetõttu komisjoni üles suurendama energiatõhususe ja taastuvenergia, eelkõige saastevaba vesiniku planeerimise ja rahastamise kooskõlastamist; nõuab fossiilkütuste toetuste kiiret järkjärgulist kaotamist;

12. kordab komisjoni hinnangut, et digipöörde, rohepöörde ja õiglase ülemineku ning sotsiaalse ja majandusliku taastumise probleemidega tegelemiseks on vaja iga-aastaseid täiendavaid investeringuid sadade miljardite ulatuses⁽⁹⁾; rõhutab seepärast, et ELis tuleb paljude aastate jooksul stabiliseerida investeringute kõrgem tase ning suurendada ülespoole suunatud lähenemist;

13. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles seadma avaliku sektori investeringute ja rahalise toetuse, sealhulgas riigiabi eeskirjade paindlikumaks muutmise raames ettevõtetele antava avaliku sektori rahalise toetuse tingimuseks avaliku poliitika eesmärkidega seotud asjakohased nõuded, eelkõige sotsiaalsed, keskkonnaalased ja finantsnõuded, mida abisaajad peaksid täitma seni, kuni nad saavad avaliku sektori toetust, tagades samal ajal ausa ja avatud konkurentsi, võrdsed tingimused ettevõtetele ning ühtse turu aluspõhimõtete järgimise;

14. tunnistab, et vaesuse määra ohjeldamiseks on ülioluline leevendada energiahindade tõusu mõju vähem kaitstud leibkondadele; palub liikmesriikidel jääda ettevaatlikuks ja sihipäraseks oma suurenenud sotsiaalkulutustes, sh sissetulekutoetuses, et leevendada energiahindade tõusu mõju, eelkõige madala sissetulekuga leibkondadele, ning riikliku poliitika rahastamises energiatõhususe suurendamiseks ja taastuvenergia laiemaks kasutuselevõtuks; rõhutab, et palkade suurenemise juures tuleks võtta arvesse pikaajalist inflatsiooni ja tootlikkuse kasvu, et säilitada kodumajapidamiste ostujõud;

⁽⁹⁾ Komisjoni talituste 27. mai 2020 töödokument Euroopa taastumisvajaduste määratlemise kohta (SWD(2020)0098), lk 16ff.

Neljapäev, 19. mai 2022

15. toetab nõukogu üleskutset, et komisjon esitaks ettepanekud, millega tõhusalt lahendada ülemäära kõrgete elektrihindade probleem, säilitades samas ühtse turu terviklikkuse; tuleb meelde komisjoni esitatud praeguseid lühiajalisi võimalusi (otsetoetus tarbijatele vautšerite, maksutagastuste või koguja mudeli/ühe ostja kaudu, riigiabi, maksustamine, hinnalaed, reguleerivad meetmed, näiteks hinnavahelepingud), et vähendada nende erakordselt suurte kulude mõju kodanikele ja ettevõtjatele, tegeledes samal ajal elektriturgudele avalduva edasikanduva mõjuga, kuid on mures võimalike kuritarvituste pärast turul; kutsub komisjoni üles hindama gaasihindade mõju elektrituru toimimisele, eelkõige gaasihinna rolli kindlaksmääramisele lõpphinnas;

16. on sügavalt mures Venemaa Ukraina-vastase sõja tagajärgede pärast ELi toiduga kindlustatusele; rõhutab tungivat vajadust tõhustada ELi lähenemisviisi toiduga kindlustatusele ja vajaduse korral suurendada kestlikku tootmisvõimsust, et vähendada ELi toidusüsteemi üldist sõltuvust ja suurendada toiduainete tarneahela vastupanuvõimet; juhib tähelepanu suurele mõjule põllumajanduslikule toidutööstusele, mis tuleneb tootmiskulude järsust suurenemisest, nagu on kirjeldatud parlamendi 24. märtsi 2022. aasta resolutsioonis vajaduse kohta võtta seoses Venemaa sissetungiga Ukrainasse vastu ELi tegevuskava toiduga kindlustatuse tagamiseks ELis ja väljaspool seda; hoiatab, et paljude riikide väljakuulutatud ekspordipiirangud võivad viia hinnatõusuni, destabiliseerida turgusid, tuua kaasa näljahäda ja soodustada spekulierimist;

Ajutiselt Ukrainast ümber asustatud inimeste integreerimine

17. rõhutab, et kui ei rakendata piisavaid lisakaitsemeetmeid, võib sõda Ukrainas ning sellega kaasnev elukalliduse suurenemine ja töötuse oht veelgi halvendada perekondade, pagulaste, naiste, vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate laste ning kvaliteetse hoolduse ja sotsiaalkaitse vajajate olukorda; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles koondama oma pingutused Euroopa lastegarantii rakendamisele, tagades Ukrainast põgenenud laste ligipääsu tasuta kvaliteetsetele teenustele võrdsetel alustel nende ELi eakaaslastega vastuvõtvates riikides ning palub Euroopa lastegarantii rahastamist kiiresti sobiva summa võrra suurendada;

18. on seisukohal, et kõigis liikmesriikides tuleb tagada ligipääs täielikele tervishoiuteenustele kõigi seal elavate inimeste, eelkõige aga sõjakuritegude ohvriks langenud ning pagulasena ELi saabunud naiste ja tüdrukute jaoks; kutsub liikmesriike üles aitama ajutiselt ümberasustatud Ukraina naisi, et tagada üldine ligipääs kvaliteetsele seksuaal- ja reproduktiivtervis- hoiule ilma diskrimineerimise, sundimise ja väärkohtlemiseta, tegeleda õiguskaitsevahendite küsimusega ja ennetada neid mõjutavaid inimõiguste rikkumisi; väljendab heameelt komisjoni teadaande üle, et eraldatakse 1,5 miljonit eurot ÜRO Rahvastikufondi (UNFPA) eriprojektile, mille raames aidatakse Ukrainas naisi ja tütarlapsi, osutades neile seksuaal- ja reproduktiivtervishoiu teenuseid;

19. palub komisjonil ja liikmesriikidel pöörata erilist tähelepanu saatjata alaealiste, vanematest eraldatud laste ja Ukraina hooldusasutustest pärit laste olukorrale, et tagada nende esmavajaduste rahuldamine, nende asjakohane identifitseerimine ja jälgimine ning andmete jagamine liikmesriikide vahel, et need lapsed saaksid taas ühineda oma perekonnaga või võimaluse korral hiljem uuesti Ukraina ühiskonda integreeruda, tagades samal ajal nende kaitse kuritarvitamise ja inimkaubanduse eest, eriti noorte naiste ja tüdrukute puhul;

20. rõhutab, et COVID-19 kriis on näidanud võõrtöötajate olulist panust Euroopa majanduse toetamisse; hoiatab aga, et võõrtöötajad puutuvad väga sageli kokku halbade töö- ja elamistingimustega, sotsiaalse kaitse puudumise, ühinemisva- baduse ja töötajate õiguste keelamise, diskrimineerimise ja ksenofoobiaga, ning tunneb muret teatatud juhtumite pärast, kus Ukrainast saabuval pagulasi on tööalaselt ära kasutatud; palub komisjonil ja liikmesriikidel neid juhtumeid uurida ja tagada, et Ukraina töötajate õigused oleksid kaitstud ja nende integreerimine toimuks seadusi ja võrdõiguslikkust austades ning diskrimineerimiseta; on veendunud, et ametiühinguid ja kodanikuühiskonna organisatsioone kogu ELis tuleb toetada, sealhulgas meetmete võtmisel pagulaste põhiliste töö- ja sotsiaalsete õiguste kaitsmiseks, pagulastöötajate organiseerimiseks ja ametiühingutesse ühendamiseks ning nende võimestamiseks;

Neljapäev, 19. mai 2022

21. kutsub komisjoni üles andma õigusriiki austavatele liikmesriikidele ka rahalist abi pagulaste vastuvõtmiseks ning sotsiaalseks ja tööturule integreerimiseks, sealhulgas hooldusteenuste, eluaseme, toidu ja materiaalse abi, koolitusprogrammide ja avalike tööturuasutuste jaoks; rõhutab, et Ukrainast pärit puuetega inimestele on vaja pakkuda spetsiaalset kaitset ja hooldust; kutsub liikmesriike üles toetama riiklikke ametiasutusi, vastuvõtu-, haridus- ja tööhõivekeskusi, vabaühendusi ja heategevusorganisatsioone kolmandate riikide kodanike kutsekirjelduse koostamiseks mõeldud ELi vahendi kasutamisel;

22. juhib tähelepanu sellele, et Euroopa vaimse tervise süsteeme tuleks paremini rahastada ning et üldisel elanikkonnal võib olla keeruline hooldusele juurde pääseda ja seda olukorda tuleks parandada; rõhutab, et pagulaste ja teiste rändajate jaoks on see veelgi keerulisem; on seisukohal, et koostöös koolide ning kogukonnapõhiste ja muude organisatsioonidega rakendatavate mittekliiniliste lähenemisviiside kõrval on väga tähtis märgatavalt suurendada kliiniliste vaimse tervise teenuste rahastamist, et toetada pagulasi traumaga toimetulekul;

Euroopa uus vastupanuvõime pakett

Sotsiaalse vastupanuvõime pakett inimeste heaks

23. rõhutab, et kasvavate energiahindade ja seetõttu ka küttekulude kasvu, samuti muude kaupadega seotud kõrgema inflatsiooni tõttu halveneb majanduslik ja sotsiaalne olukord ELis lähikuudel eeldatavasti veelgi; kordab, et endiselt tuleks jälgida terviseriske; on seisukohal, et ELile oleks tähtis seda halvenemist ennetada ning panna 2022. aasta suveks paika poliitiline raamistik ja liikmesriikidele mõeldud konkreetsed algatused, mis peaksid olema suunatud nende kõige vähem kaitstud elanikkonnarühmade toetamisele; toetab nõukogu üleskutset liikmesriikidele ja komisjonile, et järgmist talvehooaega silmas pidades tuleks kiiresti luua vajalikud solidaarsus- ja hüvitusmehhanismid ning teha koostööd ühiste meetmete väljatöötamisel;

24. nõuab ajutist Euroopa sotsiaalse vastupanuvõime paketti, millega koordineeritakse meetmete ja vahendite kogumit ELi sotsiaalse heaolu ja sotsiaalkaitse süsteemide tugevdamiseks, sealhulgas TERA jätkamist ja refinantseerimist niikaua, kuni püsivad sõja negatiivsed sotsiaal-majanduslikud tagajärjed tööturule, ning nõuab sotsiaalset päästevahendit koos suurema avaliku toetusega olemasolevatele vahenditele, mis on suunatud meie ühiskonna kõige vaesematele; nõuab ühtlasi kliimameetmete sotsiaalfondi kiiret vastuvõtmist; nõuab suuremaid investeeringuid sotsiaalsesse kliimameetmetesse; kutsub liikmesriike üles kaaluma vajaduse korral riiklike üüri indekseerimise kavade ajutist peatamist;

25. kutsub komisjoni üles korraldama Porto sotsiaaltippkohtumise järelüritust, kaasates ELi institutsioone ja sotsiaalpartnereid, et arutada probleeme, mis tulenevad meie praegusest eriolukorrast koos kasvava inflatsiooni ja selle sotsiaalsete tagajärgedega, eelkõige seoses elutingimustega, rikkuse õiglase ümberjagamisega eri ühiskonnagruppide raames ja inimväärse palgaga, ning ajakohastada Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava, et tagada seatud eesmärkide täitmine, võttes vajaduse korral vastu lisaettepanekuid ja/või rahalisi vahendeid;

26. juhib tähelepanu sellele, et komisjon esitab nõukogu soovitusel miinimumsissetuleku süsteemide raamistiku kohta, mille eesmärk on kaitsta õigust inimväärsele elule, kaotada vaesus ning tegeleda piisavuse ja katte küsimusega, kaasa arvatud kaitse taseme säilitamine, kuna seda on tungivalt vaja; tuletab meelde, et komisjon on riigipõhistes soovitusel soovitanud miinimumsissetuleku süsteeme ning tõdenud, et mitte kõik liikmesriigid ei ole seadnud seda vaesuspiirist kõrgemale; nõuab lisaks, et võetaks vastu kavad kvalifikatsiooni omandamise toetusteks, mida antakse abi vajavatele inimestele, kes soovivad omandada kutse- või kolmanda taseme haridust, et katta nende hariduskulud ja olulised vajadused;

27. tuletab meelde, et COVID-19 kriis on tööhõive, hariduse, koolituse ja vaimse heaoluga seoses mõjutanud eriti noori; tunneb muret selle pärast, et Venemaa Ukraina-vastasele agressioonile järgnenud kriisist tulenev majanduslangus ähvardab jätta Euroopas veel palju rohkem noori tööta ning sellel on pikaajalised sotsiaal-majanduslikud tagajärjed;

Neljapäev, 19. mai 2022

28. tuletab meelde, et õigus piisavale elatustasemele, sealhulgas eluasemele, sisaldub inimõiguste ülddeklaratsioonis; hoiatab, et Euroopa eluasemeturg satub veelgi suurema surve alla, ning kutsub seetõttu komisjoni ja liikmesriike üles töötama selle nimel, et tagada kõigile juurdepääs inimväärsele ja taskukohasele eluasemele riiklike taskukohase eluaseme kavade kaudu, mis sisalduvad riiklikes reformikavades; väljendab sellega seoses heameelt kodutuse vastu võitlemise Euroopa platvormi üle;

29. hoiatab käimasoleva sõja mõju eest ülemaailmsetele toiduainete tarneahelatele ja hindadele ning tagajärgede eest ostujõule; juhib toiduhindade tõusu silmas pidades tähelepanu sellele, et uues ESF+s on sotsiaalse kaasamise meetmete jaoks vastu võetud suurem miinimumeraldis ja lisaks 3 % enim puudust kannatavate isikute Euroopa abifondi raames võetavatele meetmetele, ning ergutab liikmesriike eraldama rohkem kui ESF+ raames nõutavad miinimumsummad;

Ettevõtjatele mõeldud majandusliku abi pakett

30. kordab üleskutset, et EL tegutseks kooskõlastatult Venemaa Ukraina-vastase sõja ning kehtestatud sanktsioonide majanduslike ja sotsiaalsete tagajärgedega toimetuleku nimel; teeb ettepaneku luua ettevõtjatele majandusliku abi pakett, mis hõlmaks majanduslikke, eelarvelisi ja seadusandlikke meetmeid, sealhulgas VKEde ja avalike investeeringute jaoks, seadmata ohtu ELi 2030. ja 2050. aasta kliimaeesmärke; on seisukohal, et selline pakett peaks hõlmama vähemalt järgmist:

- a) komisjon peaks esitama analüüsi, milles tehakse kooskõlas parema õigusloome eesmärkidega kindlaks sektorid, mida kõrgemate energia- ja toormehindade ning sõja kumulatiivne mõju kõige rohkem puudutab;
- b) suurendada selliste sektorite ettevõtjatele antavat abi, tagades riigiabi eeskirjade paindliku kohaldamise, tagades samal ajal ausa konkurentsi vastavalt ettevõtjate ärimudelitesse integreeritud asjakohastele siduvatele kestlikkusnõuetele, nagu kollektiivse koondamise keeld, suurem energiatõhusus, täiendav taastuvenergia kasutamine ja esmase materjali vähendamise eesmärgid;
- c) luua mitmekesisamisstrateegia, et tagada kaupade ja kriitilise tähtsusega toorainete, näiteks haruldaste muldmetallide usaldusväärne tarnimine, samuti tagada kooskõlas Pariisi kokkuleppega kestlikud tarneahelad;
- d) tagada energiasõltumatus Venemaa tarnetest ning strateegilisem autonoomia, ajakohastades ja tagades suured investeeringud ELi energiataristusse, sealhulgas võrkudevahelistesse ühendustesse ja piiriülesesse taristusse, taastuvenergia tootmisse ja energiatõhususse;
- e) suurendada ELi tagatise taset programmi „InvestEU“ raames, et soodustada investeeringuid Euroopa VKEde toetuseks, sealhulgas kapitalitoetuse eesmärgil, ning luua selle programmi raames spetsiaalne komponent sõja tagajärgedest mõjutatud ettevõtetele ja energiasõltumatusse seotud projektidele, mis toetavad programmi energia- ja kliimaeesmärke, andes neile uut rahastust;

31. juhib tähelepanu nõukogu hiljutistele järeldustele, milles kutsutakse liikmesriike ja komisjoni üles kasutama ka edaspidi parimal viisil ära riigiabi meetmeid, sealhulgas uut ajutist kriisiaja raamistikku; rõhutab sellega seoses kestlikkus- ja sotsiaalsete tingimuste täielikku puudumist komisjoni esitatud riigiabi raamistikus; nõuab, et ELi institutsioonid ja liikmesriigid tagaksid, et ettevõtetele pandeemia ja sõja majandusliku mõjuga toimetulekuks antava riikliku rahalise toetuse tingimuseks seataks, et seda kasutatakse töötajate hüvanguks ning et toetust saavad ettevõtted hoiduvad juhtkonnale lisatasude maksimisest, maksudest kõrvalehoidumisest, dividendide väljamaksmisest või aktsiate tagasiostmisest niikaua, kuni nad seda toetust saavad;

32. väljendab heameelt selle üle, et komisjon võtab peagi vastu ühtse turu hädaolukorra vahendi; nõuab tungival, et komisjon lisaks sellisesse õigusraamistikku sätteid, millega kehtestatakse ettevõtjate vastupidavustestid, mis sarnanevad finantseerimisasutuste stressitestidega, et kaardistada ja hinnata nende tarneahela riske, sealhulgas välismõjusid ning sotsiaalseid, keskkonna- ja poliitilisi riske, ning pakkuda neile võimalikke lahendusi;

Neljapäev, 19. mai 2022

33. rõhutab hästi toimiva ühtse turu tähtsust ELi majanduse selgroona; toonitab, et Venemaa sissetung Ukrainasse on toonud esile terve rea ELi nõudluse ja pakkumise häirekindlusega seotud probleeme, mis mõjutavad liidu tööstust ja killustavad ühtset turgu; palub komisjonil esitada uued ettepanekud, et julgustada erasektori osalejaid Euroopa Liitu investeerima ja eelkõige tugevdada teenuste ühtset turgu, teha edusamme kapitaliturgude liidu ja pangandusliidu valdkonnas ning kasutada avaliku ja erasektori partnerluse uusi vorme, mille puhul riik võtab piiratud rahastamisrisiki, et kaasata rohkem erasektori investeeringuid, nagu COVID-19 toetuskavad VKEdele;

ELi tegutsemisvõime suurendamine

34. rõhutab, et COVID-19 kriisile reageerides tundsid Euroopa kodanikud, et EL kaitseb neid ja pakub väljaavaateid, eelkõige programmi TERA ja taasterahastu „NextGenerationEU“ (NGEU) loomise kaudu; rõhutab, et ei NGEU, selle taaste- ja vastupidavusrahastu komponent ega ka praeguse 2021–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku paindlikkus ei ole piisavad, et katta Ukraina sõjast tulenevaid rahalisi vajadusi; tuletab meelde, et need vahendid ei olnud mõeldud ega suuruse poolest loodud Venemaa agressioonist ja sissetungist tulenevate uute probleemide lahendamiseks ning samal ajal investeeringute säilitamiseks ELi programmidesse ja poliitikasse, sealhulgas olulistesse prioriteetidesse, nagu õiglane üleminek, rohe- ja digipööre;

35. kutsub komisjoni üles optimaalselt ära kasutama mitmeaastase finantsraamistiku määruks ja finantsmääruses sätestatud rahastamisvõimalusi, paindlikkust ja muid sätteid; on siiski veendunud, et ettenägematute ja kiireloomuliste vajaduste rahuldamiseks tuleb ELi eelarves ette näha täiendav paindlikkus, sealhulgas täielikult kasutada kulukohustuste vabastamist; palub komisjonil korraldada praeguse mitmeaastase finantsraamistiku toimimise põhjalik läbivaatamine ja teha võimalikult kiiresti ja hiljemalt 2023. aasta esimeses kvartalis seadusandlik ettepanek mitmeaastase finantsraamistiku põhjaliku läbivaatamise kohta; loodab, et selle läbivaatamise käigus võetakse arvesse Ukraina sõja pikaajalist mõju ja võetud erakorralisi meetmeid;

36. tuletab meelde oma valmisolekut mobiliseerida kõik olemasolevad liidu eelarvevahendid, et pakkuda Ukraina sõja eest põgenevatele inimestele võimalikult tugevat rahalist toetust, ning hoiatab, et selline mobiliseerimine ei tohiks kahjustada olemasolevaid programme ja meetmeid; palub komisjonil teha eelkõige varasema programmitöö põhjal kindlaks jaotamata jäänud lisaressursid, mida saab mobiliseerida Ukraina toetamiseks ja sõja tagajärgedega tegelemiseks;

37. väljendab heameelt komisjoni uue programmi „REPowerEU“ raames esitatud kava üle muuta Euroopa Venemaa fossiilkütustest sõltumatuks aegsasti enne 2030. aastat, alustades gaasist, võttes arvesse Venemaa sissetungi Ukrainasse; kutsub komisjoni üles uurima, kuidas saaks seda programmi kasutada koos riiklike taaste- ja vastupidavuskavadega, et edendada investeeringuid energiasüsteemi ümberkujundamisse, sealhulgas mitut riiki hõlmavate projektide rahastamiseks energiapuuduse valdkonnas;

38. nõuab riiklike taaste- ja vastupidavuskavade kiiret rakendamist eelkõige energeetika valdkonnas nii riiklikul kui ka Euroopa tasandil; on kindlalt veendunud, et see peaks suurendama ELi strateegilist autonoomiat;

39. tuletab meelde, et rohkem kui 200 miljardi euro ulatuses laene on jäänud võtmata; palub seetõttu liikmesriikidel kasutada taotlemata taaste- ja vastupidavusrahastu laene praeguste sõjast tulenevate majanduslike ja sotsiaalsete kahjude katmiseks kooskõlas taaste- ja vastupidavusrahastu määrusega;

40. võtab teadmiseks IMFi järeldused, et fiskaalpoliitika sobib uute šokkidega toimetulemiseks paremini kui rahapoliitika ning et automaatsetel eelarve stabilisaatoritel tuleks võimaldada vabalt toimida, eraldades samal ajal lisavahendeid muu hulgas pagulastele humanitaarabi andmiseks, väikese sissetulekuga leibkondadele mõeldud ülekanneteks ja vähe kaitstud, kuid elujõuliste ettevõtete sihipäraseks toetamiseks;

Neljapäev, 19. mai 2022

41. peab kiiduväärseks komisjoni teatist eelarvepoliitika suuniste kohta 2023. aastaks⁽¹⁰⁾ ja selle üleskutset säilitada toetav eelarvepoliitika, olles samas valmis muutuvale majanduslikule ja sotsiaalsele olukorrale reageerima; ootab, et komisjon esitaks rea eelarvepoliitika meetmeid, et reageerida majandusšokkidele ja vaesuse taseme järsule tõusule; loodab sellega seoses ühtlasi, et üldine vabastusklausel jääb kehtima seni, kuni see on põhjendatud; on seisukohal, et praeguses olukorras võivad eelarve-eeskirjade juurde tagasipöördumisel olla ettekavatsemata tagajärjed ELi majandusele ja liikmesriikide suutlikkusele praeguse kriisiga toime tulla;

42. kasutab keset jätkuvaid ülemaailmseid geopoliitilisi probleeme, nagu COVID-19 pandeemia ja Venemaa sissetung Ukrainasse, võimalust mõelda uuesti läbi ELi majandusjuhtimine, et suurendada selle vastupanuvõimet šokkidele ja kriisidele ning tugevdada selle sotsiaalset ja energeetikamõõdet; kutsub komisjoni üles uuendama kõikehõlmavaid majanduspoliitilisi meetmeid praegusele kriisile reageerimiseks, et tõhusalt tegeleda majandusliku ja sotsiaalse ebavõrdsuse probleemiga, arvestades tohutuid investeerimisvajadusi;

43. palub komisjonil algatada ELi eelarve-eeskirjade läbivaatamine; märgib, et majanduse juhtimise raamistiku läbivaatamisel tuleb arvesse võtta pandeemia tagajärgi, sõda ja mõju energiasüsteemi ümberkujundamisele;

44. nõuab uue sihtotstarbelise Euroopa fondi (Euroopa strateegilise autonoomia fond) loomist, millest rahastatakse piiriülest energiataristut (vältides sõltuvust fossiilkütustest), taastuvenergia tootmist ja energiatõhusust, mis kindlustaks teed Euroopa rohelise kokkuleppe, ringmajanduse ja kestliku arengu suunas, ning küberturvalisust, tööstuse konkurentsivõimet, ringmajandust, toiduga kindlustatust ja kestlikku arengut, tagades seeläbi Euroopa sõltumatuse ja kaitstes tulevastel aastakümnetel kvaliteetseid avalikke teenuseid; nõuab kindlalt, et selline fond loodaks seadusandliku tavamenetluse kohaselt ning et see toimiks Euroopa Parlamendi täieliku järelevalve all ja seda haldaks otseselt komisjon; rõhutab, et selle kogusumma tuleks kindlaks määrata kulude ja investeerimispuudujääkide selge hindamise alusel; palub, et kõik see põhineks NGEUst saadud õppetundidel;

45. rõhutab, et paralleelselt on vaja uusi ELi omavahendeid, et katta vähemalt NGEU tagasimaksmise kulud (põhisumma ja intress) ning tagada liidu eelarve pikaajaline kestlik rahastamine, et vältida uute prioriteetide rahastamist olemasolevate programmide ja meetmete arvelt; on kindlalt otsustanud hoolikalt jälgida kokkulepitud ja õiguslikult siduva omavahendite tegevuskava rakendamist alates 2020. aasta detsembrist; nõuab tungivalt, et nõukogu kiirendaks läbirääkimisi ELi esimese omavahendite kogumi üle, mis hõlmab süsinikdioksiidi piirimaksu mehhanismist, heitkogustega kauplemise süsteemist ning suurimate ja tulutoovaimate hargmaiste ettevõtjate kasumist saadavat tulu, et jõuda kokkuleppele enne 2023. aasta eelarvemenetluse lõpuleviimist; kordab oma nõudmist võtta viivitamata kasutusele teine uute omavahendite kogum, sealhulgas finantstehingute maks, ning nõuab tungivalt, et komisjon esitaks ettepaneku enne 2023. aasta detsembrist; rõhutab vajadust võtta edasisi meetmeid, kui kavandatud uusi omavahendeid vastu ei võeta või kui need ei tooda ELi eelarvesse oodatavat tulu; rõhutab sellega seoses, et kolme institutsiooni regulaarne dialoog omavahendite teemal on väga oluline;

46. märgib, et nagu rõhutas Euroopa Ülemkogu, võib juhuslike tulude ajutine maksustamine või regulatiivne sekkumine olla riikliku rahastamise allikas; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles koordineerima juhusliku kasumi maksustamise kavade või muude reguleerivate meetmete kavandamist, et kasutada neid Ukraina sõja sotsiaalsete ja majanduslike tagajärgede leevendamiseks ELi jaoks;

47. rõhutab, et lisaks 1. sambale on vaja kiiresti rakendada OECD 2. samba kokkulepe minimaalse tegeliku maksustamise kohta, mis keskendub kasumi ja maksustamisõiguste õiglasemale jaotamisele riikide vahel, pidades silmas suurimaid rahvusvahelisi ettevõtteid, sealhulgas digivaldkonnas⁽¹¹⁾;

⁽¹⁰⁾ Komisjoni 2. märtsi 2022. aasta teatis „Eelarvepoliitika suunised 2023. aastaks“ (COM(2022)0085).

⁽¹¹⁾ Vt volinik Gentiloni 15. veebruari 2022. aasta vastust kirjalikule küsimusele E-005563/2021 liikmesriikide ja ELi maksutulude kohta pärast OECD kokkulepet.

Neljapäev, 19. mai 2022

48. kordab, et edasiste reformide, sealhulgas käitumisjuhendi tööühma (äriühingute maksustamine) esitatud reformide kaudu ning kooskõlas parlamendi soovitustega on vaja kiiresti võidelda maksudest kõrvalehoidumise, maksude vältimise ja agressiivse maksuplaneerimise vastu; kutsub nõukogu üles jõudma kokkuleppele komisjoni ettepanekute suhtes vaadata läbi energia maksustamise direktiiv⁽¹²⁾ ja võtta vastu direktiiv, millega kehtestatakse eeskirjad variüksuste maksustamise eesmärgil väärkasutamise vältimiseks⁽¹³⁾, lähtudes parlamendi sellekohasest arvamusest;

49. väljendab heameelt teostatavusuuringu üle, mida komisjon taotles seoses Euroopa Parlamendi konkreetse nõudmisega ELi varade registri kohta; märgib, et selline mehhanism võib anda avaliku sektori asutustele õigeaegse juurdepääsu teabele suure väärtusega varade ja kaupade omandiõiguse kohta kogu ELis ning sellega tõhusalt piirata sihipärastest finantssanktsioonidest kõrvalehoidmise püüdeid ning võidelda rahapesu ning maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimise vastu; on lisaks seisukohal, et komisjon peaks nõudma, et väljaspool ELi asuvad jurisdiktsioonid avalikustaksid teabe nende jurisdiktsiooni alla kuuluvate karistatud isikute ja üksuste varade omandiõiguse kohta;

50. kordab oma üleskutset kasutada rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise õigusaktide paketi üle peetavate läbirääkimiste raamistikku seniste lünkade kaotamiseks, mis võimaldavad varjata tegelikult kasusaava omaniku struktuure, ning tagada, et kõik loetellu kantud Venemaa oligarhide valduses olevad asjaomased varad ELis konfiskeeritakse kooskõlas ELi õigusraamistikuga; tunnustab sellega seoses komisjoni juures tegutseva varade külmutamise ja arestimise töökonna tööd;

o

o o

51. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.

⁽¹²⁾ Komisjoni 14. juuli 2021. aasta ettepanek võtta vastu nõukogu direktiiv, millega korraldatakse ümber energiatoodete ja elektrienergia maksustamise liidu raamistik (COM(2021)0563).

⁽¹³⁾ Komisjoni 22. detsembri 2021. aasta ettepanek võtta vastu nõukogu direktiiv, millega kehtestatakse eeskirjad varifirmade maksustamise eesmärgil kuritarvitamise vältimiseks (COM(2021)0565).

Neljapäev, 19. mai 2022

III

(Ettevalmistavad aktid)

EUROOPA PARLAMENT

P9_TA(2022)0208

Kaubanduse ajutine liberaliseerimine, millega täiendatakse Ukraina toodete suhtes kohaldatavaid kaubanduskontsessioone ELi ja Ukraina vahelise assotsieerimislepingu alusel *I**

Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta seadusandlik resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb kaubanduse ajutist liberaliseerimist, millega täiendatakse Ukraina toodete suhtes kohaldatavaid kaubanduskontsessioone ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ning teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepingu alusel (COM(2022)0195 – C9-0159/2022 – 2022/0138(COD))

(Seadusandlik tavamenetlus: esimene lugemine)

(2022/C 479/09)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni ettepanekut Euroopa Parlamendile ja nõukogule (COM(2022)0195),
 - võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 2 ja artikli 207 lõiget 2, mille alusel komisjon esitas ettepaneku Euroopa Parlamendile (C9-0159/2022),
 - võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 3,
 - võttes arvesse nõukogu esindaja poolt 13. mai 2022. aasta kirjas võetud kohustust kiita Euroopa Parlamendi seisukoht heaks vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõikele 4,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 59,
 - võttes arvesse rahvusvahelise kaubanduse komisjoni raportit (A9-0146/2022),
1. võtab vastu allpool toodud esimese lugemise seisukoha;
 2. palub komisjonil ettepaneku uuesti Euroopa Parlamendile saata, kui komisjon asendab oma ettepaneku, muudab seda oluliselt või kavatses seda oluliselt muuta;
 3. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide parlamentidele.

P9_TC1-COD(2022)0138

Euroopa Parlamendi seisukoht, vastu võetud esimesel lugemisel 19. mail 2022. aastal eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2022/..., mis käsitleb kaubanduse ajutist liberaliseerimist, millega täiendatakse Ukraina toodete suhtes kohaldatavaid kaubanduskontsessioone ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning nende liikmesriikide ning teiselt poolt Ukraina vahelise assotsieerimislepingu alusel

(Kuna Euroopa Parlament ja nõukogu jõudsid kokkuleppele, vastab Euroopa Parlamendi seisukoht õigusakti (määrus (EL) 2022/870) lõplikule kujule).

Neljapäev, 19. mai 2022

P9_TA(2022)0209

Tõendite säilitamine, analüüsimine ja hoiustamine Eurojustis genotsiidi, inimsusvastaste kuritegude, sõjakuritegude ja nendega seotud kuritegude kohta *I**

Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta seadusandlik resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2018/1727 seoses genotsiidi, inimsusvastaste kuritegude ja sõjakuritegudega seotud tõendite kogumise, säilitamise ja analüüsimisega Eurojustis (COM(2022)0187 – C9-0155/2022 – 2022/0130(COD))

(Seadusandlik tavamenetlus: esimene lugemine)

(2022/C 479/10)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni ettepanekut Euroopa Parlamendile ja nõukogule (COM(2022)0187),
 - võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 2 ja artiklit 85, mille alusel komisjon esitas ettepaneku Euroopa Parlamendile (C9-0155/2022),
 - võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 3,
 - võttes arvesse nõukogu esindaja poolt 18. mai 2022. aasta kirjas võetud kohustust kiita Euroopa Parlamendi seisukoht heaks vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõikele 4,
 - võttes arvesse kodukorra artikleid 59 ja 163,
1. võtab vastu allpool toodud esimese lugemise seisukoha;
 2. palub komisjonil ettepaneku uuesti Euroopa Parlamendile saata, kui komisjon asendab selle uue ettepanekuga, muudab seda oluliselt või kavatseb seda oluliselt muuta;
 3. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide parlamentidele.

P9_TC1-COD(2022)0130

Euroopa Parlamendi seisukoht, vastu võetud esimesel lugemisel 19. mail 2022. aastal eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2022/..., millega muudetakse määrust (EL) 2018/1727 seoses tõendite säilitamise, analüüsimise ja hoiustamisega Eurojustis genotsiidi, inimsusvastaste kuritegude, sõjakuritegude ja nendega seotud kuritegude kohta

(Kuna Euroopa Parlament ja nõukogu jõudsid kokkuleppele, vastab Euroopa Parlamendi seisukoht õigusakti (määrus (EL) 2022/838) lõplikule kujule).

Neljapäev, 19. mai 2022

P9_TA(2022)0210

Määrus (EL) 2016/1628 – delegeeritud õigusaktide vastuvõtmise õiguse pikendamine *I**

Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta seadusandlik resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2016/1628, et pikendada komisjoni õigust võtta vastu delegeeritud õigusakte (COM(2022)0113 – C9-0119/2022 – 2022/0080(COD))

(Seadusandlik tavamenetlus: esimene lugemine)

(2022/C 479/11)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni ettepanekut Euroopa Parlamendile ja nõukogule (COM(2022)0113),
 - võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 2 ja artiklit 114, mille alusel komisjon esitas ettepaneku Euroopa Parlamendile (C9-0119/2022),
 - võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 3,
 - võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 18. mai 2022. aasta arvamust ⁽¹⁾,
 - võttes arvesse nõukogu esindaja poolt 11. mai 2022. aasta kirjas võetud kohustust kiita Euroopa Parlamendi seisukoht heaks vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõikele 4,
 - võttes arvesse kodukorra artikleid 59 ja 163,
1. võtab vastu allpool toodud esimese lugemise seisukoha;
 2. palub komisjonil ettepaneku uuesti Euroopa Parlamendile saata, kui komisjon asendab selle uue ettepanekuga, muudab seda oluliselt või kavatseb seda oluliselt muuta;
 3. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide parlamentidele.

P9_TC1-COD(2022)0080

Euroopa Parlamendi seisukoht, vastu võetud esimesel lugemisel 19. mail 2022. aastal eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2022/..., millega muudetakse määrust (EL) 2016/1628, et pikendada komisjoni õigust võtta vastu delegeeritud õigusakte

(Kuna Euroopa Parlament ja nõukogu jõudsid kokkuleppele, vastab Euroopa Parlamendi seisukoht õigusakti (määrus (EL) 2022/992) lõplikule kujule).

⁽¹⁾ Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata.

Neljapäev, 19. mai 2022

P9_TA(2022)0216

Hargmaiste kontsernide madalaim maksustamistase *

Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta seadusandlik resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu direktiiv hargmaiste kontsernide ülemaailmse madalaima maksustamistaseme tagamise kohta Euroopa Liidus (COM(2021)0823 – C9-0040/2022 – 2021/0433(CNS))

(Seadusandlik erimenetlus – konsulteerimine)

(2022/C 479/12)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni ettepanekut nõukogule (COM(2021)0823),
 - võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 115, mille alusel nõukogu konsulteeris Euroopa Parlamendiga (C9-0040/2022),
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 82
 - võttes arvesse majandus- ja rahanduskomisjoni raportit (A9-0140/2022),
1. kiidab komisjoni ettepaneku muudetud kujul heaks;
 2. palub komisjonil oma ettepanekut vastavalt muuta, järgides Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 293 lõiget 2;
 3. palub nõukogul Euroopa Parlamenti teavitada, kui nõukogu kavatseb Euroopa Parlamendi poolt heaks kiidetud teksti muuta;
 4. palub nõukogul Euroopa Parlamendiga uuesti konsulteerida, kui nõukogu kavatseb komisjoni ettepanekut oluliselt muuta;
 5. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide parlamentidele.

Neljapäev, 19. mai 2022

Muudatusettepanek 1
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Põhjendus 6

Komisjoni ettepanek

- (6) Liikmesriikide vahel kokku lepitud GloBE näidiseeskirju tuleb rakendada nii, et see jääks ülemaailmsele kokkuleppele võimalikult sarnaseks. Käesolevas direktiivis järgitakse **hoolikalt** GloBE näidiseeskirjade sisu ja ülesehitust. Selleks et tagada kooskõla liidu esmase õigusega ja täpsemalt asutamisvabadusega, tuleks käesoleva direktiivi sätteid kohaldada nii liikmesriigi residendist üksuste kui ka selles liikmesriigis asuva emaettevõtja mitteresidendist üksuste suhtes. Samuti tuleks käesolevat direktiivi kohaldada suurte puhtalt riigisiseste kontsernide suhtes. Sel viisil kujundatakse õigusraamistik, millega välditakse mis tahes diskrimineerimist piiriüleste ja riigisiseste olukordade vahel. Lisamaksuga maksustatakse kõiki üksusi, sealhulgas tulu arvessevõtmise reeglit kohaldavat emaettevõtjat, kes asuvad madalate maksudega liikmesriigis. Samuti maksustatakse lisamaksuga sama emaettevõtja kontserni kuuluvaid üksusi, mis asuvad teises liikmesriigis, kus on madalad maksud.

Muudatusettepanek

- (6) Liikmesriikide vahel kokku lepitud GloBE näidisreegleid tuleb rakendada nii, et see jääks ülemaailmsele kokkuleppele võimalikult sarnaseks. **Kokkuleppe edu sõltub täielikult läbipaistvast ja järjepidevast rakendamisest liidus ja kogu maailmas.** Käesolevas direktiivis järgitakse **üldiselt** GloBE näidisreeglite sisu ja ülesehitust, **kuid see on mõnes aspektis erinev, sealhulgas mis puudutab teatavate reeglite kohaldamist liidus.** Selleks et tagada kooskõla liidu esmase õigusega ja täpsemalt asutamisvabadusega, tuleks käesoleva direktiivi sätteid kohaldada nii liikmesriigi residendist üksuste kui ka selles liikmesriigis asuva emaettevõtja mitteresidendist üksuste suhtes. Samuti tuleks käesolevat direktiivi kohaldada suurte puhtalt riigisiseste kontsernide suhtes. Sel viisil kujundatakse õigusraamistik, millega välditakse mis tahes diskrimineerimist piiriüleste ja riigisiseste olukordade vahel. Lisamaksuga maksustatakse kõiki üksusi, sealhulgas tulu arvessevõtmise reeglit kohaldavat emaettevõtjat, kes asuvad madalate maksudega liikmesriigis. Samuti maksustatakse lisamaksuga sama emaettevõtja kontserni kuuluvaid üksusi, mis asuvad teises liikmesriigis, kus on madalad maksud.

Neljapäev, 19. mai 2022

Muudatusettepanek 2
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Põhjendus 7

Komisjoni ettepanek

- (7) Kuigi on vaja vähendada maksustamise vältimise viise, tuleks vältida negatiivset mõju väiksematele hargmaistele ettevõtjatele siseturul. Sel eesmärgil tuleks käesolevat direktiivi kohaldada üksnes liidus asuvate üksuste suhtes, mis kuuluvad hargmaiste ettevõtete kontsernidesse või suurtesse riigisisesesse kontsernidesse, mis vastavad **vähemalt** 750 000 000 euro suurusele konsolideeritud tulu aastakünnisele. See künnis oleks kooskõlas kehtivates rahvusvahelistes maksueeskirjades sätestatud künnisega, näiteks eeskirjadega aruandluse kohta riikide lõikes⁽⁹⁾. Käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvaid majandusüksusi nimetatakse kontserni kuuluvateks üksusteks. Teatavad üksused tuleks nende konkreetse eesmärgi ja tsiviilõigusliku seisundi tõttu direktiivi kohaldamisalast välja jätta. Väljajäetud üksused oleksid need, kes ei ole kasumile orienteeritud ja tegutsevad üldistes huvides ning keda seetõttu tõenäoliselt ei maksustata liikmesriigis, kus nad asuvad. Nende erihuvide kaitsmiseks on vaja jätta käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja valitsusüksused, rahvusvahelised organisatsioonid, mittetulundusühendused ja pensionifondid. Investeeringufondid ja kinnisvarainvesteeringute vahendid tuleks samuti kohaldamisalast välja jätta, kui need asuvad omanikeahela tipus, sest nende niinimetatud maksustamise mõttes läbipaistvate üksuste puhul maksustatakse teenitud tulu omanike tasandil.

⁽⁹⁾ Nõukogu 25. mai 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/881, millega muudetakse direktiivi 2011/16/EL seoses kohustusliku automaatse teabevahetusega maksustamise valdkonnas (ELT L 146, 3.6.2016, lk 8) [DAC 4].

Muudatusettepanek

- (7) Kuigi on vaja vähendada maksustamise vältimise viise, tuleks vältida negatiivset mõju väiksematele hargmaistele ettevõtjatele siseturul. Sel eesmärgil tuleks käesolevat direktiivi kohaldada üksnes liidus asuvate üksuste suhtes, mis kuuluvad hargmaiste ettevõtete kontsernidesse või suurtesse riigisisesesse kontsernidesse, mis vastavad 750 000 000 euro suurusele konsolideeritud tulu aastakünnisele. See künnis oleks kooskõlas kehtivates rahvusvahelistes maksueeskirjades sätestatud künnisega, näiteks eeskirjadega aruandluse kohta riikide lõikes⁽⁹⁾, **ja seda peaksid seetõttu järgima kõik liikmesriigid. Komisjon peaks jälgima, kuidas ja millises ulatuses kohaldavad liikmesriigid GloBE näidisreegleid väiksemate üksuste suhtes, ning võtma asjakohaseid meetmeid, kui nad kohaldavad neid viisil, mis on vastuolus liidu õiguse põhimõtetega või kahjustab siseturu terviklikkust.** Käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvaid majandusüksusi nimetatakse kontserni kuuluvateks üksusteks. Teatavad üksused tuleks nende konkreetse eesmärgi ja tsiviilõigusliku seisundi tõttu direktiivi kohaldamisalast välja jätta. Väljajäetud üksused oleksid need, kes ei ole kasumile orienteeritud ja tegutsevad üldistes huvides ning keda seetõttu tõenäoliselt ei maksustata liikmesriigis, kus nad asuvad. Nende erihuvide kaitsmiseks on vaja jätta käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja valitsusüksused, rahvusvahelised organisatsioonid, mittetulundusühendused ja pensionifondid. Investeeringufondid ja kinnisvarainvesteeringute vahendid tuleks samuti kohaldamisalast välja jätta, kui need asuvad omanikeahela tipus, sest nende niinimetatud maksustamise mõttes läbipaistvate üksuste puhul maksustatakse teenitud tulu omanike tasandil.

⁽⁹⁾ Nõukogu 25. mai 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/881, millega muudetakse direktiivi 2011/16/EL seoses kohustusliku automaatse teabevahetusega maksustamise valdkonnas (ELT L 146, 3.6.2016, lk 8) [DAC 4].

Neljapäev, 19. mai 2022

Muudatusettepanek 3
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Põhjendus 13

Komisjoni ettepanek

- (13) Selleks et liikmesriigid saaksid kasu oma territooriumil asuvatelt madalalt maksustatud üksustelt kogutavast lisamaksutulust, peaks liikmesriikidel olema **võimalik otsustada** kohaldada riigisisese lisamaksu süsteemi. Hargmaiste ettevõtete kontserni kuuluvad üksused, mis asuvad siseriiklikus maksusüsteemis tulu arvessevõtmise reegli ja alamaksustatud maksete reeglga samaväärsete eeskirjade rakendamise kasuks otsustanud liikmesriigis, peaksid maksma sellele liikmesriigile lisamaksu. Jättes liikmesriikidele mõningase paindlikkuse riigisisese lisamaksu süsteemi tehniliseks rakendamiseks, peaks **selline süsteem tagama kontserni kuuluvate üksuste tingimustele vastava tulu või kahjumi minimaalse tegeliku maksustamise samal või samaväärsel viisil nagu käesoleva direktiivi tulu arvessevõtmise reegel ja alamaksustatud maksete reegel.**

Muudatusettepanek

- (13) Selleks et liikmesriigid saaksid kasu oma territooriumil asuvatelt madalalt maksustatud üksustelt kogutavast lisamaksutulust, peaks liikmesriikidel olema **võimalus** kohaldada riigisisese lisamaksu süsteemi. Hargmaiste ettevõtete kontserni kuuluvad üksused, mis asuvad siseriiklikus maksusüsteemis tulu arvessevõtmise reegli ja alamaksustatud maksete reeglga samaväärsete eeskirjade rakendamise kasuks otsustanud liikmesriigis, peaksid maksma sellele liikmesriigile lisamaksu. Jättes liikmesriikidele mõningase paindlikkuse riigisisese lisamaksu süsteemi tehniliseks rakendamiseks, peaks **nõukogu käitumisjuhendi tööriühm (äriühingute maksustamine) hoolikalt jälgima selle maksu kohaldamist. Komisjon peaks sellega seoses abi osutama.**

Neljapäev, 19. mai 2022

Muudatusettepanek 4
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Põhjendus 14

Komisjoni ettepanek

- (14) Proportsionaalse lähenemisviisi tagamiseks tuleks seejuures arvesse võtta teatavaid konkreetseid olukordi, kus maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise riske vähendatakse. Seetõttu peaks direktiiv sisaldama sisulistel põhjustel tehtavat erandit, mis põhineb töötajatega seotud kuludel ja materiaalse vara väärtusel konkreetsetes jurisdiktsioonis. See võimaldaks teataval määral lahendada olukordi, kus hargmaiste ettevõtete kontsern või suur riigisisene kontsern tegeleb majandustegevusega, mis nõuab olulist kohalolekut madalate maksudega riigis, kuna sellisel juhul ei oleks maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise tavad tõenäoliselt edukad. Samuti tuleks arvesse võtta erijuhtumit seoses nende rahvusvaheliste ettevõtete kontsernidega, kelle rahvusvaheline tegevus on alles algetapis, et vältida selliste hargmaiste ettevõtete kontsernide piiriülese tegevuse pärssimist, kellele on kasulik madal maksustamine oma riigi jurisdiktsioonis, kus nad peamiselt tegutsevad. Seega tuleks selliste kontsernide madala maksumääraga riigisisene tegevus **viieaastase** üleminekuperioodi jooksul jätta eeskirjade kohaldamisalast välja, tingimusel et hargmaiste ettevõtete kontsernil ei ole üksusi rohkem kui kuues muus jurisdiktsioonis. Suurte siseriiklike kontsernide võrdse kohtlemise tagamiseks tuleks selliste kontsernide tegevusest saadav tulu samuti **viieaastase** üleminekuperioodi jooksul välja jätta.

Muudatusettepanek

- (14) Proportsionaalse lähenemisviisi tagamiseks tuleks seejuures arvesse võtta teatavaid konkreetseid olukordi, kus maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise riske vähendatakse. Seetõttu peaks direktiiv sisaldama sisulistel põhjustel tehtavat erandit, mis põhineb töötajatega seotud kuludel ja materiaalse vara väärtusel konkreetsetes jurisdiktsioonis. See võimaldaks teataval määral lahendada olukordi, kus hargmaiste ettevõtete kontsern või suur riigisisene kontsern tegeleb majandustegevusega, mis nõuab olulist kohalolekut madalate maksudega riigis, kuna sellisel juhul ei oleks maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise tavad tõenäoliselt edukad. Samuti tuleks arvesse võtta erijuhtumit seoses nende rahvusvaheliste ettevõtete kontsernidega, kelle rahvusvaheline tegevus on alles algetapis, et vältida selliste hargmaiste ettevõtete kontsernide piiriülese tegevuse pärssimist, kellele on kasulik madal maksustamine oma riigi jurisdiktsioonis, kus nad peamiselt tegutsevad. Seega tuleks selliste kontsernide madala maksumääraga riigisisene tegevus **kolmeaastase** üleminekuperioodi jooksul jätta eeskirjade kohaldamisalast välja, tingimusel et hargmaiste ettevõtete kontsernil ei ole üksusi rohkem kui kuues muus jurisdiktsioonis. Suurte siseriiklike kontsernide võrdse kohtlemise tagamiseks tuleks selliste kontsernide tegevusest saadav tulu samuti **kolmeaastase** üleminekuperioodi jooksul välja jätta.

Neljapäev, 19. mai 2022

Muudatusettepanek 5
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Põhjendus 16

Komisjoni ettepanek

- (16) **Tasakaalu saavutamiseks ülemaailmse miinimummaksu reformi eesmärkide ning maksuhaldurite ja maksu-maksjate halduskoormuse vahel tuleks** käesoleva direktiiviga ette **näha** miinimumtulu välistamine hargmaiste ettevõtete kontsernide või suurte riigisest kontsernide puhul, mille keskmine äritulu on väiksem kui 10 000 000 eurot ja mille keskmine tingimustele vastav tulu või kahjum on väiksem kui 1 000 000 eurot jurisdiktsioonis. Sellised hargmaiste ettevõtete kontsernid või suured riigisest kontsernid ei peaks maksma lisamaksu isegi juhul, kui nende tegelik maksumäär on kõnealuses jurisdiktsioonis minimaalsest maksumäärast madalam.

Muudatusettepanek

- (16) **OECD/G20 maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise kaasava raamistiku kohaselt nähakse** käesoleva direktiiviga ette miinimumtulu välistamine hargmaiste ettevõtete kontsernide või suurte riigisest kontsernide puhul, mille keskmine äritulu on väiksem kui 10 000 000 eurot ja mille keskmine tingimustele vastav tulu või kahjum on väiksem kui 1 000 000 eurot jurisdiktsioonis. Sellised hargmaiste ettevõtete kontsernid või suured riigisest kontsernid ei peaks maksma lisamaksu isegi juhul, kui nende tegelik maksumäär on kõnealuses jurisdiktsioonis minimaalsest maksumäärast madalam.

Muudatusettepanek 6
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Põhjendus 18

Komisjoni ettepanek

- (18) Süsteemi tõhusaks kohaldamiseks on oluline koordineerida toiminguid kontserni tasandil. Kasutada tuleb süsteemi, mis tagab takistamatu teabevoogu hargmaiste ettevõtete kontsernis ja maksuhalduritele, kelle haldusalas kontserni kuuluvad üksused asuvad. Esmane vastutus teabearuande esitamise eest peaks lasuma kontserni kuuluvatel üksustel endal. Sellisest vastutusest tuleks siiski loobuda, kui hargmaiste ettevõtete kontsern on määranud teabearuande esitamiseks ja jagamiseks teise üksuse. See võiks olla kas kohalik üksus või üksus mõnes teises jurisdiktsioonis, kellel on kontserni kuuluva üksuse liikmesriigiga pädevate asutuste kokkulepe. Esimese 12 kuu jooksul pärast käesoleva direktiivi jõustumist peaks komisjon selle läbi vaatama kooskõlas kokkuleppesega GloBE rakendusraamistiku kohaste aruande esitamise nõuete kohta, milleni jõuti kaasavas raamistikus. Võttes arvesse selle süsteemiga nõutavaid vastavuskorrigeerimisi, tuleks käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvatele kontsernidele anda teabearuande esitamise nõuete täitmiseks 18 kuud.

Muudatusettepanek

- (18) Süsteemi tõhusaks kohaldamiseks on oluline koordineerida toiminguid kontserni tasandil. Kasutada tuleb süsteemi, mis tagab takistamatu teabevoogu hargmaiste ettevõtete kontsernis ja maksuhalduritele, kelle haldusalas kontserni kuuluvad üksused asuvad. Esmane vastutus teabearuande esitamise eest peaks lasuma kontserni kuuluvatel üksustel endal. Sellisest vastutusest tuleks siiski loobuda, kui hargmaiste ettevõtete kontsern on määranud teabearuande esitamiseks ja jagamiseks teise üksuse. See võiks olla kas kohalik üksus või üksus mõnes teises jurisdiktsioonis, kellel on kontserni kuuluva üksuse liikmesriigiga pädevate asutuste kokkulepe. Esimese 12 kuu jooksul pärast käesoleva direktiivi jõustumist peaks komisjon selle **asjakohaste delegeeritud õigusaktide kaudu** läbi vaatama kooskõlas kokkuleppesega GloBE rakendusraamistiku kohaste aruande esitamise nõuete kohta, milleni jõuti kaasavas raamistikus. Võttes arvesse selle süsteemiga nõutavaid vastavuskorrigeerimisi, tuleks käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvatele kontsernidele anda teabearuande esitamise nõuete täitmiseks 18 kuud.

Neljäpäev, 19. mai 2022

Muudatusettepanek 7
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Põhjendus 19

Komisjoni ettepanek

- (19) Võttes arvesse läbipaistvuse eeliseid maksustamise valdkonnas, on tervitatav, et kõigi osalevate jurisdiktsioonide maksuhalduritele esitatakse märkimisväärne hulk teavet. Käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvad hargmaiste ettevõtete kontsernid peaksid olema kohustatud andma põhjalikku ja üksikasjalikku teavet oma kasumi ja tegeliku maksumäära kohta igas jurisdiktsioonis, kus neil on kontserni kuuluvad üksused. Selline ulatuslik aruandlus peaks suurendama läbipaistvust.

Muudatusettepanek

- (19) Võttes arvesse läbipaistvuse eeliseid maksustamise valdkonnas, on tervitatav, et kõigi osalevate jurisdiktsioonide maksuhalduritele esitatakse märkimisväärne hulk teavet. Käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvad hargmaiste ettevõtete kontsernid peaksid olema kohustatud andma põhjalikku ja üksikasjalikku teavet oma kasumi ja tegeliku maksumäära kohta igas jurisdiktsioonis, kus neil on kontserni kuuluvad üksused. Selline ulatuslik aruandlus peaks suurendama läbipaistvust. ***Finantsteabe avalikustamise suurem läbipaistvus toob kasu maksuhalduritele ja suurendab maksumaksjate kindlust. Sellega seoses aitab nõukogu direktiiv 2011/16/EL^(1a) kaasa käesoleva direktiivi rakendamise hõlbustamisele ja direktiivi 2011/16/EL tulevasele läbivaatamisele tehakse enne 31. detsembrist 2022 mõjuhinnang.***

^(1a) Nõukogu 15. veebruari 2011. aasta direktiiv 2011/16/EL maksustamisalase halduskoostöö kohta ja direktiivi 77/799/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 64, 11.3.2011, lk 1).

Muudatusettepanek 8
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Põhjendus 19 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

- (19a) ***Jälgida tuleks potentsiaalselt kahjulikke ja moonutavaid meetmeid, mille eesmärk on kompenseerida äriühingu tulumaksu võimalikku suurenemist, ning vajaduse korral tuleks ajakohastada komisjoni teatist riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta äriühingute otsese maksustamisega seotud meetmete suhtes.***

Neljapäev, 19. mai 2022

Muudatusettepanek 9
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Põhjendus 19 b (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

- (19b) Nõukogu käitumisjuhendi tööriühm (äriühingute maksustamine) peaks pidevalt jälgima raamatupidamissandardite väljatöötamist ja nende kohaldamist minimaalse maksustamise eesmärgil. Vajaduse korral peaks komisjon tegema ettepanekuid kasumi kindlaksmääramise reeglite kohandamiseks. Komisjon peaks sellega seoses abi osutama.

Muudatusettepanek 10
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Põhjendus 20

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

- (20) Üleilmse miinimummaksu reformi mõjususe ja õiglus sõltub suurel määral selle rakendamisest kogu maailmas. Seega on oluline, et kõik liidu peamised kaubanduspartnerid kohaldaksid kas tingimustele vastavat tulu arvessevõtmise reeglit või samaväärseid minimaalse maksustamise eeskirju. Selles kontekstis ning ülemaailmse miinimummaksu eeskirjade õiguskindluse ja tõhususe toetamiseks on oluline täiendavalt piiritleda tingimused, mille alusel võib kolmandas riigis rakendatavaid norme, mis ei võta üle ülemaailmse kokkuleppe reegleid, tunnustada samaväärsena tingimustele vastava tulu arvessevõtmise reeglina. Sel eesmärgil tuleks käesoleva direktiiviga ette näha, et komisjon **hindab** teatavatel parameetritel **põhinevaid** samaväärsuse **kriteeriume** koos samaväärsuse kriteeriumidele vastavate kolmandate riikide jurisdiktsioonide loeteluga. Loetelu muudetakse delegeeritud õigusaktiga pärast kolmanda riigi jurisdiktsiooni siseriiklikus õiguses rakendatud õigusraamistiku hilisemat hindamist.

- (20) Üleilmse miinimummaksu reformi mõjususe ja õiglus sõltub suurel määral selle **kiirest ja järjepidevast** rakendamisest kogu maailmas **ja liikmesriikides 2023. aasta lõpuks**. Seega on oluline, et kõik liidu peamised kaubanduspartnerid kohaldaksid kas tingimustele vastavat tulu arvessevõtmise reeglit või samaväärseid minimaalse maksustamise eeskirju. Selles kontekstis ning ülemaailmse miinimummaksu eeskirjade õiguskindluse ja tõhususe toetamiseks on oluline täiendavalt piiritleda tingimused, mille alusel võib kolmandas riigis rakendatavaid norme, mis ei võta üle ülemaailmse kokkuleppe reegleid, tunnustada samaväärsena tingimustele vastava tulu arvessevõtmise reeglina. Sel eesmärgil tuleks käesoleva direktiiviga ette näha, et komisjon **viib õigeaegselt läbi esimese hindamise** teatavatel parameetritel **põhinevate** samaväärsuse **kriteeriumide kohta** koos samaväärsuse kriteeriumidele vastavate kolmandate riikide jurisdiktsioonide loeteluga. Loetelu muudetakse delegeeritud õigusaktiga pärast kolmanda riigi jurisdiktsiooni siseriiklikus õiguses rakendatud õigusraamistiku hilisemat hindamist. **Käesoleva direktiivi rakendamine nõuab suuremat teabevahetust liikmesriikide ja kolmandate riikide jurisdiktsioonide vahel. Selleks tuleks direktiiv 2011/16/EL läbi vaadata kooskõlas tulevase OECD tööga pädevate asutuste kokkuleppe vallas, mis töötab takse välja 2022. aasta lõpuks.**

Neljapäev, 19. mai 2022

Muudatusettepanek 11
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Põhjendus 21 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

- (21a) *GloBE näidisreegleid tõenäoliselt muudetakse, eelkõige „safe harbour“ põhimõttega seotud reegleid, mille eesmärk on lihtsustada teabe esitamise nõudeid kontserni kuuluvatele üksustele. Käesoleva direktiiviga tuleks tagada, et kõnealuste üksuste kontrollimiseks on kehtestatud piisavad kaitsemeetmed. Seepärast peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et tagada käesoleva direktiivi kooskõla liikmesriikide rahvusvaheliste kohustustega.*

Muudatusettepanek 12
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Põhjendus 23 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

- (23a) *Käesolevasse direktiivi lisatakse läbivaatamisklausel tagamaks, et käesoleva direktiivi kohaldamist hinnatakse nõuetekohaselt viis aastat pärast selle jõustumist. Hindamisel tuleks hinnata ja vaadata OECD kokkuleppe/ GloBE näidisreeglite üldist rakendamist ning teatavaid vabastusi ja erandeid, eelkõige seoses kasumiijaotamismaksu süsteemide ja sisulistel põhjustel tulu väljajätmisega, künnise asjakohasusega hargmaiste ettevõtete kontserni ja suurte riigisiseste äriühingute puhul ning mõjuga maksutulule arengumaades. Läbivaatamise osana võiks GloBE näidisreeglite muudatused vajaduse korral integreerida ka liidu õigusesse.*

Neljapäev, 19. mai 2022

Muudatusettepanek 13
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Põhjendus 24 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

- (24a) OECD/G20 maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise kaasava raamistiku raames koosneb nn teine samm lisaks kahele reeglile, mis on ette nähtud lisada siseriiklikesse maksuseadustesse, aluslepingul põhinevast reeglist, nimelt maksustamisele kuulumise reeglist, mis võimaldab lähteriikidel kehtestada tululika piiratud maksustamise teatavatele seotud osapoolte maksetele, mida maksustatakse miinimummäärast madalama maksumääraga. Komisjon peaks soovitava liikmesriikidel muuta oma kahepoolseid maksulepinguid madala sissetulekuga riikidega, et lisada see reegel.

Muudatusettepanek 14
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Artikkel 4 – lõige 1 – lõik 1

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

Kontserni kuuluvat üksust, mis ei ole maksustamise mõttes läbipaistev üksus, käsitatakse asuvana jurisdiktsioonis, kus teda peetakse maksuresidendiks tema juhtimise või asutamise koha või muude sarnaste kriteeriumide alusel.

Kontserni kuuluvat üksust, mis ei ole maksustamise mõttes läbipaistev üksus, käsitatakse asuvana jurisdiktsioonis, kus teda peetakse maksuresidendiks tema **tegeliku** juhtimise **koha, st äritegevuseks vajalike peamiste juhtimis- ja äriotsuste tegemise koha**, asutamise koha või muude sarnaste kriteeriumide alusel, **mis peegeldavad vastavalt käesolevale direktiivile ja GloBE näidisreeglitele tegelikku majandustegevust.**

Neljäpäev, 19. mai 2022

Muudatusettepanek 15
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Artikkel 4 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

Artikkel 4a

Maksustamise vältimise vastased reeglid

1. Tasumisele kuuluva lisamaksu arvutamisel ei võta liikmesriigid arvesse skeemi või skeemide ahelat, mis on loodud põhieesmärgiga saada maksusoodustust, mis on vastuolus käesoleva direktiivi sisu või eesmärgiga, ning mis kõiki asjakohaseid fakte ja asjaolusid arvesse võttes on fiktiivsed. Need skeemid võivad koosneda rohkem kui ühest vaheastmest või osast.
2. Lõike 1 kohaldamisel käsitatakse skeemi või skeemide ahelat fiktiivsena, kui see ei ole loodud mõjuvatel ärilistel põhjustel, mis kajastavad majanduslikku tegelikkust.
3. Skeemi või skeemide ahelat, mida lõike 1 kohaselt arvesse ei võeta, käsitletakse maksubaasi arvutamisel vastavalt selle majanduslikule sisule.
4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 52 vastu delegeeritud õigusakte, et sätestada maksustamise vältimise vastu üksikasjalikumad reeglid, arvestades eelkõige GloBE näidisreeglite edasisi muudatusi.

Muudatusettepanek 16
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Artikkel 10 – lõige 3

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

3. Kui jurisdiktsiooni lisamaksu arvutamisel majandusaasta kohta vastavalt artiklile 26 arvesse võetud tingimustele vastava riigisisese lisamaksu summat ei ole **kolme** järgmise majandusaasta jooksul täielikult tasutud, lisatakse maksmata jäetud riigisisese lisamaksu summa jurisdiktsiooni lisamaksule, mis arvutatakse vastavalt artikli 26 lõikele 3.

3. Kui jurisdiktsiooni lisamaksu arvutamisel majandusaasta kohta vastavalt artiklile 26 arvesse võetud tingimustele vastava riigisisese lisamaksu summat ei ole järgmise majandusaasta jooksul täielikult tasutud, lisatakse maksmata jäetud riigisisese lisamaksu summa jurisdiktsiooni lisamaksule, mis arvutatakse vastavalt artikli 26 lõikele 3.

Neljapäev, 19. mai 2022

Muudatusettepanek 17**Ettepanek võtta vastu direktiiv****Artikkel 13 – lõige 8 a (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

8a. Komisjon võib rakendusaktidega täpsustada käesoleva artikli lõigetes 5 ja 6 kasutatud mõistete tähendust. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 52a osutatud kontrollimenetlusega.

Muudatusettepanek 18**Ettepanek võtta vastu direktiiv****Artikkel 13 – lõige 8 b (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

8b. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 52 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta käesoleva artikli lõikes 5 esitatud valemit, et võtta arvesse GloBE näidisreeglite vastavat muutmist.

Muudatusettepanek 19**Ettepanek võtta vastu direktiiv****Artikkel 15 – lõige 11 a (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

11a. Komisjon võib kooskõlas artikliga 52 võtta vastu delegeeritud õigusakte, et muuta käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud mõisteid või muuta punkte, mille puhul on käesoleva artikli lõigetes 2, 3, 6, 7, 10 ja 11 ette nähtud kohandused, eelkõige selleks, et võtta arvesse GloBE näidisreeglite tulevasi muudatusi.

Muudatusettepanek 20**Ettepanek võtta vastu direktiiv****Artikkel 19 – lõige 3 a (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

3a. Komisjon võib rakendusaktidega täpsustada käesoleva artikli lõikes 1 kasutatud mõistete tähendust. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 52a osutatud kontrollimenetlusega.

Neljäpäev, 19. mai 2022

Muudatusettepanek 21**Ettepanek võtta vastu direktiiv****Artikkel 21 – lõige 7 – lõik 1***Komisjoni ettepanek*

Edasilükkunud tulumaksu kohustus, mida ei ole **viie** järgneva majandusaasta jooksul tasutud või tühistatud, võetakse uuesti arvesse ulatuses, milles seda võeti arvesse kontserni kuuluva üksuse edasilükkunud tulumaksu korrigeerimise kogusummas.

Muudatusettepanek

Edasilükkunud tulumaksu kohustus, mida ei ole **kolme** järgneva majandusaasta jooksul tasutud või tühistatud, võetakse uuesti arvesse ulatuses, milles seda võeti arvesse kontserni kuuluva üksuse edasilükkunud tulumaksu korrigeerimise kogusummas.

Muudatusettepanek 22**Ettepanek võtta vastu direktiiv****Artikkel 21 – lõige 7 – lõik 2***Komisjoni ettepanek*

Majandusaasta kohta kindlaks määratud tagasiarvestatud edasilükkunud tulumaksu kohustuse summat käsitatakse **viienda** eelneva majandusaasta hõlmatud maksu vähendusena ning sellise majandusaasta tegelik maksumäär ja lisamaks arvutatakse uuesti artikli 28 lõike 1 kohaselt.

Muudatusettepanek

Majandusaasta kohta kindlaks määratud tagasiarvestatud edasilükkunud tulumaksu kohustuse summat käsitatakse **kolmanda** eelneva majandusaasta hõlmatud maksu vähendusena ning sellise majandusaasta tegelik maksumäär ja lisamaks arvutatakse uuesti artikli 28 lõike 1 kohaselt.

Muudatusettepanek 23**Ettepanek võtta vastu direktiiv****Artikkel 21 – lõige 8 a (uus)***Komisjoni ettepanek**Muudatusettepanek*

8a. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 52 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta punkte, mille suhtes kohaldatakse lõike 8 kohast erandit, pidades eelkõige silmas GloBE näidisreeglite tulevase muudatuse.

Muudatusettepanek 24**Ettepanek võtta vastu direktiiv****Artikkel 27 – lõige 9 a (uus)***Komisjoni ettepanek**Muudatusettepanek*

9a. Komisjon võib rakendusaktidega täpsustada käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud määratlustes kasutatud mõistete tähendust. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 52a osutatud kontrollimenetlusega.

Neljapäev, 19. mai 2022

Muudatusettepanek 25
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Artikkel 29 – lõige 5 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

5a. Komisjon võib võtta kooskõlas artikliga 52 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta käesoleva artikli lõikes 1 esitatud summasid, et võtta arvesse GloBE näidisreeglite tulevasi muudatusi.

Muudatusettepanek 26
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Artikkel 31 – lõige 4 – sissejuhatav osa

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

4. Kui üks hargmaiste ettevõtete kontsern jaguneb kaheks või enamaks kontserniks (edaspidi „jagunenud kontsernid“), loetakse konsolideeritud tulukünnis saavutatuks iga jagunenud kontserni puhul, kui ta kirjendab

4. Kui üks hargmaiste ettevõtete kontsern jaguneb kaheks või enamaks kontserniks (edaspidi „jagunenud kontsernid“), loetakse konsolideeritud tulukünnis saavutatuks iga jagunenud kontserni puhul **vähemalt jagunemisele järgneva kuue aasta jooksul**, kui ta kirjendab

Muudatusettepanek 27
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Artikkel 41 – lõige 1

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

1. Aruande esitava üksuse otsusel võib investeerimisettevõtte kontserni kuuluv omaniküksus kohaldada oma osaluse suhtes investeerimisettevõttes maksustatava kasumi jaotamise meetodit, tingimusel et kontserni kuuluv omaniküksus ei ole investeerimisettevõtte ja põhjendatult võib eeldada, et tema investeerimisettevõttelt saadavad eraldised maksustatakse maksumääraga, mis on võrdne minimaalse maksumääraga või ületab seda.

1. Aruande esitava üksuse otsusel võib investeerimisettevõtte **või kindlustusinvesteeringute ettevõtte** kontserni kuuluv omaniküksus kohaldada oma osaluse suhtes investeerimisettevõttes maksustatava kasumi jaotamise meetodit, tingimusel et kontserni kuuluv omaniküksus ei ole investeerimisettevõtte ja põhjendatult võib eeldada, et tema investeerimisettevõttelt saadavad eraldised maksustatakse maksumääraga, mis on võrdne minimaalse maksumääraga või ületab seda.

Neljapäev, 19. mai 2022

Muudatusettepanek 28**Ettepanek võtta vastu direktiiv****Artikkel 42 – lõige 2 – lõik 2 a (uus)***Komisjoni ettepanek**Muudatusettepanek*

Kui hargmaiste ettevõtete kontserni kuuluvad teised üksused ei ole määranud ühtegi kontserni kuuluvat üksust, on määratud kohalik üksus, kes vastutab lisamaksu käsitleva teabe esitamise eest, hargmaiste ettevõtete kontserni suurim üksus, mis asub samas liikmesriigis, arvestades viimase kahe järjestikuse aasta tulu.

Muudatusettepanek 29**Ettepanek võtta vastu direktiiv****Artikkel 42 – lõige 7 a (uus)***Komisjoni ettepanek**Muudatusettepanek*

7a. Nõukogu võtab komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast Euroopa Parlamendi arvamuse saamist ühehäälselt vastu meetmed, mis on vajalikud käesolevast direktiivist tulenevate andmete esitamise kohustuste täitmiseks ja vajaliku teabevahetuse tagamiseks.

Muudatusettepanek 30**Ettepanek võtta vastu direktiiv****Artikkel 47 – lõige 1***Komisjoni ettepanek**Muudatusettepanek*

1. Olenemata V peatükis sätestatud nõuetest vähendatakse liikmesriigis asuva lõpliku emaüksuse poolt artikli 5 lõike 2 kohaselt tasumisele kuuluvat lisamaksu nullini hargmaiste ettevõtete kontserni rahvusvahelise tegevuse esimese **viie** aasta jooksul.

1. Olenemata V peatükis sätestatud nõuetest vähendatakse liikmesriigis asuva lõpliku emaüksuse poolt artikli 5 lõike 2 kohaselt tasumisele kuuluvat lisamaksu nullini hargmaiste ettevõtete kontserni rahvusvahelise tegevuse esimese **kolme** aasta jooksul.

Neljapäev, 19. mai 2022

Muudatusettepanek 31
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Artikkel 47 – lõige 2

Komisjoni ettepanek

2. Kui hargmaiste ettevõtete kontserni lõplik emaüksus asub kolmanda riigi jurisdiktsioonis, vähendatakse liikmesriigis asuva kontserni kuuluva üksuse poolt artikli 13 lõike 2 kohaselt tasumisele kuuluvat lisamaksu nullini kõnealuse hargmaiste ettevõtete kontserni rahvusvahelise tegevuse esimese **viie** aasta jooksul, olenemata V peatükis sätestatud nõuetest.

Muudatusettepanek

2. Kui hargmaiste ettevõtete kontserni lõplik emaüksus asub kolmanda riigi jurisdiktsioonis, vähendatakse liikmesriigis asuva kontserni kuuluva üksuse poolt artikli 13 lõike 2 kohaselt tasumisele kuuluvat lisamaksu nullini kõnealuse hargmaiste ettevõtete kontserni rahvusvahelise tegevuse esimese **kolme** aasta jooksul, olenemata V peatükis sätestatud nõuetest.

Muudatusettepanek 32
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Artikkel 47 – lõige 4 – lõik 1

Komisjoni ettepanek

Lõigetes 1 ja 2 osutatud **viie** majandusaasta pikkune periood algab selle majandusaasta algusest, mil hargmaiste ettevõtete kontsern kuulub esimest korda käesoleva direktiivi kohaldamisalasse.

Muudatusettepanek

Lõigetes 1 ja 2 osutatud **kolme** majandusaasta pikkune periood algab selle majandusaasta algusest, mil hargmaiste ettevõtete kontsern kuulub esimest korda käesoleva direktiivi kohaldamisalasse.

Muudatusettepanek 33
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Artikkel 47 – lõige 4 – lõik 2

Komisjoni ettepanek

Hargmaiste ettevõtete kontsernide puhul, mis kuuluvad käesoleva direktiivi jõustumise ajal selle kohaldamisalasse, algab lõikes 1 osutatud **viieaastane** periood 1. jaanuaril 2023.

Muudatusettepanek

Hargmaiste ettevõtete kontsernide puhul, mis kuuluvad käesoleva direktiivi jõustumise ajal selle kohaldamisalasse, algab lõikes 1 osutatud **kolmeaastane** periood 1. jaanuaril 2023.

Muudatusettepanek 34
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Artikkel 47 – lõige 4 – lõik 3

Komisjoni ettepanek

Hargmaiste ettevõtete kontsernide puhul, mis kuuluvad käesoleva direktiivi jõustumise ajal selle kohaldamisalasse, algab lõikes 2 osutatud **viieaastane** periood 1. jaanuaril 2024.

Muudatusettepanek

Hargmaiste ettevõtete kontsernide puhul, mis kuuluvad käesoleva direktiivi jõustumise ajal selle kohaldamisalasse, algab lõikes 2 osutatud **kolmeaastane** periood 1. jaanuaril 2024.

Neljapäev, 19. mai 2022

Muudatusettepanek 35**Ettepanek võtta vastu direktiiv****Artikkel 50 – lõige 1***Komisjoni ettepanek*

1. Liikmesriigis asuva lõpliku emaüksuse poolt artikli 49 kohaselt tasumisele kuuluvat lisamaksu vähendatakse esimesel **viiel** majandusaastal nullini alates selle majandusaasta esimesest päevast, mil suur riigisisene kontsern kuulub esimest korda käesoleva direktiivi kohaldamisalasse.

Muudatusettepanek

1. Liikmesriigis asuva lõpliku emaüksuse poolt artikli 49 kohaselt tasumisele kuuluvat lisamaksu vähendatakse esimesel **kolmel** majandusaastal nullini alates selle majandusaasta esimesest päevast, mil suur riigisisene kontsern kuulub esimest korda käesoleva direktiivi kohaldamisalasse.

Muudatusettepanek 36**Ettepanek võtta vastu direktiiv****Artikkel 50 – lõige 2***Komisjoni ettepanek*

2. Suurte riigisiseste kontsernide puhul, mis kuuluvad käesoleva direktiivi jõustumise ajal selle kohaldamisalasse, algab eelnimetatud viieaastane periood 1. jaanuaril 2023.

Muudatusettepanek

välja jäetud

Muudatusettepanek 37**Ettepanek võtta vastu direktiiv****Artikkel 52 – lõige 2***Komisjoni ettepanek*

2. Artikli 51 lõikes 3 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates käesoleva direktiivi jõustumise kuupäevast.

Muudatusettepanek

2. Artikli 4a lõikes 4, artikli 13 lõikes 8b, artikli 15 lõikes 11a, artikli 21 lõikes 8a, artikli 29 lõikes 5a ja artikli 51 lõikes 3 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates käesoleva direktiivi jõustumise kuupäevast.

Neljapäev, 19. mai 2022

Muudatusettepanek 38**Ettepanek võtta vastu direktiiv****Artikkel 52 – lõige 3***Komisjoni ettepanek*

3. Nõukogu võib artikli 51 lõikes 3 osutatud volituste delegerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

Muudatusettepanek

3. Nõukogu võib **artikli 4a lõikes 4, artikli 13 lõikes 8b, artikli 15 lõikes 11a, artikli 21 lõikes 8a, artikli 29 lõikes 5a ja** artikli 51 lõikes 3 osutatud volituste delegerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

Muudatusettepanek 39**Ettepanek võtta vastu direktiiv****Artikkel 52 – lõige 5***Komisjoni ettepanek*

5. Artikli 51 lõike 3 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast kõnealuse õigusakti nõukogule teatavakstegemist esitanud selle kohta vastuväidet või kui nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et ta ei esita vastuväidet. Nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Muudatusettepanek

5. **Artikli 4a lõike 4, artikli 13 lõike 8b, artikli 15 lõike 11a, artikli 21 lõike 8a, artikli 29 lõike 5a ja** artikli 51 lõike 3 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast kõnealuse õigusakti nõukogule teatavakstegemist esitanud selle kohta vastuväidet või kui nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et ta ei esita vastuväidet. Nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Muudatusettepanek 40**Ettepanek võtta vastu direktiiv****Artikkel 52 a (uus)***Komisjoni ettepanek**Muudatusettepanek***Artikkel 52a****Komiteemenetlus**

1. **Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.**
2. **Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.**

Neljapäev, 19. mai 2022

Muudatusettepanek 41
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Artikkel 53 – lõik 1

Komisjoni ettepanek

Euroopa Parlamendi teavitatakse komisjoni poolt delegeeritud õigusakti vastuvõtmisest, delegeeritud õigusakti kohta esitatud vastuväidetest ja volituste delegeerimise tagasivõtmisest nõukogu poolt.

Muudatusettepanek

Euroopa Parlamendi teavitatakse komisjoni poolt delegeeritud õigusakti vastuvõtmisest, delegeeritud õigusakti kohta esitatud vastuväidetest ja volituste delegeerimise tagasivõtmisest nõukogu poolt **õigeaegselt**.

Muudatusettepanek 42
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Artikkel 53 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

Artikkel 53a

Läbivaatamine

Hiljemalt ... [viis aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist] vaatab komisjon läbi käesoleva direktiivi kohaldamise ja esitab nõukogule aruande selle toimimise kohta. Aruandes käsitletakse seda, kas käesolevat direktiivi on vaja muuta, võttes arvesse rahvusvahelises maksukontekstis toimunud muutusi ja arenguid, eelkõige seoses GloBE näidisreeglite rakendamisega väljaspool liitu ning muude ühepoolsete lähenemisviiside väljatöötamisega seoses hargmaiste ettevõtete kontsernide minimaalse tegeliku maksustamisega. Samuti peaks see keskenduma erandite ja vabastuste kasutamisele ning nende siseturu sidususele avalduvale mõjule.

Aruandes hinnatakse sisulistel põhjustel tulude kaasamise sätte, tingimustele vastava riigisisese lisamaksu rakendamise ja kasumijaotamismaksu süsteemide käsitlemise mõju minimaalse tegeliku maksustamistaseme tagamise tõhususele.

Aruandes käsitletakse direktiivi mõju vähim arenenud riikide tuludele ja liikmesriikide maksutuludele, äriühingute investeerimisotsustele ning liidu konkurentsivõimele maailmamajanduses. Selles hinnatakse künniste vähendamise mõju hargmaistele kontsernidele ja suurtele kodumaistele äriühingutele. Vajaduse korral lisatakse aruandele seadusandlik ettepanek.

Neljapäev, 19. mai 2022

Muudatusettepanek 43
Ettepanek võtta vastu direktiiv
Artikkel 53 b (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

Artikkel 53b

Piiritlev klausel

1. Käesolev direktiiv ei mõjuta selliste siseriiklike või lepingupõhiste sätete kohaldamist liikmesriikide poolt, mille eesmärk on tagada äriühingu tulumaksu baasi kõrgem kaitsetase ja mis on seotud välismaiseid kontrollitavaid äriühinguid käsitlevate eeskirjadega nõukogu direktiivi (EL) 2016/1164 ^(1a) artikli 7 tähenduses, eelkõige juhul, kui rangem välismaise kontrollitava äriühingu eeskiri järgib OECD/G20 maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise projekti 3. meetet käsitlevas 2015. aasta lõpparuandes esitatud soovitusi.

2. Käesolev direktiiv ei mõjuta riigisiseste kontsernide või äriühingute maksustamise alternatiivseid vorme käsitlevate riigisiseste sätete kohaldamist.

^(1a) Nõukogu 12. juuli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/1164, millega nähakse ette siseturu toimimist otseselt mõjutavate maksustamise vältimise viiside vastased eeskirjad (ELT L 193, 19.7.2016, lk 1).

ISSN 1977-0898 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5171 (paberväljaanne)

Euroopa Liidu
Väljaannete Talitus
L-2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET